MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH
TÀI SẢN TINH THẦN VÔ GIÁ
CỦA ĐẢNG VÀ DÂN TỘC TA

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ CÔNG TÁC CÁN BỘ

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ CÔNG TÁC CÁN BỘ

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung
Giám đốc - Tổng Biên tập: TS. TRẦN CHÍ ĐẠT

Biên tập sách điện tử: Nguyễn Long Biên
Hàn Hoàng Yến

Trình bày sách: Nguyễn Tuấn Đạt

Trình bày bìa: Nguyễn Ngô Tráng Kiện

Nguồn ảnh: Trích trong cuốn sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh*, một số website như baotanghochiminh.vn, baochinhphu.vn... và một số tài liệu khác.

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
www.nxbthongtintruyenthong.vn, book365.vn, ebook365.vn, ebook.gov.vn

Trụ sở: Tầng 6, Tòa nhà Cục Tần số vô tuyến điện - 115 Trần Duy Hưng, phường Yên Hòa, TP. Hà Nội
Điện thoại: 024.35772145 E-mail: nxb.tttt@mst.gov.vn
Điện thoại Phát hành: 024.35772138

Chi nhánh Nhà xuất bản tại TP. Hồ Chí Minh:
Địa chỉ: 211 đường Nguyễn Gia Trí, phường Thạnh Mỹ Tây, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: 028.35127750/35127751 E-mail: cnsg.nxbtttt@mst.gov.vn

Chi nhánh Nhà xuất bản tại miền Trung - Tây Nguyên:
Địa chỉ: 42 Trần Quốc Toản, phường Hải Châu, TP. Đà Nẵng
46 đường Y Jút, phường Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk
Điện thoại: 0236.3897467/0262.3808088
Fax: 0236.3843359 Email: cndn.nxbtttt@mst.gov.vn

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 2474-2025/CXBIPH/6-102/TTTT
Số quyết định xuất bản: 538/QĐ-NXB TTTT ngày 15 tháng 9 năm 2025
Nộp lưu chiểu Quý IV năm 2025
ISBN: 978-604-45-1222-8

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ CÔNG TÁC CÁN BỘ

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ CÔNG TÁC CÁN BỘ

Biên soạn:
GS, TS. Nguyễn Như Ý - GS, TS. Đinh Xuân Dũng
TS. Trần Chí Đạt - TS. Vũ Thuỳ Dương

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

LỜI NÓI ĐẦU

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX (2001) của Đảng đã khẳng định: "Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại"[1] và đó là "tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta[2].

Trải qua gần 60 năm hoạt động và lãnh đạo cách mạng cả quốc tế và trong nước, tư tưởng Hồ Chí Minh được hình thành, từng bước bổ sung, phát triển và hoàn thiện, trở thành một hệ thống những quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam. Tư tưởng đó được thể hiện trọn vẹn, nhất quán và sinh động trong toàn bộ cuộc đời và hoạt động thực tiễn của Người và đúc kết trong các trước tác, bài viết, bài nói vô cùng phong phú, đa dạng được in trong bộ *Hồ Chí Minh toàn tập* (15 tập). Thực tiễn lịch sử đã chứng minh rằng, tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ có ý nghĩa quyết định cho mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam gần 100 năm qua mà còn là ánh sáng mãi mãi soi đường cho sự nghiệp xây dựng, phát triển và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong tương lai, trong kỷ nguyên mới của dân tộc, đạt được khát vọng giàu mạnh, cường thịnh và hạnh phúc.

Nhận thức sâu sắc về giá trị to lớn và quý báu của tư tưởng Hồ Chí Minh, nhiều năm qua, Đảng ta đã liên tục chỉ đạo và tổ chức việc nghiên cứu, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách của Người trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân.

---

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2001, tr.20.

[2] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội lần thứ IX*, Sđd, tr.84.

Tiếp nhận những tinh hoa văn hóa Đông và Tây, quá khứ và hiện tại, gắn với quá trình hoạt động thực tiễn cực kỳ phong phú, hiếm có là con đường để Hồ Chí Minh đi tới hình thành và xây dựng hệ thống tư tưởng của mình. Song, Người là người con của dân tộc Việt Nam nên để thể hiện tư tưởng của mình cho chính nhân dân, dân tộc mình, Người luôn chọn cách thể hiện cô đúc nhất, trong sáng nhất, giản dị, dễ hiểu nhất để đi vào tinh thần, trí tuệ và lòng người bằng con đường ngắn nhất. Cảm nhận về sự độc đáo ấy, Paul Mus, nhà nghiên cứu người Pháp đã có nhận xét sâu sắc: "Người ta thấy một người Á Đông gia nhập hàng ngũ của Mác, có thể trở thành người cộng sản ngay trên đất nước mình, không hề lay chuyển, nhưng cộng sản theo cách của mình, bởi vì Người tìm cách diễn đạt và làm sinh động học thuyết đó bằng những dạng truyền thống tương tự[1]".

"Người cộng sản theo cách của mình", trong Hồ Chí Minh đó chính là sự không thể tách rời của ba nhân tố "vận dụng", "phát triển" và "sáng tạo" chủ nghĩa Mác – Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta. "Làm sinh động học thuyết đó" bằng sự diễn đạt hết mực giản dị, cô đọng, khúc chiết, ngắn gọn như một châm ngôn, một danh ngôn mang giá trị khoa học và ý nghĩa nhân văn sâu sắc. Đó là đặc trưng tư tưởng Hồ Chí Minh – Minh triết Hồ Chí Minh.

Bộ sách *Minh triết Hồ Chí Minh – tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta* đã chọn lọc công phu, nghiêm túc từ hàng chục nghìn trang sách trong *Hồ Chí Minh toàn tập* những câu, những đoạn, những lời hay, khúc chiết, hàm súc, dễ đi vào lòng người và sắp xếp thành một hệ thống với 6 cụm chủ đề theo dạng từ điển (thứ tự chữ đầu theo A, B, C,...) để bạn đọc vừa được trực tiếp đọc, vừa suy ngẫm và học tập theo nhu cầu của mình. Mỗi câu trích dẫn trong bộ sách này đều có chú thích đầy đủ nguồn dẫn để khi người đọc cần tìm hiểu toàn diện, toàn văn có thể dễ dàng tìm về xuất xứ.

---

[1] *Hồ Chí Minh, Việt Nam, Á Châu*, Nxb. Dusenil, Paris, 1971, tr.159.

Bộ sách *Minh triết Hồ Chí Minh – tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta* gồm 6 cuốn:

1. Minh triết Hồ Chí Minh về Đảng và Nhà nước

2. Minh triết Hồ Chí Minh về đại đoàn kết

3. Minh triết Hồ Chí Minh về văn hóa, giáo dục, khoa học và công nghệ

4. Minh triết Hồ Chí Minh về lực lượng vũ trang

5. Minh triết Hồ Chí Minh về công tác đối ngoại

6. Minh triết Hồ Chí Minh về công tác cán bộ

Những lời giới thiệu ngắn cho từng cuốn sách chỉ là những gợi mở để bạn đọc trực tiếp đến với phần chủ yếu của cuốn sách. Đó là mong ước của Ban Biên soạn.

Cuốn sách ***Minh triết Hồ Chí Minh về công tác cán bộ*** là một trong sáu cuốn sách thuộc bộ sách "*Minh triết Hồ Chí Minh – tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta*", tập hợp những luận điểm cốt lõi của Hồ Chí Minh về công tác cán bộ bao gồm ba nội dung lớn: vai trò của công tác cán bộ; những yêu cầu và phẩm chất, đạo đức cách mạng; lựa chọn, bồi dưỡng, sử dụng cán bộ, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong cán bộ, trước hết là cán bộ lãnh đạo. Đây là ba vấn đề sống còn của Đảng Cộng sản và nhà nước Việt Nam trong mọi thời kỳ.

Một trong những luận điểm nổi tiếng nhất của Chủ tịch Hồ Chí Minh là: "Muôn việc thành công hoặc thất bại đều do cán bộ tốt hay kém mà nên"[1]. Câu nói ngắn gọn ấy không chỉ khẳng định vai trò trung tâm của cán bộ trong sự nghiệp cách mạng, mà còn nhấn mạnh trách nhiệm của Đảng trong công tác đào tạo, lựa chọn, sử dụng, kiểm tra và đánh giá đội ngũ cán bộ. Theo Người, cán bộ phải là người đặt lợi ích của Đảng, của nhân dân lên trên lợi ích cá nhân. Một quan điểm sâu sắc trong tư

[1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2000, tr. 288.

tưởng Hồ Chí Minh là quan điểm về sự phát triển cán bộ. Cán bộ phải được tôi luyện trong thực tiễn cách mạng. Người nói: "Muốn có cán bộ giỏi, phải đào tạo, rèn luyện. Không thể cầu toàn, cũng không nên thỏa hiệp với yếu kém. Phải vừa giao việc, vừa giúp đỡ, vừa kiểm tra"[1].

Một trong những yêu cầu then chốt mà Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh là phải tạo ra được sự chuyển tiếp giữa các thế hệ cán bộ. Người ví công tác cán bộ như trồng cây: có cây đã trưởng thành, có cây đang bén rễ, có cây mới ươm. Muốn vườn cây tốt thì phải chăm cả ba thế hệ đó.

Bác không bao giờ tách rời giữa "hồng" và "chuyên". Người chỉ rõ: "Cán bộ phải vừa có đức, vừa có tài. Có tài mà thiếu đức là người nguy hiểm. Có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó. Nhưng nếu phải chọn thì đức là gốc"[2]. Đây chính là điểm mấu chốt để hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác cán bộ. Để làm tốt công tác cán bộ, Hồ Chí Minh cũng đề xuất phải có cơ chế kiểm tra, đánh giá, khen thưởng, kỷ luật nghiêm minh. Chính từ quan điểm đó, Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh vai trò của tự phê bình và phê bình, xem đó là "vũ khí sắc bén" để nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ.

Hồ Chí Minh luôn coi đạo đức là gốc của người cán bộ. Hệ thống chuẩn mực đạo đức được Hồ Chí Minh nêu ra một cách nhất quán trong suốt quá trình hoạt động cách mạng, đó là: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Người từng viết: "Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc mới nở ngành xanh ngọn. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì không làm nổi việc gì"[3]. Câu nói này thể hiện rõ triết lý nhân sinh sâu sắc của Người về mối quan hệ giữa đạo đức và hành động cách mạng.

Trong thực tiễn hoạt động, Hồ Chí Minh nhiều lần phê bình những biểu hiện suy thoái đạo đức trong cán bộ như: chủ nghĩa cá nhân, lười

---

[1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2000, tr. 311.
[2] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2000, tr. 378.
[3] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2000, tr. 215.

học tập, hách dịch, quan liêu, xa dân, tham nhũng... Người cho rằng, những biểu hiện này không chỉ làm tổn hại uy tín cá nhân mà còn làm suy yếu niềm tin của nhân dân vào Đảng. Vì thế, Người yêu cầu mỗi cán bộ phải thường xuyên tự soi, tự sửa, phải đặt lợi ích của dân tộc, của nhân dân lên trên lợi ích cá nhân.

Những tư tưởng đạo đức mà Hồ Chí Minh để lại, được chọn lọc trình bày hệ thống trong cuốn sách này, là kim chỉ nam để mỗi cán bộ tự soi, tự sửa và phát triển bản thân để xứng đáng là người lãnh đạo, là công bộc của dân như Người hằng mong muốn.

Tham nhũng, quan liêu, lãng phí là những vấn đề mà Hồ Chí Minh từng ví như "giặc nội xâm". Tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống tham nhũng là hệ thống quan điểm có tính chiến lược, gắn liền với công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng. Người xác định rõ: tham ô, lãng phí không chỉ là hành vi vi phạm pháp luật, mà còn làm suy yếu niềm tin và phá hoại nền tảng đạo đức của Đảng cầm quyền.

Hồ Chí Minh cho rằng, chính quần chúng nhân dân là lực lượng quan trọng bậc nhất để phát hiện, tố cáo, giám sát và ngăn chặn tham nhũng. Người từng căn dặn: "Phải làm cho cán bộ, đảng viên luôn luôn ghi nhớ rằng dân là gốc, dân là chủ, dân có quyền kiểm tra, phê bình cán bộ. Cán bộ tốt hay xấu, dân biết hết"[1].

Về phương diện tổ chức, Hồ Chí Minh chủ trương phải xử lý nghiêm minh mọi hành vi tham nhũng, không có vùng cấm, không có ngoại lệ. Người nhấn mạnh rằng: cán bộ càng có chức vụ cao càng phải nghiêm khắc với bản thân. Nếu vi phạm thì phải xử lý gấp đôi để giữ kỷ cương phép nước.

Một điểm nổi bật trong tư tưởng Hồ Chí Minh là mối liên hệ biện chứng giữa "xây" và "chống". Người nhấn mạnh đến việc xây dựng môi

[1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2000, tr. 59.

trường làm việc trong sạch, quy trình minh bạch, công khai để hạn chế cơ hội phát sinh tiêu cực.

Trong bối cảnh yêu cầu đổi mới phương thức lãnh đạo, đổi mới cơ chế và hiện đại hóa nền hành chính, minh triết của Hồ Chí Minh trong phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí ngày càng chứng tỏ giá trị thực tiễn, tính thời sự và khả năng dẫn dắt lâu dài.

BAN BIÊN SOẠN

Phần I

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ CỦA CÁN BỘ

Cán bộ là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời đem tình hình của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ, để đặt chính sách cho đúng.

Vì vậy, cán bộ là cái gốc của mọi công việc.

Vì vậy, huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng.

Hồ Chí Minh

Ai cũng biết hiện nay chúng ta có hai lớp cán bộ, cán bộ kháng chiến và cán bộ khác. Nhưng chúng ta phải biết rằng nay hai lớp ấy đều là cán bộ của chính quyền nhân dân, tức là như anh em một nhà. Cho nên chúng ta cần phải xóa bỏ hết thành kiến, cần phải thật thà đoàn kết với nhau, giúp đỡ lẫn nhau để cùng tiến bộ, để cùng phục vụ nhân dân.

(Nói chuyện với anh chị em công chức ở Thủ đô, ngày 30-11-1954, báo Nhân dân, số 278, ngày 2-12-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.144)

Ai mà tư tưởng cố chấp, chắc chắn là người chủ quan.

(Vững chắc và cố chấp, báo Nhân dân, số 165, từ ngày 11 đến ngày 15-2-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.407)

Ai sợ phụ trách và không có sáng kiến thì không phải người lãnh đạo.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.315)

Anh em phải theo nguyên tắc là có việc mới cần đến người, chứ không phải là có sẵn người nên phải tìm việc cho làm.

(Lời khuyên anh em viên chức, ngày 17-1-1946, báo Cứu quốc, ngày 19-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.181)

Ăngghen nói: Trong bầu trời, từ cái rất nhỏ đến cái rất to, từ hạt bụi đến mặt trời, từ cái tế bào (tế bào là một thứ rất nhỏ, do nó mà thành ra người và các loài vật), cho đến con người, mọi cái đều luôn luôn ở trong bước sinh nở và tiêu diệt, luôn luôn vận động, luôn luôn biến hoá. Cho nên khi xem xét các hiện tượng và tinh thần của nó, ắt phải xem xét sự quan hệ, sự kết hợp, sự vận động, sự sinh nở và sự chết mòn của nó.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.281)

Bác nghe nói vẫn có người đánh chửi vợ! Đó là một điều đáng xấu hổ. Như thế thì còn gì là tình nghĩa vợ chồng? Như thế là phạm pháp, là cực kỳ dã man.

(Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình, ngày 1-1-1967, báo Nhân dân, số 4663, ngày 13-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.260)

Ban huấn luyện phải liên lạc mật thiết với các cơ quan tuyên truyền, dân vận, chính quyền. Huấn luyện cán bộ là cốt để cung cấp cán bộ cho các ngành công tác: Đoàn thể, Mặt trận, Chính quyền, Quân đội. Các ngành công tác như là người tiêu thụ hàng. Ban huấn luyện như là người làm ra hàng. Làm ra hàng phải đúng với nhu cầu của người tiêu thụ. Nếu người ta cần nhiều xe mà mình làm ra nhiều bình tích thì hàng ế.

(Nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về công tác huấn luyện và học tập, ngày 6-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.358-359)

Bây giờ nói đến văn hoá. Nếu cô chú nào muốn học văn hoá để xem sách, nâng cao trình độ chính trị và kỹ thuật, thế thì tốt, Bác rất khuyến khích học văn hoá. Nhưng nếu học văn hoá nhằm để đỗ bằng cấp, đổi lao động chân tay sang lao động trí óc, tưởng hươu, tưởng vượn như thế, đối với công tác hiện tại thì không phấn khởi, nghĩ vu vơ ở đâu, muốn làm ông chủ tịch, giám đốc, bác sĩ, kỹ sư là không đúng. Lao động chân tay và lao động trí óc cũng đều quý, nếu ai ai cũng làm bác sĩ cả thì có được không? Làm giám đốc cả có được không? Trong xã hội thì lao động chân tay nhiều hơn lao động trí óc, chúng ta cốt đông là đông công nhân, nông dân. Bác cho là các cô, các chú chỉ biết được một nửa.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.581)

Bất cứ công việc gì thiếu cán bộ, khó thực hiện được. Chính phủ nên mở ở các tỉnh những lớp huấn luyện cán bộ chuyên về hợp tác xã. Mỗi làng

sẽ cử một hay hai người theo học lớp đó. Chương trình học, ngoài những thường thức về hợp tác xã, lại dạy cả những điều rất giản dị trong khoa kế toán và cách thức làm sổ sách. Kỳ hạn học nhiều nhất là một tháng. Học xong, những người cán bộ đó về làng sẽ là những cái loa truyền bá lý tưởng hợp tác xã. Đồng thời, họ lại là những người giúp việc đắc lực cho dân chúng trong công cuộc vận động mở hợp tác xã.

(Tại sao hợp tác xã chưa thấy xuất hiện ở thôn quê, báo Cứu quốc, số 270, ngày 19-6-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.295)

Bất cứ lực lượng nào nếu không tổ chức chặt chẽ thì không có hiệu quả.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.47)

Bất kỳ ai, nếu có quyết tâm làm ích lợi cho quần chúng, lại chịu học, chịu hỏi quần chúng, óc chịu khó nghĩ, tay chịu khó làm, thì nhất định có sáng kiến, nhất định làm được những việc có ích cho loài người.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.285)

…Bất kỳ cán bộ cấp nào, khi đã được Chính phủ và Đoàn thể ủy cho họ quyền lãnh đạo, thì cán bộ cấp dưới nhất định phải phục tùng họ. Đó là phục tùng Chính phủ và Đoàn thể, chứ không phải phục tùng cá nhân ai.

(Phải chữa cái bệnh cấp bậc, báo Sự thật, số 136, ngày 15-7-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.408)

…bất kỳ công việc nào có ích quốc lợi dân, có ích cho đồng bào, có ích cho xã hội đều là vẻ vang. Không có công việc nào sang, công việc nào hèn.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.572)

… bất kỳ ở hoàn cảnh nào, đảng viên và cán bộ cần phải luôn luôn ra sức phấn đấu, ra sức làm việc, cố gắng học tập để nâng cao trình độ văn hoá, trí thức và chính trị của mình. Luôn luôn giữ gìn kỷ luật. Luôn luôn xứng đáng một người cán bộ, một người đảng viên.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.293-294)

Bất kỳ trong giới tự nhiên hay trong xã hội, mâu thuẫn và đấu tranh nội bộ cứ tiến mãi, phát triển mãi. Sự hiểu biết cũng phải tiến tới mãi, phát triển mãi.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận
lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17,
ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.128)

Bất kỳ việc gì bước đầu cũng khó khăn. Phải biết gỡ cái *nút khó chính* thì những khó khăn khác sẽ được giải quyết dễ dàng hơn.

(Kinh nghiệm "ba xây, ba chống", báo Nhân dân, số 3427,
ngày 15-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.152)

Bất kỳ việc to, việc nhỏ, phải có sáng kiến, phải có kế hoạch, phải cẩn thận, phải quyết làm cho thành công.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.131)

Biết người, cố nhiên là khó. Tự biết mình, cũng không phải là dễ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.317)

Bệnh chủ quan, bệnh ích kỷ, bệnh hẹp hòi, v.v., mỗi chứng bệnh là một kẻ địch. Mỗi kẻ địch bên trong là một bạn đồng minh của kẻ địch bên ngoài. Địch bên ngoài không đáng sợ. Địch bên trong đáng sợ hơn, vì nó

phá hoại từ trong phá ra. Vì vậy, ta phải ra sức đề phòng những kẻ địch đó, phải chữa hết những chứng bệnh đó.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278-279)

Biết rõ ràng cán bộ, mới có thể cất nhắc cán bộ một cách đúng mực.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Bọn đế quốc tự xưng chúng là "văn minh" đi "khai hóa" các dân tộc "dã man, lạc hậu". Kỳ thực chúng đã phạm những tội ác cực kỳ dã man. Không những chúng đã áp bức bóc lột thậm tệ nhân dân thuộc địa, mà chúng còn đẩy họ đến chỗ mất giống mất nòi.

(Một lời nói, một khối vàng, báo Nhân dân, số 2413,
ngày 27-10-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.709)

Các bạn là bậc trí thức. Các bạn có cái trách nhiệm nặng nề và vẻ vang, là làm gương cho dân trong mọi việc. Dân ta đã đấu tranh một cách rất dũng cảm. Lẽ tất nhiên giới trí thức phải *hy sinh đấu tranh, dũng cảm hơn nữa*, để làm gương cho nhân dân.

Các bạn là viên chức của Chính phủ Dân chủ Cộng hoà mà các bạn đã giúp xây dựng nên. Chính thể dân chủ của ta tuy còn trẻ tuổi, nhưng đã chiến thắng nhiều cuộc thử thách, nó đã chứng tỏ rằng quả thật là đầy tương lai. Do đó, nhiệm vụ các bạn phải *tuyệt đối trung thành với chính quyền dân chủ*…

Các bạn là những người phụ trách thi hành pháp luật. Lẽ tất nhiên các bạn cần phải nêu cao cái gương "*phụng công, thủ pháp, chí công vô tư*" cho nhân dân noi theo.

(Thư gửi Hội nghị Tư pháp toàn quốc, tháng 2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.472-473)

Các cán bộ phụ trách cần phải chú ý nghiên cứu kịp thời các sáng kiến của công nhân, bổ sung, phổ biến và áp dụng rộng rãi để mọi người cùng làm. Như vậy, sáng kiến mới có tác dụng tốt.

(Bài nói tại Đại hội chiến sĩ thi đua công nghiệp, ngày 11-3-1960, báo Nhân dân, số 2187, ngày 14-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.517)

Các cô, các chú có biết đối với cách mạng, cái gì cao quý nhất? Được phục vụ nhân dân, phục vụ Đảng và cách mạng là cao quý hơn cả. Không phải thấy người này chánh, người khác phó, bậc này cao, bậc kia thấp mà suy tỵ, kèn cựa.

(Bài nói chuyện với đại biểu Cán bộ, đảng viên tỉnh Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.617)

Các cô, các chú phải biết rằng: Tiền đồ của cá nhân không thể tách rời tiền đồ của Tổ quốc, của nhân dân, của giai cấp, của cách mạng, của Đảng.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.577)

Các cô, các chú, tất cả đảng viên phải hiểu: Nhân dân ta rất ngoan cường, rất tin vào Đảng, nhân dân ta đưa tính mệnh và tài sản gửi cho Đảng. Vì vậy, mỗi một đảng viên, mỗi một chi bộ, mỗi một cơ quan phải có trách nhiệm, phải bảo vệ chu đáo tính mệnh và tài sản của đồng bào.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 12 Ban Chấp hành Trung ương Đảng, ngày 16-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.17)

Các đồng chí cần phải lãnh đạo cụ thể hơn nữa. Phải đi sâu, đi sát hơn nữa, đối với mọi việc phải có biện pháp cụ thể hơn nữa. Phải tuyệt đối tránh tư tưởng chủ quan thỏa mãn, tránh tác phong quan liêu, mệnh

lệnh, phải khắc phục lề lối làm việc luộm thuộm. Phải hết sức chú trọng bồi dưỡng cán bộ cũ và dìu dắt những cán bộ trẻ tiến lên.

(Bài nói chuyện với đồng bào và Cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 11-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.294)

Các đồng chí lãnh đạo phải gương mẫu, phải quan tâm đến đời sống của cán bộ, của đồng bào, phải đồng cam cộng khổ.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 12 Ban Chấp hành Trung ương Đảng, ngày 16-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.22)

Cách đối với cán bộ là một điều trọng yếu trong sự tổ chức công việc. Cách đối với cán bộ có khéo, có đúng thì mới thực hiện được nguyên tắc: "Vấn đề cán bộ quyết định mọi việc".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.324)

Cách *làm việc*, phải siêng năng, có ngăn nắp, có tinh thần phụ trách, đã làm việc gì, thì làm cho kỳ được, làm đến nơi đến chốn. Chớ làm dối.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.117)

Cách mạng có nhiều công việc, việc nào cũng là phục vụ nhân dân, việc nào cũng là quan trọng. Có tinh thần cách mạng làm trọn nhiệm vụ thì làm gì cũng có thể trở thành anh hùng được.

(Bài nói với các anh hùng mới được tuyên dương, ngày 31-8-1955, báo Nhân dân, số 547, ngày 1-9-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.98-99)

Cách mạng cũng là một nghề.

Làm nghề gì cũng phải học, vậy làm cách mạng cũng phải học.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây, ngày 10-2-1967, báo Nhân dân, số 4713, ngày 5-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.294)

Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, chứ không phải là sự nghiệp của cá nhân anh hùng nào.

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, báo Nhân dân, số 2362, ngày 6-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.672)

Chủ tịch Hồ Chí Minh phát biểu khai mạc tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng, tháng 9-1960

Cách mạng ta là cách mạng dân tộc dân chủ. Cách mạng dân tộc dân chủ tức là cách mạng dân cày (do vô sản lãnh đạo) mà cách mạng dân cày là phải có chính sách ruộng đất đúng.

(Bài nói tại lớp chỉnh đảng Trung ương khóa 2, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.101)

Cách mạng Việt Nam ắt phải kinh qua những bước gian nan cực khổ, những chặng đường hiểm trở quanh co. Người cách mạng phải *phấn đấu dẻo dai, khó nhọc, lâu dài, và khi cần thì không sợ hy sinh cho cách mạng*.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.280)

Cách tôi làm việc đúng giờ. Tôi khuyên anh em làm việc phải cho đúng giờ, vì thời gian quý báu lắm.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ tốt nghiệp khóa 5 trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, số 92, ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.115)

Cái gì thái quá cũng không tốt. Bình đẳng thái quá cũng không tốt.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.300)

Cải cách ruộng đất là một cuộc cách mạng nông dân, một cuộc giai cấp đấu tranh ở nông thôn, rất rộng lớn, gay go và phức tạp, cho nên chuẩn bị phải thật đầy đủ, kế hoạch phải thật rõ ràng, lãnh đạo phải thật chặt chẽ, địa điểm phải định cẩn thận, thời hạn phải nắm chắc chắn, thi hành phải thật đúng đắn. Đó là những điều kiện để đi đến thành công.

(Báo cáo trước Quốc hội nước Việt Nam dân chủ cộng hòa, khoá I, kỳ họp thứ ba, ngày 1-12-1953, báo Nhân dân, số 156, từ ngày 26 đến ngày 31-12-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.355)

Cải cách ruộng đất là một cuộc đấu tranh cách mạng. Phải tin tưởng thắng lợi, thì đấu tranh mới kiên quyết.

Ta có đủ điều kiện thắng lợi: Ta có chính sách, phương châm đúng; có lực lượng quần chúng đông đảo; cán bộ ta đã được học tập và đã có kinh nghiệm lãnh đạo quần chúng đấu tranh.

Cán bộ phải thế nào?

- Phải có lập trường vững vàng, tư tưởng phải thông, không sợ khó, không sợ khổ.

- Phải ba cùng thật thà. Cán bộ nào chỉ "một cùng, hai cùng hoặc hai cùng rưỡi" thì sẽ thất bại. Cán bộ nào ba cùng thật sự thì đều thành công.

- Phải đi sâu, xét kỹ; phải luôn luôn kiểm tra công tác; chấp hành chính sách phải coi trọng từ việc to đến việc nhỏ; phải nhớ rằng "sai một ly đi một dặm".

- Có khuyết điểm thì sửa chữa ngay, không nên chán nản và không nên đợi đến khai hội mới phê bình, sửa chữa. Đối với cán bộ tốt cần khen thưởng kịp thời ở đội, ở đoàn, hoặc đề nghị Chính phủ khen thưởng để khuyến khích mọi người, không nên để chậm đến tổng kết mới làm.

Bí quyết thắng lợi là:

- Kiên quyết chấp hành chính sách của Đảng và Chính phủ bất kỳ việc lớn, việc nhỏ;

- Tin tưởng chắc chắn vào chính sách và sự lãnh đạo của Đảng;

- Dựa hẳn vào quần chúng.

Các cô, các chú đi cải cách ruộng đất cũng như bộ đội đi đánh giặc. Phải tin chắc vào lực lượng của mình thì mới đánh thắng giặc.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và Cải cách ruộng đất, ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.183)

Cải tạo xã hội cũ xấu xa trở thành xã hội xã hội chủ nghĩa tốt đẹp là một sự nghiệp rất nặng nề, nhưng rất vẻ vang. Muốn làm được sự nghiệp ấy, các cán bộ, đảng viên, đoàn viên cần có ý thức giác ngộ xã hội chủ nghĩa cao, một lòng một dạ phấn đấu cho chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói tại Hội nghị toàn Đảng bộ khu Việt Bắc, ngày 8-6-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.231)

Cảm giác chỉ giải quyết vấn đề hiện tượng. Lý luận mới giải quyết vấn đề bản chất.

(Thực hành sinh ra hiểu biết, hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.124)

Chủ tịch Hồ Chí Minh tại căn cứ địa Việt Bắc, năm 1951

Cán bộ cần phải biến quyết tâm của Đảng và Chính phủ thành quyết tâm của toàn thể nhân dân.

(Nói chuyện tại Công trường Thủy lợi Bắc - Hưng - Hải, ngày 20-9-1958, báo Nhân dân, số 1653, ngày 22-9-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.530)

Cán bộ cần phải không ngừng nâng cao *tinh thần trách nhiệm đối với Đảng và một lòng một dạ phục vụ nhân dân*.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội, ngày 1-2-1961, báo Nhân dân, số 2511, ngày 2-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.28)

… *cán bộ cấp trên phái đến và cán bộ địa phương* không đoàn kết chặt chẽ…

Cán bộ phái đến, trình độ thường cao hơn, kinh nghiệm nhiều hơn. Nhưng cán bộ địa phương lại biết rõ nhân dân, quen thuộc công việc

hơn. Hai hạng cán bộ phải giúp đỡ nhau, bồi đắp nhau, thì công việc mới chạy.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.276)

Cán bộ chăm chỉ làm việc chưa đủ, cần phải biết làm việc cho có phương pháp. Phải *cần* mà phải *cẩn* nữa.

(Thiếu óc tổ chức - Một khuyết điểm lớn trong các Ủy ban nhân dân, báo Cứu quốc, số 58, ngày 4-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.43)

Cán bộ chỉ lo viết cho nhiều chỉ thị, thông tư… Nhưng không lo việc làm phải ăn khớp với lời nói, chỉ thị phải có thể thực hành. Cán bộ nhầm tưởng rằng cứ gửi nhiều thông tư, chỉ thị, là xong việc; mà không theo dõi, đôn đốc, giúp đỡ địa phương, không kiểm tra công việc thực tế.

(Chống nạn giấy tờ, báo Nhân dân, số 170, từ ngày 6 đến ngày 10-3-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.425)

Cán bộ chính trị phải biết kỹ thuật, cán bộ kỹ thuật phải biết chính trị. Chính trị và kỹ thuật phải kết hợp với nhau, không thể tách rời nhau được.

(Nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết công tác thủy lợi toàn miền Bắc, ngày 10-1-1959, báo Nhân dân, số 1767, ngày 14-1-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.14)

Cán bộ có coi đội viên như chân như tay, đội viên mới coi cán bộ như đầu như óc.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp Quân đội, ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.219)

Cán bộ công đoàn phải là người hiểu biết sản xuất, đời sống, nguyện vọng của công nhân, viên chức, phải hiểu chính sách của Đảng, phải hiểu về quản lý kinh tế, khoa học, kỹ thuật.

(Nói chuyện với các đồng chí lãnh đạo Tổng công đoàn Việt Nam, ngày 18-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.682)

... cán bộ cũ phải hoan nghênh, dạy bảo, dìu dắt, yêu mến cán bộ mới. Cố nhiên cán bộ mới, vì công tác chưa lâu, kinh nghiệm còn ít, có *nhiều khuyết điểm*. Nhưng họ lại có những ưu điểm hơn cán bộ cũ: họ nhanh nhẹn hơn, thường giàu sáng kiến hơn.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.277)

Cán bộ cùng ăn, cùng ở, cùng lao động, cùng bàn bạc công việc với quần chúng, thì khó khăn gì cũng khắc phục được, kế hoạch gì cũng hoàn thành tốt.

(Thư gửi cán bộ Nông trường nhà nước, báo Nhân dân, số 2389, ngày 3-10-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.694)

... cán bộ Đảng và chính quyền từ trên xuống dưới, đều *phải hết sức quan tâm đến đời sống của nhân dân*. Phải lãnh đạo tổ chức, giáo dục nhân dân tăng gia sản xuất và tiết kiệm. Dân đủ ăn đủ mặc thì những chính sách của Đảng và Chính phủ đưa ra sẽ dễ dàng thực hiện.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Sản xuất cứu đói, ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.518)

- Cán bộ đoàn kết, mọi việc đều làm được.

- Cán bộ phải được dân yêu, dân tin, dân phục.

- Cán bộ phải đi sát dân, học dân.

(Nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về Công tác huấn luyện và học tập, ngày 6-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.362)

"Cán bộ được dân tin, dân phục, dân yêu, thì việc gì cũng thành công". Kinh nghiệm đã tỏ rằng đó là chân lý 100 phần 100.

(Thất bại và thành công, báo Sự thật, số 117, ngày 19-8-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.177)

Cán bộ già là vốn quý của Đảng, họ có kinh nghiệm về mặt lãnh đạo, được rèn luyện, thử thách nhiều trong thực tế đấu tranh. Nhưng cũng có một số cán bộ già đến một thời kỳ nào đấy là dừng lại, không tiến lên được, hay bám lấy cái cũ, không nhạy cảm với cái mới. Còn cán bộ trẻ tuy chưa có một số ưu điểm như cán bộ già, nhưng họ lại hăng hái, nhạy cảm với cái mới, chịu khó học tập, cho nên tiến bộ rất nhanh.

(Bài nói tại lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, báo Nhân dân, số 4722, ngày 14-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.278)

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với học sinh Trường Nghệ thuật Sân khấu Trung ương ở Khu văn công Mai Dịch, Hà Nội, ngày 25-11-1961

Cán bộ là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời đem tình hình của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ, để đặt chính sách cho đúng.

Vì vậy, cán bộ là cái gốc của mọi công việc.

Vì vậy, huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.309)

Cán bộ là tướng của đoàn thể. Cán bộ làm đúng kế hoạch của đoàn thể, có mưu trí, được quần chúng tin yêu kiên quyết, gan góc, giữ đúng kỷ luật, biết làm cho dân chúng cùng đoàn thể sống chết mà không sợ nguy hiểm như thế mới là tướng giỏi của đoàn thể.

(Phép dùng binh của ông Tôn Tử,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.559)

Cán bộ lãnh đạo phải nắm vững chính sách của Đảng và Chính phủ, phải đi đúng đường lối quần chúng, phải biến quyết tâm của Đảng và Chính phủ thành quyết tâm của toàn dân.

(Bài nói tại Đại hội Sản xuất đông - xuân tỉnh Thái Bình,
ngày 26-10-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.555)

Cán bộ mà lên mặt quan cách mạng thì mọi việc đều lủng củng. Cán bộ mà biết làm cho *dân tin, dân phục, dân yêu*, thì việc gì cũng mỹ mãn.

(Cán bộ tốt và cán bộ xoàng, báo Sự thật, số 77, từ ngày 1
đến ngày 15-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.167)

Cán bộ nói chung và nói riêng cán bộ trong Đảng, trong Đoàn, phải khiêm tốn đối với mọi người.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng,
ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.584)

Cán bộ phải *cố gắng học tập* văn hóa, chính trị, nghiệp vụ. Kinh tế của ta ngày càng phát triển, hàng ngũ công nhân ngày càng thêm đông. Muốn làm tròn nhiệm vụ của mình thì cán bộ phải luôn luôn cố gắng học tập, cố gắng vươn lên để không ngừng tiến bộ.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ công đoàn cơ sở toàn miền Bắc, ngày 13-8-1962, báo Nhân dân, số 3064, ngày 14-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.434)

Cán bộ phải dạy cho đội viên biết kính trọng dân, thương yêu dân, giúp đỡ dân, làm cho đội viên thành một người tuyên truyền bằng công việc thực tế.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp Quân đội, ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.219)

Cán bộ phải đi sát sản xuất, đi sát quần chúng và phải dân chủ với dân.

(Nói chuyện với Đoàn cán bộ Tỉnh ủy Thanh Hóa, ngày 30-12-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.526)

Cán bộ phải tìm hiểu quần chúng, phải học hỏi quần chúng để lãnh đạo quần chúng. Cán bộ phải kiên nhẫn, quyết tâm, phải chí công vô tư. Nếu tự tư tự lợi, lập trường không vững, tư tưởng không thông, thì tài giỏi gì cũng vô dụng, vì quần chúng rất thông minh. Ai ra sức phục vụ, ai tự tư tự lợi, họ biết ngay, không giấu được họ.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và Dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.48)

Cán bộ ta cần hiểu thấu và nhớ kỹ rằng: Tổ đổi công phải theo nguyên tắc *tự giác, tự nguyện*. Lãnh đạo tổ đổi công cần phải dân chủ.

(Cần ra sức củng cố các tổ đổi công, báo Nhân dân, số 858, ngày 10-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.361)

Cán bộ ta nhiều người "cúc cung tận tuỵ", hết sức trung thành với nhiệm vụ, với Chính phủ, với quốc dân. Nhưng cũng có người hủ hoá, lên mặt làm quan cách mạng, hoặc là độc hành độc đoán, hoặc là dĩ công dinh tư. Thậm chí dùng pháp công để báo thù tư, làm cho dân oán đến Chính phủ và Đoàn thể.

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, ngày 17-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.20)

1- Cán bộ từ tỉnh đến làng, phải thực hành giải thích cho dân hiểu: Vì sao phải trường kỳ kháng chiến? Toàn diện và toàn dân kháng chiến (có người chưa hiểu toàn diện là gì).

2- Làm cho khắp nơi có không khí kháng chiến.

3- Phải làm cho dân hiểu: Kháng chiến nhất định thắng lợi. Nhưng nhất định phải kinh qua một giai đoạn rất cực khổ. Phải chuẩn bị tinh thần của dân, khi giai đoạn đó đến, dân khỏi bi quan, ngã lòng…

4- Từ tỉnh đến làng, phải ra sức vận động (1) tăng gia sản xuất, (2) giúp đỡ tản cư, (3) giúp đỡ gia đình chiến sĩ, (4) giữ bí mật.

5- Lúc này hơn lúc nào hết, cán bộ từ trên đến dưới, phải:

Siêng năng, tiết kiệm,

Trong sạch, làm gương cho dân,

Làm cho dân tin, dân phục, dân yêu.

6- Nên bảo dân tham gia để dặn họ về quân sự:

Tiêu thổ, phá hoại, vườn không nhà trống, v.v..

7- Trước lúc khai hội mặc niệm các chiến sĩ hy sinh vì nước. Trước khi bế mạc: Thơ chào các chiến sĩ.

(Ý kiến về Hội nghị Hành chính, ngày 9-12-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.353)

Cán bộ từ trên xuống dưới, từ Bác đến cán bộ xã đều là đày tớ của nhân dân, không phải là vua, là quan như ngày trước mà đè đầu cưỡi cổ nhân dân. Tức là cán bộ phải chăm lo đời sống của nhân dân...

(Nói chuyện với nhân dân, bộ đội, cán bộ tại Yên Châu (Sơn La), ngày 8-5-1959, báo Nhân dân, số 1884, ngày 13-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.211)

Cán bộ và bộ đội nhất định phải đi sát với nhân dân vì lực lượng của nhân dân là vô cùng mạnh mẽ.

(Thư gửi đồng bào và bộ đội (vệ quốc quân và dân quân du kích) tả ngạn Liên khu III, ngày 10-11-1951, báo Quân đội nhân dân, số 34, ngày 1-12-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.230)

Cán bộ và công nhân ta cần phải tranh thủ học tập kinh nghiệm các nước anh em và các đồng chí chuyên gia. Phải chăm lo học tập văn hoá, học tập kỹ thuật, nghiệp vụ, trau dồi nghề nghiệp cho thành thạo.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác của Bộ Công nghiệp, ngày 22-1-1960, báo Nhân dân, số 2138, ngày 24-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.447)

Cán bộ và đảng viên ta, vì bận việc hành chính hoặc quân sự, mà xao nhãng việc *học tập*. Đó là một khuyết điểm rất to.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.271)

Cán bộ xung trước,

Làng nước theo sau,

Việc khó đến đâu,

Cũng làm được hết.

(Đáng khen, báo Nhân dân, số 4667, ngày 17-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.271)

Càng có công lao, càng phải khiêm tốn. Chớ vì có ít nhiều công lao mà sinh bệnh công thần, kèn cựa, địa vị. Phải nhớ rằng: Mọi thành công là do sức phấn đấu, hy sinh của toàn Đảng, toàn dân, không phải của một cá nhân anh hùng nào. Đối với Đảng, đối với nhân dân, chúng ta có một nghĩa vụ vẻ vang là: Suốt đời làm người con trung thành của Đảng, người đầy tớ tận tụy của nhân dân.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.67-68)

Cần phải gắn chặt công việc với tư tưởng và lề lối làm việc, vì mỗi công việc thành hay bại đều do tư tưởng và lề lối làm việc đúng hay sai.

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân dân, số 45, ngày 14-2-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.318)

Cất nhắc cán bộ, không nên làm như "giã gạo". Nghĩa là trước khi cất nhắc không xem xét kỹ. Khi cất nhắc rồi không giúp đỡ họ. Khi họ sai lầm thì đẩy xuống, chờ lúc họ làm khá, lại cất nhắc lên. Một cán bộ bị nhắc lên thả xuống ba lần như thế là hỏng cả đời.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.322)

Cất nhắc cán bộ, phải vì công tác, tài năng, vì cổ động cho đồng chí khác thêm hăng hái. Như thế, công việc nhất định chạy.

Nếu vì lòng yêu ghét, vì thân thích, vì nể nang, nhất định không ai phục, mà gây nên mối lôi thôi trong Đảng. Như thế là có tội với Đảng, có tội với đồng bào.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Chẳng những quân đội đi giết giặc lập công mới anh hùng, mà cán bộ cung cấp ra sức phục vụ cũng là anh hùng. Trong mỗi người các chú đều có mầm anh hùng, các chú phát triển nó lên.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ chuẩn bị Chiến dịch Tây Bắc, ngày 9-9-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.484)

Chẳng những phải lãnh đạo quần chúng, mà lại phải học hỏi quần chúng.

Câu đó nghĩa là gì?

Nghĩa là: người lãnh đạo không nên kiêu ngạo, mà nên hiểu thấu. Sự hiểu biết và kinh nghiệm của mình cũng chưa đủ cho sự lãnh đạo đúng đắn. Vì vậy, ngoài kinh nghiệm của mình, người lãnh đạo còn phải dùng kinh nghiệm của đảng viên, của dân chúng, để thêm cho kinh nghiệm của mình.

Nghĩa là một giây, một phút cũng không thể giảm bớt mối liên hệ giữa ta và dân chúng.

Nghĩa là phải lắng tai nghe ý kiến của đảng viên, của nhân dân, của những người "không quan trọng".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.325)

Chân lý là cái gì có lợi cho Tổ quốc, cho nhân dân. Cái gì trái với lợi ích của Tổ quốc, của nhân dân tức là không phải chân lý. Ra sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân - tức là phục tùng chân lý.

(Bài nói chuyện tại lớp Nghiên cứu chính trị khoá 1, Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 21-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.378)

Chỉ cảm giác thôi không đủ. Muốn hiểu biết toàn bộ một sự vật, hiểu biết bản chất và quy luật nội bộ của nó, thì phải suy xét kỹ lưỡng, gom góp những cảm giác phong phú lại, rồi chọn lọc cái nào thật, cái

nào giả, cái nào đúng, cái nào sai, từ ngoài đến trong, để tạo thành một *hệ thống khái niệm lý luận*. Đó là hiểu biết do thực hành mà có và được cải tạo trong *thực hành*. Hiểu biết ấy sâu sắc hơn, đúng hơn, phản ảnh sự vật một cách hoàn toàn hơn.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận
lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17,
ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.127)

Chỉ có chủ nghĩa cộng sản mới cứu nhân loại, đem lại cho mọi người không phân biệt chủng tộc và nguồn gốc sự tự do, bình đẳng, bác ái, đoàn kết, ấm no trên quả đất, việc làm cho mọi người và vì mọi người, niềm vui, hòa bình, hạnh phúc...

(Truyền đơn cổ động mua báo Le Paria, đầu năm 1923,
báo Nhân dân, số 7695, ngày 30-5-1975,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.496)

... chỉ có chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản mới giải phóng được các dân tộc bị áp bức và giai cấp công nhân toàn thế giới.

(Trả lời phỏng vấn của Sáclơ Phuốcniô, phóng viên báo L'humanité (Pháp),
ngày 15-7-1969, báo Nhân dân, số 5801, ngày 5-3-1970,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.588)

Chỉ có giải phóng giai cấp vô sản thì mới giải phóng được dân tộc; cả hai cuộc giải phóng này chỉ có thể là sự nghiệp của chủ nghĩa cộng sản và của cách mạng thế giới.

(Đông Dương - Cuộc kháng chiến,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.441)

Chỉ có sự lãnh đạo của một đảng biết vận dụng một cách sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước mình thì mới có thể

đưa cách mạng giải phóng dân tộc đến thắng lợi và cách mạng xã hội chủ nghĩa đến thành công.

(Cách mạng Tháng Mười vĩ đại mở ra con đường giải phóng cho các dân tộc, báo Nhân dân, số 4952, ngày 1-11-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.391)

Chính sách đúng là nguồn gốc của thắng lợi.

Song từ nguồn gốc đi đến thắng lợi thực sự, còn phải tổ chức, phải đấu tranh.

Khi đã có chính sách đúng, thì sự thành công hoặc thất bại của chính sách đó là do nơi cách tổ chức công việc, nơi lựa chọn cán bộ, và do nơi kiểm tra. Nếu ba điều ấy sơ sài, thì chính sách đúng mấy cũng vô ích.

Mục đích sự tổ chức công tác là: động viên toàn thể nhân dân hăng hái thi hành chính sách đã định. Mục đích lựa chọn cán bộ là dùng nhân tài cần phải hợp lý, chớ "dùng thợ mộc làm nghề thợ rèn" và cho họ hiểu rõ mọi mặt các công việc họ phải phụ trách. Mà muốn biết sự động viên ấy và sự thực hành ấy đã đến mức nào, thì phải có kiểm tra.

Có kiểm tra mới huy động được tinh thần tích cực và lực lượng to tát của nhân dân, mới biết rõ năng lực và khuyết điểm của cán bộ, mới sửa chữa và giúp đỡ kịp thời. Hiện nay, nhiều nơi cán bộ lãnh đạo chỉ lo khai hội và thảo nghị quyết, đánh điện và gửi chỉ thị, sau đó, thì họ không biết gì đến những nghị quyết đó đã thực hành đến đâu, có những sự khó khăn trở ngại gì, dân chúng có ra sức tham gia hay không. Họ quên mất kiểm tra. Đó là một sai lầm rất to. Vì thế mà "đầy túi quần thông cáo, đầy túi áo chỉ thị" mà công việc vẫn không chạy.

(Một việc mà các cơ quan lãnh đạo cần thực hành ngay, báo Sự thật, số 103, ngày 30-11-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.636-637)

Chỉnh huấn nghĩa là *huấn luyện* cán bộ và nhân dân nhằm *chỉnh đốn* lại tư tưởng và tác phong, để sửa chữa những nhược điểm và khuyết

điểm, phát triển những ưu điểm, làm cho mọi người, mọi việc đều tiến bộ hơn nữa.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, báo Nhân dân, số 2575, ngày 8-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.103)

Chủ nghĩa Mác - Lênin đúng là vì nó được chứng minh là đúng trong thực hành cách mạng giai cấp và cách mạng dân tộc. Duy vật biện chứng là đúng, vì sự thực hành nào cũng không thể thoát ra khỏi phạm vi của nó.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.127-128)

Chủ nghĩa tư bản là một con đỉa có một cái vòi bám vào giai cấp vô sản ở chính quốc và một cái vòi khác bám vào giai cấp vô sản ở các thuộc địa. Nếu người ta muốn giết con vật ấy, người ta phải đồng thời cắt cả hai vòi. Nếu người ta chỉ cắt một vòi thôi, thì cái vòi kia vẫn tiếp tục hút máu của giai cấp vô sản; con vật vẫn tiếp tục sống và cái vòi bị cắt đứt lại sẽ mọc ra.

(CÁCH MẠNG NGA VÀ CÁC DÂN TỘC THUỘC ĐỊA, Báo La Vie Ouvrière, số 20, năm 1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.127-128)

Chủ quan và khách quan, lý luận và thực hành, biết và làm, là thống nhất.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.129)

Chúng ta cốt đoàn kết, sáng suốt, khôn khéo, kiên quyết, thì chúng ta nhất định thắng lợi.

(Thư gửi các ông Phạm Văn Bạch và Nguyễn Văn Tây, ngày 7-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.102)

Chúng ta phải biết rằng: lực lượng của dân chúng nhiều vô cùng. Kinh nghiệm trong nước và các nước tỏ cho chúng ta biết: có lực lượng dân chúng việc to tát mấy, khó khăn mấy làm cũng được. Không có, thì việc gì làm cũng không xong. Dân chúng biết giải quyết nhiều vấn đề một cách giản đơn, mau chóng, đầy đủ, mà những người tài giỏi, những đoàn thể to lớn, nghĩ mãi không ra.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.335)

Chúng ta phải biết rằng: So với đấu tranh vũ trang trong kháng chiến, thì đấu tranh chính trị trong hòa bình cũng phải trường kỳ và gian khổ và còn gay go, phức tạp hơn.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm ngày kháng chiến toàn quốc,
báo Nhân dân, số 293, ngày 19-12-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.182)

Chúng ta phải hiểu rằng, các cơ quan của Chính phủ từ toàn quốc cho đến các làng, đều là công bộc của dân, nghĩa là để gánh việc chung cho dân, chứ không phải để đè đầu dân như trong thời kỳ dưới quyền thống trị của Pháp, Nhật.

Việc gì lợi cho dân, ta phải hết sức làm.

Việc gì hại đến dân, ta phải hết sức tránh.

Chúng ta phải yêu dân, kính dân thì dân mới yêu ta, kính ta.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc,
số 69, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.64-65)

... chúng ta phải học chủ nghĩa Mác - Lênin để phân tích và giải quyết các vấn đề cụ thể của cách mạng nước ta, cho hợp với điều kiện đặc biệt của nước ta.

Khi vận dụng thì bổ sung, làm phong phú thêm lý luận bằng những kết luận mới rút ra từ trong thực tiễn cách mạng của ta.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.96)

Chúng ta phải kiên quyết bỏ sạch lối quan liêu, lối chật hẹp, lối mệnh lệnh. Chúng ta phải kiên quyết thực hành theo nguyên tắc sau đây:

1. Việc gì cũng phải học hỏi và bàn bạc với dân chúng, giải thích cho dân chúng.

2. Tin vào dân chúng. Đưa mọi vấn đề cho dân chúng thảo luận và tìm cách giải quyết. Chúng ta có khuyết điểm, thì thật thà thừa nhận trước mặt dân chúng. Nghị quyết gì mà dân chúng cho là không hợp thì để họ đề nghị sửa chữa. Dựa vào ý kiến của dân chúng mà sửa chữa cán bộ và tổ chức của ta.

3. Chớ khư khư giữ theo "sáo cũ". Luôn luôn phải theo tình hình thiết thực của dân chúng nơi đó và lúc đó, theo trình độ giác ngộ của dân chúng, theo sự tình nguyện của dân chúng mà tổ chức họ, tuỳ hoàn cảnh thiết thực trong nơi đó, và lúc đó, đưa ra tranh đấu.

4. Chúng ta tuyệt đối không nên theo đuôi quần chúng. Nhưng phải khéo tập trung ý kiến của quần chúng, hoá nó thành cái đường lối để lãnh đạo quần chúng. Phải đem cách nhân dân so sánh, xem xét, giải quyết các vấn đề, mà hoá nó thành cách chỉ đạo nhân dân.

5. "Phải đưa chính trị vào giữa dân gian". Trước kia, việc gì cũng từ "trên dội xuống". Từ nay việc gì cũng phải từ "dưới nhoi lên".

Làm như thế, chính sách, cán bộ và nhân dân sẽ nhất trí, mà Đảng ta sẽ phát triển rất mau chóng và vững vàng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.337-338)

Chúng ta phải nhận rõ: bất kỳ việc to việc nhỏ, *hễ thêm điều lợi, trừ điều hại cho quần chúng, giúp quần chúng giải quyết vấn đề khó khăn, tăng kết quả của việc làm, tăng sức sản xuất của xã hội, đánh đổ sức áp bức của quân thù, đó đều là sáng kiến*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.284)

Chúng ta thường nói đến hai chữ *sáng kiến* một cách mênh mông, không thiết thực. Như là phải có tài giỏi đặc biệt mới có sáng kiến.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.284)

Chúng ta xây dựng cuộc sống mới, cũng ví như người đi đường, phải biết rõ mình ra đi từ đâu, sẽ đến đâu và phải qua những chặng đường nào. Như vậy cuộc đi của chúng ta sẽ luôn luôn hào hứng.

(Con đường phía trước, báo Nhân dân, số 2134,
ngày 20-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.444)

Có anh chị em chưa yên tâm công tác cho là làm việc này không vẻ vang, muốn xin đổi việc khác. Ví như một cái cây trồng chỗ này một thời gian, lại nhổ đi trồng chỗ khác thì cây không thể mọc tốt được. Cán bộ cũng vậy, đứng núi này trông núi nọ thì làm việc gì cũng không đạt được kết quả… Không phải làm chức này, chức nọ mới là vẻ vang; xã hội có nhiều công việc, ai làm tròn nhiệm vụ đều là vẻ vang.

(Nói chuyện tại Đại hội Chiến sĩ thi đua ngành Thương nghiệp lần thứ nhất,
tạp chí Sinh hoạt thương nghiệp, số đặc biệt, năm 1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.334)

Có cán bộ tốt, việc gì cũng xong

Muôn việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.280)

Có câu "tiên thiên hạ ưu, hậu thiên hạ lạc", nghĩa là lo trước dân, vui sau dân. Trong lúc khó khăn của dân tộc, khí tiết của người cán bộ là không sợ gì hết, không sợ kẻ địch, không sợ khó khăn gian khổ. Cái gì khó khăn, cực khổ, cán bộ phải xung phong làm trước.

(Bài nói chuyện ở lớp chỉnh huấn cán bộ trí thức, tối 7-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.201)

Có chí làm thì quyết tìm ra việc và quyết làm được việc.

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.217)

Có chỉ tiêu kế hoạch rồi chưa đủ mà phải có biện pháp cụ thể, vững chắc, phải có tinh thần cố gắng rất cao để thực hiện bằng được kế hoạch đã đề ra. Chỉ tiêu kế hoạch một phần, biện pháp phải hai phần, cố gắng phải ba phần.

(Nói chuyện tại Hội nghị Công nghiệp toàn miền Bắc, ngày 26-1-1961, báo Nhân dân, số 2505, ngày 27-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.20)

Có kế hoạch làm việc nhưng sắp đặt công việc không khéo, phân công không sáng suốt thì việc cũng đến hỏng. Người nói giỏi lại cho vào việc chỉ cần khéo chân tay, người viết giỏi lại cho làm việc về lao động thì nhất định không thể nào thành công được.

(Thiếu óc tổ chức - Một khuyết điểm lớn trong các Ủy ban nhân dân, báo Cứu quốc, số 58, ngày 4-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.42-43)

… có khi việc thì thất bại mà ảnh hưởng lại tốt, và trái lại.

(Bài nói tại Đại hội thanh niên cứu quốc toàn xứ, ngày 25-11-1945, báo Cứu quốc, số 101, ngày 26-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.122)

Có người thì bao giờ "sấm ra đá kêu" mới gặp dân chúng một lần. Khi gặp dân chúng thì đút tay vào túi quần mà "huấn thoại", nói hàng

giờ, nói bao la thiên địa. Song, những việc thiết thực cần kíp của địa phương, những điều dân chúng cần biết, thì không nói đến.

(Phải tẩy sạch bệnh quan liêu, báo Sự thật, số 140, ngày 2-9-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.433)

Có người thường cho dân là dốt không biết gì, mình là thông thái tài giỏi. Vì vậy, họ không thèm học hỏi dân chúng, không thèm bàn bạc với dân chúng.

Đó là một sự sai lầm nguy hiểm lắm. Ai có sai lầm đó, phải mau mau sửa đổi. Nếu không sẽ luôn luôn thất bại.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.335)

Có nhiều thứ khinh thường tài sản chung, thí dụ:

- Những cơ quan tổ chức kềnh càng không hợp lý, việc ít người nhiều, tốn kém cho công quỹ một cách vô ích. Hoặc ham chuộng hình thức, trưng diện cho sang, phô trương, lãng phí.

- Những ngành làm việc luộm thuộm, bừa bãi, để hư hỏng nguyên liệu và dụng cụ. Hoặc không khéo kinh doanh, quản lý, kế hoạch không chín chắn, sổ sách không phân minh, hại đến sản xuất; hàng hóa bị ứ đọng, hư hỏng.

- Những người buôn lậu, trốn thuế, tổn hại cho công quỹ của Chính phủ và cho những bà con buôn bán thật thà.

- Những cán bộ không cảnh giác, để bọn bất lương trộm cắp của công, v.v..

Để chống những tai hại ấy, thì cần phải giáo dục cho mọi người thấm nhuần: tôn trọng và bảo vệ của công là nhiệm vụ thiêng liêng của mỗi một công dân.

(Bảo vệ tài sản công cộng, báo Nhân dân, số 340, ngày 5-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.297)

Có những cán bộ, những đảng viên cũ, làm được việc, có kinh nghiệm. Cố nhiên, những anh em đó rất quý báu cho Đảng. Nhưng họ lại mắc phải cái bệnh *khinh lý luận*. Họ quên rằng: nếu họ đã có kinh nghiệm mà lại biết thêm lý luận thì công việc tốt hơn nhiều. Họ quên rằng: kinh nghiệm của họ tuy tốt, nhưng cũng chẳng qua là từng bộ phận mà thôi, chỉ thiên về một mặt mà thôi.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.274)

Có những người quét đường, vét hố cũng được bầu là chiến sĩ thi đua. Thế là thế nào? Công việc như thế là hôi, là bẩn nhưng bởi vì nó rất cần thiết cho mọi người. Nếu không có người làm việc đó thì những nơi nào ở tập trung, nhất là ở thành phố thì mất vệ sinh, mọi người sẽ đau ốm hết. Vì vậy, bản chất việc ấy là bẩn nhưng người làm việc ấy là rất cần thiết cho xã hội thì lao động ấy cũng vẻ vang, chứ không phải làm chủ tịch, chủ nhiệm, ông giám đốc vân vân, mới vẻ vang.

(Nói chuyện với Hội nghị Cán bộ toàn tỉnh Nghệ An,
ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.609)

Có phương hướng đúng thì làm việc mới đúng.

(Nói chuyện tại Đại hội Giáo dục phổ thông toàn quốc, ngày 23-3-1956,
báo Nhân dân, số 753, ngày 26-3-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.290)

Có thể nói: Đợt 5 cải cách ruộng đất giống như chiến dịch Điện Biên Phủ. Trong chiến dịch đó ta đã gặp nhiều khó khăn nhất trong suốt 8 năm kháng chiến nhưng ta đã thắng. Cũng như bộ đội ta, các cô, các chú phải có quyết tâm khắc phục khó khăn trong đợt tới thì cũng sẽ thắng lợi như Điện Biên Phủ.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Giảm tô và Cải cách ruộng đất,
ngày 31-10-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.184)

Có thể xét tình hình chung mà định ra từng giai đoạn lớn, nhưng không thể tách hẳn từng giai đoạn một cách dứt khoát như người ta cắt cái bánh. Một giai đoạn dài hay ngắn phải tuỳ theo tình hình trong nước và thế giới, tuỳ theo sự biến đổi trong lực lượng địch và lực lượng ta.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.31)

Còn về chủ trương công tác thì đầy đủ nhưng phải làm sao thực hiện được hết. Làm thế nào cho nhớ được hết, sắp xếp cho có thứ tự, cái gì cần làm trước thì làm trước, cái gì phải làm sau thì làm sau.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ ngoại giao lần thứ năm, ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.65)

Cố nhiên Đảng và Chính phủ rất quý trọng trí thức. Nhưng bây giờ thử hỏi quý trọng trí thức nào? Quý trí thức chịu khó, chịu khổ kháng chiến, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân như các cụ, các anh chị em ở đây.

Nhưng đối với bọn đội lốt trí thức vì bơ sữa mà quên cả Tổ quốc, nhân dân, làm ô danh trí thức có nên coi trọng không? Đảng và Chính phủ cố nhiên không coi trọng bọn đội lốt trí thức theo giặc, có tội với nhân dân.

Một điểm nữa, Đảng và Chính phủ cố gắng mở rộng lớp trí thức này, sao cho nhân dân lao động Việt Nam càng ngày tri thức càng cao, nghĩa là thực hiện khẩu hiệu lao động trí thức hóa, trí thức lao động hóa. Nước ta toàn thể trí thức, toàn thể lao động là người mới để tiến lên xã hội mới. Nói tóm lại, Đảng và Chính phủ rất quý trọng trí thức.

(Bài nói tại lễ khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ dân, chính, đảng xung quanh Trung ương và các Liên khu III, IV, Việt Bắc, ngày 17-7-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.174)

Cố nhiên việc hay hay dở, một phần do cán bộ đủ năng lực hay không. Nhưng một phần cũng do cách lãnh đạo đúng hay không. Năng

lực của người không phải hoàn toàn do tự nhiên mà có mà một phần lớn do công tác, do tập luyện mà có. Lãnh đạo khéo, tài nhỏ có thể hoá ra tài to. Lãnh đạo không khéo, tài to cũng hoá ra tài nhỏ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Công nông trí thức hóa.

Trí thức công nông hóa.

Nghĩa là công nông cần học tập văn hóa để nâng cao trình độ tri thức của mình, trí thức cần gần gụi công nông và học tập tinh thần, nghị lực, sáng kiến và kinh nghiệm của công nông.

(Đảng Lao động Việt Nam với lao động trí óc, báo Nhân dân, số 6, ngày 1-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.73)

Công tác cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật và cải tiến tổ chức như cái kiềng ba chân, nếu hai chân dài, một chân ngắn thì không thể nào đứng vững được. Muốn làm tốt các việc này phải thực hiện dân chủ. Cán bộ phải dựa vào quần chúng để giải quyết khó khăn, 10 người làm không được thì 100 người góp 100 ý kiến lại nhất định sẽ làm được.

(Bài nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội, ngày 2-2-1960, báo Nhân dân, số 2148, ngày 4-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.460)

Công việc cách mạng cũng như các bộ phận trong chiếc thuyền, bộ phận nào cũng quan trọng cả.

(Bài nói tại Đại hội Đảng bộ các cơ quan chính, dân, đảng Trung ương, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.613)

Công việc của xã hội không có cái gì là cao sang, cái gì là hèn hạ.

(Bài nói tại Phân hiệu II Trường Nguyễn Ái Quốc, tháng 7-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.68)

Công việc gì bất kỳ thành công hoặc thất bại, chúng ta cần phải nghiên cứu đến cội rễ, phân tách thật rõ ràng rồi kết luận. Kết luận đó sẽ là cái *chìa khoá phát triển công việc và để giúp cho cán bộ tiến tới*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.283)

Công việc xã hội cũng giống như cái đồng hồ, nếu thiếu 1 cái đinh nhỏ cũng sẽ ảnh hưởng đến cả cái đồng hồ.

(Lòng trách nhiệm và chí cầu tiến, báo Nhân dân, số 164, từ ngày 6 đến ngày 10-2-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.405)

Cộng sản là không có chế độ tư hữu, không có giai cấp áp bức bóc lột. Là của cải đều là của chung, sức sản xuất rất cao, nhân dân lao động hoàn toàn giải phóng và sống rất tự do, sung sướng.

Cộng sản có hai giai đoạn.

Giai đoạn thấp, tức là *chủ nghĩa xã hội*. Giai đoạn cao, tức là *chủ nghĩa cộng sản*.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.289)

Cụ Mạnh Tử có nói: "Người thợ muốn làm khéo, thì trước phải sắp sẵn công cụ của mình".

Một thí dụ:

Người thợ mộc muốn đóng một cái tủ. Trước hết, anh ta mài sẵn cưa, bào, tràng, đục, v.v. và làm sao xếp có thứ tự hẳn hoi. Rồi anh lấy gỗ vừa đủ làm cái tủ. Khi các thứ đều sẵn sàng, anh ta bèn bắt tay vào việc đóng tủ.

Như thế, là anh thợ mộc ấy làm việc có *kế hoạch*. Như thế, là anh ấy sẽ không hao thì giờ, tốn *lực lượng*, mà việc lại mau thành.

Trái lại, nếu anh ấy không sắp đặt sẵn sàng trước, khi cần đến cưa mới chạy đi lấy cưa, khi cần đến đục thì phải chạy đi tìm đục. Như vậy thì mất thì giờ chạy lăng xăng cả ngày, mà công việc được ít.

Việc to, việc nhỏ, muôn việc đều như vậy.

Vì vậy, *siêng năng và kế hoạch* phải đi đôi với nhau.

Kế hoạch lại đi đôi với *phân công*.

Trong một gia đình, một xưởng máy, một cơ quan, v.v. đã phải có kế hoạch, lại phải phân công cho khéo.

Phân công phải nhằm vào 2 điều:

1. *Công việc*: Việc gì gấp thì làm trước. Việc gì hoãn thì làm sau.

2. *Nhân tài*: Người nào có năng lực làm việc gì, thì đặt vào việc ấy.

Nếu dùng không đúng, người giỏi nghề thợ mộc thì giao cho việc thợ rèn, người giỏi nghề rèn thì giao cho việc thợ mộc, như thế thì hai người đều thất bại cả hai.

(Cần kiệm liêm chính - Cần, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.119)

Cuộc tranh đấu của chúng ta đương còn gay go, dằng dai. Không phải Nhật bại mà bỗng nhiên ta được giải phóng, tự do. Chúng ta vẫn phải ra sức phấn đấu. Chỉ có đoàn kết, phấn đấu, nước ta mới được độc lập.

(Thư kêu gọi Tổng khởi nghĩa, tháng 8-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.595)

Dân chúng rất khôn khéo, rất hăng hái, rất anh hùng. Vì vậy, chúng ta phải học dân chúng, phải hỏi dân chúng, phải hiểu dân chúng. Vì vậy, mỗi một khẩu hiệu, mỗi một công tác, mỗi một chính sách của chúng

ta, phải dựa vào ý kiến và kinh nghiệm của dân chúng, phải nghe theo nguyện vọng của dân chúng. Mà muốn hiểu biết, học hỏi dân chúng, thì ắt phải có nhiệt thành, có quyết tâm, phải khiêm tốn, phải chịu khó. Nếu không vậy, thì dân chúng sẽ không tin chúng ta. Biết, họ cũng không nói. Nói, họ cũng không nói hết lời. Dân chúng đồng lòng, việc gì cũng làm được. Dân chúng không ủng hộ, việc gì làm cũng không nên.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.333)

Do chủ nghĩa cá nhân mà đẻ ra các tư tưởng sai lệch khác. Trước hết là tư tưởng công thần. Do công thần sinh ra kiêu ngạo, kèn cựa, địa vị.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của Bộ Quốc phòng
và các lớp trung cấp của các Tổng cục, tháng 5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.588)

Do thực hành mà tìm ra sự thật. Lại do thực hành mà chứng thực sự thật và phát triển sự thật. Từ hiểu biết bằng cảm giác tiến lên hiểu biết bằng lý trí. Lại từ hiểu biết bằng lý trí tiến lên thực hành lãnh đạo cách mạng, cải tạo thế giới.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận
lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17,
ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.130)

Dùng cán bộ không đúng tài năng của họ, cũng là một cớ thất bại. Thí dụ: người viết giỏi nhưng nói kém lại dùng vào những việc cần phải nói. Người nói khéo nhưng viết xoàng lại dùng vào công việc viết lách. Thành thử hai người đều không có thành tích.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.283)

Dùng người cũng như dùng gỗ. Người thợ khéo thì gỗ to, nhỏ, thẳng, cong, đều tuỳ chỗ mà dùng được.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.88)

Duy vật biện chứng đã đặt *thực hành* lên trên hết. Sự hiểu biết không thể rời thực hành.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.122)

Đã làm chủ, thì mọi người, mọi dân tộc phải chung sức làm cho dân giàu nước mạnh, làm cho đời sống của nhân dân được cải thiện không ngừng, làm cho con cháu ta ngày càng sung sướng.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, báo Nhân dân, số 2575, ngày 8-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.104)

Đảng ta là Đảng lãnh đạo cách mạng. Ngoài lợi ích của nhân dân Đảng ta không có lợi ích nào khác. Vì vậy, cán bộ và đảng viên phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phải là người đầy tớ hết sức trung thành của nhân dân.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, báo Nhân dân, số 2575, ngày 8-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.107)

Đảng ta là một đoàn thể đấu tranh. Trong cuộc tranh đấu thường hao tổn một số cán bộ quý báu. Vì vậy, chúng ta càng phải quý cán bộ, phải bổ sung cán bộ, phải giữ gìn cán bộ cũ và đào tạo cán bộ mới. Mặt trận dân tộc ngày càng rộng, nảy nở ra hàng ngàn hàng vạn người hăng hái, tham gia vào Đảng ta. Họ hăng hái nhưng lý luận còn thiếu, kinh nghiệm còn ít. Trong công tác, họ thường gặp những vấn đề to tát, họ

phải tự giải quyết. Vì vậy chúng ta cần phải đặc biệt chú ý săn sóc những cán bộ đó.

Vì vậy, vấn đề cán bộ là một vấn đề rất trọng yếu, rất cần kíp.

Đối với vấn đề đó, Đảng phải làm thế nào?

1. *Phải biết rõ cán bộ* - Từ trước đến nay, Đảng ta chưa thực hành cách thường xem xét cán bộ. Đó là một khuyết điểm to. Kinh nghiệm cho ta biết: mỗi lần xem xét lại nhân tài, một mặt thì tìm thấy những nhân tài mới, một mặt khác thì những người hủ hoá cũng lòi ra.

2. *Phải cất nhắc cán bộ một cách cho đúng*

Cất nhắc cán bộ là một công tác cần kíp.

Khi cất nhắc một cán bộ, cần phải xét rõ người đó có gần gụi quần chúng, có được quần chúng tin cậy và mến phục không. Lại phải xem người ấy xứng với việc gì. Nếu người có tài mà dùng không đúng tài của họ, cũng không được việc.

Nếu cất nhắc không cẩn thận, không khỏi đem người bô lô ba la, chỉ nói mà không biết làm, vào những địa vị lãnh đạo. Như thế rất có hại.

3. *Phải khéo dùng cán bộ* - Không có ai cái gì cũng tốt, cái gì cũng hay. Vì vậy, chúng ta phải khéo dùng người, sửa chữa những khuyết điểm cho họ, giúp đỡ ưu điểm của họ. Thường chúng ta không biết tuỳ tài mà dùng người. Thí dụ: thợ rèn thì bảo đi đóng tủ, thợ mộc thì bảo đi rèn dao. Thành thử hai người đều lúng túng. Nếu biết tuỳ tài mà dùng người, thì hai người đều thành công.

4. *Phải phân phối cán bộ cho đúng* - Thí dụ: trong một nơi quan trọng ở một thành thị to thì phải phái những cán bộ có quan hệ khăng khít với quần chúng. Họ là người trong quần chúng mà ra, có sáng kiến, tinh thần, chắc chắn, chí khí vững vàng. Phải dùng người đúng chỗ, đúng việc.

5. *Phải giúp cán bộ cho đúng* - Phải luôn luôn dùng lòng thân ái mà giúp đỡ, lãnh đạo cán bộ. Giúp họ sửa chữa những chỗ sai lầm. Khen ngợi họ lúc họ làm được việc. Và phải luôn luôn kiểm soát cán bộ.

6. *Phải giữ gìn cán bộ* - Tại những nơi phải công tác bí mật khi cần thì phải phái cán bộ mới thế cho cán bộ cũ, và phái cán bộ cũ đi nơi khác.

Phải tìm mọi cách để giữ bí mật cho cán bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.313-315)

Đi đường mà biết rõ đường, thì đi thoải mái và thấy như đường ngắn lại. Đi đường mà không biết trước những chặng phải đi qua, thì mò mẫm, không rõ xa gần, chỉ thấy đường dài thăm thẳm, đi chưa được mấy đã thấy mệt.

(Con đường phía trước, báo Nhân dân, số 2134,
ngày 20-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.444)

Đích nghĩa là nhằm vào đó mà bắn. Nhiều đích quá thì loạn mắt, không bắn trúng đích nào.

(Thanh niên phải làm gì?, báo Sự thật, số 89, ngày 10-2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.463)

Đối với bất cứ vấn đề gì đều phải đặt câu hỏi "vì sao?", đều phải suy nghĩ kỹ càng xem nó có hợp với thực tế không, có thật là đúng lý không, tuyệt đối không nên nhắm mắt tuân theo sách vở một cách xuôi chiều. Phải suy nghĩ chín chắn.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc,
ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.98-99)

… đối với cán bộ bị sai lầm, ta quyết không nên nhận rằng họ muốn như thế, mà công kích họ. Trái lại, ta phải dùng thái độ thân thiết, giúp

họ tìm ra cái cớ vì sao mà sai lầm? Sai lầm như thế, sẽ có hại đến công việc thế nào? Làm thế nào mà sửa chữa?…

Muốn họ thành tâm sửa chữa, phải giải thích rõ ràng, làm cho họ tự trông thấy, tự nhận rõ sự sai lầm đó, làm cho họ vui lòng sửa đổi, chứ không phải bị cưỡng bức mà sửa đổi.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.323)

Đối với cán bộ, chẳng những phải xem xét rõ ràng trước khi cất nhắc. Mà sau khi đã cất nhắc phải giúp đỡ họ, khuyên gắng họ, vun trồng lòng tự tin, tự trọng của họ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.322)

*Đối với công việ*c, phải thấy trước, lo trước, tính trước. Phải cân nhắc kỹ những điều thuận lợi và khó khăn, để kiên quyết vượt qua mọi khó khăn, phát triển mọi thuận lợi. Bất kỳ việc to việc nhỏ, đều phải rất cẩn thận, không hấp tấp, không rụt rè. Bại không nản, thắng không kiêu. Tuyệt đối tránh chủ quan, nông nổi.

(Kỷ niệm Lênin, báo Nhân dân, số 91, từ ngày 15 đến ngày 21-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.12-13)

Đối với đồng chí mình phải thế nào? Thân ái với nhau, nhưng không che đậy những điều dở. Học cái hay, sửa chữa cái dở. Không nên tranh giành ảnh hưởng của nhau. Không nên ghen ghét đố kỵ và khinh kẻ không bằng mình. Bỏ lối hiếu danh, hiếu vị.

(Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Thanh Hoá, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.68)

… đối với kẻ địch, người cộng sản phải luôn luôn tỉnh táo, giữ vững lập trường, quyết không được vì hoàn cảnh hòa bình mà mất cảnh giác. Phải luôn luôn sẵn sàng đập tan mọi âm mưu độc ác của kẻ địch, bảo

vệ những thành quả của cách mạng, bảo vệ lao động hòa bình của nhân dân. Muốn đánh thắng kẻ địch bên ngoài, thì trước hết phải đánh thắng kẻ địch bên trong là *chủ nghĩa cá nhân*.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.68)

Đối với mỗi việc, đều có cách nghĩ đúng và cách nghĩ sai. Nghĩ đúng, làm mới đúng. Nghĩ sai, ắt làm sai.

(Bắt đầu từ hai chữ, báo Nhân dân, số 2128, ngày 14-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.429)

Được phục vụ nhân dân là rất vẻ vang. Chúng ta đều là đày tớ nhân dân, phải hết lòng hết sức phục vụ nhân dân.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.306)

Đường lối, chủ trương có rồi, phải có *biện pháp* thực hiện cho tốt. Chủ nghĩa xã hội là phải có biện pháp. *Kế hoạch một phần, biện pháp phải hai phần, và quyết tâm phải ba phần*…

(Bài nói chuyện tại Hội nghị phổ biến Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ ba về kế hoạch nhà nước năm 1961, ngày 30-1-1961, báo Nhân dân, số 2509, ngày 31-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.25)

Gặp cái dễ mà không quyết tâm phát triển thì nó có thể biến thành cái khó, gặp cái khó mà quyết tâm khắc phục thì cũng thành cái dễ. Ở đời không có cái gì khó mà cũng không có cái gì dễ.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ chuẩn bị Chiến dịch Tây Bắc, ngày 9-9-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.482)

Gặp mỗi vấn đề, ta phải đặt câu hỏi:

Vì sao có vấn đề này?

Xử trí như thế này, kết quả sẽ ra sao?

Phải suy tính kỹ lưỡng. Chớ hấp tấp, chớ làm bừa, chớ làm liều. Chớ gặp sao làm vậy.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.279)

Giản chính, tinh cán: Các cơ quan chính quyền và đoàn thể cần phải triệt để giản chính. Đó là tiết kiệm sức người. Song đồng thời phải nâng cao năng suất công tác của mỗi người, mỗi cơ quan phải lựa chọn cán bộ, dùng cán bộ cho đúng - Thế gọi là tinh cán. Hai việc phải đi đôi với nhau.

(Thư gửi các cán bộ Bắc Cạn, tháng 11-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.489-490)

Hai hòn đá cùng chọi nhau thì hai hòn cùng vỡ, hai cái trứng cùng chọi nhau thì hai cái cùng vỡ. Phải một cái cứng, một cái mềm thì khi chọi nhau một cái mới còn. Nên hai bên cùng dùng mưu trí.

(Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.69-70)

Hãy tiến lên, tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội! Tiến nhanh, tiến mạnh không phải là phiêu lưu, làm ẩu. Phải thiết thực đi từng bước, phải tiến *vững chắc*. Phải nắm vững *quy luật* phát triển của cách mạng, phải tính toán cẩn thận *những điều kiện cụ thể, những biện pháp cụ thể. Kế hoạch* phải chắc chắn, cân đối. Chớ đem chủ quan của mình thay cho điều kiện thực tế. Phải *chống bệnh chủ quan, tác phong quan liêu, đại khái*. Phải xây dựng tác phong điều tra, nghiên cứu trong mọi công tác cũng như trong khi định ra mọi chính sách của Đảng và của Nhà nước.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961,
báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.71)

Hiện nay, phong trào cách mạng rất cao. Nhưng thử hỏi cán bộ và đảng viên ta đã mấy người biết rõ lý luận và biết áp dụng vào chính trị, quân sự, kinh tế, và văn hoá? Đã mấy người hiểu "biện chứng" là cái gì?

Vì kém lý luận, cho nên gặp mọi việc không biết xem xét cho rõ, cân nhắc cho đúng, xử trí cho khéo. Không biết nhận rõ điều kiện hoàn cảnh khách quan, ý mình nghĩ thế nào làm thế ấy. Kết quả thường thất bại…

Có những cán bộ, những đảng viên cũ, làm được việc, có kinh nghiệm. Cố nhiên, những anh em đó rất quý báu cho Đảng. Nhưng họ lại mắc phải cái bệnh *khinh lý luận*. Họ quên rằng: nếu họ đã có kinh nghiệm mà lại biết thêm lý luận thì công việc tốt hơn nhiều. Họ quên rằng: kinh nghiệm của họ tuy tốt, nhưng cũng chẳng qua là từng bộ phận mà thôi, chỉ thiên về một mặt mà thôi.

Có kinh nghiệm mà không có lý luận, cũng như một mắt sáng, một mắt mờ.

Những anh em đó, cần phải nghiên cứu thêm lý luận, mới thành người cán bộ hoàn toàn.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.274)

Hiểu biết bằng lý trí phải dựa vào sự hiểu biết bằng cảm giác. Nếu không có cảm giác, thì lý trí như một dòng nước không có nguồn, một chòm cây không có rễ; mà như thế là chủ quan. *Kinh nghiệm cảm giác là bước đầu tiên* trong quá trình hiểu biết.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.126)

Hoạt động sản xuất là nguồn gốc của sự phát triển *hiểu biết* của loài người.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.121)

Hỏi: Sao chưa cho các báo khác đăng 14 điều ấy?

Trả lời: Chưa đến lúc phát biểu. Về chính trị, thời gian cũng quan trọng.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên các báo về vấn đề đoàn kết, ngày 26-12-1945, báo Cứu quốc, số 128, ngày 28-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.145)

Kháng chiến phải đi đôi với kiến quốc. Kháng chiến có thắng lợi thì kiến quốc mới thành công. Kiến quốc có chắc thành công, kháng chiến mới mau thắng lợi.

(Nhân tài và kiến quốc, báo Cứu quốc, số 91, ngày 14-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.114)

Khi cất nhắc một cán bộ, cần phải xét rõ người đó có gần gụi quần chúng, có được quần chúng tin cậy và mến phục không. Lại phải xem người ấy xứng với việc gì. Nếu người có tài mà dùng không đúng tài của họ, cũng không được việc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.314)

Khi đặt kế hoạch phải *nhìn xa*. Có nhìn xa mới quyết định đúng đắn thời kỳ nào phải làm công việc gì là chính. Phải *thấy rộng*. Có thấy rộng mới sắp đặt các ngành hoạt động một cách cân đối.

(Bài nói tại Hội nghị phổ biến kế hoạch nhà nước năm 1965, ngày 19-1-1965, báo Nhân dân, số 3947, ngày 20-1-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.462)

Khi đặt ra khẩu hiệu và chỉ thị, luôn luôn phải dựa vào điều kiện thiết thực và kinh nghiệm cách mạng ở các nước, ở trong nước và ở địa phương.

Phải luôn luôn do nơi quần chúng mà kiểm soát những khẩu hiệu và chỉ thị đó có đúng hay không.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.289)

Khi giao công tác cho cán bộ cần phải chỉ đạo rõ ràng, sắp đặt đầy đủ. Vạch rõ những điểm chính, và những khó khăn có thể xảy ra. Những vấn đề đã quyết định rồi, thả cho họ làm, khuyên gắng họ cứ cả gan mà làm. Cũng như trong quân đội, khi chiến lược chiến thuật và nhiệm vụ đã quyết định rồi, vị Tổng tư lệnh không cần nhúng vào những vấn đề lặt vặt. Phải để cho các cấp chỉ huy có quyền "tuỳ cơ ứng biến", mới có thể phát triển tài năng của họ. Việc gì cấp trên cũng nhúng vào, cán bộ cũng như một cái máy, việc gì cũng chờ mệnh lệnh, sinh ra ỷ lại, mất hết sáng kiến.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Khi thành công thì phải nghiên cứu vì sao thành công để lấy kinh nghiệm, khi thất bại cũng sẽ xét xem tại sao thất bại để mà tránh đi.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ tốt nghiệp khoá 5
Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, số 92,
ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.115)

Khi thắng, *không được chủ quan khinh địch*; khi gặp khó khăn tạm thời, *không được bi quan dao động*.

(Bài nói tại hội nghị cán bộ vùng địch hậu, tháng 10-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.322)

Khi tư tưởng đã thông suốt thì khó khăn gì cũng vượt được, công việc to lớn mấy cũng làm được.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm ngày thành lập Đảng, tối 5-1-1960,
báo Nhân dân, số 2121, ngày 7-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.403)

… không biết tự quyết, tự định cái gì, như vậy làm sao công tác phát triển được. Có mắt ta phải trông, có óc ta phải nghĩ, có tay ta phải làm chứ.

(Tinh thần tự động trong Ủy ban nhân dân, báo Cứu quốc, số 59, ngày 5-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.44)

Không chú trọng đến đặc điểm của dân tộc mình trong khi học tập kinh nghiệm của các nước anh em, là sai lầm nghiêm trọng, là phạm chủ nghĩa giáo điều. Nhưng nếu quá nhấn mạnh đặc điểm dân tộc để phủ nhận giá trị phổ biến của những kinh nghiệm lớn, cơ bản của các nước anh em, thì sẽ mắc sai lầm nghiêm trọng của chủ nghĩa xét lại.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.97-98)

Không có ai cái gì cũng tốt, cái gì cũng hay. Vì vậy, chúng ta phải khéo dùng người, sửa chữa những khuyết điểm cho họ, giúp đỡ ưu điểm của họ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.314)

Không có chế độ nào tôn trọng con người, chú ý xem xét những lợi ích cá nhân đúng đắn và bảo đảm cho nó được thoả mãn bằng chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Không có việc gì khó,

Chỉ sợ lòng không bền,

Đào núi và lấp biển,

Quyết chí ắt làm nên.

(Khuyên thanh niên, tháng 9-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.440)

Không nên tự tôn, tự đại, *mà phải nghe, phải hỏi ý kiến của cấp dưới*.

Nếu ý kiến các đồng chí cấp dưới đúng, ta phải nghe theo, khuyên họ thường đề thêm ý kiến, để nâng tinh thần và sáng kiến của họ.

Nếu ý kiến của họ không đúng, ta nên dùng thái độ thân thiết, giải thích cho họ hiểu. Quyết không nên phùng mang trợn mắt, quở trách, giễu cợt họ.

Nếu họ phê bình ta, ta phải vui vẻ thừa nhận. Không nên tỏ vẻ bất bình, để lần sau họ không dám phê bình nữa.

Nếu có cán bộ không yên tâm làm việc, ta phải xét rõ cái chỗ lãnh đạo không đúng của ta, để thuyết phục và khuyên gắng người đó. Nếu vì công tác không hợp với năng lực của họ, phải tìm công việc thích hợp hơn cho họ làm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Không thể cậy vũ khí mà có thể quyết định được thắng lợi. Phải xem những người cầm vũ khí có phải là những chiến sĩ hăng hái đánh trận không.

(Chiến lược của quân ta và của quân Pháp, báo Cứu quốc, số 434,
ngày 13-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.527)

Lạc nước, hai xe đành bỏ phí,

Gặp thời, một tốt cũng thành công.

(Nhật ký trong tù, năm 1942-1943,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.326)

Làm cán bộ không phải là để thăng quan, phát tài. Chính phủ là đày tớ của nhân dân. Cán bộ làm công tác gì cũng vì dân vì nước.

(Nói chuyện với Hội nghị tổng kết công tác Nông lâm ngư nghiệp năm 1956, tháng 4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.320)

Làm cán bộ tức là suốt đời làm đày tớ trung thành của nhân dân.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "người tốt, việc tốt", ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.670)

Làm chung chung thì dễ, làm cụ thể phải chịu khó.

(Nói chuyện với các đồng chí lãnh đạo Tổng Công đoàn Việt Nam, ngày 18-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.680)

Làm việc không thiết thực, báo cáo không thật thà, cũng là một bệnh rất nguy hiểm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.297)

Làm việc mà nóng nảy, thì nhất định thất bại.

(Tích cực và nóng nảy, báo Nhân dân, số 150, từ ngày 26 đến ngày 30-11-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.342)

Làm việc nước hay làm việc gì khác, người ta thường muốn có một chút danh hay một chút lợi về phần mình. Nhưng, anh em trong Chính phủ lâm thời hiện nay, như quốc dân đã biết, ra gánh vác việc nước, không ai mong danh hay chuộng lợi. Muốn cho *danh chính*, *lợi chính*, thì *Danh*, làm sao cho dân tộc mình có *danh* với thế giới, và *Lợi*, làm thế nào cho tranh được *lợi* với thế giới.

(Nói chuyện với đại biểu các báo chí về nội trị, ngoại giao nước nhà trong những ngày vừa qua, ngày 6-10-1945, báo Cứu quốc, số 61, ngày 8-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.47)

Làm việc phải đến đúng giờ, chớ đến trễ, về sớm. Làm cho chóng, cho chu đáo. Việc ngày nào, nên làm xong ngày ấy, chớ để chờ ngày mai. Phải nhớ rằng: Dân đã lấy tiền mồ hôi nước mắt để trả lương cho ta trong những thì giờ đó. Ai lười biếng tức là lừa gạt dân.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.122)

Làm việc với dân chúng có hai cách:

1. Làm việc theo cách quan liêu. Cái gì cũng dùng mệnh lệnh. Ép dân chúng làm. Đóng cửa lại mà đặt kế hoạch, viết chương trình rồi đưa ra cột vào cổ dân chúng, bắt dân chúng theo…

Làm theo cách quan liêu đó, thì dân oán. Dân oán, dù tạm thời may có chút thành công, nhưng về mặt chính trị, là thất bại.

2. Làm theo cách quần chúng. Việc gì cũng hỏi ý kiến dân chúng, cùng dân chúng bàn bạc. Giải thích cho dân chúng hiểu rõ. Được dân chúng đồng ý. Do dân chúng vui lòng ra sức làm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.333-334

Lãnh đạo đúng nghĩa là thế nào?

Cố nhiên, không phải cứ ngồi trong phòng giấy mà viết kế hoạch, ra mệnh lệnh.

Lãnh đạo đúng nghĩa là:

1. Phải quyết định mọi vấn đề một cách cho đúng. Mà muốn thế thì nhất định phải so sánh kinh nghiệm của dân chúng. Vì dân chúng chính là những người chịu đựng cái kết quả của sự lãnh đạo của ta.

2. Phải tổ chức sự thi hành cho đúng. Mà muốn vậy, không có dân chúng giúp sức thì không xong.

3. Phải tổ chức sự kiểm soát, mà muốn kiểm soát đúng thì cũng phải có quần chúng giúp mới được.

Những người lãnh đạo chỉ trông thấy một mặt của công việc, của sự thay đổi của mọi người: trông *từ trên xuống*. Vì vậy sự trông thấy có hạn.

Trái lại, dân chúng trông thấy công việc, sự thay đổi của mọi người, một mặt khác: họ trông thấy *từ dưới lên*. Nên sự trông thấy cũng có hạn.

Vì vậy, muốn giải quyết vấn đề cho đúng, ắt phải họp kinh nghiệm *cả hai bên* lại.

Muốn như thế, người lãnh đạo ắt phải có mối liên hệ chặt chẽ giữa mình với các tầng lớp người, với dân chúng.

Giữ chặt mối liên hệ với dân chúng và luôn luôn lắng tai nghe ý kiến của dân chúng, đó là nền tảng lực lượng của Đảng và nhờ đó mà Đảng thắng lợi.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.325-326)

Lãnh đạo phải *cụ thể*, phải *kịp thời*, phải *thiết thực*, phải có *trọng điểm và nắm điển hình*. Phải chống tư tưởng ngại khó khăn, tư tưởng ỷ lại.

(Lời kêu gọi đồng bào nông dân thi đua sản xuất và tiết kiệm
năm 1956, báo Nhân dân, số 656, ngày 19-12-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.213)

Lao động là *nghĩa vụ thiêng liêng, là nguồn sống, nguồn hạnh phúc của chúng ta*.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội,
giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.69)

Lao động là sức chính của sự tiến bộ loài người.

(Thư gửi đồng bào lao động toàn quốc, báo Cứu quốc, chi nhánh số 6,
số 915, ngày 1-5-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.514)

Lề lối làm việc phải dân chủ. Cấp trên phải thường kiểm tra cấp dưới. Cấp dưới phải phê bình cấp trên. Giúp nhau kinh nghiệm và sáng kiến, giúp nhau tiến bộ. Tự phê bình và phê bình nhau theo tinh thần thân ái và lập trường cách mệnh.

(Thư gửi Hội nghị Công an toàn quốc, ngày 15-1-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.312)

Lịch sử loài người là do người lao động sáng tạo ra. Người lao động sáng tạo ra của cải, luôn luôn nâng cao sức sản xuất. Sản xuất phát triển tức là xã hội phát triển. Chế độ nào hợp với sức sản xuất thì đứng vững. Nếu không hợp thì giai cấp đại biểu của sức sản xuất *mới* sẽ nổi lên cách mạng lật đổ chế độ cũ.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.292)

Lịch sử việc người Âu xâm chiếm châu Phi - cũng như bất cứ lịch sử xâm chiếm thuộc địa nào - thì từ đầu đến cuối đều được viết bằng máu những người bản xứ.

(Công cuộc khai hóa giết người, tập san Inprekorr, tiếng Pháp, số 69, năm 1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.352)

Lòng của người cách mạng chân chính là phải rộng rãi như sông như bể, có như thế thì mới tiến bộ. Nếu có một chút công trạng gì mà tự cao tự đại, coi người ta không ra gì, thế là sai, thế là cái ruột nhỏ, ví như cái cốc, một gáo nước đổ vào thì tràn hết. Vậy các cô, các chú muốn độ lượng mình như sông như bể hay như cái cốc? Như sông như bể mới gọi là độ lượng của người cách mạng.

(Nói chuyện với Hội nghị cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.608)

Lối làm việc trong Đảng hiện nay mắc hai khuyết điểm:

- Cán bộ cũ làm việc theo lối thủ công nghiệp.

- Cán bộ mới làm việc theo lối khoa học nhưng lại quá trớn, không hợp với hoàn cảnh kháng chiến.

Phải sửa chữa lối làm việc cho hợp lý, vừa với điều kiện của ta, đừng phạm vào hình thức, máy móc.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16)

Lựa chọn cán bộ

a) Những người đã tỏ ra rất trung thành và hăng hái trong công việc, trong lúc đấu tranh.

b) Những người liên lạc mật thiết với dân chúng, hiểu biết dân chúng. Luôn luôn chú ý đến lợi ích của dân chúng. Như thế, thì dân chúng mới tin cậy cán bộ và nhận cán bộ đó là người lãnh đạo của họ.

c) Những người có thể phụ trách giải quyết các vấn đề, trong những hoàn cảnh khó khăn.

Ai sợ phụ trách và không có sáng kiến thì không phải người lãnh đạo.

Người lãnh đạo đúng đắn cần phải: Khi thất bại không hoang mang, khi thắng lợi không kiêu ngạo. Khi thi hành các nghị quyết kiên quyết, gan góc không sợ khó khăn.

d) Những người luôn luôn giữ đúng kỷ luật.

Đó là những khuôn khổ để lựa chọn cán bộ, chúng ta phải theo cho đúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.315)

Mấy điểm lớn trong chính sách cán bộ

Đảng ta gồm có hàng triệu người, hàng vạn cán bộ. Trong đó, sĩ, công, nông, thương, binh đều có. Từng lớp xã hội khác nhau, trình độ, văn hoá khác nhau; tính tình cá nhân cũng không giống hệt.

Sao cho đối đãi đúng với mọi người? Đó là một vấn đề rất trọng yếu. Vì vậy, chúng ta cần phải chú ý mấy việc dưới đây:

Hiểu biết cán bộ,

Khéo dùng cán bộ,

Cất nhắc cán bộ,

Thương yêu cán bộ,

Phê bình cán bộ.

a) *Hiểu biết cán bộ* - Biết người, cố nhiên là khó. Tự biết mình, cũng không phải là dễ.

Đã không tự biết mình thì khó mà biết người, vì vậy muốn biết đúng sự phải trái ở người ta, thì trước phải biết đúng sự phải trái của mình. Nếu không biết sự phải trái ở mình, thì chắc không thể nhận rõ người cán bộ tốt hay xấu. Người ta thường phạm những chứng bệnh sau này:

1. Tự cao tự đại,

2. Ưa người ta nịnh mình,

3. Do lòng yêu, ghét của mình mà đối với người,

4. Đem một cái khuôn khổ nhất định, chật hẹp mà lắp vào tất cả mọi người khác nhau.

Phạm một trong bốn bệnh đó thì cũng như mắt đã mang kính có màu, không bao giờ thấu rõ cái mặt thật của những cái mình trông.

Muốn biết rõ cán bộ, muốn đối đãi một cách đúng đắn các hạng người, trước hết phải sửa những khuyết điểm của mình. Mình càng ít khuyết điểm thì cách xem xét cán bộ càng đúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.316-317)

Mình muốn ăn no mặc ấm, cũng cần làm sao cho tất cả mọi người được ăn no mặc ấm, như thế mới đúng.

(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ Đảng ngành Giáo dục, tháng 6-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.593)

Mọi công việc bất kỳ to nhỏ, phải có quyết tâm thật cao, kế hoạch chu đáo thì mới bảo đảm chắc chắn thành công.

(Thư gửi đồng bào, cán bộ và chiến sĩ
các lực lượng cách mạng thành phố Huế, tháng 8-1968,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.487)

Mọi việc bất kỳ to nhỏ, phải có kế hoạch, phải bàn bạc kỹ. Phải giải thích cho dân hiểu rõ, sao cho dân vui vẻ thi đua làm. Hết sức tránh bệnh quan liêu, bệnh mệnh lệnh.

(Thư gửi các cán bộ Bắc Cạn, tháng 11-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.489)

… mỗi cán bộ chính quyền và đoàn thể cần phải:

- Luôn luôn gần gũi nhân dân.

- Ra sức nghe ngóng và hiểu biết nhân dân.

- Học hỏi nhân dân.

- Lãnh đạo nhân dân bằng cách tuyên truyền, giải thích, cổ động, giáo dục, tổ chức nhân dân, dựa vào nhân dân để thực hiện nguyện vọng chính đáng của nhân dân.

(Phải tẩy sạch bệnh quan liêu, báo Sự thật, số 140, ngày 2-9-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.432)

Mỗi cán bộ, đảng viên phải đặt lợi ích của cách mạng, của Đảng, của nhân dân lên trên hết, trước hết. Phải kiên quyết *quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng*, bồi dưỡng tư tưởng tập thể, tinh thần đoàn kết, tính tổ chức và tính kỷ luật. Phải đi sâu đi sát thực tế, gần gũi quần chúng, thật sự tôn trọng và phát huy quyền làm chủ tập thể của nhân dân. Phải cố gắng học tập, rèn luyện, nâng cao trình độ hiểu biết để làm tốt mọi nhiệm vụ.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân dân, số 5409, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.547)

Mỗi con người đều có thiện và ác ở trong lòng. Ta phải biết làm cho phần tốt ở trong mỗi con người nảy nở như hoa mùa Xuân và phần xấu bị mất dần đi, đó là thái độ của người cách mạng.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "người tốt, việc tốt", ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.672)

Một người cán bộ tốt phải có đạo đức cách mạng. Quân sự giỏi song nếu không có đạo đức cách mạng thì khó thành công. Muốn có đạo đức cách mạng phải có 5 điều sau đây:

Trí - Tín - Nhân - Dũng - Liêm.

(Lời nói chuyện trong buổi lễ bế mạc lớp bổ túc trung cấp, Báo Vệ quốc quân, số 15, ngày 10-10-1947 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.259)

Mỗi người một nhiệm vụ, có phân công, tất cả là hợp tác, không có việc gì là sang, việc gì là hèn. Việc gì làm tròn nhiệm vụ là sang, không làm tròn nhiệm vụ là hèn.

(Bài nói tại Phân hiệu II Trường Nguyễn Ái Quốc, tháng 7-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.67)

Một chương trình nhỏ mà thực hành được hẳn hoi, hơn là một trăm chương trình to tát mà làm không được.

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.217)

Một người dù khôn ngoan tài giỏi mấy, dù nhiều kinh nghiệm đến đâu, cũng chỉ trông thấy, chỉ xem xét được một hoặc nhiều mặt của một vấn đề, không thể trông thấy và xem xét tất cả mọi mặt của một vấn đề.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, số 100, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.619)

Một người mà trong óc đã có uất ức, bất mãn, thì lời hay lẽ phải khó lọt vào bộ óc đó. Để cho họ tháo cái uất ức, bất mãn đó ra, thì lời hay lẽ phải dễ lọt vào óc họ. Đó là một lẽ rất giản đơn.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.284)

Một số cán bộ ta hình như mải làm công tác hành chính, sự vụ hơn là để nhiều tâm sức xây dựng con người, xây dựng Đảng và các tổ chức cách mạng, cho nên không chịu theo dõi việc làm hằng ngày của cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân. Ai làm tốt không kịp thời nêu gương, ai làm xấu không kịp thời giúp đỡ sửa chữa.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "người tốt, việc tốt", ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.663)

…. một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền.

(Thư gửi đồng chí Pêtơrốp, Tổng Thư ký Ban Phương đông, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.284)

Một vật dùng như hai vật. Một người làm việc của hai người. Một ngày làm công của hai ngày. Nói ít, bắt đầu bằng hành động.

(Mục đọc sách, in trong Nhật ký trong tù, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.457)

Mục đích khéo dùng cán bộ, cốt để thực hành đầy đủ chính sách của Đảng và Chính phủ. Nếu cán bộ có ý hoang mang, sợ hãi, buồn rầu, uất ức, hoặc công tác không hợp, chắc không thành công được.

Vì vậy, muốn cán bộ làm được việc, phải khiến cho họ yên tâm làm việc, vui thú làm việc. Muốn như thế, phải thực hành những điểm này:

1. Khiến cho cán bộ cả gan nói, cả gan đề ra ý kiến. Người lãnh đạo muốn biết rõ ưu điểm và khuyết điểm của mình, muốn biết công tác của mình tốt hay xấu, không gì bằng khuyên cán bộ mình mạnh bạo đề ra ý kiến và phê bình. Như thế, chẳng những không phạm gì đến uy tín của người lãnh đạo mà lại tỏ ra dân chủ thật thà trong Đảng.

Nếu cán bộ không nói năng, không đề ý kiến, không phê bình, thậm chí lại tâng bốc mình, thế là một hiện tượng rất xấu…

2. Khiến cho cán bộ có gan phụ trách, có gan làm việc. Cố nhiên việc hay hay dở, một phần do cán bộ đủ năng lực hay không. Nhưng một phần cũng do cách lãnh đạo đúng hay không. Năng lực của người không phải hoàn toàn do tự nhiên mà có mà một phần lớn do công tác, do tập luyện mà có. Lãnh đạo khéo, tài nhỏ có thể hoá ra tài to. Lãnh đạo không khéo, tài to cũng hoá ra tài nhỏ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.319-320)

Muôn việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém. Đó là một chân lý nhất định.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.280)

Muốn biết lý luận đúng hay không, thì phải dùng nó vào thực hành, xem nó có đạt được mục đích đã định hay không.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận
lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17,
ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.127)

Muốn cải tạo thế giới và cải tạo xã hội thì trước hết phải tự cải tạo bản thân chúng ta. Do đó, cho nên trước hết là phải liên hệ lý luận với thực tế công tác và tư tưởng của mình, để tự cải tạo mình, nâng cao sự tu dưỡng của mình về lập trường, quan điểm và phương pháp của chủ nghĩa Mác - Lênin.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc,
ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.96-97)

… muốn cán bộ làm được việc, phải khiến cho họ yên tâm làm việc, vui thú làm việc. Muốn như thế, phải thực hành những điểm này:

1. Khiến cho cán bộ *cả gan nói, cả gan để ra ý kiến*. Người lãnh đạo muốn biết rõ ưu điểm và khuyết điểm của mình, muốn biết công tác của mình tốt hay xấu, không gì bằng khuyên cán bộ mình mạnh bạo đề ra ý kiến và phê bình. Như thế, chẳng những không phạm gì đến uy tín của người lãnh đạo mà lại tỏ ra dân chủ thật thà trong Đảng.

Nếu cán bộ không nói năng, không đề ý kiến, không phê bình, thậm chí lại tâng bốc mình, thế là một hiện tượng rất xấu. Vì không phải họ không có gì nói, nhưng vì họ *không dám nói, họ sợ*. Thế là mất hết dân chủ

trong Đảng. Thế là nội bộ của Đảng âm u, cán bộ trở nên những cái máy, trong lòng uất ức, không dám nói ra, do uất ức mà hoá ra oán ghét, chán nản.

Như thế mà muốn cán bộ công tác cho giỏi thì sao được?

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.319-320)

Muốn cho chữ *Cần* có nhiều kết quả hơn, thì phải có *kế hoạch* cho mọi công việc. Nghĩa là phải tính toán cẩn thận, sắp đặt gọn gàng.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.118)

Muốn cho khỏi sai lầm trong chính trị, thì phải nhìn tới trước, nhìn về tương lai, chứ không phải nhìn ngoảnh lại sau, nhìn về quá khứ.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng,
khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.282)

Muốn cho tiền đồ mình được sung sướng, vẻ vang là đúng. Nhưng muốn cho mình sung sướng vẻ vang thì trước hết phải làm cho nhân dân, bộ đội mình được sung sướng vẻ vang.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của Bộ Quốc phòng
và các lớp trung cấp của các Tổng cục, tháng 5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.588)

... muốn cho tiền đồ mình vẻ vang, mà nhất định tiền đồ mình vẻ vang, thì phải làm cho cái tiền đồ của dân tộc, làm cho cái tiền đồ của nước nhà vẻ vang. Tiền đồ của mỗi cá nhân mình là ở trong ấy.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng,
ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.574-575)

Muốn chữa khỏi bệnh máy móc thì phải dùng cách gì?

- Đây là đơn thuốc chữa bệnh máy móc: Bất kỳ việc to việc nhỏ:

Phải xem xét kỹ lưỡng,

Phải bàn bạc kỹ lưỡng,

Phải hỏi dân kỹ lưỡng,

Phải giải thích kỹ lưỡng cho dân,

Phải luôn luôn gần gụi dân.

Mong rằng các cán bộ ta cố gắng chữa hết bệnh máy móc, thì mọi việc sẽ đều thành công mau chóng.

(Bệnh máy móc, báo Sự thật, số 126, ngày 6-1-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.308)

Muốn đánh thắng chủ nghĩa đế quốc là kẻ thù trên thế giới, muốn đánh thắng thực dân và phong kiến địa chủ là kẻ thù trong nước thì trước hết phải đánh thắng lòng tà là kẻ thù trong mình.

(Bài nói tại buổi bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ Đảng, dân, chính các cơ quan Trung ương, ngày 9-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.142)

Muốn đánh thắng kẻ địch bên ngoài, thì trước hết phải đánh thắng kẻ địch bên trong là *chủ nghĩa cá nhân*.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội,
giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.68)

... muốn được dân yêu, muốn được lòng dân, trước hết phải yêu dân, phải đặt quyền lợi của dân trên hết thảy, phải có một tinh thần chí công vô tư.

(Sao cho được lòng dân?, báo Cứu quốc, số 65,
ngày 12-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.52)

Muốn giáo dục nhân dân, làm cho mọi người đều tốt cả thì cán bộ, đảng viên phải tự giáo dục và rèn luyện hằng ngày.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách
"người tốt, việc tốt", ngày 7-6-1968,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.671)

Muốn tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm thì phải quản lý tốt. Muốn quản lý tốt thì cán bộ và công nhân phải thông suốt tư tưởng, phải có thái độ làm chủ nước nhà, làm chủ xí nghiệp.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân, viên chức
Nhà máy Điện Hà Nội, ngày 8-11-1958,
báo Nhân dân, số 1702, ngày 10-11-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.572)

Muốn thống nhất, phải có hòa bình. Muốn độc lập thì phải thống nhất. Muốn thật sự độc lập thì phải có dân chủ. Bốn điểm đó như bầu trời có bốn phương: Đông, Tây, Nam, Bắc; như một năm có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông; không thể tách rời nhau, không thể thiếu một điểm nào.

(Nói chuyện tại Hội nghị đại biểu mặt trận Liên - Việt toàn quốc,
ngày 10-1-1955, báo Nhân dân, số 317,
ngày 12-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập,
Sđd, t.9, tr.244-245)

Muốn tiền đồ của mình được vẻ vang thì phải cố gắng làm tròn nhiệm vụ, xây dựng tiền đồ của Tổ quốc.

(Nói chuyện tại Đại hội chiến sĩ thi đua ngành Thương nghiệp
lần thứ nhất, tạp chí Sinh hoạt thương nghiệp, số đặc biệt,
năm 1956, tr. 15-16, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.335)

Chủ tich Hồ Chí Minh với các đại biểu dự Đại hội chiến sĩ thi đua toàn quốc, tháng 5-1952

"Người người thi đua

Ngành ngành thi đua

Ngày ngày thi đua

Ta nhất định thắng

Địch nhất định thua"

(Hồ Chí Minh)

Muốn tiền đồ mình vẻ vang, nhất định vẻ vang thì phải làm cho tiền đồ của Tổ quốc, của dân tộc vẻ vang, phải gắn liền tiền đồ của mình với tiền đồ dân tộc, tiền đồ giai cấp, không thể tách riêng được.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.578)

Muốn *tiến bộ* thì phải có tinh thần mạnh dạn, dám nghĩ dám làm.

(Thư gửi đồng bào và cán bộ xã Nam Liên,
ngày 13-2-1962, Hồ Chí Minh toàn tập,
Sđd, t.13, tr.340)

Muốn tiến bước không ngừng và tiến ngày càng nhanh, càng vững phải có hai điều kiện. Một là, không ngừng cải tiến công tác; hai là, lúc nào cũng phải làm bước trước chuẩn bị bước sau, làm hôm nay chuẩn bị ngày mai.

(Nhanh, báo Nhân dân, số 2178,
ngày 5-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập,
Sđd, t.12, tr.502)

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội phải có hai mặt: vật chất và tư tưởng. Tiến lên chủ nghĩa xã hội phải có người, mà trong số người muốn lên chủ nghĩa xã hội thì cán bộ là đầu tiên và cốt cán. Như vậy, trước hết cán bộ phải có tư tưởng muốn lên chủ nghĩa xã hội, mới quyết tâm thi hành, hướng dẫn nhân dân làm mọi công việc tăng gia sản xuất, tiết kiệm, đấu tranh gay go để tiến lên chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói tại lớp nghiên cứu khóa I và lớp bổ túc khóa VI
Trường Công an Trung ương,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.598)

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có con người xã hội chủ nghĩa, muốn có con người xã hội chủ nghĩa phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, muốn có tư tưởng xã hội chủ nghĩa phải gột rửa tư tưởng cá nhân chủ nghĩa.

(Nói chuyện tại Nông trường quân đội An Khánh,
ngày 10-1-1959, báo Nhân dân, số 1767, ngày 14-1-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.11)

Nếu cán bộ khéo cơ động, tổ chức, lãnh đạo thì ngoài Vệ quốc quân anh dũng của chúng ta, chúng ta lại có những cái *lưới sắt du kích* rộng lớn và mạnh mẽ quét hết lũ giặc, không sót một tên nào.

(Thư gửi Hội nghị Trung du, ngày 19-9-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.204)

… Nếu cán bộ không nắm vững chính sách, không đi đúng đường lối quần chúng, thì chính sách hay cũng hóa dở, tốt cũng hóa xấu.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ liên hiệp phụ nữ toàn quốc về vấn đề phát động quần chúng nông dân, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.95)

Nếu cán bộ không phục vụ nhân dân thì phục vụ ai? Muốn phục vụ nhân dân thì phải đi đến nhân dân mà phục vụ;… Phục vụ nhân dân mà không vẻ vang, thì cái gì là vẻ vang? Được phục vụ nhân dân là rất vẻ vang. Chúng ta đều là đày tớ nhân dân, phải hết lòng hết sức phục vụ nhân dân.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II
của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.306).

Nếu cán bộ tẩy trừ sạch bệnh quan liêu và ích kỷ, làm đúng chính sách của Đảng và Chính phủ, đi đúng đường lối quần chúng, thì việc gì to mấy, khó mấy cũng thành công.

(Kinh nghiệm xấu và kinh nghiệm tốt, báo Cứu quốc, số 2573,
ngày 12-4-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.457-458)

Nếu có lý luận không đầy đủ hoặc sai lầm thì cần phải trải qua thực hành mà sửa chữa, làm cho nó đầy đủ hơn, đúng hơn. Cho nên, có thể nói "thực hành là kích thước của sự thật, là nền tảng của hiểu biết".

(Thực hành sinh ra hiểu biết, hiểu biết tiến lên lý luận
lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17,
ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.128)

Nếu có một chút công trạng gì mà tự cao tự đại, coi người ta không ra gì, thế là sai…

(Nói chuyện với Hội nghị Cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.608)

… nếu cứ làm theo ý muốn, theo tư tưởng, theo *chủ quan* của mình, rồi đem cột vào cho quần chúng, thì khác nào "khoét chân cho vừa giầy". Chân là quần chúng. Giầy là cách tổ chức và làm việc của ta. Ai cũng đóng giầy theo chân. Không ai đóng chân theo giầy.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.288)

Nếu gặp khi lợi ích chung của Đảng mâu thuẫn với lợi ích riêng của cá nhân, thì phải kiên quyết hy sinh lợi ích của cá nhân cho lợi ích của Đảng. Khi cần đến tính mệnh của mình cũng phải vui lòng hy sinh cho Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.291)

Nếu không biết sự phải trái ở mình, thì chắc không thể nhận rõ người cán bộ tốt hay xấu. Người ta thường phạm những chứng bệnh sau này:

1. Tự cao tự đại,

2. Ưa người ta nịnh mình,

3. Do lòng yêu, ghét của mình mà đối với người,

4. Đem một cái khuôn khổ nhất định, chật hẹp mà lắp vào tất cả mọi người khác nhau.

Phạm một trong bốn bệnh đó thì cũng như mắt đã mang kính có màu, không bao giờ thấu rõ cái mặt thật của những cái mình trông.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.317)

… Nếu không biết tiếng địa phương thì như nửa câm, nửa điếc khó gần gũi quần chúng. Cho nên, cán bộ miền xuôi công tác ở miền ngược cần phải học tiếng địa phương.

(Một thắng lợi mới, báo Nhân dân, số 3149, ngày 8-11-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.496)

Nếu không thưởng thì không có khuyến khích; nếu không có phạt thì không giữ vững kỷ luật. Thưởng phạt nghiêm minh là cần thiết.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II
của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.310)

Nếu không tin cán bộ, sợ họ làm không được, rồi việc gì mình cũng nhúng vào. Kết quả thành chứng bao biện, công việc vẫn không xong. Cán bộ thì vơ vẩn cả ngày, buồn rầu, nản chí.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Trường Sư phạm miền núi Nghệ An, ngày 9-12-1961

… nếu là con tôi - à, tôi không có con - mà nó không có khả năng, nó xấu cũng phải dẹp lại. Không phải hễ cứ bố là cán bộ thì con là "cậu ấm". Bố có việc của bố, con có việc của con.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.277)

Nếu làm sai chính sách, không những dân ghét cán bộ, mà còn oán Chính phủ, oán Đảng.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ Liên hiệp Phụ nữ toàn quốc về vấn đề phát động quần chúng nông dân, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.95)

Nếu lao động trí óc không làm được lao động chân tay và lao động chân tay không có trí óc thì đó là người lao động bán thân bất toại.

(Bài nói tại Đại hội Sinh viên Việt Nam lần thứ II, ngày 7-5-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.400)

… nếu thợ thuyền An Nam biết tổ chức thì chắc Quốc tế đỏ sẽ hết lòng giúp cho mà làm cách mệnh. Nhưng muốn người ta giúp cho, thì trước mình phải tự giúp lấy mình đã.

(Đường cách mệnh - Công nhân quốc tế, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.320)

Nếu trong công tác, các cô, các chú được dân ủng hộ, làm cho dân tin, dân phục, dân yêu thì nhất định các cô, các chú thành công.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn khoá II của Bộ Công an, ngày 16-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.223)

Nếu tự tư tự lợi, lập trường không vững, tư tưởng không thông, thì tài giỏi gì cũng vô dụng, vì quần chúng rất thông minh. Ai ra sức phục vụ, ai tự tư tự lợi, họ biết ngay, không giấu được họ.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và Dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.48)

Nếu vì lòng yêu ghét, vì thân thích, vì nể nang, nhất định không ai phục, mà gây nên mối lôi thôi trong Đảng. Như thế là có tội với Đảng, có tội với đồng bào.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Nghe các ông thanh tra báo cáo lại những việc đó, tôi rất đau lòng! Dù Chính phủ đã ra lệnh trừng trị những cán bộ đó, tôi phải thật thà xin lỗi những đồng bào vì những cán bộ sai lầm mà bị oan ức. Tôi thật thà tự phê bình khuyết điểm của tôi - là giáo dục và lựa chọn cán bộ chưa được chu đáo.

(Thư gửi đồng bào Liên khu IV, giữa năm 1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.396)

Nghe nói: Ban tổ chức đang xét duyệt để khen thưởng những sáng kiến có giá trị.

Ban tổ chức làm như thế là đúng. Nhưng chỉ xét duyệt và khen thưởng thôi, chưa đủ. Còn cần phải *thí nghiệm áp dụng, ra sức cải tiến và phổ biến rộng rãi* những sáng kiến ấy.

(Vài ý kiến về mấy cuộc trưng bày, báo Nhân dân, số 1927, ngày 25-6-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.244)

Người cách mạng gặp khó khăn thì phải đánh thắng khó khăn, chứ không chịu thua khó khăn. "Không có việc gì khó, có chí thì làm nên".

(Bài nói tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 16-4-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.165)

Người cán bộ cách mạng phải mạnh dạn, phải có quyết tâm, phải có chí khí tiến lên mãi, tiến lên không ngừng.

(Người cán bộ cách mạng, báo Nhân dân, số 366, ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.355)

… người đời ai cũng có chỗ hay chỗ dở. Ta phải dùng chỗ hay của người và giúp người chữa chỗ dở. Dùng người cũng như dùng gỗ. Người thợ khéo thì gỗ to, nhỏ, thẳng, cong, đều tuỳ chỗ mà dùng được.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.88)

Người lãnh đạo trong địa phương hoặc cơ quan đó phải xét kỹ hoàn cảnh mà sắp đặt công việc cho đúng. Việc chính, việc gấp thì làm trước. Không nên luộm thuộm, không có kế hoạch, gặp việc nào, làm việc ấy, thành thử việc nào cũng là *việc chính*, lộn xộn, không có ngăn nắp.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.332)

Người mà chịu được khổ, thì việc to lớn, khó khăn mấy cũng làm được.

(Thư gửi các nhân viên cơ quan Chính phủ, ngày 16-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.176)

Người nào có chân trong một ủy ban nào mà làm biếng không đến dự mọi cuộc hội nghị của ban ấy, hoặc không cân nhắc suy nghĩ kỹ lưỡng những vấn đề cần phải bàn bạc và giải quyết hoặc không phát biểu hết ý kiến của mình đối với vấn đề ấy, là trái với nhiệm vụ của mình, và không xứng đáng là một người lãnh đạo.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, số 100, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.620)

Người nào có năng lực làm việc gì, thì đặt vào việc ấy.

Nếu dùng không đúng, người giỏi nghề thợ mộc thì giao cho việc thợ rèn, người giỏi nghề rèn thì giao cho việc thợ mộc, như thế thì hai người đều thất bại cả hai.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.119)

Người già thì chết, người trẻ thì già. Chúng ta già thì chúng ta phải chết, ta phải chuẩn bị cán bộ.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phú hào tỉnh Thanh Hóa,
ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.74)

Người xưa có câu: "Một phút đồng hồ, một nén vàng".

Nghĩa là một phút đồng hồ rất quý báu. Thật vậy, một phút của hàng triệu người cộng lại thành rất nhiều ngày giờ, và làm được rất nhiều công việc.

(Một phút đồng hồ, báo Nhân dân, số 153, từ ngày 11
đến ngày 15-12-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.364)

Nhân công việc, được đi khắp hai tỉnh, tôi có mấy nhận xét sau đây:

Tình hình chung ở tỉnh A là:

- Xã nào cũng có tiến bộ ít nhiều, nhưng được việc này thì hỏng việc khác. Cán bộ xã nào hiểu được việc gì thì làm việc ấy.

- Xã nào cũng nhận được nhiều chỉ thị, giấy tờ. Chỉ thị và giấy tờ ấy do huyện sao nguyên văn của tỉnh mà gửi xuống xã, nhiều điều không hợp với trình độ cán bộ và hoàn cảnh địa phương.

- Cán bộ tỉnh rất ít khi đến các huyện. Cán bộ huyện rất ít khi đến các xã. Năm thời mười họa, cán bộ cấp trên "hạ cố" đến địa phương thì kềnh càng, quan cách, không thân mật với cán bộ cấp dưới và nhân dân.

- Mọi công việc đều làm theo cách bàn giấy, dùng mệnh lệnh, không chịu khó tuyên truyền, giải thích, cổ động, không hỏi ý kiến nhân dân.

Kết quả là nhiều việc lủng củng như đã nói trên.

Tình hình tỉnh B thì khác hẳn.

Tăng gia sản xuất, giúp đỡ bộ đội, bình dân học vụ, dân quân du kích, tập đoàn đổi công, hợp tác xã, đời sống mới, v.v., mọi việc đều tiến bộ và tiến rất đều, xã nào cũng như xã nào.

Vì sao có kết quả tốt đẹp ấy? Không có gì lạ.

Các cán bộ hành chính, chuyên môn và đoàn thể từ tỉnh đến huyện luôn luôn đi đến các làng giúp đỡ, giải thích, đôn đốc, cổ động. Họ thông thuộc tình hình các xã…

Thế là vì cán bộ luôn luôn gần gũi dân, được dân tin, dân phục, dân yêu, cho nên tỉnh B, việc gì cũng thành công.

Mong rằng cán bộ các nơi *thi đua gần dân* với cán bộ tỉnh B.

(Thất bại và thành công, báo Sự thật, số 117, ngày 19-8-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.177-178)

Nhân dịp khai mạc Hội nghị Oasinhtơn về Viễn Đông, chúng tôi lấy làm tiếc về sự vắng mặt của đoàn đại biểu Việt Nam. Một lần nữa chúng tôi bác bỏ mọi quyền của người Pháp phát biểu nhân danh nhân dân Việt Nam.

(Điện gửi Bộ trưởng Ngoại giao Hoa Kỳ, khoảng tháng 11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.128)

Nhất là những người cán bộ và lãnh tụ, càng phải làm cho xứng đáng lòng tin cậy của Đảng, của dân tộc. Càng phải làm gương cho tất cả đảng viên, tất cả quần chúng noi theo.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.293)

Nhiều người thì nhiều kinh nghiệm. Người thì thấy rõ mặt này, người thì trông thấy rõ mặt khác của vấn đề đó.

Góp kinh nghiệm và sự xem xét của nhiều người, thì vấn đề đó được thấy rõ khắp mọi mặt. Mà có thấy rõ khắp mọi mặt, thì vấn đề ấy mới được giải quyết chu đáo, khỏi sai lầm.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, số 100, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.619)

Nhiều nơi các đồng chí phạm lỗi, nhưng không bị trừng phạt xứng đáng, có đồng chí bị hạ tầng công tác nơi này, đi nơi khác lại ở nguyên cấp cũ hay chỉ bị hạ tầng công tác theo hình thức, nhưng vẫn ở cấp bộ cũ làm việc.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.89)

Những bệnh duy tâm, máy móc, mạo hiểm, chủ quan, v.v., đều vì tách rời điều kiện khách quan với chủ quan, tách rời lý luận với thực hành mà có. Chủ nghĩa Mác - Lênin kiên quyết chống những sai lầm ấy.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.129)

… những người cán bộ phải thực hành cho kỳ đúng cái chế độ tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, số 100, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.621)

Những người chiếm tư liệu sản xuất không làm mà hưởng, là *giai cấp bóc lột*.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.247)

… những người lao động xã hội chủ nghĩa không thể chỉ biết làm việc cần cù, mà còn phải có tinh thần cải tiến công tác không ngừng và chủ động tính trước, lo xa mọi việc. Như vậy mới thật đúng là người làm chủ nước nhà.

(Nhanh, báo Nhân dân, số 2178, ngày 5-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.502)

Những người *mắc bệnh chủ quan*, không xem xét hoàn cảnh thực tế, không xem xét toàn thể công việc, không nghiên cứu bản chất của công việc, không xét rõ quan hệ của việc này với việc khác, mà chỉ biết dùng *mệnh lệnh*, thì nhất định sẽ thất bại.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận
lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17,
ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.126)

Những tư tưởng, tác phong mới mà Đảng ta yêu cầu mỗi cán bộ, mỗi đảng viên và mỗi người lao động cần phải bồi dưỡng cho mình, tóm lại là:

- Ý thức làm chủ và tinh thần tập thể xã hội chủ nghĩa,

- Quan điểm "tất cả phục vụ sản xuất",

- Ý thức cần kiệm xây dựng nước nhà,

- Tinh thần tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội.

Trái lại, những tư tưởng, tác phong xấu cần chống lại là:

- Chủ nghĩa cá nhân,

- Quan liêu, mệnh lệnh,

- Tham ô, lãng phí,

- Bảo thủ, rụt rè.

Đó là một cuộc vận động, giáo dục tư tưởng có ý nghĩa rất to lớn đối với sự nghiệp cách mạng của chúng ta ngày nay.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.71-72)

Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền.

(Thư gửi đồng chí Pêtơrốp, Tổng Thư ký Ban Phương đông, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.284)

Nói đến cán bộ trước hết, vì "cán bộ là tiền vốn của Đoàn thể".

Có vốn mới làm ra lãi. Bất cứ chính sách, công tác gì nếu có cán bộ tốt thì thành công, tức là có lãi. Không có cán bộ tốt thì hỏng việc, tức là lỗ vốn.

(Nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về công tác huấn luyện và học tập, ngày 6-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.356)

Nói hay mà không làm thì vô ích.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi, ngày 31-8-1963, báo Nhân dân, số 3453, ngày 11-9-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.168)

Nói miệng, ai cũng nói được. Ta cần phải thực hành. Kháng chiến, kiến quốc, ta phải cần kiệm. Nhưng tự mình phải cần và kiệm trước đã. Trước hết, mình phải làm gương, gắng làm gương trong anh em, và khi đi công tác, gắng làm gương cho dân.

(Bài nói tại Trường Cán bộ tự vệ Hồ Chí Minh, ngày 7-1-1946, báo Cứu quốc, số 136, ngày 8-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.171)

Nói tóm lại: Chúng ta phải tìm cách tổ chức sắp đặt cho hợp lý, để 1 người có thể làm việc như 2 người, 1 ngày có thể làm việc của 2 ngày, 1 đồng có thể dùng bằng 2 đồng.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.353)

Nói tóm lại: Nơi nào có cán bộ tốt, thì cả vùng đó hoạt động như một bộ máy. Và cả vùng đó tỏ ra một bầu không khí hăng hái, vui vẻ.

Nơi nào *cán bộ xoàng*, thì vùng đó, như đang ngủ say. Trên giấy thì cái gì cũng có. Nhưng sự thật, thì việc gì cũng uể oải, lúi xùi.

(Cán bộ tốt và cán bộ xoàng, báo Sự thật, số 77, từ ngày 1 đến ngày 15-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.166-167)

Nội dung chủ nghĩa anh hùng cách mạng của chúng ta

1- Trung với nước, hiếu với dân, vì sự nghiệp chống Mỹ, vì chủ nghĩa xã hội, luôn luôn nêu cao tinh thần hy sinh chiến đấu, lao động quên mình.

2- Chấp hành triệt để đường lối, chính sách của Đảng và của Nhà nước, hăng hái thi đua yêu nước, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ trong mọi tình huống.

3- Quyết tâm đi sâu vào khoa học - kỹ thuật và nghiệp vụ, phát huy tinh thần sáng tạo, dám nghĩ dám làm, ra sức học tập và vận dụng tốt sáng kiến và kinh nghiệm tiên tiến, nâng cao năng suất lao động và hiệu quả chiến đấu.

4- Nêu cao ý thức tập thể và làm chủ tập thể, ý thức tổ chức và kỷ luật, đoàn kết đồng chí, đoàn kết nhân dân, đi đường lối quần chúng.

5- Cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, khiêm tốn, giản dị, gương mẫu về mọi mặt.

(Nội dung chủ nghĩa anh hùng cách mạng của chúng ta, tháng 4 năm 1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.111)

… nơi nào khó có cán bộ. Việc gì khó có cán bộ.

(Nói chuyện với nhân dân, bộ đội, cán bộ tại Yên Châu (Sơn La), ngày 8-5-1959, báo Nhân dân, số 1884, ngày 13-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.212)

Nóng nảy là việc gì cũng chủ quan, không điều tra nghiên cứu kỹ lưỡng, vội vàng, muốn làm cho mau, làm ẩu. Thiếu kiên nhẫn, thiếu tinh thần chịu khó.

Như người nông dân nọ: muốn lúa mau cao mau tốt bèn nắm lúa nhổ lên!

Làm việc mà nóng nảy, thì nhất định thất bại.

(Tích cực và nóng nảy, báo Nhân dân, số 150, từ ngày 26 đến ngày 30-11-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.342)

Nước ta có nhiều dân tộc, đấy là điểm tốt. Mỗi dân tộc có một tiếng nói riêng, có khi hai dân tộc một tiếng nói. Cán bộ đi làm việc chỗ nào, *phải học tiếng ở đấy*.

(Bài nói tại Hội nghị tuyên giáo miền núi, ngày 31-8-1963, báo Nhân dân, số 3453, ngày 11-9-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.168)

…Ở các cơ quan lãnh đạo các cấp, về lề lối làm việc, về chủ trương và cách lãnh đạo còn có những khuyết điểm khá phổ thông và nghiêm trọng. Ấy là những bệnh *chủ quan, quan liêu, mệnh lệnh, hẹp hòi và bệnh công thần*.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.33)

Ở các nước chậm tiến, giai cấp công nhân thường thường chiếm phần rất nhỏ trong dân tộc, trái lại nông dân lao động thường thường là

lực lượng cách mạng đông đảo nhất. Bởi vậy, muốn cho cách mạng dân tộc dân chủ ở các nước thuộc địa và phụ thuộc giành được thắng lợi, cũng như muốn thúc đẩy phong trào cách mạng ở các nước dân tộc chủ nghĩa tiếp tục tiến lên, thì các đảng theo chủ nghĩa Mác - Lênin ở các nước ấy cần đặc biệt coi trọng vấn đề nông dân, cần có chính sách đúng đắn để tranh thủ lực lượng đông đảo của nông dân đi theo giai cấp công nhân, thực hiện khối liên minh công nông vững chắc do giai cấp công nhân lãnh đạo, phát huy đến cao độ năng lực cách mạng tiềm tàng của nông dân.

(Bài phát biểu tại Hội nghị đại biểu các Đảng Cộng sản và Đảng công nhân quốc tế họp ở Mátxcơva (tháng 11-1960), Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.721)

Ở một số nước, xu hướng phát xít hóa đang phát triển, bọn tư sản phản động đã và đang dùng bạo lực để đàn áp nhân dân. Nhiệm vụ của các đảng Mác - Lênin ở các nước dân tộc chủ nghĩa là phải giành cho được quyền lãnh đạo cách mạng về tay giai cấp công nhân, phải nắm vững và giương cao ngọn cờ dân tộc và dân chủ, không để cho giai cấp tư sản dùng ngọn cờ đó để lừa bịp quần chúng. Các đảng anh em đó cần kiên quyết đấu tranh chống những hoạt động phá hoại của bọn tư sản phản động, cần áp dụng đúng đắn chính sách vừa liên hợp với giai cấp tư sản dân tộc, vừa đấu tranh chống tính thỏa hiệp của họ, thực hiện một mặt trận thống nhất dân tộc và dân chủ rộng rãi, lấy liên minh công nông làm nền tảng, tiến hành đến cùng cuộc cách mạng phản đế và phản phong, tạo điều kiện đưa các nước dân tộc chủ nghĩa đi vào con đường xã hội chủ nghĩa. Chỉ có ra sức thúc đẩy cuộc đấu tranh cách mạng tiến lên theo hướng đó thì mới có thể bảo vệ và phát triển được độc lập dân tộc, giữ gìn và củng cố được hòa bình.

(Bài phát biểu tại Hội nghị đại biểu các Đảng Cộng sản và Đảng công nhân quốc tế họp ở Mátxcơva (tháng 11-1960), Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.720-721)

Ở trong xã hội, muốn thành công phải có ba điều kiện là: thiên thời, địa lợi và nhân hoà.

Ba điều kiện ấy đều quan trọng cả. Nhưng thiên thời không quan trọng bằng địa lợi, mà địa lợi không quan trọng bằng nhân hoà.

(Nói chuyện tại Hội nghị Quân sự lần thứ năm, tháng 8-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.594)

Phá rừng thì dễ, nhưng gây lại rừng thì phải mất hàng chục năm.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi, ngày 31-8-1963, báo Nhân dân, số 3453, ngày 11-9-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.165)

Phải biết rằng tình hình khách quan thay đổi hàng giờ hàng phút, một chủ trương của ta hôm nay đúng, hôm sau đã không hợp thời, nếu ta không tỉnh táo kiểm điểm những tư tưởng hành vi của ta để bỏ đi những cái quá thời, sai hỏng, nhất định ta sẽ không theo kịp tình thế, ta sẽ bị bỏ rơi, bị các bạn tỉnh táo nhanh nhẹn hơn vượt đi trước.

(Muốn thành cán bộ tốt, phải có tinh thần tự chỉ trích, báo Cứu quốc, số 51, ngày 26-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.28)

Phải cất nhắc cán bộ một cách cho đúng

Cất nhắc cán bộ là một công tác cần kíp.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.314)

Phải đào tạo một mớ cán bộ phụ trách, có gan làm việc, ham làm việc. Có thế Đảng mới thành công.

Nếu đào tạo một mớ cán bộ nhát gan, dễ bảo "đập đi, hò đứng", không dám phụ trách. Như thế là một việc thất bại cho Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Phải để cho các cấp chỉ huy có quyền "tuỳ cơ ứng biến", mới có thể phát triển tài năng của họ. Việc gì cấp trên cũng nhúng vào, cán bộ cũng như một cái máy, việc gì cũng chờ mệnh lệnh, sinh ra ỷ lại, mất hết sáng kiến.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Phải đem tinh thần yêu nước và cần, kiệm, liêm, chính mà dạy bảo cán bộ, đảng viên và nhân dân.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.289)

Phải để công việc nước lên trên, trước việc tư, việc nhà.

Đã phụ trách việc gì, thì quyết làm cho kỳ được, cho đến nơi đến chốn, không sợ khó nhọc, không sợ nguy hiểm.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.131)

Phải gột sạch đầu óc địa vị đi. Việc gì có lợi cho cách mạng, có lợi cho Đoàn thể là làm hết, không có việc gì sang, việc gì hèn cả.

(Nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất
về Công tác huấn luyện và học tập, ngày 6-5-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.359)

Phải *kiểm tra* công tác của cán bộ, nếu chỉ nghe báo cáo, có khi cán bộ báo cáo không đúng thì lãnh đạo sẽ sai lệch.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II
của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.309)

Phải làm cho dân mến, khi sắp tới dân mong, khi đi dân tiếc, chớ vác mặt làm quan cách mạng cho dân ghét, dân khinh, dân không ủng hộ.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ tốt nghiệp khoá 5 Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, số 92, ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.116)

Phải làm thế nào cho được lòng dân, phải thực sự giúp đỡ dân trong công việc chứ không phải là lối ngoại giao qua loa. Có như thế thì người dân mới tích cực trở lại giúp đỡ công an.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.270)

Phải lấy thực tế hành động tranh đấu hàng ngày để giáo dục, làm cho quần chúng thấy lực lượng của họ, phát huy sáng kiến, tự họ giải quyết vấn đề, tự họ nâng cao địa vị kinh tế, chính trị, văn hóa của họ.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.48)

Phải nhìn cho rộng, suy cho kỹ,

Kiên quyết, không ngừng thế tấn công;

Lạc nước, hai xe đành bỏ phí,

Gặp thời, một tốt cũng thành công.

(Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.326)

Phải nhớ Đoàn thể làm việc cho dân, Đoàn thể mình mạnh hay yếu là ở dân. Dân nghe theo là mình mạnh. Hiểu nguyện vọng của dân, sự cực khổ của dân. Hiểu tâm lý của dân, học sáng kiến của dân.

(Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.69)

Phải nhớ kỹ rằng: Kế hoạch 10 phần, thì biện pháp phải 15 phần và quyết tâm phải 20 phần.

(Mùa xuân quyết thắng, báo Nhân dân, số 2147, ngày 3-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.463)

Phải phản đối những người *khuynh hữu*. Tư tưởng của họ không theo kịp sự biến đổi của tình hình khách quan. Tình hình đã tiến lên, mà sự hiểu biết của họ cứ ở chỗ cũ, vì tư tưởng của họ xa rời thực hành. Họ cũng như những người không đi trước xe để hướng dẫn, lại chạy sau xe và trách xe chạy mau quá. Họ muốn gò xe lại, làm cho xe thụt lùi.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.128)

Phải tránh cách lãnh đạo đại khái, phiến diện, chung chung. Cán bộ phải tuyệt đối tránh bệnh quan liêu, mệnh lệnh, phải hết sức chống bệnh hình thức, chống lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.84)

Phải triệt để sửa đổi tác phong *mệnh lệnh*, *quan liêu*, *hống hách*; phải gây quan hệ thật tốt giữa công an và nhân dân.

(Bài nói tại Đại hội thi đua lực lượng Công an nhân dân, ngày 12-10-1966, báo Nhân dân, số 4580, ngày 22-10-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.169)

Phải sửa đổi lề lối làm việc cho thiết thực, để giải quyết công việc cho tốt, cho nhanh.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 12 Ban chấp hành Trung ương Đảng, ngày 16-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.21)

Phải xem tới trước. Không ngoảnh lại sau. Cái gì thoái bộ thì nhất định chết. Cái gì phát triển thì nhất định thắng

Phái duy tâm cho rằng: Trong bầu trời cái gì cũng lặng lẽ, không thay đổi, cũng đình đốn, không biến hoá.

Trái lại, theo biện chứng pháp thì cái gì cũng luôn luôn vận động, luôn luôn biến hoá, luôn luôn cách mệnh và luôn luôn phát triển. Bao giờ cũng có cái sinh nở ra và phát triển lên, cũng có cái chết đi và mục nát.

Vì vậy, khi xem xét các hiện tượng, xem các lực lượng, chẳng những phải xét chỗ nó dính líu với nhau và hạn chế lẫn nhau, mà còn phải xét chỗ nó vận động, biến hoá, phát triển, chỗ nó sinh và chỗ nó chết.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.281)

Phàm làm việc gì cũng vậy, bất kỳ lớn bé, bất kỳ khó dễ, nếu không ra sức thì chắc không thành công.

(Đường cách mệnh - Vì sao phải viết sách này?, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.282)

Phân phối phải theo mức lao động. Lao động nhiều thì được phân phối nhiều, lao động ít thì được phân phối ít. Lao động khó thì được phân phối nhiều, lao động dễ thì được phân phối ít. Không nên có tình trạng người giỏi, người kém, việc khó, việc dễ, cũng công điểm như nhau. Đó là chủ nghĩa bình quân.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961, báo Nhân dân, số 2768, ngày 20-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.216)

Chủ tịch Hồ Chí Minh với đoàn đại biểu Nam Bộ
từ chiến trường miền Nam, năm 1949

Phấn đấu để cải tạo xã hội, để thực hiện chủ nghĩa xã hội là một sự nghiệp vĩ đại nhất trong lịch sử loài người.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng,
khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.286)

... phương châm của Đảng là: Lý luận Mác - Lênin thống nhất với thực tiễn cách mạng Việt Nam.

(Bài nói chuyện về bản tổng cương và Điều lệ của Đảng,
ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.368)

Quan liêu là cán bộ phụ trách xa rời thực tế, không điều tra, nghiên cứu đến nơi đến chốn những công việc cần phải làm, việc gì cũng nắm không vững, chỉ đạo một cách đại khái, chung chung.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước,
ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417)

Quyết tâm không phải ở hội trường, ở lời nói, mà phải quyết tâm trong công tác, trong hành động.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ chuẩn bị Chiến dịch Tây Bắc, ngày 9-9-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.482)

Quyết tâm trở thành người tốt là phải không sợ khổ, không sợ khó, nhất định làm đến cùng những điều chúng ta thấy đáng làm, cho dù chưa chắc thành công vẫn ra sức làm dù gặp phải gian nan nguy hiểm gì, cùng cực càng phấn đấu, không lùi bước, phải làm thực sự, làm nhanh, làm một cách kiên quyết.

(Mục đọc sách - Những hiểu biết cơ bản về quân sự - Bài giảng của Uỷ viên trưởng, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.457)

. . . Ra sức làm tròn nhiệm vụ cách mạng và sống với nhau có tình có nghĩa. Lấy gương người tốt, việc tốt có thật trong nhân dân và cán bộ, đảng viên ta mà giáo dục lẫn nhau, đó chính là một cách tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin thiết thực nhất.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "người tốt, việc tốt", ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.669)

Rất quan tâm đến gia đình là đúng và nhiều gia đình cộng lại mới thành xã hội, xã hội tốt thì gia đình càng tốt, gia đình tốt thì xã hội mới tốt. Hạt nhân của xã hội là gia đình. Chính vì muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội mà phải chú ý hạt nhân cho tốt.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ thảo luận dự thảo Luật Hôn nhân và gia đình, ngày 10-10-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.300)

Rèn luyện và tu dưỡng chẳng những rất quan trọng cho những đảng viên mới và không phải gốc vô sản, mà còn rất cần cho những đảng viên cũ và những đảng viên gốc vô sản.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.295)

Sáng kiến không phải cái gì kỳ lạ. Nó chỉ là kết quả của sự nghiên cứu, suy nghĩ trong những hoàn cảnh, trong những điều kiện rất tầm thường, rất phổ thông, rất thiết thực.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.284-285)

... số đông đảng viên gương mẫu, tận tâm tận lực phục vụ cách mạng, nhân dân, giai cấp, nhưng còn một số, không phải là ít, không làm đúng chính sách của Đảng, của Chính phủ, không đi đúng đường lối của nhân dân...

Những đảng viên ấy chưa thực đúng đắn cho nên phải chỉnh.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ Đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương, ngày 6-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.50)

Suốt trong những năm kháng chiến, chúng ta đã vượt mọi khó khăn, thu nhiều thắng lợi, một trong những nguyên nhân căn bản là: Cán bộ ta đã nhận rõ đánh giặc cứu nước là PHẢI, rụt rè cầu an là TRÁI. Họ đã giữ vững lập trường cách mạng, không lay động, không hoang mang. Do đó, cán bộ ta đã vui vẻ chịu đựng mọi gian khổ, bền bỉ làm mọi công tác nặng nề. Họ đã hết lòng, hết sức phục vụ nhân dân, anh dũng hy sinh cho Tổ quốc.

(Người cán bộ cách mạng, báo Nhân dân, số 366, ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.354)

Sự hiểu biết và kinh nghiệm của mình cũng chưa đủ cho sự lãnh đạo đúng đắn. Vì vậy, ngoài kinh nghiệm của mình, người lãnh đạo còn

phải dùng kinh nghiệm của đảng viên, của dân chúng, để thêm cho kinh nghiệm của mình.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.325)

Sự lãnh đạo trong mọi công tác thiết thực của Đảng, ắt phải *từ trong quần chúng ra, trở lại nơi quần chúng*.

Nghĩa là gom góp mọi ý kiến rời rạc, lẻ tẻ của quần chúng, rồi phân tích nó, nghiên cứu nó, sắp đặt nó thành những ý kiến có hệ thống. Rồi đem nó tuyên truyền, giải thích cho quần chúng, và làm cho nó thành ý kiến của quần chúng, và làm cho quần chúng giữ vững và thực hành ý kiến đó. Đồng thời nhân lúc quần chúng thực hành, ta xem xét lại, coi ý kiến đó đúng hay không. Rồi lại tập trung ý kiến của quần chúng, phát triển những ưu điểm, sửa chữa những khuyết điểm, tuyên truyền, giải thích, làm cho quần chúng giữ vững và thực hành.

Cứ như thế mãi thì lần sau chắc đúng mực hơn, hoạt bát hơn, đầy đủ hơn lần trước.

Đó là cách lãnh đạo cực kỳ tốt.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.330-331)

Sự nghiệp cách mạng là một sự nghiệp lâu dài và gian khổ, song nhất định thắng lợi. Mọi người chúng ta, bất kỳ ai, làm việc gì, ở cương vị nào, đều phải là những chiến sĩ dũng cảm của sự nghiệp vẻ vang ấy.

(Báo cáo tại Hội nghị chính trị đặc biệt, ngày 27-3-1964, báo Nhân dân,
số 3651, ngày 28-3-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.286)

Sự sửa đổi khuyết điểm, một phần cố nhiên là trách nhiệm của cán bộ đó. Nhưng một phần cũng là trách nhiệm của người lãnh đạo.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.323)

Sự thành công phần lớn là do các cán bộ, vậy các *cán bộ phải cố gắng hơn mọi người để làm kiểu mẫu cho mọi người*.

(Thư gửi quân đội quốc gia, dân quân và công nhân quốc phòng, báo Cứu quốc, số 1258, ngày 2-6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.101)

Sự tiến tới của hiểu biết chẳng những ở chỗ từ cảm giác tiến đến lý luận, mà cốt nhất là từ lý luận tiến đến thực hành cách mạng.

(Thực hành sinh ra hiểu biết, hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.127)

… sự tranh giành thuộc địa là một trong những nguyên nhân chính của chiến tranh đế quốc chủ nghĩa…

(Đội quân chống cách mạng, báo La Vie Ouvrière, ngày 7-9-1923, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.218)

Sự vật vần xoay đà định sẵn,

Hết mưa là nắng hửng lên thôi;

(Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.450)

Sức mạnh vô địch của Đảng là ở *tinh thần kỷ luật tự giác, ý thức tổ chức* nghiêm chỉnh của cán bộ và đảng viên.

Chúng ta phải làm đúng lời dạy của Lênin vĩ đại: Giữ gìn sự thống nhất của Đảng như con ngươi của mắt. Phải hết lòng tôn trọng tập thể, phát huy dân chủ nội bộ; tuyệt đối không được độc đoán cá nhân, tự đặt mình cao hơn tổ chức, tự cho phép mình đứng ngoài kỷ luật. Càng có công lao, càng phải khiêm tốn. Chớ vì có ít nhiều công lao mà sinh bệnh

công thần, kèn cựa, địa vị. Phải nhớ rằng: Mọi thành công là do sức phấn đấu, hy sinh của toàn Đảng, toàn dân, không phải của một cá nhân anh hùng nào. Đối với Đảng, đối với nhân dân, chúng ta có một nghĩa vụ vẻ vang là: Suốt đời làm người con trung thành của Đảng, người đầy tớ tận tụy của nhân dân.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.67-68)

...Ta cần phải hợp tác với những người ngoài Đảng. Ta không được khinh rẻ họ, chê bai họ. Ta phải liên lạc mật thiết với dân chúng. Không được rời xa dân chúng. Rời xa dân chúng là cô độc. Cô độc thì nhất định *thất bại*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

Ta là cán bộ cách mạng, ta nói và viết cho quần chúng nhân dân mà mọi người không hiểu ta nói cái gì, sao có thể gọi là cán bộ cách mạng được.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "Người tốt, việc tốt", ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.666)

Ta phải:

- Huấn luyện cán bộ.

- Huấn luyện hội viên của Đoàn thể.

- Huấn luyện cán bộ các ngành chuyên môn của chính quyền.

- Huấn luyện nhân dân.

Nói đến cán bộ trước hết, vì "cán bộ là tiền vốn của Đoàn thể".

Có vốn mới làm ra lãi. Bất cứ chính sách, công tác gì nếu có cán bộ tốt thì thành công, tức là có lãi. Không có cán bộ tốt thì hỏng việc, tức là lỗ vốn.

(Nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về Công tác huấn luyện và học tập, ngày 6-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.356)

Ta phải có chính sách khác nhau đối với vùng giải phóng mới và vùng tự do cũ, chính sách khác nhau đối với vùng tự do của ta và vùng địch tạm đóng quân; trước đây ta chỉ công tác ở nông thôn, bây giờ phải có chính sách thành thị. Chính sách đối với Pháp trước đây và bây giờ cũng khác nhau; đối với bọn Việt gian thân Mỹ và thân Pháp chính sách cũng khác nhau. Trước ta chỉ lo nội chính và ngoại giao với các nước bạn, bây giờ phải ngoại giao với các nước khác, v.v..

(Báo cáo tại Hội nghị lần thứ sáu của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, (khoá II), ngày 15-7-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.553)

Ta thiếu nhiều cán bộ quá: Phải đào tạo huấn luyện cho dần dần có đủ. Muốn có nhiều cán bộ, Đảng phải giúp đỡ cho cán bộ tự học tập. Đảng đã giúp, cán bộ phải chịu khó học. Đồng chí ta nhiều người kinh nghiệm thực hành khá, nhưng về văn hoá thì i tờ. Những đồng chí trí thức đọc nhiều nhưng không có kinh nghiệm công tác, chưa quen nền nếp làm việc của Đảng.

Vậy phải nâng cao lý luận cho cán bộ cũ và dạy cho cán bộ trí thức làm công tác quần chúng.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị Cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16)

Tài to ta dùng làm việc to, tài nhỏ ta cắt làm việc nhỏ, ai có năng lực về việc gì, ta đặt ngay vào việc ấy.

(Thiếu óc tổ chức - Một khuyết điểm lớn trong các UBND, báo Cứu quốc, số 58, ngày 4-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.43)

Tập thể lãnh đạo là *dân chủ*.

Cá nhân phụ trách là *tập trung*.

Tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách, tức là *dân chủ tập trung*.

Làm việc mà không theo đúng cách đó, tức là làm trái dân chủ tập trung.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, số 100, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.620)

… tất cả các cán bộ, từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, đến huyện, đến xã, bất kỳ ở cấp nào và ngành nào - đều phải là người đầy tớ trung thành của nhân dân.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.83-84)

… tất cả các đảng viên, cán bộ và chi bộ cần phải thường xuyên ôn lại, tự liên hệ và giữ đúng những tiêu chuẩn của người đảng viên để xứng đáng là người đảng viên tốt.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Nguyên, ngày 13-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.525)

Tất cả cán bộ, đảng viên của Đảng phải vì Đảng, vì dân mà hăng hái phấn đấu. Phải chịu khó học tập chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật để nâng cao năng lực, làm cho kinh tế phát triển, chiến đấu thắng lợi, đời sống của nhân dân ngày càng no ấm, tươi vui.

(Bài nói tại lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, báo Nhân dân, số 4722, ngày 14-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.279)

Tất cả cán bộ, đảng viên phải giữ tính kỷ luật, tính tổ chức. Nhớ rằng không có việc gì làm ngoài tổ chức, ngoài kỷ luật mà thành công. Từ

trước tới nay, Đảng ta gặp rất nhiều khó khăn, nhưng Đảng ta vẫn phát triển được là nhờ có tính tổ chức, tính kỷ luật.

(Nói chuyện với cán bộ tỉnh Nam Định, ngày 24-4-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.540)

Tất cả của cải vật chất trong xã hội, đều do công nhân và nông dân làm ra. Nhờ sức lao động của công nhân và nông dân, xã hội mới sống còn và phát triển. Song những người lao động thì suốt đời nghèo khó, mà có một số người không lao động thì lại "ngồi mát ăn bát vàng". Vì đâu có nỗi chẳng công bằng này? Vì một số ít người đã chiếm làm tư hữu những tư liệu sản xuất của xã hội.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.247)

Thanh tra là một nhiệm vụ vẻ vang và quan trọng; nó theo dõi, xem xét việc chấp hành đúng đắn đường lối, chính sách, nghị quyết, chỉ thị của Đảng và Chính phủ.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ thanh tra toàn miền Bắc, ngày 6-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.35)

Thành kiến là một thói xấu, có hại. Do thành kiến mà sinh ra dè dặt với nhau, đối phó với nhau, kèn cựa lẫn nhau. Nó làm cho trống đánh xuôi kèn thổi ngược, nó làm cho công tác bị tê liệt, hư hỏng.

(Bài nói tại Đại hội Đảng bộ tỉnh Hà Bắc, ngày 17-10-1963, báo Nhân dân, số 3491, ngày 19-10-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.186)

Thành phần giai cấp và quan hệ gia đình (địa chủ) có ảnh hưởng thế nào, điều quyết định vẫn là do bản thân mỗi người đảng viên, mỗi người cán bộ. Nếu người đảng viên và người cán bộ có chí khí kiên cường, tư tưởng vững chắc, lập trường dứt khoát, quyết tâm phụng sự cách mạng, phục vụ nhân dân, thật thà thi hành những chính sách của Đảng và Chính

phủ, thì *nhất định đánh tan được ảnh hưởng ấy, và vẫn được Đảng, Chính phủ và nhân dân tin cậy.*

(Hoa sen, báo Nhân Dân, số 757, ngày 30-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.298-299)

Thành tích là thành tích chung của tập thể. Tách rời tập thể thì dù tài giỏi mấy, một cá nhân cũng không làm được gì. Cho nên càng có thành tích, thì càng phải cố gắng, càng phải khiêm tốn.

(Lời chào mừng Đại hội anh hùng và chiến sĩ thi đua toàn quốc lần thứ II,
ngày 7-7-1958, báo Nhân dân, số 1578, ngày 8-7-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.497)

… thắng đế quốc và phong kiến là tương đối dễ; thắng bần cùng và lạc hậu còn khó hơn nhiều.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm 30 năm ngày thành lập Đảng,
tối 5-1-1960, báo Nhân dân, số 2121, ngày 7-1-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.402)

Thấy việc phải thì làm, thấy việc phải thì nói.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.292)

Theo con đường ác thì dễ dàng, nhưng lăn xuống hố.

Theo con đường thiện thì khó nhọc, nhưng vẻ vang.

(Bài nói tại lớp chỉnh đảng Trung ương khóa 2,
tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.101)

Theo tính chất cách mạng của mỗi nước mà quyết định động lực cách mạng bao gồm những giai cấp nào. Tính chất cách mạng của ta là cách mạng *dân chủ mới*, cho nên động lực cách mạng gồm có những giai cấp: *công nhân, nông dân, tiểu tư sản*.

Trong một thời kỳ và một trình độ nhất định, giai cấp *tư sản dân tộc* cũng là động lực cách mạng.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.255)

Thế hệ già thua thế hệ trẻ mới là tốt. Các cháu không hơn là bệt. Bệt là không tốt. Người ta thường nói: "Con hơn cha là nhà có phúc".

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.274)

Thế nào là dùng cán bộ đúng?

- Mình phải có độ lượng vĩ đại thì mới có thể đối với cán bộ một cách chí công vô tư, không có thành kiến, khiến cho cán bộ khỏi bị bỏ rơi.

- Phải có tinh thần rộng rãi, mới có thể gần gụi những người mình không ưa.

- Phải có tính chịu khó dạy bảo, mới có thể nâng đỡ những đồng chí còn kém, giúp cho họ tiến bộ.

- Phải sáng suốt, mới khỏi bị bọn vu vơ bao vây, mà cách xa cán bộ tốt.

- Phải có thái độ vui vẻ, thân mật, các đồng chí mới vui lòng gần gụi mình.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.319)

Thiện nghĩa là tốt đẹp, vẻ vang. Trong xã hội không có gì tốt đẹp, vẻ vang bằng phục vụ cho lợi ích của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.453).

Thông thường, để phát động một cuộc chiến tranh, thì giữa các dân tộc phải có những tư tưởng, mục đích và quyền lợi đối chọi nhau.

(Thư gửi Chủ tịch Lêông Blum, tạp chí Lịch sử Đảng, số 6, 1990, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.172)

Thực hành, hiểu biết. Lại thực hành, lại hiểu biết nữa. Cứ đi vòng như thế mãi, không bao giờ ngừng. Và nội dung của thực hành và hiểu biết lần sau cao hơn lần trước. Đó là nội dung vấn đề hiểu biết trong duy vật biện chứng. Đó là quan điểm *biết và làm thống nhất* của duy vật biện chứng.

(Thực hành sinh ra hiểu biết, hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.130)

Thực tế là các vấn đề mình phải giải quyết, là mâu thuẫn của sự vật. Chúng ta là những người cán bộ cách mạng, thực tế của chúng ta là những vấn đề mà cách mạng đề ra cho ta phải giải quyết. Thực tế bao gồm rất rộng. Nó bao gồm kinh nghiệm công tác và tư tưởng của cá nhân, chính sách và đường lối của Đảng, kinh nghiệm lịch sử của Đảng cho đến các vấn đề trong nước và trên thế giới.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.96)

Thường thường đại biểu cấp trên đến khai hội với cấp dưới, trong lúc khai hội, chỉ một mình "ông" đại biểu, hay "bà" đại biểu nói, nói hàng hai, ba giờ đồng hồ. Nói mênh mông trời đất. Nói gì cũng có. Nhưng chỉ chừa một điều không nói đến là những việc thiết thực cho địa phương đó, những việc mà dân chúng ở đó cần biết, cần hiểu, cần làm, thì không nói đến!

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.343)

... thường thường ý thức có trạng thái lạc hậu so với tồn tại.

(Tiếp tục nâng cao giác ngộ xã hội chủ nghĩa cho xã viên, một công tác quan trọng để củng cố hợp tác xã sản xuất nông nghiệp, báo Nhân dân, số 2101, ngày 17-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.358)

Tích cực là bất kỳ làm việc gì cũng vui vẻ hăng hái, có tinh thần phụ trách, vượt mọi khó khăn, quyết làm tròn nhiệm vụ. Đối với mọi việc đều điều tra cẩn thận, nghiên cứu rõ ràng, dựa theo hoàn cảnh thiết thực, có kế hoạch, có từng bước, tỉnh táo, bền bỉ, không chủ quan.

(Tích cực và nóng nảy, báo Nhân dân, số 150, từ ngày 26 đến ngày 30-11-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.342)

Tính chất thuộc địa và phong kiến của xã hội cũ Việt Nam khiến cách mạng Việt Nam phải chia làm hai bước. Bước thứ nhất là đánh đổ đế quốc, đánh đổ phong kiến, thực hiện "người cày có ruộng", xây dựng chính trị và kinh tế dân chủ mới... Bước thứ hai là tiến lên chủ nghĩa xã hội, tức là giai đoạn đầu của chủ nghĩa cộng sản.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.254)

Tóm lại, đối với cán bộ có năm cách:

a) *Chỉ đạo* - Thả cho họ làm, thả cho họ phụ trách, dù sai lầm chút ít cũng không sợ.

Nhưng phải luôn luôn tuỳ theo hoàn cảnh mà bày vẽ cho họ về phương hướng công tác, cách thức công tác, để cho họ phát triển năng lực và sáng kiến của họ, đúng với đường lối của Đảng.

b) *Nâng cao* - Luôn luôn tìm cách cho họ học thêm lý luận và cách làm việc, làm cho tư tưởng, năng lực của họ ngày càng tiến bộ.

c) *Kiểm tra* - Không phải ngày nào cũng kiểm tra. Nhưng thường thường kiểm tra để giúp họ rút kinh nghiệm, sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm.

Giao công việc mà không kiểm tra, đến lúc thất bại mới chú ý đến. Thế là không biết yêu dấu cán bộ.

d) *Cải tạo* - Khi họ sai lầm thì dùng cách "thuyết phục" giúp cho họ sửa chữa.

Không phải một sai lầm to lớn, mà đã vội cho họ là "cơ hội chủ nghĩa", đã "cảnh cáo", đã "tạm khai trừ". Những cách quá đáng như thế đều không đúng.

đ) *Giúp đỡ* - Phải cho họ điều kiện sinh sống đầy đủ mà làm việc. Khi họ đau ốm, phải có thuốc thang. Tuỳ theo hoàn cảnh mà giúp họ giải quyết vấn đề gia đình. Những điều đó rất quan hệ với tinh thần của cán bộ, và sự thân ái đoàn kết trong Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.316)

Tôi có một số ý kiến sau đây, đúng hay không, anh em xem lại.

1. Nói chung, đại đa số câu hỏi đặt ra đều lấy cái "tôi", cái cá nhân mình làm chủ thể. Thí dụ: Dân đối với tôi thế nào? Đảng đối với tôi thế nào? Chính phủ đối với tôi thế nào? Anh em cán bộ tôi tương lai thế nào? Địa vị của tôi thế nào? Tóm lại là lấy cái tôi, lấy cá nhân mình làm chủ thể, đòi quyền lợi của cá nhân mình mà không nói gì đến nghĩa vụ của mình. Phải nói: Tôi đối với dân phải thế nào? Đối với Đảng phải thế nào? Đối với Chính phủ phải thế nào? Nói rộng ra là chỉ đòi nhân dân phục vụ mình mà không nói mình phải phục vụ nhân dân thế nào?

2. Từ cái tôi đi đến cái "ta". Nhưng cái ta bị động. Thí dụ: Mỹ mạnh, can thiệp vào Việt Nam, ta thế nào? Mỹ giúp Pháp mạnh hơn, ta thế nào? Giúp bù nhìn tổ chức quân đội mạnh hơn, ta thế nào? Tôi chắc là sau khi nghiên cứu kỹ, phải đặt ngược lại là: Ta chủ động, Mỹ đến ta cũng đánh; Pháp mạnh, ta cũng đánh; bù nhìn tổ chức thêm quân, ta cũng đánh.

Cũng vì "tôi" và "ta" ấy, nên nhiều vấn đề không giải quyết được; nếu chủ động thì rất dễ giải quyết.

(Bài nói chuyện ở lớp chỉnh huấn cán bộ trí thức, tối 7-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.193)

Tôi vẫn biết trong các bạn có nhiều người làm theo đúng chương trình của Chính phủ, và rất được lòng nhân dân. Song cũng có nhiều người phạm những lầm lỗi rất nặng nề. Những lầm lỗi chính là:

1. *Trái phép* - Những kẻ Việt gian phản quốc, chứng cớ rõ ràng thì phải trừng trị đã đành, không ai trách được.

Nhưng cũng có lúc vì tư thù tư oán mà bắt bớ và tịch thu làm cho dân oán thán.

2. *Cậy thế* - Cậy thế mình ở trong ban này ban nọ, rồi ngang tàng phóng túng, muốn sao được vậy, coi khinh dư luận, không nghĩ đến dân. Quên rằng dân bầu mình ra là để làm việc cho dân, chứ không phải để cậy thế với dân.

3. *Hủ hoá* - Ăn muốn cho ngon, mặc muốn cho đẹp, càng ngày càng xa xỉ, càng ngày càng lãng mạn, thử hỏi tiền bạc ấy ở đâu ra?

Thậm chí lấy của công dùng vào việc tư, quên cả thanh liêm, đạo đức. Ông ủy viên đi xe hơi, rồi bà ủy viên, cho đến các cô các cậu ủy viên, cũng dùng xe hơi của công. Thử hỏi những hao phí đó ai phải chịu?

4. *Tư túng* - Kéo bè, kéo cánh, bà con bạn hữu mình, không tài năng gì cũng kéo vào chức này chức nọ. Người có tài có đức, nhưng không vừa lòng mình thì đẩy ra ngoài. Quên rằng việc là việc công, chứ không phải việc riêng gì dòng họ của ai.

5. *Chia rẽ* - Bênh vực lớp này, chống lại lớp khác, không biết làm cho các từng lớp nhân nhượng lẫn nhau, hoà thuận với nhau. Thậm chí có đôi nơi để đất ruộng bỏ hoang, nông gia ta thán. Quên rằng lúc này ta phải toàn dân đoàn kết, không chia già trẻ, giàu nghèo để giữ nền độc lập, chống kẻ thù chung.

6. *Kiêu ngạo* - Tưởng mình ở trong cơ quan Chính phủ là thần thánh rồi. Coi khinh dân gian, nói phô, cử chỉ lúc nào cũng vác mặt "quan cách mạng" lên. Không biết rằng, thái độ kiêu ngạo đó sẽ làm mất lòng tin cậy của dân, sẽ hại đến oai tín của Chính phủ.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, số 69, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.65-66)

Trách nhiệm của cán bộ cung cấp thế nào?

Mỗi người cán bộ cung cấp nói riêng và Tổng cục Cung cấp nói chung, phải phụ trách trước bộ đội, trước nhân dân, trước Đảng, trước Chính phủ. Nhân dân thi đua đóng góp cho Chính phủ, Chính phủ lo ngày lo đêm giao cho các chú cung cấp cho bộ đội. Bộ đội mong chờ các chú. Các chú làm tròn trách nhiệm là tốt. Các chú làm không tròn là có lỗi với Đảng, với Chính phủ, với bộ đội, với nhân dân. Muốn làm tròn nhiệm vụ, cán bộ cung cấp trước hết phải có *tinh thần trách nhiệm, cố gắng vượt mọi khó khăn* làm cho bộ đội no ấm, đủ súng đạn, đủ sức khoẻ để đánh giặc.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân lần thứ nhất, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.431)

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các đại biểu dự Đại hội chiến sĩ thi đua và cán bộ gương mẫu toàn quốc lần thứ nhất, ngày 1-5-1952

Trong báo cáo có câu: "Công tác đối ngoại của Mặt trận đã góp phần bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin". Nói như thế không sát, sự thực không phải là như thế. Nói thế là phóng đại.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ ngoại giao lần thứ năm, ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.64)

Trong các cơ quan chỉ huy chọn người phải đích đáng, quyền hạn phải phân minh, phải liên lạc mật thiết, hợp tác chặt chẽ, phải tuyệt đối tránh cái tệ lạm quyền, bao biện, xung đột, phù diện và suy tỵ không phụ trách.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.91)

Trong công tác, cấp trên đối với cấp dưới luôn luôn phải có sự *giúp đỡ, đôn đốc, kiểm tra*. Thiếu một điều trong ba điều đó thì công việc sẽ lúng túng.

(Thư gửi Hội nghị Tình báo, tháng 8-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.192)

Trong cuộc đấu tranh để cải tạo Việt Nam và thế giới, giai cấp vô sản và nhân dân cách mạng phải cải tạo thế giới khách quan, đồng thời phải cải tạo thế giới chủ quan của mình, cải tạo tư tưởng, tình hình và sự hiểu biết của mình. Cải tạo mối quan hệ giữa thế giới chủ quan và thế giới khách quan.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.130)

Trong đầm gì đẹp bằng sen,

Lá xanh, hoa đỏ lại xen nhị vàng.

Nhị vàng, hoa đỏ, lá xanh,

Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn.

Người ta cũng vậy. Thành phần giai cấp và quan hệ gia đình không thể ảnh hưởng xấu đối với những người thật thà cách mạng.

(Hoa sen, báo Nhân dân, số 757, ngày 30-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.299)

Trong giấy mời tới đây nói 8 giờ bắt đầu, bây giờ 8 giờ 10 phút rồi mà nhiều người chưa đến. Cách tôi làm việc đúng giờ. Tôi khuyên anh em làm việc phải cho đúng giờ, vì thời gian quý báu lắm.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ tốt nghiệp khóa 5
Trường huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, số 92,
ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.115)

Trong khi thực hiện công tác, cán bộ phải làm cho dân yêu, dân tin. Được như vậy thì sẽ vượt được mọi khó khăn và thu được nhiều kết quả tốt.

(Nói chuyện với Hội nghị tổng kết công tác nông lâm ngư nghiệp
năm 1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.320)

... trong lúc muốn tiến bộ thì không nên tròn, không nên trốn. Vì tròn thì không có đông, tây, nam, bắc gì cả. Tròn thì không cố định vào đâu cả. Phải dứt khoát:

- Phải thì nói phải.

- Trái thì nói trái.

- Có thì nói có.

- Không thì nói không.

- Thật nói thật.

- Sai nói sai.

Phải dứt khoát, chứ thái độ tròn, trốn như vậy không tiến bộ được.

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu, khoảng năm 1952 – 1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.5)

... trong lúc tranh đấu, rất dễ mất một người cán bộ. Vì vậy, Đảng phải thương yêu cán bộ.

Nhưng thương yêu không phải là vỗ về, nuông chiều, thả mặc.

Thương yêu là giúp họ học tập thêm, tiến bộ thêm. Là giúp họ giải quyết những vấn đề khó khăn sinh hoạt, ngày thường thì điều kiện dễ chịu, khi đau ốm được chăm nom, gia đình họ khỏi khốn quẫn, v.v..

Thương yêu là luôn luôn chú ý đến công tác của họ, kiểm thảo họ. Hễ thấy khuyết điểm thì giúp cho họ sửa chữa ngay, để vun trồng cái thói có gan phụ trách, cả gan làm việc của họ. Đồng thời, phải nêu rõ những ưu điểm, những thành công của họ. Làm thế không phải là làm cho họ kiêu căng, mà cốt làm cho họ thêm hăng hái, thêm gắng sức. Phải vun đắp chí khí của họ, để đi đến chỗ "bại cũng không nản, thắng cũng không kiêu". Lúc phê bình họ, ta chớ có thái độ gay gắt. Lúc khen ngợi họ, ta phải cho họ hiểu rằng: năng lực của mỗi người đều có giới hạn, tuy có thành công cũng chớ kiêu ngạo. *Kiêu ngạo là bước đầu của thất bại*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.322-323)

Trong mọi công việc, cán bộ phải làm gương, nhất là cán bộ cao cấp, đảng viên, đoàn viên trong quân đội phải làm đầu tàu, làm gương mẫu giúp đỡ mọi người cùng tiến bộ.

(Bài nói về tình hình và nhiệm vụ trước mắt của quân đội tại Hội nghị cao cấp toàn quân, ngày 20-3-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.367)

Trong mọi công việc, phải tính toán cân nhắc cẩn thận. "Thì giờ là vàng bạc". Phải kiên quyết chống thói hội họp lu bù, mất thì giờ, hại sức khỏe mà không kết quả thiết thực.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội,
giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Trong một cuộc kháng chiến lâu dài, tạm thời thắng hay bại là việc thường. Cốt là cuộc thắng lợi cuối cùng.

Chúng ta không hoang mang. Chúng ta phải nhẫn nại, phải cương quyết. Thắng lợi cuối cùng nhất định về tay ta.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc, ngày 5-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.97)

... trong sự tu dưỡng và rèn luyện, phải chú trọng trước hết đến việc đấu tranh theo đúng đường lối chính trị của Đảng, phải dùng chủ nghĩa Mác - Lênin mà nghiên cứu tình hình chính trị và kinh tế hiện thời. Theo lịch sử, mà nghiên cứu quan hệ và so sánh lực lượng giữa các giai cấp, xem xét phương châm chính trị, nhiệm vụ chính trị, hình thức đấu tranh của các giai cấp. Theo lịch sử, mà nghiên cứu sự chuyển biến của các chính đảng trong các cuộc đấu tranh chính trị, nghiên cứu lập trường, thái độ, phương châm, kế hoạch của họ, nghiên cứu xem đảng phái nào đã chống giai cấp vô sản.

Do sự nghiên cứu ấy, chúng ta có thể đoán biết tương lai, tình hình chính trị sẽ chuyển biến thế nào; đoán biết cái địa vị và tác dụng của giai cấp vô sản và chính đảng của nó; đoán biết chúng ta nên dùng chiến lược chiến thuật chính trị thế nào để đấu tranh, nên bắt đầu công tác thế nào và từ đâu? Như thế, để đưa cách mạng và vô sản tiến lên mãi.

Ngoài việc nghiên cứu, còn phải *ra sức tham gia* sinh hoạt chính trị và đấu tranh chính trị; luôn luôn nghiên cứu sự biến hoá của thời cuộc, vạch rõ sự sai lầm và tính phản động của trào lưu chính trị của mỗi lúc;

tuyên truyền chính sách, phương châm và sự yêu cầu của Đảng; động viên quần chúng đấu tranh cho lợi ích kinh tế và chính trị thiết thực của họ. Và ngay trong lúc thực hành cần luôn luôn kiểm thảo đường lối chính trị của ta.

Ngoài những việc nói trên, còn phải do các cuộc đấu tranh mà nghiên cứu quần chúng, hiểu biết sự sinh hoạt, tập quán, tâm lý, mong muốn, trình độ giác ngộ, kinh nghiệm chính trị của quần chúng. Do đó mà có những cách thức, khẩu hiệu, yêu cầu đúng đắn để đoàn kết quần chúng, động viên quần chúng ra đấu tranh. Lại do đấu tranh, mà nâng cao trình độ giác ngộ và yêu cầu của quần chúng.

Lại phải do đấu tranh mà *học hỏi quần chúng*, nghe ngóng ý kiến của quần chúng, nghiên cứu sáng kiến và kinh nghiệm mới của quần chúng, gom góp và sắp đặt những điều hay, thêm căn cứ lý luận cho nó, và đem nó phổ biến. Làm như thế, để thêm kinh nghiệm và hiểu biết cho ta, phát triển lý luận và tư tưởng của ta cho đầy đủ thêm.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.293-294)

Trong thế giới, cái gì cũng biến hoá. Tư tưởng của người cũng biến hoá. Vì vậy cách xem xét cán bộ, quyết không nên chấp nhất, vì nó cũng phải biến hoá. Thí dụ: có người khi trước theo cách mạng mà nay lại phản cách mạng. Có người khi trước không cách mạng mà nay lại tham gia cách mạng. Thậm chí có người nay đang theo cách mạng, nhưng sau này có thể phản cách mạng.

Một người cán bộ khi trước có sai lầm, không phải vì thế mà sai lầm mãi. Cũng có cán bộ đến nay chưa bị sai lầm, nhưng chắc gì sau này không phạm sai lầm? Quá khứ, hiện tại và tương lai của mọi người không phải luôn giống nhau.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.317-318)

Trong thế giới, mọi cái đều luôn luôn xoay vần, phát triển, cái gì cũ thì chết đi, cái gì mới thì lớn lên. Luật phát triển ấy rất rõ ràng. Vì vậy, xã hội không có cái gì là "bất di bất dịch". Chế độ của riêng và chế độ bóc lột không phải là "vạn cổ bất biến"; (nông dân phục tùng địa chủ, và công nhân phục tùng tư bản, thuộc địa phục tùng thực dân), không phải là một quan niệm "muôn đời không đổi".

Do đó, ta thấy rằng: chế độ xã hội chủ nghĩa có thể thay thế chế độ tư bản, cũng như chế độ tư bản đã thay thế chế độ phong kiến.

Do đó, ta thấy rằng: Không nên dựa vào một tầng lớp nó đã không phát triển nữa, dù tầng lớp ấy hiện nay còn mạnh. Mà nên dựa vào tầng lớp hiện nay đang phát triển và có tương lai, dù tầng lớp ấy ngày nay còn chưa được mạnh.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.281-282)

... trong thời đại đế quốc chủ nghĩa, ở một nước thuộc địa nhỏ, với sự lãnh đạo của giai cấp vô sản và đảng của nó, dựa vào quần chúng nhân dân rộng rãi trước hết là nông dân và đoàn kết được mọi tầng lớp nhân dân yêu nước trong mặt trận thống nhất, với sự đồng tình và ủng hộ của phong trào cách mạng thế giới, trước hết là của phe xã hội chủ nghĩa hùng mạnh, nhân dân nước đó nhất định thắng lợi.

(Con đường cứu nước và giải phóng dân tộc trong thời đại ngày nay, tháng 1-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.31-32)

Trước khi cất nhắc cán bộ, phải nhận xét rõ ràng. Chẳng những xem xét công tác của họ, mà còn phải xét cách sinh hoạt của họ. Chẳng những xem xét cách viết, cách nói của họ, mà còn phải xem xét việc làm của họ có đúng với lời nói, bài viết của họ hay không. Chẳng những xem xét họ đối với ta thế nào, mà còn phải xem xét họ đối với người khác thế nào. Ta nhận họ tốt, còn phải xét số nhiều đồng chí có nhận họ tốt hay không.

Phải biết ưu điểm của họ, mà cũng phải biết khuyết điểm của họ, không nên chỉ xem công việc của họ trong một lúc, mà phải xem cả công việc của họ từ trước đến nay.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

Trước khi trao công tác, cần phải bàn kỹ với cán bộ. Nếu họ gánh không nổi, chớ miễn cưỡng trao việc đó cho họ. Khi đã trao cho họ phải hoàn toàn tin họ. Không nên sớm ra lệnh này, trưa đổi lệnh khác.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.320)

Trước kia, bọn thực dân phong kiến nắm quyền làm chủ, chúng bắt đồng bào ta làm nô lệ. Ngày nay, chế độ ta là chế độ dân chủ, tức là tất cả đồng bào các dân tộc đều là người chủ nước nhà. Cán bộ từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, huyện và xã đều phải một lòng một dạ phục vụ lợi ích chung của nhân dân, chứ không phải là "quan cách mạng".

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hà Giang,
ngày 27-3-1961, báo Nhân dân, số 2566, ngày 30-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.94)

Trường kỳ kháng chiến là một viên đá thử vàng đối với mỗi một quốc dân, đồng thời là một trường học để rèn luyện cho cán bộ.

(Thư gửi các nhân viên cơ quan Chính phủ, ngày 16-6-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.176)

Tuy người dân bản xứ ở tất cả các thuộc địa đều là những người bị áp bức và bóc lột như nhau, nhưng trình độ văn hoá, kinh tế và chính trị giữa xứ này với xứ khác lại rất khác nhau. Giữa An Nam với Cônggô, Mácticiních hay Tân Đảo, hoàn toàn không giống nhau chút nào, trừ sự cùng khổ.

(Mấy ý nghĩ về vấn đề thuộc địa, báo L'Humanité,
ngày 25-5-1922, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.80)

TƯ CÁCH MỘT NGƯỜI CÁCH MỆNH

Tự mình phải:

Cần kiệm.

Hoà mà không tư.

Cả quyết sửa lỗi mình.

Cẩn thận mà không nhút nhát.

Hay hỏi.

Nhẫn nại (chịu khó).

Hay nghiên cứu, xem xét.

Vị công vong tư.

Không hiếu danh, không kiêu ngạo.

Nói thì phải làm.

Giữ chủ nghĩa cho vững.

Hy sinh.

Ít lòng tham muốn về vật chất.

Bí mật.

Đối người phải:

Với từng người thì khoan thứ.

Với đoàn thể thì nghiêm.

Có lòng bày vẽ cho người.

Trực mà không táo bạo.

Hay xem xét người.

Làm việc phải:

Xem xét hoàn cảnh kỹ càng.

Quyết đoán.

Dũng cảm.

Phục tùng đoàn thể.

(Tư cách một người cách mệnh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.280-281)

Tư tưởng cộng sản với tư tưởng cá nhân ví như lúa với cỏ dại. Lúa phải chăm bón rất khó nhọc thì mới tốt được. Còn cỏ dại không cần chăm sóc cũng mọc lu bù. Tư tưởng cộng sản phải rèn luyện gian khổ mới có được. Còn tư tưởng cá nhân thì cũng như cỏ dại, sinh sôi, nảy nở rất dễ.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn khoá II của Bộ Công an,
ngày 16-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.222)

Tư tưởng hẹp hòi, thì hành động cũng hẹp hòi, thì nhiều thù ít bạn.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.88)

... tư tưởng nhất định phải hợp với quy luật khách quan. Không hợp thì trong lúc thực hành sẽ bị thất bại.

(Thực hành sinh ra hiểu biết hiểu biết tiến lên lý luận
lý luận lãnh đạo thực hành, báo Nhân dân, số 17,
ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.122)

Tư tưởng xã hội chủ nghĩa là gì? Tư tưởng xã hội chủ nghĩa nói tóm tắt là phải đặt lợi ích chung của cả nước lên trước hết, lên trên lợi ích của cá nhân mình. Tư tưởng xã hội chủ nghĩa và tư tưởng cá nhân chủ

nghĩa chống đối nhau, nếu cứ lo cho mình không lo cho làng, cho nước thì không thể có tư tưởng xã hội chủ nghĩa được.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III), ngày 18-1-1958 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.242-243)

Từ bè phái mà đi đến chia rẽ. Ai hợp với mình thì dù người xấu cũng cho là tốt, việc dở cũng cho là hay, rồi che đậy cho nhau, ủng hộ lẫn nhau. Ai không hợp với mình thì người tốt cũng cho là xấu, việc hay cũng cho là dở, rồi tìm cách dèm pha, nói xấu, tìm cách dìm người đó xuống.

Bệnh này rất tai hại cho Đảng. Nó làm hại đến sự thống nhất. Nó làm Đảng bớt mất nhân tài và không thực hành được đầy đủ chính sách của mình. Nó làm mất sự thân ái, đoàn kết giữa đồng chí. Nó gây ra những mối nghi ngờ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.297)

Từ đời xưa đến nay, chế độ công cộng nguyên thủy sụp đổ do chế độ nô lệ thay thế.

Chế độ nô lệ sụp đổ, do chế độ phong kiến thay thế. Chế độ phong kiến sụp đổ, do chế độ tư bản thay thế. Đó là *quy luật nhất định* trong sự phát triển của xã hội.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.292)

Từ việc lớn đến việc nhỏ, cán bộ đều phải làm kiểu mẫu. Giữ gìn kỷ luật, học tập kỹ thuật, luyện quân lập công, xung phong hãm trận, thân ái đoàn kết, nói tóm lại, mỗi việc trong bộ đội, cán bộ đều phải làm gương.

(Thư gửi Hội nghị cán bộ Đảng trong quân đội lần thứ tư (Sau chiến thắng sông Lô), tháng 3-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.486)

Tự động là không phải tựa vào ai, là tự mình biết biến báo xoay xở, tự mình biết thực hành công tác theo nhiều hình thức mới mẻ, phong phú.

(Tinh thần tự động trong Ủy ban nhân dân, báo Cứu quốc, số 59, ngày 5-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.44)

Tự kiêu nhất định sẽ đi đến thất bại.

(Bệnh tự kiêu, tự ái, báo Sự thật, số 102, ngày 15-11-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.632)

Tự kiêu tức là cho mình việc gì cũng thạo, cũng làm được. Việc gì mình cũng giỏi hơn mọi người. Mình là thần thánh, không cần học ai, hỏi ai.

Kỳ thực, tự kiêu là *mù quáng*, chỉ trông thấy những việc mình tưởng mình làm được, những điều mình tưởng mình biết hết; mà *không trông thấy* những điều mình không biết, những việc mình chưa làm được.

(Bệnh tự kiêu, tự ái, báo Sự thật, số 102, ngày 15-11-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.631)

Ủng hộ bằng tinh thần là quý. Nhưng giúp đỡ bằng vật chất cũng rất cần.

(Sẵn sàng giúp đỡ, báo Nhân dân, số 3107, ngày 27-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.475)

Ước ao tiền đồ mình vẻ vang sung sướng thì phải làm thế nào cho tiền đồ của dân mình, của giai cấp mình được vẻ vang sung sướng thì tự nhiên tiền đồ mình cũng vẻ vang sung sướng. Nếu không lo công tác, cứ ngồi lo tiền đồ của mình thì không đi đến đâu.

(Nói chuyện với Hội nghị Cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.607)

Vấn đề có ý nghĩa quyết định là *cán bộ và đảng viên* hiểu rõ yêu cầu mới của cách mạng là phát triển sản xuất, hiểu rõ nâng cao năng suất lao động là nguồn của cải to lớn nhất. Do đó, cần phải thiết thực tổ chức bộ máy sản xuất mới, tích cực học tập quản lý kinh tế, cải tiến kỹ thuật. Ngày nay, Đảng yêu cầu cán bộ và đảng viên *chẳng những thạo về chính trị, mà còn phải giỏi về chuyên môn*, không thể lãnh đạo chung chung. Lại phải biết đoàn kết với những người ngoài Đảng, phải biết *dựa vào quần chúng*, phát huy sức sáng tạo của quần chúng lao động, học tập kinh nghiệm của quần chúng, phải tạo mọi điều kiện cho nhân dân lao động có thể nắm được những hiểu biết khoa học, kỹ thuật; ra sức đào tạo thật nhiều cán bộ kỹ thuật, cán bộ quản lý cần thiết cho sản xuất phát triển. Chỉ có như thế, chúng ta mới xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.69)

Vấn đề hòa bình, thống nhất, độc lập dân tộc và dân chủ là những vấn đề có liên quan chặt chẽ với nhau. Không củng cố hòa bình thì không thể nào thống nhất đất nước Việt Nam bằng tổng tuyển cử. Và ngược lại, nếu không thực hiện thống nhất đất nước bằng tổng tuyển cử thì cũng không thể nào đặt cơ sở vững chắc cho hòa bình.

(Chủ nghĩa Lênin và công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức, tháng 4-1955, báo Sự thật (Liên Xô), ngày 18-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.415)

Vận dụng công thức của Các Mác, chúng tôi xin nói với anh em rằng, công cuộc giải phóng anh em chỉ có thể thực hiện được bằng sự nỗ lực của bản thân anh em.

(Bản án chế độ thực dân Pháp - Chương XII, năm 1925, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.138)

Vận mệnh nhân dân Pháp và các thuộc địa Pháp lại càng quan hệ với Việt Nam. Nếu để bọn thực dân kéo dài cuộc chiến tranh ở Việt Nam thì

chẳng những nhân dân Pháp bị chết người hại của thêm, mà địa vị nước Pháp sẽ trở nên cô độc và khối Liên hiệp Pháp cũng không còn. Nhân dân Angiêri, Tuynidi, Marốc, Mađagátxca, v.v., sẽ trông gương Việt Nam mà không ai tin Pháp nữa.

(Thư gửi các lãnh tụ và nhân dân các nước, ngày 13-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.31)

Về hành chính: Cấp xã là gần gũi nhân dân nhất, là nền tảng của hành chính. Cấp xã làm được việc thì mọi công việc đều xong xuôi.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân tỉnh và huyện ba tỉnh Bắc Ninh, Bắc Giang, Lạng Sơn, ngày 9-2-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.460)

Vì bị áp bức mà sinh ra cách mệnh, cho nên ai mà bị áp bức càng nặng thì lòng cách mệnh càng bền, chí cách mệnh càng quyết.

(Đường cách mệnh - Cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.288)

Vì bị đế quốc và phong kiến áp bức bóc lột tàn tệ, cho nên giai cấp công, nông, tiểu tư sản nhiệt liệt mong muốn đánh đổ chúng. Tư sản dân tộc cũng bị đế quốc và phong kiến áp bức ngăn trở, cho nên họ cũng có thể đứng về phe cách mạng. Dưới sự lãnh đạo của Đảng Lao động, bốn giai cấp ấy đoàn kết thành *mặt trận thống nhất*, đánh đế quốc và phong kiến đưa cách mạng Việt Nam đến thắng lợi.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.256)

Vì không biết gom góp ý kiến của quần chúng, kinh nghiệm của quần chúng, cho nên ý kiến của những người lãnh đạo thành ra lý luận suông, không hợp với thực tế.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.331)

Việc dùng nhân tài, ta không nên căn cứ vào những điều kiện quá khắt khe. Miễn là không phản lại quyền lợi dân chúng, không là Việt gian, thân Pháp, thân Nhật, có lòng trung thành với Tổ quốc là có thể dùng được. Tài to ta dùng làm việc to, tài nhỏ ta cắt làm việc nhỏ, ai có năng lực về việc gì, ta đặt ngay vào việc ấy.

Biết dùng người như vậy, ta sẽ không lo gì thiếu cán bộ.

(Thiếu óc tổ chức - một khuyết điểm lớn trong các Ủy ban nhân dân, báo Cứu quốc, số 58, ngày 4-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.43)

Việc gì cũng khó, trong xã hội không có cái gì dễ, nhưng khó mà quyết tâm thì nhất định làm được.

(Nói chuyện với Hội nghị cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.607)

Việc gì khó cho mấy, quyết tâm làm thì làm chắc được, ít người làm không nổi, nhiều người đồng tâm hiệp lực mà làm thì phải nổi. Đời này làm chưa xong thì đời sau nối theo làm thì phải xong.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.282)

- Việc nước lấy Đoàn thể làm cốt cán. Việc Đoàn thể lấy cán bộ làm cốt cán. Cán bộ lấy đạo đức làm cốt cán.

- Người cán bộ phải chú ý chớ tham sắc, chớ tham tài, chớ sợ khó nhọc, nguy hiểm.

(Điện gửi Hội nghị Quân sự toàn quốc, ngày 19-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.265)

... vô luận việc gì, đều do người làm ra, và từ nhỏ đến to, từ gần đến xa, đều thế cả.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.281)

Xã hội luôn luôn biến đổi, tiến lên mãi không bao giờ thụt lùi. Luật pháp cũng tiến lên mãi không thụt lùi. Đó là quy luật.

(Phát biểu tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I, ngày 29-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.390)

... xây dựng một căn nhà cần nhiều người nhưng chỉ cần một người có thể phá nhà.

(Nói chuyện với đoàn công an Cuba, ngày 9-8-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.142)

Xem xét cán bộ, không chỉ xem ngoài mặt mà còn phải xem tính chất của họ. Không chỉ xem một việc, một lúc mà phải xem toàn cả lịch sử, toàn cả công việc của họ. Có người lúc phong trào cách mạng cao, họ vào Đảng, họ làm việc rất hăng. Nhưng lúc phong trào hơi khó khăn thì đâm ra hoang mang. Lúc gặp sự nguy hiểm thậm chí hoá phản cách mạng, làm mật thám. Muốn làm mật thám được việc, thì nó lại công tác hăng hơn ai hết. Nếu ta không xem xét rõ ràng, thì lầm nó là cán bộ tốt.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.318)

Ý KIẾN VỀ HỘI NGHỊ HÀNH CHÍNH

1- Cán bộ từ tỉnh đến làng, phải thực hành giải thích cho dân hiểu: Vì sao phải trường kỳ kháng chiến? Toàn diện và toàn dân kháng chiến (có người chưa hiểu toàn diện là gì).

2- Làm cho khắp nơi có không khí kháng chiến.

3- Phải làm cho dân hiểu: Kháng chiến nhất định thắng lợi. Nhưng nhất định phải kinh qua một giai đoạn rất cực khổ. Phải chuẩn bị tinh thần của dân, khi giai đoạn đó đến, dân khỏi bi quan, ngã lòng.

...

4- Từ tỉnh đến làng, phải ra sức vận động (1) tăng gia sản xuất, (2) giúp đỡ tản cư, (3) giúp đỡ gia đình chiến sĩ, (4) giữ bí mật.

5- Lúc này hơn lúc nào hết, cán bộ từ trên đến dưới, phải:

Siêng năng, tiết kiệm,

Trong sạch, làm gương cho dân,

Làm cho dân tin, dân phục, dân yêu.

(Ý kiến về Hội nghị Hành chính, ngày 9-12-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.353)

Phần II

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC CÁN BỘ

Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân.

Hồ Chí Minh

Ai cũng cần tắm rửa cho mình mấy sạch sẽ. Thì ai cũng cần tự phê bình cho tư tưởng và hành động được đúng đắn.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.80)

Ai cũng có lòng tự trọng, tự tin. Không có lòng tự trọng, tự tin là người vô dụng.

Nhưng khoe khoang, kiêu ngạo không phải là tự trọng. Đó là một chứng bệnh. Vì vậy, người lãnh đạo cần phải tôn trọng lòng tự tin, tự trọng của các đồng chí mình.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.322)

Ai cứ cắm đầu làm việc, không ham khoe khoang, ăn nói ngay thẳng, không che giấu khuyết điểm của mình, không ham việc dễ, tránh việc khó, bao giờ cũng kiên quyết làm theo mệnh lệnh của Đảng, vô luận hoàn cảnh thế nào, lòng họ cũng không thay đổi, những người như thế, dù công tác kém một chút cũng là cán bộ tốt. Người ở đời, ai cũng có chỗ tốt và chỗ xấu. Ta phải khéo nâng cao chỗ tốt, khéo sửa chữa chỗ xấu cho họ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.318)

Ai mà hay khoe công việc, hay a dua, tìm việc nhỏ mà làm, trước mặt thì theo mệnh lệnh, sau lưng thì trái mệnh lệnh, hay công kích người khác, hay tự tâng bốc mình, những người như thế, tuy họ làm được việc, cũng không phải cán bộ tốt.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.318)

Ai tự cho mình có công trạng mà tự kiêu tự đại là không đúng. Lòng của người cách mạng chân chính là phải rộng rãi như sông như bể, có như thế thì mới tiến bộ.

(Nói chuyện với Hội nghị Cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr. 608)

Anh em viên chức hiện giờ đang gặp nhiều nỗi khó khăn vì giá sinh hoạt đắt đỏ. Nhưng ta chớ nên quên rằng nước nhà đang ở thời kỳ kháng chiến. Anh em viên chức, cũng như toàn thể quốc dân, muốn qua được bước khó khăn hiện tại, phải biết hy sinh một chút về tinh thần để tham dự vào công cuộc kiến quốc. Có chịu kham khổ bây giờ, mai sau mới được hưởng nhiều quyền lợi. Vậy để giúp công việc Chính phủ một cách đắc lực, để nâng cao tinh thần kháng chiến, anh em viên chức bây giờ phải có bốn đức tính là: cần, kiệm, liêm, chính. *Cần*, anh em viên chức phải tận tâm làm việc, một người làm bằng hai, ba người. Và phải tôn trọng kỷ luật. Anh em phải theo nguyên tắc là có việc mới cần đến người, chứ không phải là có sẵn người nên phải tìm việc cho làm. *Kiệm*, phải biết tiết kiệm đồng tiền kiếm được, cũng như các vật liệu và đồ dùng trong các sở. Rút bớt hết những sự gì không cần thiết, chớ phao phí giấy má và các thứ của công. Phao phí những thứ đó tức là phao phí mồ hôi nước mắt của dân nghèo. Chớ tưởng tiết kiệm những cái cỏn con như mẩu giấy, ngòi bút là không có ảnh hưởng. Một người như thế, trăm người như thế, vạn người như thế, công quỹ đã bớt được một số tiền đáng kể, lấy ở mồ hôi nước mắt dân nghèo mà ra.

(Lời khuyên anh em viên chức, ngày 17-1-1946, báo Cứu quốc, số 146, ngày 19-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.181)

Anh hùng, chiến sĩ thi đua và lao động tiên tiến phải làm đầu tàu lôi cuốn người khác cùng tiến bộ; đồng thời phải luôn luôn khiêm tốn, luôn luôn cố gắng học hỏi thêm để tiến bộ không ngừng.

(Lời khai mạc Đại hội Liên hoan anh hùng, chiến sĩ thi đua toàn quốc lần thứ III, ngày 4-5-1962, báo Nhân dân, số 2963, ngày 5-5-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.390)

…Ảnh hưởng xấu của xã hội cũ làm cho một số đảng viên và cán bộ (trong Đảng và ngoài Đảng) hủ hoá. Họ tưởng rằng cách mạng là cốt để làm cho họ có địa vị, được hưởng thụ. Do đó mà họ mắc những sai lầm: kiêu ngạo, chưng diện, hưởng lạc, lãng phí của công, tự tư tự lợi, không tiết kiệm đồng tiền bát gạo là mồ hôi nước mắt của nhân dân. Họ quên mất tác phong gian khổ phấn đấu, lạt lẽo với công việc cách mạng, xa rời Đảng, xa rời quần chúng. Dần dần, họ mất cả tư cách và đạo đức người cách mạng, sa vào tham ô, hủ bại và biến thành người có tội với Đảng, với Chính phủ, với nhân dân.

(Đạo đức cách mạng, báo Nhân dân, số 460, ngày 6-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.508-509)

Ban quản trị phải công bằng, không được thiên vị.

Ban quản trị phải minh bạch. Tài chính phải công khai, thu và chi phải báo cáo cho xã viên biết.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông),
ngày 7-10-1961, báo Nhân dân, số 2768, ngày 20-10-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.217)

Bất kỳ ai, ở địa vị nào, làm công tác gì, gặp hoàn cảnh nào, đều *phải có tinh thần trách nhiệm*.

(Tinh thần trách nhiệm, báo Nhân dân, số 36, ngày 13-12-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.249)

Bất kỳ ở từng lớp nào, giữ địa vị nào, làm nghề nghiệp gì, sự hoạt động của một người trong xã hội có thể chia làm 3 mặt:

1. Mình đối với mình.

2. Mình đối với người.

3. Mình đối với công việc.

ĐỐI VỚI MÌNH

- Chớ tự kiêu, tự đại. Tự kiêu, tự đại là khờ dại. Vì mình hay, còn nhiều người hay hơn mình. Mình giỏi, còn nhiều người giỏi hơn mình…

- Luôn luôn cầu tiến bộ…

- Luôn luôn tự kiểm điểm, tự phê bình, những lời mình đã nói, những việc mình đã làm, để phát triển điều hay của mình, sửa đổi khuyết điểm của mình.

Đồng thời phải hoan nghênh người khác phê bình mình.

Cụ Tăng Tử là một vị đại hiền, là một tín đồ giỏi nhất của cụ Khổng Tử. Cụ Tăng đã làm kiểu mẫu cho chúng ta. Cụ nói: Mỗi ngày tôi tự kiểm điểm mấy lần: đối với người có thẳng thắn không? đối với việc có chuyên cần không?

Cụ Khổng Tử nói: Mình có đứng đắn, mới tề được gia, trị được quốc, bình được thiên hạ.

Tự mình phải *chính* trước, mới giúp được người khác *chính*. Mình không *chính*, mà muốn người khác *chính* là vô lý.

ĐỐI VỚI NGƯỜI

Chữ người, nghĩa hẹp là gia đình, anh em, họ hàng, bầu bạn. Nghĩa rộng là đồng bào cả nước. Rộng nữa là cả loài người.

Trừ bọn Việt gian bán nước, trừ bọn phát xít thực dân, là những ác quỷ mà ta phải kiên quyết đánh đổ, đối với tất cả những người khác thì ta phải yêu quý, kính trọng, giúp đỡ.

Chớ nịnh hót người trên. Chớ xem khinh người dưới.

Thái độ phải chân thành, khiêm tốn, phải thật thà đoàn kết. Phải học người và giúp người tiến tới.

Phải thực hành chữ Bác - Ái.

ĐỐI VỚI VIỆC

Phải để công việc nước lên trên, trước việc tư, việc nhà.

Đã phụ trách việc gì, thì quyết làm cho kỳ được, cho đến nơi đến chốn, không sợ khó nhọc, không sợ nguy hiểm.

Bất kỳ việc to, việc nhỏ, phải có sáng kiến, phải có kế hoạch, phải cẩn thận, phải quyết làm cho thành công.

Việc *thiện* thì dù nhỏ mấy cũng làm. Việc ác thì dù nhỏ mấy cũng tránh.

Việc gì dù lợi cho mình, phải xét nó có lợi cho nước không? Nếu không có lợi, mà có hại cho nước thì quyết không làm.

Mỗi ngày cố làm một việc lợi cho nước (lợi cho nước tức là lợi cho mình), dù là việc nhỏ, thì một năm ta làm được 365 việc. Nhiều lợi nhỏ cộng thành lợi to.

Cả 20 triệu đồng bào đều làm như vậy, thì nước ta nhất định mau giàu, dân ta nhất định được nhiều hạnh phúc.

Ai chẳng muốn cho tự mình thành một người tốt,

Con cháu mình sung sướng,

Gia đình mình no ấm,

Làng xóm mình thịnh vượng,

Nòi giống mình vẻ vang,

Nước nhà mình mạnh giàu.

Mục đích ấy tuy to lớn, nhưng rất thiết thực.

Thiết thực, vì chúng ta nhất định đạt được.

Chúng ta nhất định đạt được, vì mỗi người và tất cả dân ta đều *Thi đua: Cần, Kiệm, Liêm, Chính*.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.129-131)

Bệnh cá nhân chủ nghĩa đẻ ra bệnh kiêu ngạo.

Kiêu ngạo là: Khi công tác có ít nhiều thành tích, ít nhiều thắng lợi, thì lên mặt anh chị, lên mặt công thần. Rồi đối với việc *học tập* thì lười biếng, không ra sức nâng cao trình độ của mình. Trong *công tác* thì xem thường nhân dân, xa rời quần chúng. Ở *trong Đảng* thì không thực hiện chế độ dân chủ tập trung, không tuân theo nguyên tắc tập thể lãnh đạo. Phớt kỷ luật và chính sách của Đảng và của Chính phủ. Khinh rẻ ý kiến của cấp dưới. Xem thường chỉ thị của cấp trên. Không muốn chịu kiểm tra, không muốn nghe phê bình. Thân với những kẻ xu nịnh tâng bốc mình. Xa tránh những người tính trực nói thẳng…

Kết quả của bệnh kiêu ngạo là: thoái bộ, xuống dốc, rồi đi đến bất mãn, hủ hóa.

(Chớ kiêu ngạo, phải khiêm tốn, báo Nhân dân, số 194, từ ngày 13 đến ngày 15-6-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.507)

Bệnh chủ quan, bệnh ích kỷ, bệnh hẹp hòi, v.v., mỗi chứng bệnh là một kẻ địch. Mỗi kẻ địch bên trong là một bạn đồng minh của kẻ địch bên ngoài. Địch bên ngoài không đáng sợ. Địch bên trong đáng sợ hơn, vì nó phá hoại từ trong phá ra.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

BỆNH HẸP HÒI

Bệnh này rất nguy hiểm, mà nhiều cán bộ và đảng viên còn mắc phải.

Trong, thì bệnh này ngăn trở Đảng thống nhất và đoàn kết.

Ngoài, thì nó phá hoại sự đoàn kết toàn dân.

Nhiều thứ bệnh, như chủ nghĩa địa phương, chủ nghĩa bản vị, chủ nghĩa cá nhân, khuynh hướng tham danh vọng, tham địa vị, dìm người giỏi, bệnh hủ hoá, v.v., đều do bệnh hẹp hòi mà ra!

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.276)

Bệnh quan liêu không phải chỉ cấp trên mới quan liêu, không phải Bộ Tổng tư lệnh mới quan liêu mà ngay cán bộ đại đoàn, cán bộ trung đội, tiểu đội cũng quan liêu. Mỗi người có trách nhiệm đều có thể quan liêu. Tóm lại chúng ta đã mắc bệnh quan liêu, xảy ra nhiều thiếu sót, có nhiều tai hại, ta cần phải tránh.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.583-584)

Bệnh quan liêu là thế nào?

Nguyên nhân của nó vì xa cách quần chúng, không hiểu biết dân chúng, không học hỏi dân chúng, sợ dân chúng phê bình.

(Phải tẩy sạch bệnh quan liêu, báo Sự thật, số 140, ngày 2-9-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.433)

Bệnh quan liêu mệnh lệnh chỉ đưa đến một kết quả là: *hỏng việc*. Vì vậy, chúng ta phải mau mau chữa bệnh nguy hiểm ấy.

Cách chữa bệnh ấy gồm có một nguyên tắc là: *Theo đúng đường lối nhân dân* và 6 điều là:

Đặt lợi ích *nhân dân* lên trên hết;

Liên hệ chặt chẽ với *nhân dân*;

Việc gì cũng bàn với *nhân dân*, giải thích cho *nhân dân* hiểu rõ;

Có khuyết điểm thì thật thà tự phê bình trước *nhân dân*, và hoan nghênh *nhân dân* phê bình mình;

Sẵn sàng học hỏi *nhân dân*;

Tự mình phải làm gương mẫu cần kiệm liêm chính, để *nhân dân* noi theo.

(Cần tẩy sạch bệnh quan liêu mệnh lệnh, báo Nhân dân, số 23, ngày 2-9-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.177)

Bệnh quan liêu mệnh lệnh tự đâu mà ra?

Nguyên nhân bệnh ấy là:

Xa nhân dân: Do đó, không hiểu tâm lý, nguyện vọng của nhân dân.

Khinh nhân dân: Cho là "dân ngu khu đen", bảo sao làm vậy, không hiểu được chính trị, lý luận cao xa như mình.

Sợ nhân dân: Khi có sai lầm, khuyết điểm thì sợ nhân dân phê bình, sợ mất thể diện, sợ phải sửa chữa.

Không tin cậy nhân dân: Họ quên rằng không có lực lượng nhân dân, thì việc nhỏ mấy, dễ mấy, làm cũng không xong, có lực lượng nhân dân, thì việc khó mấy, to mấy, làm cũng được.

Không hiểu biết nhân dân: Họ quên rằng nhân dân cần trông thấy lợi ích thiết thực (lợi ích gần và lợi ích xa, lợi ích riêng và lợi ích chung, lợi ích bộ phận và lợi ích toàn cuộc). Đối với nhân dân, không thể lý luận suông, chính trị suông.

Không yêu thương nhân dân: Do đó họ chỉ biết đòi hỏi nhân dân, không thiết thực giúp đỡ nhân dân. Thí dụ: Họ yêu cầu nhân dân đóng góp, nhưng không biết giúp đỡ nhân dân tăng gia sản xuất, cải thiện sinh hoạt, để bồi dưỡng sức của, sức người của nhân dân.

Có nơi, bệnh quan liêu mệnh lệnh trầm trọng đến nỗi cán bộ lừa phỉnh dân, dọa nạt dân!

(Cần tẩy sạch bệnh quan liêu mệnh lệnh, báo Nhân dân, số 23, ngày 2-9-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.176-177)

… bệnh quan liêu là nguồn gốc sinh ra lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417)

Bệnh xu nịnh, a dua - Lại có những người trước mặt thì ai cũng tốt, sau lưng thì ai cũng xấu. Thấy xôi nói xôi ngọt, thấy thịt nói thịt bùi. Theo gió bẻ buồm, không có khí khái.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.301)

Biết người, cố nhiên là khó. Tự biết mình, cũng không phải là dễ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.317)

Các anh em ở đây, ta sẽ là các cán bộ tất cả. Vậy cần phải nhớ đến những đức tính mà đã là cán bộ cần phải có:

1) Không tự kiêu, không có cái bệnh làm "quan cách mạng".

2) Phải siêng năng: siêng nghe, siêng thấy, siêng đi, siêng nghĩ, siêng nói, siêng làm.

3) Cầu tiến bộ luôn luôn, không lúc nào ngừng nghiên cứu, tự luyện, sửa chữa những khuyết điểm.

4) Trung thành với mục đích cách mạng: Giữ cho nước nhà được độc lập, nòi giống được tự do.

(Lời phát biểu tại lễ tốt nghiệp khoá học thứ tư Trường Quân Chính Việt Nam, ngày 1-10-1945, báo Cứu quốc, số 58, ngày 4-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.38)

Các *anh hùng* thì tuyệt đối chớ tự cao tự đại, chớ kiêu căng. Phải luôn luôn nhớ rằng, được trở thành anh hùng là nhờ công lao chung của tập thể, và vinh dự càng lớn thì nhiệm vụ càng nặng nề.

(Bài nói chuyện trong Lễ tuyên dương anh hùng quân đội lần thứ ba, ngày 7-5-1956, báo Nhân dân, số 795, ngày 8-5-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.323-324)

Các bạn phải hiểu rằng: trong lúc này, hoang phí xa xỉ là:

Trái với tư cách của những người yêu nước, những người cán bộ.

Trái với lòng dân, trái với đạo đức cách mạng.

Trái với cả oai tín và thể diện của các bạn.

Các bạn phải mau mau sửa đổi cho xứng đáng là người yêu nước, là người cán bộ.

(Cán bộ và đời sống mới, báo Sự thật, số 88, ngày 2-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.241)

… các đồng chí chẳng những không phê bình giúp nhau sửa đổi, mà lại che đậy cho nhau, tha thứ cho nhau, giấu cả đoàn thể. Thành thử càng ngày càng hủ hoá, càng hỏng việc.

(Thư gửi các đồng chí Trung Bộ, năm 1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.95)

Các viên chức triệt để thực hiện Cần, Kiệm, Liêm, Chính.

Làm việc với tinh thần chiến sĩ, với phương pháp khoa học và lề lối dân chủ, để thực hiện chính sách của Chính phủ đến tận mọi người dân.

(Nhiệm vụ chính trong giai đoạn mới, ngày 30-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.59)

Cách mạng sở dĩ phát triển mãi, tiến bộ mãi, càng gặp nhiều gian khổ càng mạnh mẽ thêm, là nhờ có phê bình và tự phê bình. Cho nên toàn thể đảng viên và cán bộ cần làm gương mẫu thật thà phê bình và tự phê bình để tự giáo dục mình và giáo dục nhân dân, để làm tròn sự nghiệp kháng chiến và kiến quốc.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.115)

Cái gì tốt phải phổ biến, đề cao, cái gì xấu phải bảo nhau tránh.

(Nói chuyện với nông dân Hợp tác xã Nông nghiệp Cầu Thành, huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên, ngày 2-3-1958, báo Nhân dân, số 1453, ngày 4-3-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.359)

Cái gì tốt thì ta nên khôi phục và phát triển, còn cái gì xấu, thì ta phải bỏ đi.

(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ văn hoá, ngày 30-10-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.557)

… cái gì trái với đạo đức cách mạng đều là chủ nghĩa cá nhân.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn khoá II của Bộ Công an, ngày 16-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.222)

Cái nhìn của người cách mạng phải rộng rãi, thái độ phải khiêm tốn.

(Bài nói chuyện với đại biểu cán bộ, đảng viên tỉnh Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.619)

Cải tạo tư tưởng không phải là khó, nếu quyết tâm là được. Muốn cải tạo tư tưởng thì phải nắm lấy vũ khí của chủ nghĩa Mác - Lênin, mà ở trong xã hội cũ không thể có được, đó là thật thà tự phê bình và phê bình.

(Bài nói tại lớp học chính trị của giáo viên, tháng 8-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.266)

Cán bộ của Đảng, của Nhà nước và của các đoàn thể nhân dân, đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động cần phải xung phong gương mẫu trong sản xuất và công tác, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, luôn luôn trau dồi đạo đức cách mạng, cần kiệm liêm chính.

(Báo cáo tại Hội nghị Chính trị đặc biệt, ngày 27-3-1964, báo Nhân dân, số 3651, ngày 28-3-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.286)

Cán bộ Đảng, cán bộ chính quyền không phải làm quan cách mạng, ăn trên ngồi trốc. Cán bộ Đảng cũng như cán bộ chính quyền, ngay cả Bác là cán bộ cao nhất đều là đày tớ của nhân dân, phải hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, phải cần, kiệm, liêm, chính.

(Bài nói chuyện nhân dịp về thăm khu mỏ, ngày 4-10-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.113)

Cán bộ khu về tỉnh, cán bộ tỉnh về huyện, cán bộ huyện về làng, thì khệnh khạng như "ông quan". Lúc khai hội thì trăm ngàn lần như một: "Tình hình thế giới, tình hình Đông Dương, thảo luận, phê bình, giải tán".

"Ông cán" làm cho một "tua" hai, ba giờ đồng hồ. Nói gì đâu đâu. Còn công việc thiết thực trong khu, trong tỉnh, trong huyện, trong xã đó, thì *không động đến*. Lúc "ông cán" nói, người ngáp, kẻ ngủ gục, mọi người mong ông thôi đi, để về nhà cho mau. Có ai hiểu gì đâu mà thảo luận!

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.287)

… cán bộ kiểm tra phải học tập và thấm nhuần đường lối, quan điểm của Đảng, phải luôn luôn chú ý nâng cao khả năng chuyên môn… Phải chí công vô tư, không thiên vị, không thành kiến. Như thế thì mới làm tốt được công tác kiểm tra.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác kiểm tra của Đảng, ngày 29-7-1964, báo Nhân dân, số 3774, ngày 30-7-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.363-364)

Cán bộ là cái dây chuyền của bộ máy. Nếu dây chuyền không tốt, không chạy thì động cơ dù tốt, dù chạy toàn bộ máy cũng tê liệt. Cán bộ là những người đem chính sách của Chính phủ, của Đoàn thể thi hành trong nhân dân, nếu cán bộ dở thì chính sách hay cũng không thể thực hiện được.

B- Vậy cán bộ phải có đức tính thế nào?

1. *Mình đối với mình*: Đừng tự mãn, tự túc; nếu tự mãn, tự túc thì không tiến bộ. Phải tìm học hỏi cầu tiến bộ. Đừng kiêu ngạo, học lấy điều hay của người ta. Phải siêng năng, tiết kiệm.

2. Đối với đồng chí mình phải thế nào? Thân ái với nhau, nhưng không che đậy những điều dở. Học cái hay, sửa chữa cái dở. Không nên tranh giành ảnh hưởng của nhau. Không nên ghen ghét đố kỵ và khinh kẻ không bằng mình. Bỏ lối hiếu danh, hiếu vị. Thí dụ: một anh nói giỏi, một anh không, khi ra quần chúng anh nói kém sợ anh nói giỏi lên nói sẽ được công chúng vỗ tay hoan nghênh lấn át ảnh hưởng mình đi, nên không cho anh nói giỏi lên nói.

3. Đối với công việc phải thế nào? Trước hết, phải nghĩ cho kỹ, có việc làm trước mắt thành công nhưng thất bại về sau. Có việc địa phương này làm có lợi nhưng hại cho địa phương khác. Những cái như thế phải tránh. Thí dụ: đối với tù binh Pháp nếu mình giết đi thì thấy dân chúng hoan nghênh, nhưng thế giới sẽ cho mình dã man, bất lợi ngoại giao. Phải có kế hoạch bước đầu làm thế nào? Bước thứ hai làm thế nào? Bước thứ ba làm thế nào? Thành công thì thế nào? Nếu thất bại thì thế nào? Mỗi ngày lúc sáng dậy, tự hỏi mình ngày hôm nay phải làm gì? Tối đi ngủ phải tự hỏi mình ngày hôm nay đã làm gì? Phải cẩn thận, cẩn thận không phải là nhút nhát do dự.

4. Đối với nhân dân: Phải nhớ Đoàn thể làm việc cho dân, Đoàn thể mình mạnh hay yếu là ở dân. Dân nghe theo là mình mạnh. Hiểu nguyện vọng của dân, sự cực khổ của dân. Hiểu tâm lý của dân, học sáng kiến của dân. Nhưng có những việc dân không muốn mà phải làm như tản cư, nộp thuế, những việc ấy phải giải thích cho dân rõ. Phải tôn kính dân, phải làm cho dân tin, phải làm gương cho dân. Muốn cho dân phục phải được dân tin, muốn cho dân tin phải thanh khiết.

5. Đối với Đoàn thể: Trước lúc mình vào đoàn thể nào phải hiểu rõ đoàn thể ấy là gì? Vào làm gì? Mỗi đoàn thể phải vì dân vì nước. Khi vào Đoàn thể, tự do cá nhân phải bỏ. Phải tuyệt đối phục tùng mệnh lệnh của Đoàn thể. Phải tuyệt đối trung thành. Khi bình thời phải hết sức làm việc. Khi nguy hiểm phải hy sinh vì Đoàn thể. Hy sinh tính mạng, lợi quyền, giữ danh giá của Đoàn thể. Muốn giữ danh giá của Đoàn thể phải giữ danh giá mình. Không được báo cáo láo như: Làm thành một việc thì phóng đại, thất bại thì giấu đi.

... Một điều tốt phải đưa ra tất cả mọi người cùng học, một điều xấu phải đưa ra tất cả mọi người cùng biết mà tránh.

(Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.68-69)

Cán bộ lãnh đạo cần phải làm gương mẫu thực hiện dân chủ phê bình và tự phê bình. Các cán bộ bất kỳ cấp nào cao hay thấp có *quyền* và có *nghĩa vụ* đòi hỏi thực hiện *dân chủ*.

(Bài nói tại buổi bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính
các cơ quan Trung ương, ngày 9-6-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.143)

Cán bộ muốn cho xứng đáng, phải làm được việc.

Muốn làm được việc, thì phải được dân tin, dân phục, dân yêu.

Muốn được dân tin, dân phục, dân yêu, cán bộ phải tự mình làm đúng đời sống mới. Nghĩa là phải *siêng năng, tiết kiệm, trong sạch, chính đáng*.

Nếu không thực hành bốn điều đó, mà muốn được lòng dân, thì cũng như bắc giây leo trời.

(Cán bộ và đời sống mới, báo Sự thật, số 88, ngày 2-9-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.240)

Cán bộ nào không dám công khai thừa nhận khuyết điểm của mình, e sợ lời phê bình của đồng sự và của nhân dân, không có can đảm sửa chữa khuyết điểm, thì những người đó không xứng đáng là cán bộ.

(Thuốc đắng dã tật nói thật mất lòng, báo Sự thật, số 109, ngày 15-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.53)

Cán bộ phải gương mẫu, chí công vô tư, cần kiệm liêm chính, hết lòng vì dân, thực hành dân chủ, làm trọn công việc, tham gia lao động, luôn luôn rèn luyện lập trường, tư tưởng và đạo đức cách mạng, đi sâu vào nghiệp vụ, kỹ thuật.

(Thư gửi Đại hội hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến vùng đồng bằng miền Bắc, ngày 13-1-1964, báo Nhân dân, số 3579, ngày 15-1-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.234)

Cán bộ phải hết lòng hết sức chăm lo đến đời sống của nhân dân, phải đi đúng đường lối quần chúng, làm đúng chính sách của Chính phủ; và phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.

(Thư gửi quân và dân Tây Bắc, báo Nhân Dân, số 149, từ ngày 21 đến 25-11-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.336)

Cán bộ quyết định mọi việc. Các đồng chí đều là cán bộ cao cấp, đều giữ những trách nhiệm quan trọng. Công việc thành hay là bại một phần lớn là do nơi tư tưởng đạo đức, thái độ và lề lối làm việc của các đồng chí.

(Bài nói tại lớp chỉnh huấn đầu tiên của Trung ương, ngày 11-5-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.415)

Cán bộ thi đua thực hành liêm khiết, thì sẽ gây nên tính liêm khiết trong nhân dân.

(Cần kiệm liêm chính, viết khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Cán bộ và chiến sĩ phải nhã nhặn đối với dân, gần gũi và giúp đỡ dân, thi hành đúng chính sách của Chính phủ và giữ vững nền nếp liêm khiết, giản dị.

(Thư gửi đồng bào, chiến sĩ và cán bộ vùng mới giải phóng ở đồng bằng Bắc Bộ, ngày 3-7-1954, báo Nhân dân, số 202, từ ngày 7 đến ngày 9-7-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.533)

Cán bộ và đảng viên càng phải nâng cao tinh thần phụ trách trước Đảng và trước quần chúng, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân. *Phải* yêu kính nhân dân. *Phải* thật sự tôn trọng quyền làm chủ của nhân dân. Tuyệt đối không được lên mặt "quan cách mạng" ra lệnh ra oai. *Phải* nắm vững quan điểm giai cấp, đi đúng đường lối quần chúng, thành tâm học hỏi quần chúng, kiên quyết dựa vào quần chúng, giáo dục và phát động quần chúng tiến hành mọi chủ trương, chính sách của Đảng và của Nhà nước. *Phải* thật thà, ngay thẳng; không được giấu dốt, giấu khuyết điểm, sai lầm. *Phải* khiêm tốn, gần gũi quần chúng, không được kiêu ngạo; phải thực sự cầu thị, không được chủ quan. *Phải* luôn luôn chăm lo đến đời sống của quần chúng. Phải *"chí công vô tư"*, và có tinh thần *"lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ"*. Đó là đạo đức của người cộng sản.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.67)

Cán bộ và đảng viên ta nói chung đều có phẩm chất cách mạng tốt đẹp. Nhưng chúng ta còn nhiều *khuyết điểm* như: bệnh chủ quan, chủ nghĩa giáo điều và chủ nghĩa kinh nghiệm, tác phong quan liêu, chủ nghĩa cá nhân…

(Diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 5-9-1960, báo Nhân dân, số 2362, ngày 6-9-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.676)

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh lưu niệm với đại biểu
Hội nghị cán bộ Khu tự trị Việt Bắc, ngày 13-3-1960

Cán bộ, đảng viên và đoàn viên thanh niên phải luôn luôn nâng cao tinh thần trách nhiệm, tích cực vươn lên hàng đầu, gương mẫu về đạo đức cách mạng cũng như trong công tác và học tập.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, báo Nhân dân, số 2531, ngày 23-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.48)

… càng có thành tích, thì *càng phải cố gắng, càng phải khiêm tốn*. Tuyệt đối chớ tự mãn, tự túc.

(Lời chào mừng đại hội anh hùng và chiến sĩ thi đua toàn quốc lần thứ II, ngày 7-7-1958, báo Nhân dân, số 1578, ngày 8-7-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.497)

Càng tự phê bình trước dân chừng nào dân càng bằng lòng và phục mình chừng ấy.

(Bài nói chuyện về bản tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.370)

Căn cứ vào cái gì mà biết ai thật thà thẳng thắn, ai không thật thà thẳng thắn?

Căn cứ vào thái độ tự phê bình và phê bình mà biết.

Ai tự tư tự lợi, dối trá với mình, dối trá với người thì không thành khẩn tự phê bình, cũng không thẳng thắn phê bình người khác.

(Phê bình và tự phê bình, năm 1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.209)

CẦN

Tức là siêng năng, chăm chỉ, cố gắng dẻo dai.

Người Tàu có câu: Không có việc gì khó. Chỉ e ta không siêng.

Tục ngữ ta có câu: Nước chảy mãi, đá cũng mòn. Kiến tha lâu, cũng đầy tổ.

Nghĩa là *Cần* thì việc gì, dù khó khăn mấy, cũng làm được.

Dao siêng mài thì sắc bén. Ruộng siêng làm cỏ thì lúa tốt. Điều đó rất dễ hiểu.

Siêng học tập thì mau biết.

Siêng nghĩ ngợi thì hay có sáng kiến.

Siêng làm thì nhất định thành công. Siêng hoạt động thì sức khoẻ.

…

Người siêng năng thì mau tiến bộ.

Cả nhà siêng năng thì chắc ấm no.

Cả làng siêng năng thì làng phồn thịnh.

Cả nước siêng năng thì nước mạnh giàu.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.118)

… Cần trau dồi tư tưởng và đạo đức của người cán bộ trong chế độ dân chủ: yêu nước, yêu dân, yêu nghề, đoàn kết nội bộ, thi đua học tập, thi đua công tác.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ y tế toàn quốc năm 1953,
khoảng tháng 6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.154)

… Cần, Kiệm, Liêm, Chính là nền tảng của Đời sống mới, nền tảng của *Thi đua ái quốc*.

Trời có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông.

Đất có bốn phương: Đông, Tây, Nam, Bắc.

Người có bốn đức: Cần, Kiệm, Liêm, Chính.

Thiếu một mùa, thì không thành trời.

Thiếu một phương, thì không thành đất.

Thiếu một đức, thì không thành người.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.117)

Cấp trên phải tự phê bình, cấp dưới có quyền đòi hỏi dân chủ. Phê bình giúp cấp trên, đó là dân chủ đúng mức, không phải tự do quá trớn, tự do bừa bãi.

(Bài nói chuyện với đại biểu cán bộ, đảng viên tỉnh Hà Tĩnh,
ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.617-618)

Cậy thế mình ở trong ban này ban nọ, rồi ngang tàng phóng túng, muốn sao được vậy, coi khinh dư luận, không nghĩ đến dân. Quên rằng dân bầu mình ra là để làm việc cho dân, chứ không phải để cậy thế với dân.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, số 69, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.65)

Chi bộ và công đoàn phải phụ trách tổ chức và hướng dẫn học tập thực hiện dân chủ phê bình, tự phê bình, giúp đỡ cho mọi người tiến bộ.

(Bài nói tại buổi bế mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính các cơ quan Trung ương, ngày 9-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.143)

Chỉ có đảng chân chính cách mạng và chính quyền thật dân chủ mới dám *mạnh dạn tự phê bình, hoan nghênh phê bình, và kiên quyết sửa chữa*.

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa, báo Nhân dân, số 874, ngày 26-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.387)

Chỉ có hai hạng người không mắc khuyết điểm: là đứa bé còn ở trong bụng mẹ và người chết đã bỏ vào quan tài. Có hoạt động thì khó tránh khỏi có khuyết điểm. Nhưng khi có khuyết điểm thì phải thật thà tự phê bình, hoan nghênh người khác phê bình mình và kiên quyết sửa chữa.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959, báo Nhân dân, số 2093, ngày 9-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.335-336)

Chỉ có không ngừng đấu tranh, phê bình và tự phê bình, nhận rõ đúng, sai, phát huy cái đúng, khắc phục cái sai, mới có thể làm cho mình, cho Đảng, cho cách mạng tiến bộ mãi.

(Nói chuyện tại Hội nghị Chỉnh huấn cán bộ trung, cao cấp trong quân đội, ngày 16-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.548)

Chọn người và thay người cũng là một vấn đề quan trọng trong việc lãnh đạo.

Những người mắc phải bệnh quan liêu, bệnh bàn giấy, không làm được việc, phải thải đi. Ngoài ra còn có hai hạng người, cũng phải chú ý:

Một là có những người cậy mình là "công thần cách mạng", rồi đâm ra ngang tàng, không giữ gìn kỷ luật, không thi hành nghị quyết của Đảng và của Chính phủ. Thế là họ kiêu ngạo, họ phá kỷ luật của Đảng, của Chính phủ.

Cần phải mời các ông đó xuống công tác hạ tầng, khép họ vào kỷ luật, để chữa tính kiêu ngạo, thói quan liêu cho họ và để giữ vững kỷ luật của Đảng và của Chính phủ.

Hai là hạng người nói suông. Hạng người này tuy là thật thà, trung thành, nhưng không có năng lực làm việc, chỉ biết nói suông.

… Trong Đảng ta, có một số người như thế. Chỉ biết nói là nói, nói giờ này qua giờ khác, ngày này qua ngày khác. Nhưng một việc gì thiết thực cũng không làm được. Những người như thế cũng không thể dùng vào công việc thực tế.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.326-327)

Chống chủ nghĩa ba phải; trái phải, phải dứt khoát, phải rõ ràng, không được nể nang. Can đảm bảo vệ chính nghĩa, dũng cảm tự phê bình và phê bình. Xác định toàn tâm toàn ý, 100% phục vụ nhân dân. Có thế mới khắc phục được khuyết điểm, phát huy được ưu điểm.

(Bài nói tại Trường công an Trung ương, ngày 28-1-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.249)

Chớ thấy thành tích mà kiêu. Chớ thấy khuyết điểm mà nản. Phải thành khẩn phê bình và thật thà tự phê bình để tiến bộ mãi.

(Thư gửi Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt 5,
ngày 1-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.356)

… chớ thấy thất bại mà nản, chớ thấy đắc thắng mà kiêu.

(Thư gửi đồng bào khu III, ngày 12-9-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.244)

Chủ nghĩa cá nhân không dám tự phê bình, không muốn người ta phê bình mình, không kiên quyết sửa chữa. Vì vậy mà thoái bộ, chứ không tiến bộ được.

(Bài nói tại Hội nghị Nghiên cứu lịch sử Đảng của Ban Tuyên giáo
Trung ương, ngày 28-11-1959, báo Nhân dân, số 2093,
ngày 9-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.336)

Chúng ta không sợ có khuyết điểm,

Chúng ta chỉ sợ không có quyết tâm sửa đổi,

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, ngày 17-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.20)

Chúng ta không sợ khuyết điểm, vì chúng ta có đủ nghị lực và quyết tâm để sửa chữa khuyết điểm.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ chín (mở rộng) của Ban Chấp hành Trung ương
Đảng Lao động Việt Nam, ngày 24-4-1956, báo Nhân dân, số 785,
ngày 27-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.314)

Chúng ta không sợ sai lầm, chỉ sợ phạm sai lầm mà không quyết tâm sửa chữa. Muốn sửa chữa cho tốt thì phải sẵn sàng nghe quần chúng phê bình và thật thà tự phê bình. Không chịu nghe phê bình và không tự phê bình thì nhất định lạc hậu, thoái bộ.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12, năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.608-609)

Chúng ta không sợ sai lầm, nhưng đã nhận biết sai lầm thì phải ra sức sửa chữa. Vậy nên, ai không phạm những lầm lỗi trên này, thì nên chú ý tránh đi, và gắng sức cho thêm tiến bộ. Ai đã phạm những lầm lỗi trên này, thì phải hết sức sửa chữa; nếu không tự sửa chữa thì Chính phủ sẽ không khoan dung.

(Thư gửi ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, số 69, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.66)

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với các đồng chí lãnh đạo xã và Ban Chủ nhiệm Hợp tác xã Nông nghiệp thôn Lạc Trung, xã Bình Dương, huyện Vĩnh Tường (tỉnh Vĩnh Phúc) về công tác quy hoạch ruộng đất, ngày 25-1-1961

Chúng ta phải thực hiện thật thà tự phê bình, và thành khẩn phê bình, để tiến bộ không ngừng.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội, ngày 1-2-1961, báo Nhân dân, số 2511, ngày 2-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.29)

Chúng ta vì dân, vì nước mà làm cách mạng. Muốn cách mạng thành công, ắt phải đoàn kết và tiến bộ. Muốn đoàn kết càng chặt chẽ, tiến bộ càng mau chóng, thì mọi người phải sửa chữa khuyết điểm, phát triển

ưu điểm. Mà muốn được như thế thì không có cách gì hơn là thật thà tự phê bình và phê bình.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.113)

Chúng tôi vui vẻ tiếp nhận tất cả những lời phê bình thân ái, thành thực và có tính cách xây dựng của các nhà báo ngoại quốc, cũng như của các nhà báo Việt Nam.

(Trả lời phỏng vấn của ông Andrew Roth, ngày 25-7-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.147-148)

Có cán bộ, đảng viên còn lãng phí nhiều trong việc cưới xin, ma chay trong gia đình mình. Thậm chí có đảng viên còn nấu rượu lậu. Họ phạm kỷ luật của Đảng, phạm pháp luật của Nhà nước, họ mất đạo đức cách mạng của người đảng viên, làm gương xấu cho quần chúng.

(Bài nói tại Đại hội Đảng bộ tỉnh Nam Định, ngày 21-5-1963, báo Nhân dân,
số 3345, ngày 25-5-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.105)

Có đạo đức cách mạng thì khi gặp khó khăn, gian khổ, thất bại, cũng không sợ sệt, rụt rè, lùi bước. Vì lợi ích chung của Đảng, của cách mạng, của giai cấp, của dân tộc và của loài người mà không ngần ngại hy sinh tất cả lợi ích riêng của cá nhân mình. Khi cần, thì sẵn sàng hy sinh cả tính mạng của mình cũng không tiếc. Đó là biểu hiện rất rõ rệt, rất cao quý của đạo đức cách mạng.

Trong Đảng ta, các đồng chí Trần Phú, Ngô Gia Tự, Lê Hồng Phong, Nguyễn Văn Cừ, Hoàng Văn Thụ, Nguyễn Thị Minh Khai và nhiều đồng chí khác đã vì dân, vì Đảng mà oanh liệt hy sinh, đã nêu gương chói lọi của đạo đức cách mạng chí công vô tư cho tất cả chúng ta học tập.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.602)

Có đạo đức cách mạng thì khi gặp thuận lợi và thành công cũng vẫn giữ vững tinh thần gian khổ, chất phác, khiêm tốn, "lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ"; lo hoàn thành nhiệm vụ cho tốt chứ không kèn cựa về mặt hưởng thụ; không công thần, không quan liêu, không kiêu ngạo, không hủ hóa. Đó cũng là biểu hiện của đạo đức cách mạng.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.603)

Có đồng chí đáng phải trừng phạt, nhưng vì cảm tình nể nang chỉ phê bình, cảnh cáo qua loa cho xong chuyện. Thậm chí còn có nơi che đậy cho nhau, tha thứ lẫn nhau, lừa dối cấp trên, giấu giếm đoàn thể. Thi hành kỷ luật như vậy làm cho các đồng chí không những không biết sửa lỗi mình mà còn khinh thường kỷ luật.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.89-90)

Có hai thứ vũ khí rất sắc bén để giúp chúng ta cải tạo, tức là cố gắng học tập gắn liền với thực hành và không e ngại, không che giấu, thật thà tự phê bình và hoan nghênh quần chúng phê bình mình.

(Bài nói tại buổi lễ bế mạc Lớp Chỉnh huấn cán bộ trí thức, ngày 26-9-1953,
báo Nhân dân, số 142, từ ngày 16 đến ngày 20-10-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.301)

Có hoạt động thì khó tránh khỏi có khuyết điểm. Nhưng khi có khuyết điểm thì phải thật thà tự phê bình, hoan nghênh người khác phê bình mình và kiên quyết sửa chữa.

(Bài nói tại Hội nghị nghiên cứu Lịch sử đảng của Ban Tuyên giáo
Trung ương, ngày 28-11-1959, báo Nhân dân, số 2093,
ngày 9-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.335-336)

Có một số ít người thì phê bình, giáo dục mấy cũng cứ ỳ ra, không chịu sửa đổi.

Đối với hạng người này, chúng ta cần phải nghiêm khắc, phải mời họ ra khỏi Đảng, để tránh "con sâu làm rầu nồi canh".

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân dân, số 468, ngày 14-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.521)

Có những đồng chí còn giữ thói "một người làm quan cả họ được nhờ", đem bà con, bạn hữu đặt vào chức này việc kia, làm được hay không, mặc kệ. Hỏng việc đoàn thể chịu, cốt cho bà con, bạn hữu có địa vị là được.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.90-91)

Có những đồng chí hay có tính kiêu ngạo, tự mãn, cho mình là cựu chính trị phạm, là người của Mặt trận thì giỏi hơn ai hết, ai cũng không bằng mình.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.90)

Có những cán bộ tưởng rằng: Nếu công khai phê bình những khuyết điểm của mình, thì sẽ có hại, vì:

- Kẻ địch sẽ lợi dụng để phản tuyên truyền,

- Giảm bớt uy tín của đoàn thể và chính quyền,

- Làm mất thể diện của cán bộ đã phạm khuyết điểm ấy,

- Chỉ phê bình qua loa ở nội bộ là đủ rồi.

Thế là tưởng lầm. Thế là ốm mà sợ thuốc. Thế là không hiểu ý nghĩa và lực lượng phê bình.

Nếu không muốn để kẻ địch phản tuyên truyền, thì không gì hơn là tránh các khuyết điểm, sửa chữa khuyết điểm. Một khi đã phạm khuyết điểm, thì dù mình muốn bưng bít, người ta cũng biết.

(Thuốc đắng dã tật nói thật mất lòng, báo Sự thật, số 109, ngày 15-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.52)

Có thể những người khi kháng chiến thì rất anh dũng, trước bom đạn địch không chịu khuất phục, nhưng đến khi về thành thị lại bị tiền bạc, gái đẹp quyến rũ, mất lập trường, sa vào tội lỗi.

Cho nên bom đạn của địch không nguy hiểm bằng "đạn bọc đường" vì nó làm hại mình mà mình không trông thấy.

Muốn giữ vững nhân cách, tránh khỏi hủ hóa, thì phải luôn thực hành 4 chữ mà Bác thường nói. Đó là: Cần, Kiệm, Liêm, Chính.

(Bài nói chuyện với bộ đội, công an và cán bộ trước khi vào tiếp quản thủ đô, ngày 5-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.46-47)

Công trạng của cá nhân chủ yếu là nhờ tập thể mà có. Vì vậy người có công trạng không nên tự kiêu mà cần khiêm tốn. Khiêm tốn và rộng lượng, đó là hai đức tính mà người cách mạng nào cũng phải có.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp của các Tổng cục, tháng 5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.588)

Công việc kháng chiến kiến quốc ngày càng nhiều, càng to, càng mới. Đại đa số chúng ta thì trình độ còn thấp, kinh nghiệm còn ít. Chúng ta phải cố gắng làm, cố gắng học, cố gắng tiến bộ mãi. Có như thế mới làm trọn nhiệm vụ mà nhân dân giao phó cho chúng ta.

Chúng ta phải tuyệt đối chống bệnh kiêu ngạo, *phải luôn luôn khiêm tốn*. Mọi *công tác* phải dựa hẳn vào quần chúng, hoan nghênh quần chúng đôn đốc và kiểm tra. Trong đoàn thể thì phải giữ vững dân chủ tập

trung, tập thể lãnh đạo, phải mở rộng tự phê bình và phê bình, *nhất là phê bình từ dưới lên trên*. Có như vậy mới tiến bộ chung, tiến bộ mãi.

Thế là *khiêm tốn*. Khiêm tốn là một đạo đức mà mọi người cách mạng phải luôn luôn trau dồi.

(Chớ kiêu ngạo, phải khiêm tốn, báo Nhân dân, số 194, từ ngày 13 đến ngày 15-6-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.507-508)

Cũng vì chưa nhận rõ ý nghĩa phục vụ nhân dân cho nên có một số cán bộ không muốn đi phát động quần chúng giảm tô và cải cách ruộng đất, như thế tức là không muốn phục vụ nhân dân.

Vì sao có tư tưởng sai lầm ấy? Vì không thực sự thương yêu đồng bào. Đồng bào ta đại đa số là nông dân lao động, là bần nông cố nông. Làm cách mạng phục vụ lợi ích của nhân dân trước hết là nhân dân lao động. Kháng chiến là vì Tổ quốc, vì nhân dân. Nay đi cải cách ruộng đất cũng là vì Tổ quốc, vì nhân dân, đó là nhiệm vụ vẻ vang của người cách mạng. Lại có một số ít cán bộ coi thường kỷ luật, phạm kỷ luật. Là những chiến sĩ trong chiến dịch chống phong kiến, các cô các chú phải hết sức giữ kỷ luật, nếu không giữ kỷ luật thì không xứng đáng là chiến sĩ.

Thậm chí có một số cán bộ hủ hóa, làm hại đến danh dự của Đảng, của Chính phủ, của tất cả cán bộ. Đó là một điều thật đáng thương tâm.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.307)

Dao có mài, mới sắc.

Vàng có thui, mới trong.

Nước có lọc, mới sạch.

Người có *tự phê bình, mới tiến bộ*. Đảng cũng thế.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.80)

Dìm phê bình hoặc phớt phê bình là khinh rẻ ý kiến nhân dân, là trái với dân chủ, và rất có hại, cũng như có bệnh mà từ chối uống thuốc.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.114)

Do tự phê bình và phê bình, nhất là phê bình từ dưới lên - mà chúng ta đoàn kết càng chặt chẽ, càng đồng tâm nhất trí, càng tiến bộ không ngừng...

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa, báo Nhân dân, số 874,
ngày 26-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.387)

Đã biết rõ kết quả không tốt của bệnh cấp bậc, thì từ nay mỗi *người cán bộ phải gắng chữa cho hết bệnh ấy đi*. Thang thuốc hay nhất là:

1. Dùng cách phê bình và tự phê bình để rửa sạch đầu óc ngôi thứ, địa vị, và chủ nghĩa cá nhân.

2. Đặt công việc chung, lợi ích chung lên trên hết, trước hết.

(Phải chữa cái bệnh cấp bậc, báo Sự thật, số 136, ngày 15-7-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.408-409)

Đã mắc bệnh cá nhân thì tư tưởng và hành động cũng đặt cá nhân lên trên. Vì thế mà việc gì cũng không lấy Đảng làm nền tảng. Mình muốn thế nào thì làm thế ấy. Quên cả kỷ luật của Đảng. Phê bình thì cốt công kích những đồng chí mình không ưa. Cất nhắc thì cốt làm ơn với những người mình quen thuộc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.295-296)

Đảng ta có một vũ khí sắc bén để làm cho đảng viên tiến bộ, làm cho Đảng ngày càng mạnh là tự phê bình và phê bình.

(Bài nói tại Hội nghị nghiên cứu Lịch sử Đảng của Ban Tuyên giáo Trung ương, ngày 28-11-1959, báo Nhân dân, số 2093, ngày 9-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.335)

Đảng viên và cán bộ cũng là người. Ai cũng có tính tốt và tính xấu. Song đã hiểu biết, đã tình nguyện vào một Đảng vì dân, vì nước, đã là một người cách mạng thì phải cố gắng phát triển những tính tốt và sửa bỏ những tính xấu. Vì tính xấu của một người thường chỉ có hại cho người đó; còn tính xấu của một đảng viên, một cán bộ, sẽ có hại đến Đảng, có hại đến nhân dân.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.294)

Đảng viên và cán bộ, Đảng, các đoàn thể nhân dân và chính quyền cần phải hoan nghênh và khuyến khích nhân dân phê bình. Nếu phê bình sai, thì phải giải thích. Phê bình đúng, thì phải công khai thừa nhận và sửa chữa.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.114)

Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hằng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong.

(Đạo đức cách mạng, Tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.612)

… đạo đức cách mạng là ra sức phấn đấu để thực hiện mục tiêu của Đảng, hết sức trung thành phục vụ giai cấp công nhân và nông dân lao động, tuyệt đối không thể lừng chừng.

Số đông đảng viên, đoàn viên và cán bộ ta làm đúng như thế. Nhưng cũng có một số không làm đúng. Họ lầm tưởng rằng miền Bắc không còn thực dân và phong kiến nữa, thì tức là cách mạng thành công rồi. Do đó mà họ để *chủ nghĩa cá nhân* chớm nở, họ yêu cầu hưởng thụ, yêu cầu nghỉ ngơi, họ muốn lựa chọn công tác theo ý thích của cá nhân mình, không muốn làm công tác mà đoàn thể giao phó cho họ. Họ muốn địa vị cao, nhưng lại sợ trách nhiệm nặng. Dần dần tinh thần đấu tranh và tính tích cực của họ bị kém sút, chí khí anh dũng và phẩm chất tốt đẹp của người cách mạng cũng kém sút; họ quên rằng tiêu chuẩn số một của người cách mạng là *quyết tâm suốt đời đấu tranh cho Đảng, cho cách mạng*.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.605)

Đạo đức, ngày trước thì chỉ trung với vua, hiếu với cha mẹ. Ngày nay, thời đại mới, đạo đức cũng phải mới. Phải trung với nước. Phải hiếu với toàn dân, với đồng bào.

(Bài nói tại trường cán bộ tự vệ Hồ Chí Minh, ngày 7-1-1946, báo Cứu quốc, số 136, ngày 8-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.170)

Đè nén phê bình, hoặc phớt phê bình, cũng là tội lỗi.

(Chống bệnh quan liêu..., báo Nhân dân, số 116, từ ngày 6 đến ngày 10-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.140)

Đề phòng hủ hoá. Cán bộ ta nhiều người "cúc cung tận tuỵ", hết sức trung thành với nhiệm vụ, với Chính phủ, với quốc dân. Nhưng cũng có người hủ hoá, lên mặt làm quan cách mạng, hoặc là độc hành độc đoán, hoặc là dĩ công dinh tư. Thậm chí dùng pháp công để báo thù tư, làm cho dân oán đến Chính phủ và Đoàn thể.

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, ngày 17-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t4, tr.20)

Để tiến lên chủ nghĩa xã hội, cuộc đấu tranh phải lâu dài và gian khổ. Cần có người cách mạng là vì còn có *kẻ địch* chống lại cách mạng.

Kẻ địch gồm có ba loại. Chủ nghĩa tư bản và bọn đế quốc là kẻ địch rất nguy hiểm.

Thói quen và truyền thống lạc hậu cũng là kẻ địch to; nó ngấm ngầm ngăn trở cách mạng tiến bộ. Chúng ta lại không thể trấn áp nó, mà phải cải tạo nó một cách rất cẩn thận, rất chịu khó, rất lâu dài.

Loại địch thứ ba là *chủ nghĩa cá nhân*, tư tưởng tiểu tư sản còn ẩn nấp trong mình mỗi người chúng ta. Nó chờ dịp - hoặc dịp thất bại, hoặc dịp thắng lợi - để ngóc đầu dậy. Nó là bạn đồng minh của hai kẻ địch kia.

Vì vậy, đạo đức cách mạng là vô luận trong hoàn cảnh nào, cũng phải quyết tâm đấu tranh, chống mọi kẻ địch, luôn luôn cảnh giác, sẵn sàng chiến đấu, quyết không chịu khuất phục, không chịu cúi đầu. Có như thế mới thắng được địch và thực hiện được nhiệm vụ cách mạng.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.605-606)

Để tu dưỡng đạo đức xã hội chủ nghĩa, phải kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân. Phải luôn luôn tự phê bình một cách thật thà, tự phê bình từ trên xuống dưới.

(Bài nói tại Hội nghị Toàn đảng bộ khu Việt Bắc, ngày 8-6-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.231)

Đoàn thể và chính quyền có can đảm vạch rõ khuyết điểm của cán bộ mình, có phương pháp sửa chữa cho cán bộ, thì oai tín chẳng những không giảm bớt, mà lại thêm cao.

(Thuốc đắng dã tật nói thật mất lòng, báo Sự thật, số 109,
ngày 15-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.52)

Đừng sợ phê bình rồi mất uy tín. Quần chúng tinh lắm, quần chúng biết phân biệt thật giả. Dân sợ mình thù mà không dám nói đó thôi.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.370)

Ghét, bụi còn chải giũa được, nhưng tư tưởng phải đấu tranh gay gắt, không phải dễ dàng.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III), ngày 18-1-1958 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.243)

Giấu bệnh thì bệnh ngày càng nặng. Giấu khuyết điểm thì khuyết điểm ngày càng nhiều. Phải thật thà tự phê bình, hoan nghênh anh chị em phê bình. Phải thật thà tự phê bình chứ không phải là phê bình qua loa. Phải hoan nghênh đồng chí phê bình mình. Mình phải tự đấu tranh với mình.

(Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.308)

Giữa đồng chí với nhau, cấp trên và cấp dưới với nhau phải thật thà tự phê bình và thành khẩn phê bình để giúp nhau tiến bộ.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, báo Nhân dân, số 2531, ngày 23-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.48)

. . . Hay chấp vặt, không can đảm tự phê bình, không ưa những lời phê bình ngay thẳng - thì gọi là tự ái. *Tự ái* này luôn luôn đi đôi với *tự kiêu*, *tự mãn*, *tự túc*. Và kết quả là *tự khí*, nghĩa là mình tự ngăn trở mình tiến bộ, đồng thời đã tự kiêu tự ái, thì không thể đoàn kết. Không đoàn kết tức là cô độc. Đã cô độc, thì chẳng việc gì thành công.

(Bệnh tự kiêu, tự ái, báo Sự thật, số 102, ngày 15-11-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.632)

Hễ thấy khuyết điểm *phải kiên quyết tự sửa chữa, và giúp đồng chí mình sửa chữa*. Phải như thế, Đảng mới chóng phát triển, công việc mới chóng thành công.

Nếu không kiên quyết sửa chữa khuyết điểm của ta, thì cũng như giấu giếm tật bệnh trong mình, không dám uống thuốc, để bệnh ngày càng nặng thêm, nguy đến tính mệnh.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.273)

Hiện nay, cán bộ ta có một khuyết điểm lớn là tự kiêu, tự mãn. Phải đập cho tan khuyết điểm ấy đi. Nếu còn tự kiêu, tự mãn thì học biết nhiều chỉ thêm hại. Do tự kiêu, tự mãn mà cán bộ có một khuyết điểm lớn nữa là óc địa vị.

(Nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất về Công tác huấn luyện và học tập, ngày 6-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.359)

... hiện nay, *chủ nghĩa cá nhân* đang ám ảnh một số đồng chí. Họ tự cho mình cái gì cũng giỏi, họ xa rời quần chúng, không muốn học hỏi quần chúng mà chỉ muốn làm thầy quần chúng. Họ ngại làm việc tổ chức, tuyên truyền và giáo dục quần chúng. Họ mắc bệnh quan liêu, mệnh lệnh. Kết quả là quần chúng không tin, không phục, càng không yêu họ. Chung quy là họ không làm nên trò trống gì.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.609)

Khăn mặt và xà phòng dùng để tắm rửa cho sạch. Về tinh thần và tư tưởng, cũng cần phải có khăn mặt và xà phòng để rửa cho sạch, nghĩa là phải phê bình và tự phê bình.

(Bài nói tại hội nghị kiểm thảo Chiến dịch đường số 18, báo Quân đội nhân dân, số 15, ngày 4-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.75)

Khi công tác có ít nhiều thành tích, ít nhiều thắng lợi, thì lên mặt anh chị, lên mặt công thần. Rồi đối với việc *học tập* thì lười biếng, không ra sức nâng cao trình độ của mình. Trong *công tác* thì xem thường nhân dân, xa rời quần chúng. Ở *trong Đảng* thì không thực hiện chế độ dân chủ tập trung, không tuân theo nguyên tắc tập thể lãnh đạo. Phớt kỷ luật và chính sách của Đảng và của Chính phủ. Khinh rẻ ý kiến của cấp dưới. Xem thường chỉ thị của cấp trên. Không muốn chịu kiểm tra, không muốn nghe phê bình.

(Chớ kiêu ngạo, phải khiêm tốn, báo Nhân dân, số 194, từ ngày 13 đến ngày 15-6-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.507)

Khi nhận được thư phê bình của quần chúng, thì không nên vội đăng, mà phải lựa chọn, điều tra. Khi phải trái đã rõ ràng, mới đăng lên báo. Như vậy, phê bình mới có kết quả thiết thực.

(Chống bệnh quan liêu..., báo Nhân dân, số 116, từ ngày 6 đến ngày 10-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.139)

... khi phê bình, tự phê bình thì phải xuất phát từ ý muốn đoàn kết, để đạt đến đoàn kết mới trên cơ sở mới.

(Diễn văn khai mạc lớp học lý luận Khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 7-9-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.99)

Khi phụ trách ở một vùng nào thì như một ông vua con ở đấy, tha hồ hách dịch, hoạnh hoẹ. Đối với cấp trên thì xem thường, đối với cấp dưới cậy quyền lấn áp. Đối với quần chúng ra vẻ quan cách làm cho quần chúng sợ hãi. Cái đầu óc "ông tướng, bà tướng" ấy đã gây ra bao ác cảm, bao chia rẽ, làm cho cấp trên xa cấp dưới, đoàn thể xa nhân dân.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.88)

Khi ta có khuyết điểm mà nói trước dân, chẳng những dân không ghét, không khinh, mà còn thương yêu, quý trọng, tín nhiệm ta hơn nữa.

(Bài nói tại lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, báo Nhân dân, số 4722, ngày 14-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.280)

Không ai hoàn toàn tránh khỏi sai lầm, quyết tâm sửa chữa sẽ thành người tốt.

(Đoàn kết tiến lên giành thắng lợi mới, báo Nhân dân, số 3235, ngày 3-2-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.30)

Không chịu nghe phê bình và không tự phê bình thì nhất định lạc hậu, thoái bộ. Lạc hậu và thoái bộ thì sẽ bị quần chúng bỏ rơi. Đó là kết quả tất nhiên của chủ nghĩa cá nhân.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12, năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.609)

Không chịu tự phê bình, tự chỉ trích thì không bao giờ tấn tới được.

(Muốn thành cán bộ tốt, phải có tinh thần tự chỉ trích, báo Cứu quốc, số 51, ngày 26-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.28)

Không phê bình tức là bỏ mất một quyền dân chủ của mình.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.114)

Không sợ người ta phê bình mình, mà phê bình người khác cũng luôn luôn đúng đắn.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.292)

Khuyết điểm có nhiều thứ. Chúng ta có thể chia tất cả các khuyết điểm vào ba hạng:

- Khuyết điểm về tư tưởng, tức là bệnh *chủ quan*.

- Khuyết điểm về sự quan hệ trong Đảng với ngoài Đảng, tức là bệnh *hẹp hòi*.

- Khuyết điểm về cách nói và cách viết, tức là *ba hoa*.

Đó là ba chứng bệnh rất nguy hiểm. Nếu không chữa ngay, để nó lây ra, thì có hại vô cùng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.273)

Khuyết điểm cũng như một chứng bệnh. Phê bình là thuốc để chữa các bệnh khuyết điểm.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.113)

Kiểm thảo *phải khởi đầu từ cấp trên*, dần dần đến cấp dưới. Cán bộ cấp trên phải *làm gương mẫu* thật thà tự phê bình, phải hoan nghênh và khuyến khích mọi người phê bình mình, tức là phải thực hiện *dân chủ* rộng rãi. Từ trên xuống, rồi từ dưới lên.

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân dân, số 45, ngày 14-2-1952,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.318)

Làm cách mạng thì có đúng, có sai. Cố nhiên đúng phải là chính, sai là phụ. Có sai thì chúng ta giúp nhau kiên quyết sửa chữa và cùng nhau hăng hái tiến lên.

(Bài nói tại đại hội đảng bộ tỉnh Hà Bắc, ngày 17-10-1963, báo Nhân dân,
số 3491, ngày 19-10-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.186)

Làm nhiều công việc thì khó mà hoàn toàn tránh khỏi khuyết điểm. Cho nên phải dùng cách phê bình và tự phê bình để giúp nhau sửa chữa, và kiên quyết sửa chữa để cùng nhau tiến bộ.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị tổng kết Chiến dịch Lê Hồng Phong II, từ ngày 23 đến ngày 28-10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.459)

Lúc dùng cán bộ, nhiều người phạm vào những chứng bệnh sau đây:

1. Ham dùng người bà con, anh em quen biết, bầu bạn, cho họ là chắc chắn hơn người ngoài.

2. Ham dùng những kẻ khéo nịnh hót mình, mà chán ghét những người chính trực.

3. Ham dùng những người tính tình hợp với mình, mà tránh những người tính tình không hợp với mình.

Vì những bệnh đó, kết quả những người kia đã làm bậy, mình cũng cứ bao dung, che chở, bảo hộ, khiến cho chúng càng ngày càng hư hỏng. Đối với những người chính trực thì bới lông tìm vết để trả thù. Như thế, cố nhiên là hỏng cả công việc của Đảng, hỏng cả danh giá của người lãnh đạo.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.318-319)

Luôn luôn dùng và khéo dùng cách phê bình và tự phê bình, thì khuyết điểm nhất định hết dần, ưu điểm nhất định thêm lên và Đảng ta nhất định thắng lợi.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.305)

Miệng thì nói dân chủ, nhưng làm việc thì họ theo lối "quan" chủ. Miệng thì nói "phụng sự quần chúng", nhưng họ làm trái ngược

với lợi ích của quần chúng, trái ngược với phương châm và chính sách của Đảng và Chính phủ.

(Cần tẩy sạch bệnh quan liêu mệnh lệnh, báo Nhân dân, số 23, ngày 2-9-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.176)

Mọi *công tác* phải dựa hẳn vào quần chúng, hoan nghênh quần chúng đôn đốc và kiểm tra. Trong đoàn thể thì phải giữ vững dân chủ tập trung, tập thể lãnh đạo, phải mở rộng tự phê bình và phê bình, *nhất là phê bình từ dưới lên trên*.

(Chớ kiêu ngạo, phải khiêm tốn, báo Nhân dân, số 194, từ ngày 13 đến ngày 15-6-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.507-508)

Mọi người phải nhớ rằng: cộng nhiều khuyết điểm nhỏ thành một khuyết điểm to, sẽ rất có hại. Cộng nhiều ưu điểm nhỏ thành một ưu điểm lớn, rất lợi cho Đảng và công cuộc kháng chiến.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.272)

Mọi việc thành hay là bại, chủ chốt là do cán bộ có thấm nhuần đạo đức cách mạng, hay là không.

(Người cán bộ cách mạng, báo Nhân dân, số 366, ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.354)

Mỗi đảng viên, mỗi cán bộ, cần phải thật thà tự xét và xét đồng chí mình, ai có khuyết điểm nào, thì phải thật thà cố gắng tự sửa chữa và giúp sửa chữa lẫn nhau. Thang thuốc hay nhất *là thiết thực phê bình và tự phê bình*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.302)

… mỗi đảng viên, trước hết là mỗi cán bộ, phải thật thà *tự phê bình*, tự sửa chữa những khuyết điểm của mình. Đặt lợi ích của Đảng, của dân

tộc lên trên hết. Kiên quyết chống bệnh tự mãn tự túc, tự tư tự lợi, kiêu ngạo, ba hoa. Phải thực hành khẩu hiệu: "Chí công vô tư; cần, kiệm, liêm, chính!".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.308)

Mỗi kẻ địch bên trong là một bạn đồng minh của kẻ địch bên ngoài. Địch bên ngoài không đáng sợ. Địch bên trong đáng sợ hơn, vì nó phá hoại từ trong phá ra.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

... một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.301)

Một đoàn thể hoặc chính quyền mà che giấu khuyết điểm của cán bộ mình, là một đoàn thể hoặc chính quyền yếu ớt, thoái bộ.

(Thuốc đắng dã tật nói thật mất lòng, báo Sự thật, số 109,
ngày 15-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.52)

Một khi đã phạm khuyết điểm, thì dù mình muốn bưng bít, người ta cũng biết. Phải nhớ câu tục ngữ: "Sừng có vạch, vách có tai".

(Thuốc đắng dã tật nói thật mất lòng, báo Sự thật, số 109,
ngày 15-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.52)

Một người cán bộ tốt phải có đạo đức cách mạng. Quân sự giỏi song nếu không có đạo đức cách mạng thì khó thành công. Muốn có đạo đức cách mạng phải có 5 điều sau đây: Trí - Tín - Nhân - Dũng - Liêm.

(Lời nói chuyện trong buổi lễ bế mạc lớp bổ túc trung cấp, tháng 10-1947, báo Vệ quốc quân, số 15, ngày 10-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.259)

Mở rộng dân chủ phê bình trong cơ quan và ngoài quần chúng, từ trên xuống và từ dưới lên. "Trên đe dưới búa" của phê bình, thì nhất định tẩy được bệnh quan liêu, tham ô, lãng phí.

(Chống bệnh quan liêu..., báo Nhân dân, số 116, từ ngày 6 đến ngày 10-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.140)

Mục đích phê bình cốt để giúp nhau sửa chữa, giúp nhau tiến bộ. Cốt để sửa đổi cách làm việc cho tốt hơn, đúng hơn. Cốt đoàn kết và thống nhất nội bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.272)

Mục đích phê bình là cốt lợi cho công việc chung.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.113)

Mục đích phê bình và tự phê bình là để học cái hay, tránh cái dở, chứ không phải để nói xấu nhau.

(Bài nói với cán bộ, chiến sĩ Đại đội 1, Tiểu đoàn 1 đoàn Tam Đảo Bộ đội Phòng không - Không quân, ngày 19-7-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.574)

Mục đích tự phê bình và phê bình đều nhằm giúp nhau sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm, cùng nhau tiến bộ.

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa, báo Nhân dân, số 874, ngày 26-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.386)

Muốn chống quan liêu phải thực hiện dân chủ, phải giáo dục cho cán bộ ý thức đối với tiền của của Nhà nước, của nhân dân; tham ô, lãng phí là có tội nặng, ai thấy phải phê bình, phải đẩy mạnh tự phê bình và phê bình. Trường hợp nào thấy cần, phải có kỷ luật nghiêm minh.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ trung, cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 11, ngày 14-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.496)

Muốn chống tham ô lãng phí, chống quan liêu thì phải dân chủ, gây tự phê bình và phê bình, làm cho mọi người biết tự phê bình mình và dám phê bình người.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân lần thứ nhất, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.434)

Muốn có đạo đức cách mạng phải có 5 điều sau đây:

Trí - Tín - Nhân - Dũng - Liêm.

Nói rõ nghĩa:

Trí: Là sáng suốt, biết địch biết mình, biết người tốt thì nâng đỡ, biết người xấu thì không dùng, biết cái tốt của mình mà phát triển lên, biết cái xấu của mình để mà tránh.

Tín: Nói cái gì phải cho tin - nói và làm cho nhất trí - làm thế nào cho dân tin - cho bộ đội tin ở mình.

Nhân: Là phải có lòng bác ái - yêu nước, yêu đồng bào, yêu bộ đội của mình.

Dũng: Là phải mạnh dạn, quả quyết nhưng không phải làm liều. Phải có kế hoạch, rồi kiên quyết làm ngay. Nguy hiểm cũng phải làm. Nghĩa là phải có lòng dũng cảm trong công việc.

Liêm: Là không tham danh vị, không tham sống, không tham tiền, không tham sắc. Người cán bộ đã dám hy sinh cho Tổ quốc, hy sinh cho đồng bào, hy sinh vì nghĩa, thì không tham gì hết. Các chú phải nhớ lấy 5 điều trên.

(Lời nói chuyện trong buổi lễ bế mạc lớp bổ túc trung cấp, tháng 10-1947, báo Vệ quốc quân, số 15, ngày 10-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.259-260)

Muốn đoàn kết tốt thì phải phê bình, tự phê bình tốt, nghĩa là xuất phát từ đoàn kết mà phê bình và tự phê bình, phê bình và tự phê bình để đi đến đoàn kết hơn nữa, đó là một điểm rất quan trọng.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp của các tổng cục, tháng 5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.590)

Muốn được thích hợp với tình thế, muốn cùng tiến hay vượt các bạn khác, ta cần phải nhận thức và tự giáo dục không ngừng, cần phải có sự thành thực tự vạch ra những khuyết điểm sai lầm để bồi bổ và sửa đổi đi.

(Muốn thành cán bộ tốt, phải có tinh thần tự chỉ trích, báo Cứu quốc, số 51, ngày 26-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.28)

Muốn giữ vững nhân cách, tránh khỏi hủ hóa, thì phải luôn thực hành 4 chữ mà Bác thường nói. Đó là: Cần, Kiệm, Liêm, Chính.

(Bài nói chuyện với bộ đội, công an và cán bộ trước khi vào tiếp quản thủ đô, ngày 5-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.47)

Muốn nhân dân tốt với mình, thì mình phải tốt với nhân dân.

(Bài nói tại Đại hội thi đua Bảo đảm giao thông vận tải quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, ngày 24-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.71)

Muốn tự phê bình và phê bình có kết quả, cán bộ các cấp, nhất là cán bộ cao cấp phải *làm gương trước*.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị tổng kết Chiến dịch Lê Hồng Phong II, từ ngày 23 đến ngày 28-10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.459)

Muốn xây dựng chủ nghĩa cộng sản phải có những con người cộng sản chủ nghĩa, nghĩa là phải có những người có đạo đức cộng sản.

(Nói chuyện với sinh viên và cán bộ Việt Nam đang học tập và công tác ở Mátxcơva, ngày 29-10-1961, theo tường thuật của báo Nhân dân, số 2781, ngày 2-11-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.542)

Muốn xây dựng một xã hội mới và tốt đẹp, thì cần phải tiêu diệt những thói hư, tật xấu của xã hội cũ còn sót lại. Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thì phải bồi dưỡng con người xã hội chủ nghĩa. Con người xã hội chủ nghĩa là con người có đạo đức *cần kiệm liêm chính*, chí công vô tư, một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng.

(Bài nói tại Hội nghị phổ biến Nghị quyết của Bộ Chính trị về Cuộc vận động "nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu", ngày 27-7-1963, báo Nhân dân, số 3416, ngày 4-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.140)

. . . Nể nang không phê bình, để cho đồng chí mình cứ sa vào lầm lỗi, đến nỗi hỏng việc. Thế thì khác nào thấy đồng chí mình ốm, mà không chữa cho họ. Nể nang mình, không dám tự phê bình, để

cho khuyết điểm của mình chứa chất lại. Thế thì khác nào mình tự bỏ thuốc độc cho mình!

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.301)

Nếu cán bộ không nói năng, không đề ý kiến, không phê bình, thậm chí lại tâng bốc mình, thế là một hiện tượng rất xấu. Vì không phải họ không có gì nói, nhưng vì họ *không dám nói, họ sợ*. Thế là mất hết dân chủ trong Đảng. Thế là nội bộ của Đảng âm u, cán bộ trở nên những cái máy, trong lòng uất ức, không dám nói ra, do uất ức mà hoá ra oán ghét, chán nản.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.319-320)

Nếu để sai lầm và khuyết điểm trở nên to tát rồi mới đem ra "chỉnh" một lần, thế là "đập" cán bộ. Cán bộ bị "đập", mất cả lòng tự tin, người hăng hái cũng hoá thành nản chí, từ nản chí đi đến vô dụng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.322)

Nếu không kiên quyết sửa chữa khuyết điểm của ta, thì cũng như giấu giếm tật bệnh trong mình, không dám uống thuốc, để bệnh ngày càng nặng thêm, nguy đến tính mệnh.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.273)

Nếu không muốn để kẻ địch phản tuyên truyền, thì không gì hơn là tránh các khuyết điểm, sửa chữa khuyết điểm.

(Thuốc đắng dã tật nói thật mất lòng, báo Sự thật, số 109,
ngày 15-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.52)

Nếu quần chúng nói mười điều mà chỉ có một vài điều xây dựng, như thế vẫn là quý báu và bổ ích.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.421)

… nếu ưu điểm không biết phát triển, khuyết điểm không biết khắc phục là lãnh đạo kém.

(Nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết quý I của các công ty kiến trúc, báo Nhân dân, số 1851, ngày 9-4-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.158)

Nếu ý kiến các đồng chí cấp dưới đúng, ta phải nghe theo, khuyên họ thường đề thêm ý kiến, để nâng tinh thần và sáng kiến của họ.

Nếu ý kiến của họ không đúng, ta nên dùng thái độ thân thiết, giải thích cho họ hiểu. Quyết không nên phùng mang trợn mắt, quở trách, giễu cợt họ.

Nếu họ phê bình ta, ta phải vui vẻ thừa nhận. Không nên tỏ vẻ bất bình, để lần sau họ không dám phê bình nữa.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.321)

… ngay từ bây giờ, các cơ quan, các cán bộ, các đảng viên, mỗi người mỗi ngày phải *thiết thực tự kiểm điểm và kiểm điểm đồng chí mình*. Hễ thấy khuyết điểm *phải kiên quyết tự sửa chữa, và giúp đồng chí mình sửa chữa*. Phải như thế, Đảng mới chóng phát triển, công việc mới chóng thành công.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.273)

Ngày nào cũng phải ăn cho khỏi đói, rửa mặt cho khỏi bẩn, thì ngày nào cũng phải tự phê bình cho khỏi sai lầm.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.82)

Người cán bộ cách mạng phải có đạo đức cách mạng. Phải giữ vững đạo đức cách mạng mới là người cán bộ cách mạng chân chính.

(Người cán bộ cách mạng, báo Nhân dân, số 366, ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.354)

Người cán bộ muốn tốt thì phải có đạo đức cách mạng, phải biết phê bình và tự phê bình, phải biết kỷ luật.

(Lời nói chuyện trong buổi lễ bế mạc lớp bổ túc trung cấp, báo Vệ quốc quân, số 15, ngày 10-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.261)

Người đảng viên, người cán bộ tốt muốn trở nên người cách mạng chân chính, không có gì là khó cả. Điều đó hoàn toàn do lòng mình mà ra. Lòng mình chỉ biết vì Đảng, vì Tổ quốc, vì đồng bào thì mình sẽ tiến đến chỗ chí công vô tư. Mình đã chí công vô tư thì khuyết điểm sẽ càng ngày càng ít, mà những tính tốt như sau, ngày càng thêm.

Nói tóm tắt, tính tốt ấy gồm có năm điều: nhân, nghĩa, trí, dũng, liêm.

a) *NHÂN* là thật thà thương yêu, hết lòng giúp đỡ đồng chí và đồng bào. Vì thế mà kiên quyết chống lại những người, những việc có hại đến Đảng, đến nhân dân. Vì thế mà sẵn lòng chịu cực khổ trước mọi người, hưởng hạnh phúc sau thiên hạ. Vì thế mà không ham giàu sang, không e cực khổ, không sợ oai quyền.

Những người đã không ham, không e, không sợ gì thì việc gì là việc phải họ đều làm được.

b) *NGHĨA* là ngay thẳng, không có tư tâm, không làm việc bậy, không có việc gì phải giấu Đảng. Ngoài lợi ích của Đảng, không có lợi ích riêng phải lo toan. Lúc Đảng giao cho việc, thì bất kỳ to nhỏ, đều ra sức làm cẩn thận. Thấy việc phải thì làm, thấy việc phải thì nói. Không sợ người ta phê bình mình, mà phê bình người khác cũng luôn luôn đúng đắn.

c) *TRÍ* vì không có việc tư túi nó làm mù quáng, cho nên đầu óc trong sạch, sáng suốt. Dễ hiểu lý luận. Dễ tìm phương hướng. Biết xem người. Biết xét việc. Vì vậy, mà biết làm việc có lợi, tránh việc có hại cho Đảng, biết vì Đảng mà cất nhắc người tốt, đề phòng người gian.

d) *DŨNG* là dũng cảm, gan góc, gặp việc phải có gan làm. Thấy khuyết điểm có gan sửa chữa. Cực khổ khó khăn, có gan chịu đựng. Có gan chống lại những sự vinh hoa, phú quý, không chính đáng. Nếu cần, thì có gan hy sinh cả tính mệnh cho Đảng, cho Tổ quốc, không bao giờ rụt rè, nhút nhát.

đ) *LIÊM* là không tham địa vị. Không tham tiền tài. Không tham sung sướng. Không ham người tâng bốc mình. Vì vậy mà quang minh chính đại, không bao giờ hủ hoá.

Chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ.

Đó là *đạo đức cách mạng*.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.291-292)

Người đời ai cũng có khuyết điểm. Có làm việc thì có sai lầm.

Chúng ta không sợ có sai lầm và khuyết điểm, chỉ sợ không chịu cố gắng sửa chữa sai lầm và khuyết điểm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.323)

Người đời không phải thánh thần, không ai tránh khỏi khuyết điểm. Chúng ta không sợ có khuyết điểm, nhưng chỉ sợ không biết kiên quyết sửa nó đi.

(Tự phê bình, báo Cứu quốc, số 153, ngày 28-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.192)

Người lãnh đạo muốn biết rõ ưu điểm và khuyết điểm của mình, muốn biết công tác của mình tốt hay xấu, không gì bằng khuyên cán bộ mình mạnh bạo đề ra ý kiến và phê bình. Như thế, chẳng những không phạm gì đến uy tín của người lãnh đạo mà lại tỏ ra dân chủ thật thà trong Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.319)

Người phạm tội có tội đã đành; người thấy những tội ấy mà không nêu ra, cũng như có tội. Vì vậy bộ đội, cơ quan, đoàn thể và nhân dân phải tổ chức một phong trào thật thà tự phê bình và phê bình từ cấp trên xuống, từ cấp dưới lên, toàn dân đều hăng hái tham gia, để giáo dục nhau, để cùng nhau tẩy trừ ba nạn kia, để dọn đường cho những thắng lợi mới.

(Bài nói chuyện nhân dịp Tết năm Nhâm thìn (1952), báo Nhân dân, số 43, ngày 27-1-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.297)

Người ta ai cũng có khuyết điểm, nhưng ai cũng có ưu điểm. Nếu không có ưu điểm, thì làm cách mạng thế nào được. Nói cái xấu phải nói cả cái tốt. Nếu chỉ chuyên nói cái xấu là lệch.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp quân đội, ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.221)

Người ta ai cũng có tính tốt và tính xấu. Muốn sửa tính xấu phải làm thế nào?

Tự phê bình rồi lại phải phê bình người khác nữa. Ví dụ: tôi làm điều xấu, các đồng chí trông thấy, phải phê bình cho tôi sửa chữa ngay. Nếu tôi có vết nhọ trên trán, các đồng chí trông thấy, lại lấy cớ "nể Cụ" không nói, là tôi mang nhọ mãi. Nhọ ở trên trán thì không quan trọng, nhưng nếu có vết nhọ ở trong óc, ở tinh thần, mà không nói cho người ta sửa tức là hại người.

(Lời nói chuyện trong buổi lễ bế mạc lớp bổ túc trung cấp, báo Vệ quốc quân, số 15, ngày 10-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.260)

Người ta luôn luôn cần không khí để sống. Người cách mạng và đoàn thể cách mạng cần phê bình và tự phê bình thiết tha như người ta cần không khí.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.114)

Nhiều cán bộ, công nhân ta đến nay vẫn chỉ chú ý thi đua làm nhiều, làm nhanh, mà chưa chú ý thi đua làm cho tốt. Một số người vì muốn có nhiều "thành tích", hoặc vì muốn được hưởng mức công cao, lại còn làm bừa, làm ẩu. Làm như vậy rất có hại.

(Tốt, báo Nhân dân, số 2182, ngày 9-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.512)

Những cán bộ có khuyết điểm thường sợ dân nói. Nhưng nếu thành thật với dân, biết mình có lỗi, xin lỗi dân thì dân cũng rất vui lòng và sẽ tha thứ cho.

(Bài nói tại lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, báo Nhân dân, số 4722, ngày 14-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.280)

Những cán bộ (hoặc cơ quan, đoàn thể) được phê bình cần phải *thật thà và công khai tự phê bình, ra sức sửa chữa*. Nếu lời phê bình có chỗ không thật đúng, thì phải giải thích rõ ràng cho quần chúng hiểu. Nhưng dù phê bình đúng cả hay là chỉ đúng một phần nào, chúng ta cũng cần luôn luôn *hoan nghênh quần chúng phê bình*. Tuyệt đối không được áp bức phê bình.

(Phải xem trọng ý kiến của quần chúng, báo Nhân dân, số 900, ngày 21-8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.414)

Những người bị phê bình thì phải vui lòng nhận xét để sửa đổi, không nên vì bị phê bình mà nản chí, hoặc oán ghét.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.272)

Những người bị phê bình (cán bộ hoặc cơ quan), thì phải thật thà tự kiểm thảo trước quần chúng (đăng lên báo), phải quyết tâm sửa đổi.

(Chống bệnh quan liêu..., báo Nhân dân, số 116, từ ngày 6 đến ngày 10-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.140)

Những người cách mạng càng phải kiên quyết thực hành tự phê bình. Không thực hành tự phê bình, thì không xứng đáng là người cách mạng.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.80)

Những người (bất kỳ ở địa vị nào) và những cơ quan được phê bình phải có thái độ thật thà, khiêm tốn. Phê bình đúng, thì phải đăng báo nhận khuyết điểm và quyết tâm sửa chữa. Nếu phê bình sai, thì đăng báo giải thích. Quyết không được "phớt" lời phê bình và "trù" người phê bình.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 8-9-1962, báo Nhân dân, số 3089, ngày 9-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.464)

Nói tóm tắt, thì đạo đức cách mạng là:

Quyết tâm suốt đời đấu tranh cho Đảng, cho cách mạng. Đó là điều chủ chốt nhất.

Ra sức làm việc cho Đảng, giữ vững kỷ luật của Đảng, thực hiện tốt đường lối, chính sách của Đảng.

Đặt lợi ích của Đảng và của nhân dân lao động lên trên, lên trước lợi ích riêng của cá nhân mình. Hết lòng hết sức phục vụ nhân dân. Vì Đảng, vì dân mà đấu tranh quên mình, gương mẫu trong mọi việc.

Ra sức học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, luôn luôn dùng tự phê bình và phê bình để nâng cao tư tưởng và cải tiến công tác của mình và cùng đồng chí mình tiến bộ.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.603)

Phải có chí khí cao thượng, phải "tiên ưu hậu lạc" nghĩa là khó khăn thì phải chịu trước thiên hạ, sung sướng thì hưởng sau thiên hạ. Đây là đạo đức cách mạng.

(Bài nói chuyện tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội,
ngày 21-10-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.403)

Phải có khen cũng phải có chê. Nhưng khen hay là chê đều phải đúng mức. Khen quá lời thì người được khen cũng hổ ngươi. Mà chê quá đáng thì người bị chê cũng khó tiếp thụ.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Văn nghệ toàn quốc lần thứ III,
ngày 1-12-1962, báo Nhân dân, số 3173, ngày 2-12-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.403)

Phải hiểu rằng bổn phận của người cán bộ cách mạng là suốt đời hết lòng hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Phải cố gắng thực hiện

cho kỳ được: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Phải gần gũi nhân dân, học tập nhân dân, vì gần gũi nhân dân sẽ cảm thông những khó khăn, gian khổ của nhân dân, thấy rõ những gương anh hùng của nhân dân, giúp ta củng cố lập trường, trau dồi tư tưởng.

(Người cán bộ cách mạng, báo Nhân dân, số 366, ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.356)

Phải hiểu rằng vì lợi ích của cách mạng mà phê bình, phê bình cốt để sửa chữa cho nhau, phê bình phải thành thật, không được nói bóng bẩy.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.369)

Phải luôn luôn dùng lòng thân ái mà giúp đỡ, lãnh đạo cán bộ. Giúp họ sửa chữa những chỗ sai lầm. Khen ngợi họ lúc họ làm được việc. Và phải luôn luôn kiểm soát cán bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.314)

Phải mở rộng dân chủ; phải mở rộng phê bình và tự phê bình, nhất là phê bình từ dưới lên.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ chín (mở rộng) của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, ngày 24-4-1956, báo Nhân dân, số 785, ngày 27-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.314)

Phải thành thực lắng nghe ý kiến của người ngoài Đảng. Cán bộ và đảng viên không được tự cao tự đại, cho mình là tài giỏi hơn mọi người; trái lại phải học hỏi điều hay điều tốt của mọi người.

(Bài nói chuyện tại lớp bồi dưỡng cán bộ về công tác mặt trận, tháng 8-1962, báo Nhân dân, số 3081, ngày 31-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.455)

Phải thật sự mở rộng dân chủ trong cơ quan. Phải luôn luôn dùng cách *thật thà tự phê bình và thẳng thắn phê bình, nhất là phê bình từ dưới lên*. Phải kiên quyết chống cái thói "cả vú lấp miệng em" ngăn cản quần chúng phê bình. Một đảng viên ở địa vị càng cao, thì càng phải giữ đúng kỷ luật của Đảng, càng phải làm gương dân chủ.

(Nhiệm vụ của chi bộ ở các cơ quan, báo Nhân dân,số 176, từ ngày 6 đến ngày 10-4-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.454)

Phải thật thà tự phê bình và phê bình để sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm, tăng cường đoàn kết. Tìm ra khuyết điểm mà sửa chữa mới là thắng lợi hoàn toàn.

(Thư gửi bộ đội và dân công ở mặt trận Tây Bắc và đồng bằng, ngày 25-12-1952, báo Nhân dân, số 88, ngày 25-12-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.523)

Phải thật thà tự phê bình, hoan nghênh anh chị em phê bình. Phải thật thà tự phê bình chứ không phải là phê bình qua loa. Phải hoan nghênh đồng chí phê bình mình.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.308)

... phải thật thà, thành khẩn tự phê bình, xem lại mình có khuyết điểm gì, anh chị em mình có khuyết điểm gì. Có người sợ nói ra mất thể diện thế là dại, cũng như người có bệnh mà giấu bệnh không nói rõ cho thầy thuốc biết. Giấu bệnh thì bệnh ngày càng nặng. Giấu khuyết điểm thì khuyết điểm ngày càng nhiều.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.308)

Phê bình cho đúng, chẳng những không làm giảm thể diện và uy tín của cán bộ, của Đảng. Trái lại, còn làm cho sự lãnh đạo mạnh mẽ hơn, thiết thực hơn, do đó mà uy tín và thể diện càng tăng thêm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.324)

Phê bình cũng ví như người đi bằng hai chân, nếu chỉ phê bình trên thôi thì đi một chân, không thể đi được. Không nên chỉ nêu khuyết điểm sẽ sinh ra bi quan, mà cần phải nêu thành tích nữa.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.584-585)

Phê bình đúng, thì phải đăng báo nhận khuyết điểm và quyết tâm sửa chữa. *Nếu phê bình sai*, thì đăng báo giải thích. Quyết không được "phớt" lời phê bình và "trù" người phê bình.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 8-9-1962, báo Nhân dân, số 3089, ngày 9-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.464)

Phê bình không phải để mỉa mai, nói xấu. Phê bình là để giúp nhau tiến bộ.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy điện Yên Phụ và Nhà máy đèn Bờ Hồ, báo Nhân dân, số 298, ngày 24-12-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.204)

Phê bình là cốt để giúp nhau tiến bộ. Cho nên phê bình phải có thái độ thành khẩn, tính chất xây dựng. Không nên phê bình ẩu, phê bình suông. Khi phê bình cần phải xét nguyên nhân của khuyết điểm, phải cân nhắc đến ưu điểm, phải đề ra cách sửa chữa.

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa, báo Nhân dân, số 874, ngày 26-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.386)

Phê bình là cốt giúp nhau sửa chữa khuyết điểm, cho nên thái độ của người phê bình phải thành khẩn, nghiêm trang, đúng mực. Phải vạch rõ vì sao có khuyết điểm ấy, nó sẽ có kết quả xấu thế nào, dùng phương pháp gì để sửa chữa. Thuốc phải nhằm đúng bệnh. Tuyệt đối không nên có ý mỉa mai, bới móc, báo thù. Không nên phê bình lấy lệ. Càng không nên "trước mặt không nói, xoi mói sau lưng".

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.114)

Phê bình là giúp đồng chí mình tiến bộ. Mỗi một đồng chí đều tiến bộ thì toàn Đảng tiến bộ. Vì vậy, cần phải tự phê bình và phê bình.

(Nói chuyện với Hội nghị Cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.613)

Phê bình là nêu ưu điểm và vạch khuyết điểm của đồng chí mình.

Tự phê bình là nêu ưu điểm và vạch khuyết điểm của mình.

Tự phê bình và phê bình phải đi đôi với nhau. Mục đích là cho mọi người học lẫn ưu điểm của nhau và giúp nhau chữa những khuyết điểm.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.307)

Phê bình là *quyền lợi* và *nhiệm vụ* của mọi người, là thực hành *dân chủ*.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.114)

Phê bình là thấy ai (cá nhân, cơ quan, đoàn thể) có khuyết điểm thì thành khẩn nói cho họ biết để họ sửa chữa, để họ tiến bộ.

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa, báo Nhân dân, số 874, ngày 26-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.386)

Phê bình mình cũng như phê bình người phải ráo riết, triệt để, thật thà, không nể nang, không thêm bớt. Phải vạch rõ cả ưu điểm và khuyết điểm. Đồng thời, chớ dùng những lời mỉa mai, chua cay, đâm thọc. Phê bình việc làm, chứ không phải phê bình người.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.272)

Phê bình phải nghiêm chỉnh, chắc chắn, phụ trách, nói có sách mách có chứng. Phải phê bình với tinh thần thành khẩn, xây dựng, "trị bệnh cứu người". Chớ phê bình lung tung không chịu trách nhiệm.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 8-9-1962, báo Nhân dân, số 3089, ngày 9-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.464)

Phê bình thì phải rõ ràng, thiết thực, ngay thẳng, thành thật - mục đích là cốt sửa chữa, chứ không phải để công kích, cốt giúp nhau tiến bộ, chứ không phải làm cho đồng chí khó chịu, nản lòng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.308)

Phê bình và đề nghị là quyền dân chủ của mọi công dân. Khi gửi thư cần suy xét kỹ lưỡng, bày tỏ thật thà, viết tên họ và địa điểm rõ ràng, thì cơ quan nhận được thư mới có thể điều tra, nghiên cứu. Thư mà không có tên họ và địa điểm là không có giá trị gì.

(Phải xem trọng ý kiến của quần chúng, báo Nhân dân, số 900, ngày 21-8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.415)

Phê bình và tự phê bình cũng ví như người đi hai chân. Hai chân cùng khoẻ thì tiến mau, nếu một chân dài, một chân ngắn thì tiến chậm.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp của các tổng cục, tháng 5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.587)

Phê bình và tự phê bình là công việc thường xuyên. Ngừng phê bình và tự phê bình tức là ngừng tiến bộ, tức là thoái bộ.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.114)

Phê bình và tự phê bình là tác phong của một đảng cách mạng. Người làm việc thế nào cũng có cái sai, mỗi một đảng viên, một cơ quan, một cấp bộ đảng phải thường xuyên xét lại khuyết điểm để sửa chữa, ưu điểm để phát triển. Quần chúng phê bình những sai lầm thì Đảng phải hoan nghênh.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và Điều lệ của Đảng,
ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.367)

Phê bình và tự phê bình là vũ khí rất cần thiết và rất sắc bén, nó giúp chúng ta sửa chữa sai lầm và phát triển ưu điểm. Vì khéo lợi dụng nó mà Đảng ta và dân ta ngày càng tiến bộ.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Hội Nhà báo Việt Nam,
ngày 8-9-1962, báo Nhân dân, số 3089, ngày 9-9-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.464)

Phê bình và tự phê bình như uống thuốc xổ. Xổ rồi thì phải uống thuốc bổ. Tháo xe đạp ra chùi cho sạch bụi, lúc lắp vào phải cho dầu mỡ, xe mới chạy được. Phê bình xong phải biết cách sửa chữa. Nếu phê bình rồi mà không biết cách sửa chữa là một khuyết điểm to.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp quân đội,
ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.221)

Quyết tâm giúp đỡ loài người ngày càng tiến bộ và thoát khỏi ách áp bức, bóc lột, luôn luôn giữ vững tinh thần chí công vô tư - đó là đạo đức cách mạng.

(Đạo đức cách mạng, báo Nhân dân, số 460, ngày 6-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.508)

Riêng về Đảng, các đồng chí hãy kiểm thảo sự lãnh đạo của Đảng về chính trị và tổ chức, đề cao tinh thần phê bình và tự phê bình trong Đảng, tổ chức việc học tập lý luận và sửa đổi lối làm việc, để cho Đảng ta thành một lực lượng rất mạnh, đưa dân tộc đến bước thành công.

(Thư gửi Hội nghị toàn quốc của Đảng, ngày 20-1-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.315)

Sức có mạnh mới gánh được nặng và đi được xa. Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng, mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.601)

Ta có hai cách để thực hiện thống nhất tư tưởng, đoàn kết nội bộ là: *Phê bình và tự phê bình*.

Từ trên xuống dưới, ai nấy đều phải dùng nó để càng ngày càng đoàn kết, tiến bộ.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị Cán bộ của Đảng lần thứ sáu,
ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16-17)

Ta phải biết cách *phê bình* sáng suốt, khôn khéo, như chiếu tấm gương cho mọi người soi thấu những khuyết điểm của mình, để tự mình sửa chữa.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.284)

... tất cả chúng ta, khi đi ra ngoài phải giữ đạo đức cách mạng cho xứng đáng. Nói chung anh em chúng ta đều tốt nhưng không phải tất cả các đoàn đại biểu của ta đi ra ngoài đều tốt cả. Thí dụ có đoàn đi để mua bán mang về nhiều thứ như người buôn hàng xén. Có thế không? Chín mươi chín người tốt mà một người xấu thì "con sâu bỏ rầu nồi canh" rồi. Ta cần giúp đỡ nhau.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ ngoại giao lần thứ năm, ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.62-63)

Thái độ của một số khá đông cán bộ là: Đối với người khác thì phê bình đúng đắn, nhưng tự phê bình thì quá "ôn hoà". Các đồng chí ấy không mạnh dạn công khai tự phê bình, không vui lòng tiếp thu phê bình - nhất là phê bình từ dưới lên, không kiên quyết sửa chữa khuyết điểm của mình, thường tìm những "khó khăn khách quan" để tự biện hộ. Nói tóm lại: Đối với người khác thì các đồng chí ấy rất "mácxít", nhưng đối với bản thân mình thì mắc vào chủ nghĩa tự do.

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân Dân, số 468, ngày 14-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.521-522)

Thật thà tự phê bình chẳng những giúp cho mình sửa chữa, giúp cho mình tiến bộ, mà còn giúp cho người khác biết để mà tránh.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.81)

Thật thà tự phê bình và thành khẩn phê bình là thứ vũ khí sắc bén nhất để sửa chữa khuyết điểm và phát triển ưu điểm. Vì vậy, chẳng những

chúng ta phải thực hiện mở rộng phê bình và tự phê bình trong Đảng và trong cơ quan chính quyền, mà chúng ta còn phải hoan nghênh những lời phê bình thành thật của nhân dân.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ chín (mở rộng) của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, ngày 24-4-1956, báo Nhân dân, số 785, ngày 27-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.315)

Thấy được khuyết điểm là một bước tiến bộ. Nhưng mới chỉ là bước đầu. Thấy rồi phải lo sửa. Đang sửa thì phải sửa cho hết. Đã sửa rồi thì phải giữ mình đừng để mắc phải nữa.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp quân đội, ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.217)

"Thuốc đắng thì dã tật, nói thật thì được việc". Nói thật tức là phê bình.

(Phê bình, báo Nhân dân, số 16, ngày 12-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.113)

Tìm ra khuyết điểm mà sửa chữa mới là thắng lợi hoàn toàn.

(Thư gửi bộ đội và dân công ở mặt trận Tây Bắc và đồng bằng, ngày 25-12-1952, báo Nhân dân, số 88, ngày 25-12-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.523)

Tin vào dân chúng. Đưa mọi vấn đề cho dân chúng thảo luận và tìm cách giải quyết. Chúng ta có khuyết điểm, thì thật thà thừa nhận trước mặt dân chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.337)

Tóm lại tất cả cán bộ đều phải phê bình, tự phê bình để tiến bộ. Vì Đảng, vì dân tộc, vì giai cấp, vì chủ nghĩa cộng sản mà phải phê bình, tự

phê bình, nhưng phải dân chủ, trên phê bình dưới nhưng phải tự phê bình, dưới phê bình trên nhưng mình cũng phải tự phê bình.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.584)

Tôi mong rằng: từ nay các cán bộ đều biết phê bình và tự phê bình, đều cố gắng sửa đổi lối làm việc, theo đúng đường lối của Chính phủ và Đoàn thể, hợp với lòng dân.

(Thư gửi đồng bào Liên khu IV, giữa năm 1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.397)

Trách nhiệm của cán bộ chính quyền và đoàn thể là phải *xem trọng những phê bình và những đề nghị của quần chúng*. Những cán bộ (hoặc cơ quan, đoàn thể) được phê bình cần phải *thật thà và công khai tự phê bình, ra sức sửa chữa*.

(Phải xem trọng ý kiến của quần chúng, báo Nhân dân, số 900, ngày 21-8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.414)

Trong các cơ quan, phải *thực hành dân chủ*, thường xuyên phê bình nghiêm chỉnh và thật thà tự phê bình để giúp nhau tiến bộ.

(Bài nói tại Đại hội Thi đua lực lượng công an nhân dân, ngày 12-10-1966, báo Nhân dân, số 4580, ngày 22-10-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.170)

Trong chỉnh phong, cán bộ phải làm gương mẫu, phải tự phê bình sâu sắc, và khuyến khích người khác phê bình mình. Phải học hỏi và phổ biến kinh nghiệm những đơn vị tiên tiến, đến tham quan những đơn vị ấy, thảo luận cách làm của họ, so sánh với cách làm của đơn vị mình.

(Mấy kinh nghiệm Trung Quốc mà chúng ta nên học, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.428)

Trong công tác, trong tranh đấu, trong huấn luyện, các đảng viên, các cán bộ, cần phải luôn luôn tự hỏi mình, tự kiểm điểm mình và đồng chí mình. Luôn luôn dùng và khéo dùng cách phê bình và tự phê bình, thì khuyết điểm nhất định hết dần, ưu điểm nhất định thêm lên và Đảng ta nhất định thắng lợi.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.305)

... trong công việc cách mạng, công việc kháng chiến kiến quốc, không có việc sang, việc hèn, *mọi việc đều quan trọng. Mọi người phải làm tròn nhiệm vụ của mình.* Tất cả mọi ngành và tất cả mọi người phải đoàn kết thân mật, hợp tác chặt chẽ, như tay với chân, thì công việc mới dễ dàng thành công.

(Phải chữa cái bệnh cấp bậc, báo Sự thật, số 136, ngày 15-7-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.408)

Trong Đảng ta còn có những người chưa học được, chưa làm được bốn chữ "chí công vô tư", cho nên mắc phải chứng *chủ nghĩa cá nhân*.

Chủ nghĩa cá nhân là như một thứ vi trùng rất độc, do nó mà sinh ra các thứ bệnh rất nguy hiểm, thí dụ những bệnh sau đây:

a) *Bệnh tham lam* - Những người mắc phải bệnh này thì đặt lợi ích của mình lên trên lợi ích của Đảng, của dân tộc, do đó mà chỉ "tự tư tự lợi". Dùng của công làm việc tư. Dựa vào thế lực của Đảng để theo đuổi mục đích riêng của mình.

Sinh hoạt xa hoa, tiêu xài bừa bãi. Tiền bạc đó ở đâu ra? Không xoay của Đảng thì xoay của đồng bào. Thậm chí làm chợ đen buôn lậu. Không sợ mất thanh danh của Đảng, không sợ mất danh giá của mình.

b) *Bệnh lười biếng* - Tự cho mình là cái gì cũng giỏi, việc gì cũng biết. Làm biếng học hỏi, làm biếng suy nghĩ. Việc dễ thì tranh lấy cho mình. Việc khó thì đùn cho người khác. Gặp việc nguy hiểm thì tìm cách để trốn tránh.

c) *Bệnh kiêu ngạo* - Tự cao, tự đại, ham địa vị, hay lên mặt. Ưa người ta tâng bốc mình, khen ngợi mình. Ưa sai khiến người khác. Hễ làm được việc gì hơi thành công thì khoe khoang vênh váo, cho ai cũng không bằng mình. Không thèm học hỏi quần chúng, không muốn cho người ta phê bình. Việc gì cũng muốn làm thầy người khác.

d) *Bệnh hiếu danh* - Tự cho mình là anh hùng, là vĩ đại. Có khi vì cái tham vọng đó mà việc không đáng làm cũng làm. Đến khi bị công kích, bị phê bình thì tinh thần lung lay. Những người đó chỉ biết lên mà không biết xuống. Chỉ chịu được sướng mà không chịu được khổ. Chỉ ham làm chủ tịch này, uỷ viên nọ, chớ không ham công tác thiết thực.

đ) *Thiếu kỷ luật* - Đã mắc bệnh cá nhân thì tư tưởng và hành động cũng đặt cá nhân lên trên. Vì thế mà việc gì cũng không lấy Đảng làm nền tảng. Mình muốn thế nào thì làm thế ấy. Quên cả kỷ luật của Đảng. Phê bình thì cốt công kích những đồng chí mình không ưa. Cất nhắc thì cốt làm ơn với những người mình quen thuộc.

e) *Óc hẹp hòi* - Ở trong Đảng thì không biết cất nhắc những người tốt, sợ người ta hơn mình. Ở ngoài Đảng thì khinh người, cho ai cũng không cách mạng, không khôn khéo bằng mình. Vì thế mà không biết liên lạc hợp tác với những người có đạo đức tài năng ở ngoài Đảng. Vì thế mà người ta uất ức và mình thành ra cô độc.

g) *Óc địa phương* - Bệnh này tuy không xấu bằng các bệnh kia nhưng kết quả cũng rất tai hại. Miễn là cơ quan mình, bộ phận mình, địa phương mình được việc. Còn các cơ quan, bộ phận, địa phương khác ra sao cũng mặc kệ. Đó là vì cận thị, không xem xét toàn thể. Không hiểu rằng lợi ích nhỏ phải phục tùng ích lợi to, ích lợi bộ phận phải phục tùng ích lợi toàn thể.

h) *Óc lãnh tụ* - Đánh được vài trận, hoặc làm được vài việc gì ở địa phương đã cho mình là tài giỏi lắm rồi, anh hùng lắm rồi, đáng làm lãnh tụ rồi.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.295-296)

Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, công bố năm 1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.622)

Trong *đoàn thể* thì phải giữ vững dân chủ tập trung, tập thể lãnh đạo, phải mở rộng tự phê bình và phê bình, *nhất là phê bình từ dưới lên trên*. Có như vậy mới tiến bộ chung, tiến bộ mãi.

(Chớ kiêu ngạo, phải khiêm tốn, báo Nhân dân, số 194, từ ngày 13 đến ngày 15-6-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.507-508)

Trong hoàn cảnh hòa bình ngày nay, số đông cán bộ ta vẫn giữ vững truyền thống cách mạng tốt đẹp, cần cù chất phác, bền bỉ đấu tranh, làm tròn nhiệm vụ.

Song, có một số cán bộ *lầm tưởng hòa bình là thái bình*, thờ ơ với đạo đức cách mạng và mắc nhiều khuyết điểm sai lầm. Thí dụ:

- Muốn nghỉ ngơi, sợ gian khổ, muốn công tác ở thành thị, không thích đi cải cách ruộng đất.

- Ngại công việc khó, không ham học tập, thiếu cảnh giác, kém kỷ luật.

- Muốn ăn tiêu rộng rãi, thích phô trương lãng phí. Do đó mà tự tư, tự lợi, tham ô hủ hoá.

- Ghen tị địa vị, quan liêu bao biện, không tin vào lực lượng quần chúng, không tin tưởng vào đấu tranh chính trị, hễ gặp khó khăn thì dao động hoang mang…

Vì không nhận rõ PHẢI, TRÁI; không giữ vững lập trường, mà phạm những sai lầm khuyết điểm ấy. Cán bộ ta cần phải kiên quyết sửa chữa mới xứng đáng cái danh hiệu cao quý là người cán bộ cách mạng.

(Người cán bộ cách mạng, báo Nhân dân, số 366, ngày 3-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.355-356)

Trong Hội nghị này, các đại biểu nên thật thà tự phê bình và phê bình, cùng nhau trao đổi kinh nghiệm. Kinh nghiệm xấu để giúp nhau sửa chữa. Kinh nghiệm tốt để học tập lẫn nhau.

(Hoan nghênh Hội nghị cán bộ quản lý xí nghiệp, báo Nhân dân, số 616, ngày 9-11-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.192)

Trong kiểm thảo, phải làm cho mọi người *tự động, tự giác* thật thà nêu khuyết điểm của mình, thành thật phê bình anh em. Kiểm thảo thì nhằm vào tư tưởng, lề lối làm việc, kết quả của công việc, chứ không nhằm vào cá nhân.

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân dân, số 45, ngày 14-2-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.318)

Trong lúc phê bình, khuyết điểm phải vạch ra rõ ràng, mà ưu điểm cũng phải nhắc đến. Một mặt là để sửa chữa cho nhau. Một mặt là để khuyến khích nhau, bắt chước nhau.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.279)

Trong mình có hai phe: một phe thiện và một phe ác. Hai phe cùng đấu tranh với nhau.

Nếu đấu tranh để phe thiện thắng, thì phe ác phải bại.

Nếu không đấu tranh mà để cho phe thiện bại, thì là hỏng.

(Bài nói tại lớp chỉnh đảng Trung ương khoá 2, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.98)

Trong mọi việc, chúng ta chỉ có một mục đích, là phụng sự đồng bào, phụng sự Tổ quốc. Chúng ta chỉ có một phương châm, là *chí công vô tư*.

(Thư gửi các ủy viên Ủy ban kháng chiến hành chính Nam bộ, các tỉnh, quận và xã ở Nam bộ, khoảng ngày 15-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.613)

Trong những cuộc hội nghị kiểm thảo và trong các ban huấn luyện này, phải triệt để lợi dụng vũ khí tốt nhất, mạnh nhất là phê bình và tự phê bình một cách dân chủ, kiểm thảo từ cấp trên xuống và từ cấp dưới lên. Các cán bộ các cấp phải lãnh đạo và phải làm kiểu mẫu trong việc kiểm thảo và tự phê bình.

(Lời kêu gọi và khuyên nhủ các chiến sĩ, báo Cứu quốc, số 1676, ngày 26-10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.456)

Trong nội bộ phải thực hành dân chủ, phải luôn luôn tự kiểm thảo để đi đến đoàn kết. Phê bình và tự phê bình phải từ trên xuống dưới, từ dưới lên trên. Phê bình trên công tác cách mạng, phê bình để tiến bộ, không phải để xoi mói.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.270)

Trung thành thẳng thắn với Đảng, với nhân dân là đạo đức cốt yếu của mỗi người cách mạng. Trái lại, giấu giếm sai lầm tức là dối trá với Đảng, với nhân dân, là trái với đạo đức cách mạng.

(Phê bình và tự phê bình, năm 1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.209)

Trừ những người cố ý phá hoại, ngoài ra không ai cố ý sai lầm, sai lầm là vì không hiểu, không biết. Vì vậy, đối với cán bộ bị sai lầm, ta quyết không nên nhận rằng họ muốn như thế, mà công kích họ. Trái lại, ta phải

dùng thái độ thân thiết, giúp họ tìm ra cái cớ vì sao mà sai lầm? Sai lầm như thế, sẽ có hại đến công việc thế nào? Làm thế nào mà sửa chữa?

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.323)

Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ "cộng sản" mà ta được họ yêu mến.

Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị Cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16)

Trước nhất là cán bộ các cơ quan, các đoàn thể, cấp cao thì quyền to, cấp thấp thì quyền nhỏ. Dù to hay nhỏ, có quyền mà thiếu lương tâm là có dịp đục khoét, có dịp ăn của đút, có dịp "dĩ công vi tư".

Vì vậy, cán bộ phải thực hành chữ LIÊM trước, để làm kiểu mẫu cho dân.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Trước ta nói phê bình và tự phê bình, bây giờ phải nói tự phê bình và phê bình. Nói như thế là chú trọng phê bình mình trước, phê bình người sau, phê bình mình là chính, phê bình người là phụ.

(Bài nói tại Hội nghị Kiểm thảo chiến dịch Đường số 18, báo Quân đội nhân dân, số 15, ngày 4-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.75)

Trường kỳ kháng chiến là một viên đá thử vàng đối với mỗi một quốc dân, đồng thời là một trường học để rèn luyện cho cán bộ. Vì vậy, chúng ta:

Phải tuyệt đối giữ kỷ luật.

Phải tuyệt đối giữ bí mật.

Đối với đồng sự, phải đoàn kết chặt chẽ, khuyên nhau, giúp nhau.

Đối với dân chúng, phải thân cận, phải giúp đỡ họ mọi việc, phải làm cho dân tin, dân phục, dân yêu.

Chớ bao giờ ngồi không. Lúc rảnh việc, thì nên nghiên cứu các vấn đề, hoặc theo sức mình mà tăng gia sản xuất. Như thế đã bổ ích cho thân thể lại vui cho tinh thần.

Chớ tắm nước lã nhiều quá. Chớ uống nước lã, chớ ăn no quá, chớ ngủ trưa nhiều.

Đó là những lời thô thiển, nhưng mà thiết thực. Mong rằng do sự lãnh đạo của các Bộ trưởng và Thứ trưởng, các bạn sẽ làm đúng, để giữ vững và nâng cao tinh thần và lực lượng mọi người, để giúp sức cho cuộc kháng chiến cứu quốc mau đi đến thắng lợi.

(Thư gửi các nhân viên cơ quan Chính phủ, ngày 16-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.176-177)

Từ Trung ương đến chi bộ xã đều phải làm đúng nguyên tắc lãnh đạo tập thể, cá nhân phụ trách; đều phải chống cái tệ sùng bái cá nhân và quan liêu mệnh lệnh; đều phải thật thà tự phê bình và phê bình thẳng thắn; đều phải thật sự dân chủ.

(Kết luận về đợt 1 của Hội nghị Trung ương lần thứ 10 (mở rộng), ngày 1-10-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.431)

Tự phê bình là cá nhân (cơ quan hoặc đoàn thể) thật thà nhận khuyết điểm của mình để sửa chữa, để người khác giúp mình sửa chữa, mà cũng để người khác biết mà tránh những khuyết điểm mình đã phạm.

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa,báo Nhân dân, số 874, ngày 26-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.386)

Tự phê bình phải thật thà, phê bình phải thành khẩn, không mỉa mai, nói xấu.

(Bài nói chuyện với đại biểu cán bộ, đảng viên tỉnh Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.618)

Tự phê bình phải *thật thà*. Khi tự mình kiểm điểm cũng như khi tự phê bình trước mọi người, có khuyết điểm gì nói hết, không giấu giếm chút gì. Phải tìm cho ra vì sao mà sai lầm. Sai lầm ấy sẽ thế nào? Dùng cách gì mà sửa chữa? Và phải *kiên quyết sửa chữa*.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.82)

Tự phê bình rồi để sửa chữa, để tiến bộ, cho nên *phải thật thà, phải triệt để*, mới có kết quả. Nếu chỉ làm cho qua chuyện, chỉ có hình thức, thì vô ích.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.81)

Tự phê bình và phê bình là thứ vũ khí giúp cho quân đội ta trở nên quân đội tất thắng.

(Bài nói tại Hội nghị Kiểm thảo Chiến dịch đường số 18, báo Quân đội nhân dân, số 15, ngày 4-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.77)

Tự phê bình và phê bình là thứ vũ khí sắc bén nhất, nó giúp cho Đảng ta mạnh và ngày càng thêm mạnh. Nhờ nó mà chúng ta sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm, tiến bộ không ngừng.

Cho nên đảng viên và cán bộ cần phải nâng cao giác ngộ tư tưởng ngăn ngừa tự đại tự cao, mạnh dạn công khai tự phê bình, vui vẻ tiếp thụ lời phê bình của người khác.

(Tự phê bình và phê bình, báo Nhân dân, số 468, ngày 14-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.521)

Tự phê bình và phê bình phải thật thà vạch khuyết điểm. Có lỗi mà không vạch ra không khác gì người có bệnh mà không chịu khai với thầy thuốc.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết Chiến dịch Lê Hồng Phong II, từ ngày 23 đến ngày 28-10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.459)

Tự phê bình và sửa khuyết điểm có khi dễ, nhưng cũng có khi khó khăn, đau đớn, vì tự ái, vì thói quen, hoặc vì nguyên nhân khác. Đó là một cuộc đấu tranh.

(Tự phê bình, báo Nhân dân, số 9, ngày 20-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.82)

Tự phê bình, phê bình, tổng kết, phổ biến và học tập kinh nghiệm đó là việc rất hay, nên gây thành một tác phong chung trong quân đội, chính quyền và đoàn thể.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết Chiến dịch Lê Hồng Phong II, từ ngày 23 đến ngày 28-10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.457)

Uy tín của người lãnh đạo là ở chỗ mạnh dạn thực hiện tự phê bình và phê bình, biết học hỏi quần chúng, sửa chữa khuyết điểm, để đưa công việc ngày càng tiến bộ chứ không phải ở chỗ giấu giếm khuyết điểm và e sợ quần chúng phê bình.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.421)

Vạch khuyết điểm để sửa chữa, nhưng cũng phải nêu ưu điểm để phát huy.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết Chiến dịch Lê Hồng Phong II, từ ngày 23 đến ngày 28-10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.459)

Vậy đảng viên bắt buộc, lúc kiểm thảo, phê bình, tự phê bình phải thật thành khẩn, đào đến tận gốc rễ ưu khuyết điểm, phải nói cho hết.

Và các anh em ngoài Đảng:

Có gì phải *nói hết*.

Có hoài nghi gì Đảng phải *nói hết*.

Đối với đảng viên cùng cơ quan có gì phải *nói hết*.

Đấy không phải là nói xấu mà là giúp cho Đảng sửa chữa.

Rất hoan nghênh và mong các cô, các chú làm được.

Nói thì đứng về tinh thần đoàn kết thân ái, cố nhiên không phải là nói chua nói chát, nói cạnh nói khóe.

Làm như vậy là giúp cho Đảng tiến bộ.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương, ngày 6-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.60)

Về chính trị: Cần trau dồi tư tưởng và đạo đức của người cán bộ trong chế độ dân chủ: yêu nước, yêu dân, yêu nghề, đoàn kết nội bộ, thi đua học tập, thi đua công tác.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ y tế toàn quốc năm 1953, khoảng tháng 6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.154)

Vết tích xấu nhất và nguy hiểm nhất của xã hội cũ là *chủ nghĩa cá nhân*.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.602)

Vì chưa rửa gột sạch *chủ nghĩa cá nhân*, cho nên có đảng viên còn "kể công" với Đảng. Có ít nhiều thành tích, thì họ muốn Đảng "cảm ơn" họ.

Họ đòi ưu đãi, họ đòi danh dự và địa vị. Họ đòi hưởng thụ. Nếu không thoả mãn yêu cầu của họ thì họ oán trách Đảng, cho rằng họ "không có tiền đồ", họ "bị hy sinh". Rồi dần dần họ xa rời Đảng, thậm chí phá hoại chính sách và kỷ luật của Đảng.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.607)

Vì ham danh vọng và địa vị, cho nên khi phụ trách một bộ phận nào, thì lôi người này, kéo người khác, ưa ai thì kéo vào, không ưa thì tìm cách tẩy ra. Thế là chỉ biết có mình, chỉ biết có bộ phận mình mà quên cả Đảng. Đó là *một thứ bệnh hẹp hòi*, trái hẳn với nguyên tắc tập trung và thống nhất của Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.276)

Vì quan liêu, tham ô, lãng phí có hại cho nhân dân, cho Chính phủ, cho đoàn thể, cho kháng chiến và kiến quốc, nên mọi người có quyền và có nghĩa vụ phải chống. Bước đầu thì chống bằng cách kiểm thảo và phê bình. Còn những người, những cơ quan hoặc đoàn thể nào phạm những điều ấy, thì cần phải thật thà và công khai tự kiểm thảo và kiên quyết sửa đổi.

(Chống quan liêu, tham ô, lãng phí, báo Nhân dân, số 68, ngày 31-7-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.457)

Vì thiếu đạo đức cách mạng, thiếu tinh thần trách nhiệm mà đâm ra hư hỏng như ăn cắp của công, vung phí tiền bạc và vật liệu của Nhà nước và của tập thể, làm hại đến việc phát triển kinh tế và văn hóa để nâng cao đời sống của nhân dân.

(Đoàn kết tiến lên giành thắng lợi mới, báo Nhân dân, số 3235, ngày 3-2-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.29)

- Việc nước lấy Đoàn thể làm cốt cán. Việc Đoàn thể lấy cán bộ làm cốt cán. Cán bộ lấy đạo đức làm cốt cán.

- Người cán bộ phải chú ý chớ tham sắc, chớ tham tài, chớ sợ khó nhọc, nguy hiểm.

(Điện gửi hội nghị quân sự toàn quốc, ngày 19-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.265)

Việc phê bình phải từ trên xuống và từ dưới lên. Cấp trên phê bình, chưa đủ. Đồng chí, đồng sự phê bình, chưa đủ. Phải hoan nghênh quần chúng phê bình nữa, thì sự phê bình mới hoàn toàn.

(Thuốc đắng dã tật nói thật mất lòng, báo Sự thật, số 109, ngày 15-4-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.53)

Việc tranh đấu với kẻ địch ở tiền tuyến bằng súng, bằng gươm còn dễ, nhưng việc tranh đấu với kẻ địch trong người, trong nội bộ, trong tinh thần, là một khó khăn, đau xót.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương, ngày 6-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.56)

Phần III

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ CHỐNG THAM Ô, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC

- Tham ô là hành động xấu xa nhất, tội lỗi, đê tiện nhất trong xã hội.

Hồ Chí Minh

- Lãng phí tuy không lấy của công đút túi, song kết quả cũng rất tai hại cho nhân dân, cho Chính phủ. Có khi tai hại hơn nạn tham ô.

Hồ Chí Minh

Ai cũng có lòng yêu nước, chẳng qua có lúc vì lợi nhỏ mà quên nghĩa lớn.

(Lời tuyên bố với quốc dân sau khi đi Pháp về, ngày 23-10-1946, báo Cứu quốc, số 384, ngày 23-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.471)

Ai cũng có thể và cũng nên tiết kiệm.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.354)

Ai cũng có tính tốt và tính xấu.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.294)

Ai cũng thấy siêng năng, trong sạch là tốt. Điều đó không ai chối cãi được. Thế mà vì sao vẫn không làm hay không làm được? Chẳng những không làm được mà còn làm trái lại? Đó là vì cái tâm mình không chính.

(Bài nói tại lớp chỉnh Đảng Trung ương khóa 2, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.98)

"Ba xây" và "ba chống" quan hệ chặt chẽ với nhau. Làm "ba chống" triệt để nhằm bảo đảm cho công việc "ba xây" thành công. "Ba xây" phát triển mạnh mẽ thì đối tượng "ba chống" sẽ được xóa bỏ tận gốc.

Cuộc vận động này lấy *giáo dục làm chính*: khen ngợi những người tốt, việc tốt; khuyến khích những người có khuyết điểm tự giác tự động cố gắng sửa chữa để trở nên người tốt. Phải tiến hành khẩn trương, nhưng không nóng vội. Làm nơi nào phải thật tốt nơi ấy, để rút kinh nghiệm phổ biến cho nơi khác.

Để thực hiện tốt cuộc vận động, cần chú ý mấy điểm sau đây:

- Phải kết hợp chặt chẽ cuộc vận động với phong trào thi đua yêu nước.

- Phải liên hệ chặt chẽ giữa cấp trên với cấp dưới, giữa cán bộ, đảng viên và quần chúng.

- Cán bộ (trước hết là cán bộ phụ trách), đảng viên, đoàn viên phải gương mẫu, xung phong, thật thà tự phê bình và thành khẩn phê bình, có khuyết điểm thì quyết tâm sửa chữa.

- Phải mạnh dạn phát động quần chúng, lắng nghe ý kiến của quần chúng.

- Đảng ủy các cấp phải lãnh đạo chặt chẽ cuộc vận động. Thủ trưởng các ngành phải thật sự phụ trách cuộc vận động.

- Toàn thể cán bộ, đảng viên, đoàn viên, công nhân, viên chức phải hăng hái tham gia cuộc vận động với tinh thần phấn khởi và chí khí quyết thắng.

Đây là một cuộc vận động to lớn, một cuộc vận động cách mạng. Nó sẽ đưa lại một sự chuyển biến mạnh mẽ và sâu sắc về tư tưởng và tổ chức, về chính trị và kinh tế. Cuộc vận động này kết quả tốt sẽ góp phần rất to lớn vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc thành công và đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà thắng lợi.

(Bài nói tại Hội nghị Phổ biến nghị quyết của Bộ Chính trị về cuộc vận động "Nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu", báo Nhân Dân, số 3416, ngày 4-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.141-142)

Bán ngôi thứ làm cho óc người ta đen tối thêm! Tiền lấy như vậy cũng là một thứ tiền phi nghĩa.

(Bỏ cách làm tiền ấy đi!, báo Cứu quốc, số 69, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.63)

Bất kỳ ở địa vị nào, làm công tác gì nếu lười biếng, nếu dùng cách không chính đáng để kiếm tiền như bọn đầu cơ tích trữ thì đều không vẻ vang.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.578)

Bất kỳ ở địa vị nào, làm công việc gì, hễ cố gắng thi đua, làm tròn nhiệm vụ, tức là anh hùng.

(Một anh "mẹ thương binh", báo Nhân Dân, số 64, ngày 3-7-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.439)

Bây giờ Chính phủ, Đoàn thể, nhân dân, bộ đội đang ra sức thi đua tăng gia sản xuất và tiết kiệm, cũng như đang vun trồng một rừng cây. Rừng cây thì chắc chắn nở hoa sinh quả; nhưng cũng có những con sâu mọt rút lá, cắn hoa, khoét quả. Chúng ta phải tiêu diệt các con sâu mọt ấy: Ấy là bệnh quan liêu, nạn tham ô lãng phí. Cho nên Chính phủ, Đoàn thể đề ra việc chống tham ô lãng phí, chống bệnh quan liêu và kêu gọi các cơ quan, các ngành, các địa phương tiến hành công tác này.

(Bài nói tại buổi phát động phong trào sản xuất và tiết kiệm, ngày 17-3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.344-345)

... bệnh quan liêu là nguồn gốc sinh ra lãng phí, tham ô. Kinh nghiệm chứng tỏ rằng: Ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó chắc có tham ô, lãng phí; nơi nào bệnh quan liêu càng nặng thì nơi đó càng nhiều lãng phí, tham ô. Cho nên, muốn triệt để chống tham ô, lãng phí thì phải kiên quyết chống nguồn gốc của nó là bệnh quan liêu.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417).

Cá nhân chủ nghĩa đẻ ra hàng trăm tính xấu như siêng ăn, biếng làm, kèn cựa, nghĩ đến mình không nghĩ đến đồng bào, tham danh lợi, địa vị, v.v..

(Nói chuyện với học sinh và giáo viên Trường phổ thông cấp III Chu Văn An (Hà Nội), ngày 31-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.595)

Cá nhân chủ nghĩa: Ít nghĩ đến lợi ích chung của cách mạng, của nhân dân, mà thường lo cho lợi ích riêng của mình. Tham danh lợi, hay suy tị. Có chút thành tích thì tự cao, tự đại, kiêu ngạo, công thần, gây lủng củng trong nội bộ.

(Đoàn kết tiến lên giành thắng lợi mới, báo Nhân Dân, số 3235, ngày 3-2-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.29)

Các bạn phải hiểu rằng: trong lúc này, hoang phí xa xỉ là:

Trái với tư cách của những người yêu nước, những người cán bộ.

Trái với lòng dân, trái với đạo đức cách mạng.

Trái với cả oai tín và thể diện của các bạn.

Các bạn phải mau mau sửa đổi cho xứng đáng là người yêu nước, là người cán bộ.

(Cán bộ và đời sống mới, báo Sự thật, số 88, ngày 2-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.241)

Các chú đang học chống tham ô, lãng phí phải không?

Ai cũng biết tham ô là xấu. Tham ô là gì? Là ăn cắp của công, của riêng của người ta, hay của nhân dân.

Ăn cắp thì ai cũng biết là xấu. Không ai khoe là đã ăn cắp vì biết nó là xấu. Trong xã hội đế quốc, tư bản, phong kiến, người không ăn cắp, tham ô rất ít. Không nhiều thì ít đều có cả.

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu, khoảng năm 1952-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.5)

Các chú không lấy của công làm của tư, không lấy chiến lợi phẩm về cho gia đình bè bạn mới chỉ là Liêm một nửa. Các chú phải dạy cho bộ đội và khuyến khích nhân dân không lấy của công, không lấy chiến lợi phẩm làm của riêng mới thật là Liêm.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp quân đội, ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.220).

Các chú phải làm thế nào một bát gạo, một đồng tiền, một viên đạn, một viên thuốc, một tấc vải, phải đi thẳng đến chiến sĩ. Đó là bổn phận của các chú.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.433)

Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Hội nghị cán bộ thanh tra toàn miền Bắc lần thứ III, năm 1960

… các cơ quan thanh tra Nhà nước chẳng những kiểm tra chống lãng phí, tham ô mà còn phải chống bệnh quan liêu, mệnh lệnh để giúp các cơ quan Nhà nước cải tiến công tác, giữ gìn kỷ luật, thực hành dân chủ, góp phần củng cố bộ máy Nhà nước.

(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ thanh tra, ngày 5-3-1960, báo Nhân dân, số 2179, ngày 6-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.503)

CÁCH KIỂM TRA

1. Kiểm tra phải có hệ thống nghĩa là khi đã có nghị quyết, thì phải lập tức đốc thúc sự thực hành nghị quyết ấy, phải biết rõ sự sinh hoạt và cách làm việc của cán bộ và nhân dân địa phương ấy. Có như thế mới kịp thời thấy rõ những khuyết điểm và những khó khăn, để sửa đổi các khuyết điểm và tìm cách giúp đỡ để vượt qua mọi sự khó khăn.

2. Kiểm tra không nên chỉ bằng cứ vào các tờ báo cáo, mà phải đi đến tận nơi.

3. Kiểm tra phải dùng cách thức thật thà tự phê bình và phê bình, để tỏ rõ hết mọi khuyết điểm và tìm cách sửa chữa những khuyết điểm ấy. Như thế, thì cán bộ càng thêm trọng kỷ luật và lòng phụ trách.

(Một việc mà các cơ quan lãnh đạo cần thực hành ngay, báo Sự thật, số 103, ngày 30-11-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.637)

Cán bộ chính quyền và đoàn thể ta phải *tẩy cho sạch* bệnh quan liêu, mệnh lệnh, nếu không thì sẽ bị dân tẩy.

(Công trái, báo Cứu quốc, số 1859, ngày 11-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.112)

Cán bộ chính quyền và đoàn thể - Phải gột rửa sạch những bệnh quan liêu, mệnh lệnh, hình thức. Phải luôn luôn đi sát với dân chúng. Phải thực hành Cần Kiệm Liêm Chính.

(Tình hình thế giới từ hạ tuần tháng 9 đến thượng tuần tháng 11 năm 1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.484)

Cán bộ của làng phải là người trong sạch, công bình, thạo việc, có thể làm gương cho dân làng; có thể hy sinh lợi ích riêng cho lợi ích chung. Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, dân có quyền lựa chọn những cán bộ như thế.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.119-120)

Cán bộ kinh tế tài chính phụ trách nhiều tiền của, mà chưa hoàn toàn thông thạo việc quản lý tiền của ấy. Cho nên chúng ta cần phải ra sức học tập quản lý tài sản quốc gia mà ngành mình phụ trách. Đồng thời phải trau dồi đạo đức cách mệnh: *chí công vô tư, cần kiệm liêm chính*. Một lòng một dạ phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, phụng sự kháng chiến. Dùng cách thật thà tự phê bình và phê bình, để tẩy trừ những thói tham ô lãng phí và bệnh quan liêu, để cùng nhau tiến bộ.

(Thư gửi Hội nghị cán bộ tài chính, ngày 20-2-1952,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.322).

Cán bộ lãnh đạo cần phải chống bệnh quan liêu, chống cách lãnh đạo chung chung. Cần phải đi sâu đi sát, điều tra nghiên cứu. Cần phải khuyến khích, thu góp, bổ sung và phổ biến rộng rãi những sáng kiến hay, những kinh nghiệm tốt của quần chúng.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Đoàn Thanh niên
Lao động Việt Nam, ngày 24-3-1961, báo Nhân dân,
số 2561, ngày 25-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.91)

Cán bộ nào mà tham ô, hủ hoá là có tội to với Đảng và Chính phủ, có tội to với nhân dân và có tội to cả với anh chị em cán bộ khác. Vì người ta không nói tên anh A, anh B, hoặc anh C tham ô hủ hoá; mà người ta nói cán bộ cải cách ruộng đất tham ô hủ hoá.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất Bắc - Bắc,
ngày 17-12-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.210)

Cán bộ phải đoàn kết chặt chẽ với nhau, phải gần gũi nhân dân, ra sức phục vụ nhân dân, chăm lo đến đời sống của nhân dân; hết sức chống quan liêu, tham ô, lãng phí.

(Thư gửi đồng bào Khu tự trị Thái-Mèo nhân dịp kỷ niệm một năm thành lập khu tự trị, ngày 7-5-1956, báo Nhân dân, số 796, ngày 9-5-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.327)

Cán bộ phải đoàn kết nhất trí, giữ vững đạo đức cần, kiệm, liêm, chính; kiên quyết chống quan liêu, tham ô, lãng phí; hết lòng hết dạ phục vụ nhân dân; chấp hành nghiêm chỉnh chính sách của Chính phủ và pháp luật của Nhà nước.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm Quốc khánh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-9-1956, báo Nhân dân, số 912, ngày 2-9-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.424)

Cán bộ phải tuyệt đối tránh bệnh quan liêu, mệnh lệnh, phải hết sức chống bệnh hình thức, chống lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.84)

Cán bộ quân, dân, chính, đảng phải đoàn kết chặt chẽ; phải luôn luôn gần gũi nhân dân, ra sức phục vụ nhân dân, phải cần, kiệm, liêm, chính, kiên quyết chống quan liêu mệnh lệnh, tham ô lãng phí.

(Thư gửi đồng bào khu tự trị Việt Bắc, ngày 10-8-1956, báo Nhân dân, số 889, ngày 10-8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.406)

Cán bộ ta nói chung là tốt. Nhưng vẫn có một số ít chưa giũa gọt hết chủ nghĩa cá nhân, chưa rửa sạch hết thói xấu tham ô lãng phí, chưa đi đúng đường lối quần chúng…

Vì vậy, đẩy mạnh giáo dục chủ nghĩa xã hội và đấu tranh chống tư tưởng tư hữu là việc rất cấp bách và rất quan trọng.

(Cần đẩy mạnh giáo dục chủ nghĩa xã hội khắp nông thôn,
báo Nhân Dân, số 2406, ngày 20-10-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.702-703)

Cán bộ và chiến sĩ phải nhã nhặn đối với dân, gần gũi và giúp đỡ dân, thi hành đúng chính sách của Chính phủ và giữ vững nền nếp liêm khiết, giản dị.

(Thư gửi đồng bào, chiến sĩ và cán bộ vùng mới giải phóng
ở đồng bằng Bắc Bộ, ngày 3-7-1954, báo Nhân dân,
số 202, từ ngày 7 đến ngày 9-7-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.533).

Cán bộ và đảng viên càng phải nâng cao tinh thần phụ trách, nêu gương "cần kiệm liêm chính", không xâm phạm một đồng xu, hạt thóc của Nhà nước, của nhân dân; phải chống bệnh quan liêu, mệnh lệnh là nguồn gốc sinh ra tham ô, lãng phí.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội,
giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563,
ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Cán bộ, đảng viên và đoàn viên phải đoàn kết chặt chẽ; phải hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, đặt lợi ích chung của nhân dân lên trên lợi ích riêng của mình; phải làm *gương mẫu* trong đoàn kết dân tộc, trong học tập và trong lao động sản xuất; phải chống quan liêu, mệnh lệnh, lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hà Giang,
ngày 27-3-1961, báo Nhân dân, số 2566, ngày 30-3-1961
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.96)

Cần phải dứt khoát rằng số đông cán bộ và công nhân ta đều tận tụy và trong sạch. Cho nên chúng ta đã thu được những thành tích to lớn trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9 -1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.415)

Cần phải *đoàn kết nông dân lao động*. Nếu biết đoàn kết nông dân lao động thì việc gì làm cũng có kết quả tốt; nếu không biết đoàn kết nông dân lao động thì công việc sẽ không chạy, kéo dài thời gian mà kết quả không tốt.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt I ở Thái Nguyên, ngày 12-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.53)

Chế độ thực dân đã đầu độc dân ta với rượu và thuốc phiện. Nó đã dùng mọi thủ đoạn hòng hủ hoá dân tộc chúng ta bằng những thói xấu, lười biếng, gian giảo, tham ô và những thói xấu khác. Chúng ta có nhiệm vụ cấp bách là phải giáo dục lại nhân dân chúng ta. Chúng ta phải làm cho dân tộc chúng ta trở nên một dân tộc dũng cảm, yêu nước, yêu lao động, một dân tộc xứng đáng với nước Việt Nam độc lập.

Tôi đề nghị mở một chiến dịch giáo dục lại tinh thần nhân dân bằng cách thực hiện: CẦN, KIỆM, LIÊM, CHÍNH.

(Những nhiệm vụ cấp bách của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Chiến lợi phẩm cũng là của công, của nhân dân, của quốc gia, không phải của địch. Súng đạn, thuốc men, dụng cụ, lương thực là máu mủ của đồng bào. Chiến sĩ ta lại phải đổ máu mới lấy lại được. Phải biết thương tiếc, giữ gìn, bảo vệ. Không được phung phí, hoặc chiếm làm của riêng

cá nhân, khi canh gác phải biết thu dọn cho ngăn nắp, và che mưa nắng cho chu đáo.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị tổng kết chiến dịch Lê Hồng Phong II, ngày 23 đến ngày 28 tháng 10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.458-459)

Chính nghĩa là không tà, nghĩa là thẳng thắn, đứng đắn. Điều gì không đứng đắn, thẳng thắn, tức là tà.

CẦN, KIỆM, LIÊM, là gốc rễ của CHÍNH. Nhưng một cây cần có gốc rễ, lại cần có ngành, lá, hoa, quả mới là hoàn toàn. Một người phải Cần, Kiệm, Liêm, nhưng còn phải CHÍNH mới là người hoàn toàn.

(Cần kiệm liêm chinh, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.129)

Chống tham ô - Tham ô là hành động xấu xa nhất của con người. Nhân dân lao động ta làm lụng đổ mồ hôi sôi nước mắt để góp phần xây dựng *của công* - của Nhà nước và của tập thể. Của công ấy là nền tảng vật chất của chế độ xã hội chủ nghĩa, là nguồn gốc chủ yếu để nâng cao đời sống của nhân dân ta.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.416)

Chống tham ô, lãng phí thì nêu rõ ai tham ô, ai lãng phí? Cơ quan nào tham ô? Lãng phí cách thế nào? Ngày tháng nào? v.v.. Chớ viết lung tung.

(Cách viết, ngày 17-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.208)

Chống tham ô, lãng phí, quan liêu là cách mạng.

Cách mạng là tiêu diệt những cái gì xấu, xây dựng những cái gì tốt. Chúng ta *làm* cách mạng để tiêu diệt chế độ thực dân, phong kiến, để xây dựng dân chủ mới.

Thực dân và *phong kiến* tuy bị tiêu diệt, nhưng cái *nọc xấu* của nó (tham ô, lãng phí, quan liêu) vẫn còn, thì cách mạng vẫn chưa hoàn toàn thành công, vì nọc xấu ấy ngấm ngầm ngăn trở, ngấm ngầm phá hoại sự nghiệp xây dựng của cách mạng.

Có những người trong lúc tranh đấu thì hăng hái, trung thành, không sợ nguy hiểm, không sợ cực khổ, không sợ quân địch, nghĩa là *có công với cách mạng*. Song đến khi có ít nhiều quyền hạn trong tay thì đâm ra kiêu ngạo, xa xỉ, phạm vào tham ô, lãng phí, quan liêu, *không tự giác, mà biến thành người có tội với cách mạng*. Chúng ta phải cứu vãn họ, giúp họ khôi phục đạo đức cách mạng. Có những người miệng thì nói: Phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, nhưng bị vật chất dỗ dành mà phạm vào tham ô, lãng phí, hại đến Tổ quốc, nhân dân. Chúng ta phải giáo dục họ, đưa họ vào con đường cách mạng.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.361)

Chống tham ô, lãng phí, quan liêu là dân chủ.

Bộ đội không ngại hy sinh xương máu để kháng chiến cứu nước. Đồng bào không ngại hy sinh mồ hôi nước mắt để kháng chiến cứu nước. Chiến sĩ gửi tính mệnh mình, đồng bào gửi công, gửi của mình trong tay Chính phủ và Đoàn thể, để kháng chiến kiến quốc. Đó *cũng là một hình thức dân chủ tập trung*.

Chính phủ và Đoàn thể giao cho cán bộ cái quyền điều khiển bộ đội, sử dụng tiền của trong công cuộc kháng chiến kiến quốc. Nhiệm vụ của cán bộ là chăm nom, yêu mến mỗi một chiến sĩ, quý trọng, tiết kiệm mỗi một đồng tiền, một bát gạo, một giờ công của đồng bào. Đồng thời, chiến sĩ và đồng bào *có quyền* đòi hỏi cán bộ phải làm tròn nhiệm vụ đó, *có quyền* phê bình chỉ trích những cán bộ nào không làm tròn nhiệm vụ đó.

Dân chủ là dựa vào lực lượng quần chúng, đi đúng đường lối quần chúng. Cho nên phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu *ắt phải dựa vào lực lượng quần chúng* thì mới thành công.

Quần chúng tức là toàn thể chiến sĩ trong quân đội, toàn thể công nhân trong xưởng, toàn thể nhân viên trong cơ quan, v.v., rồi đến toàn thể nhân dân. Cũng như mọi việc khác, việc "chống" này *phải động viên quần chúng, phải thực hành dân chủ*, phải làm cho quần chúng hiểu rõ, làm cho quần chúng hăng hái tham gia thì mới chắc chắn thành công. Quần chúng tham gia càng đông, thành công càng đầy đủ, mau chóng.

Nhiệm vụ của quần chúng là phải hăng hái tham gia phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu. Chiến sĩ xuất công, nhân dân xuất của để đánh giặc, cứu nước. Tham ô, lãng phí, quan liêu là một thứ "*giặc ở trong lòng*". Nếu chiến sĩ và nhân dân ra sức *chống giặc ngoại xâm* mà quên chống giặc nội xâm, như thế là chưa làm tròn nhiệm vụ của mình. Vì vậy, chiến sĩ và nhân dân phải hăng hái tham gia phong trào ấy.

Chúng ta từ trên đến dưới phải đồng tâm hiệp lực để thắng lợi trong phong trào này. Mà thắng lợi trong phong trào này sẽ giúp chúng ta đoàn kết hơn nữa, nâng cao năng suất hơn nữa. Nó giúp cán bộ ta cải tạo tư tưởng, nâng cao giác ngộ, thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật thà phụng sự bộ đội và nhân dân. Nó giúp chính quyền ta thành một chính quyền trong sạch, xứng đáng với lòng tin tưởng và sự hy sinh của chiến sĩ và đồng bào. Nó sẽ giúp chúng ta hoàn thành đầy đủ kế hoạch tăng gia sản xuất và tiết kiệm của Chính phủ và của Đoàn thể. Nó sẽ giúp chúng ta chuẩn bị mau đầy đủ để tiến sang tổng phản công.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.362-363)

Chớ có lên mặt "quan cách mạng". Chớ có tưởng đi tuyên truyền đây là đi dạy người ta chứ không cần học lại người ta; lãnh đạo người ta chứ không chịu người ta phê bình.

(Lời căn dặn các đội viên tuyên truyền xung phong, ngày 20-10-1945, báo Cứu quốc, số 73, ngày 22-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.72)

- Chớ tự kiêu, tự mãn.

- Chớ rượu chè, cờ bạc, trai gái, hút thuốc phiện.

- Chớ để lộ bí mật.

- Chớ xa xỉ, tham ô lãng phí.

- Phải kính trọng nhân dân, giúp đỡ nhân dân, đoàn kết với nhân dân.

- Phải khiêm tốn, nghiêm chỉnh.

- Phải giữ gìn tính chất trong sạch, chất phác của người chiến sĩ cách mạng.

- Phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.

- Phải làm đúng 10 điều kỷ luật.

- Phải luôn luôn cảnh giác, và phải thực hiện tự phê bình và phê bình để tiến bộ không ngừng.

(Lời căn dặn các đơn vị bộ đội vào thành, tháng 10-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.82-83)

Chủ nghĩa cá nhân đẻ ra trăm thứ bệnh nguy hiểm: quan liêu, mệnh lệnh, bè phái, chủ quan, tham ô, lãng phí… Nó trói buộc, nó bịt mắt những nạn nhân của nó, những người này bất kỳ việc gì cũng xuất phát từ lòng tham muốn danh lợi, địa vị cho cá nhân mình, chứ không nghĩ đến lợi ích của giai cấp, của nhân dân.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.611)

Chủ nghĩa cá nhân là một thứ rất gian giảo, xảo quyệt; nó khéo dỗ dành người ta đi xuống dốc. Mà ai cũng biết rằng xuống dốc thì dễ hơn lên dốc. Vì thế mà càng nguy hiểm.

Muốn gột rửa sạch những vết tích xấu xa của xã hội cũ, muốn rèn luyện đạo đức cách mạng, thì chúng ta phải ra sức học tập, tu dưỡng, tự cải tạo để tiến bộ mãi. Nếu không cố gắng để tiến bộ, thì tức là thoái bộ, là lạc hậu.

Mà thoái bộ và lạc hậu thì sẽ bị xã hội tiến bộ sa thải.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.602)

Chủ nghĩa cá nhân là như một thứ vi trùng rất độc, do nó mà sinh ra các thứ bệnh rất nguy hiểm, thí dụ những bệnh sau đây:

a) Bệnh tham lam…

b) Bệnh lười biếng…

c) Bệnh kiêu ngạo…

d) Bệnh hiếu danh…

đ) Thiếu kỷ luật…

e) *Óc hẹp hòi*…

g) *Óc địa phương*…

h) *Óc lãnh tụ*…

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.295-296)

Chủ nghĩa cá nhân là việc gì cũng chỉ lo cho lợi ích riêng của mình, không quan tâm đến lợi ích chung của tập thể. "Miễn là mình béo, mặc thiên hạ gầy". Nó là mẹ đẻ ra tất cả mọi tính hư nết xấu như: lười biếng, suy bì, kiêu căng, kèn cựa, nhút nhát, lãng phí, tham ô, v.v..

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Đoàn Thanh niên Lao động
Việt Nam, ngày 24-3-1961, báo Nhân dân, số 2561,
ngày 25-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.90)

Chủ nghĩa cá nhân, đặt lợi ích riêng của mình, của gia đình mình lên trên, lên trước lợi ích chung của dân tộc. Đó là bệnh chính, bệnh mẹ, do đó mà sinh ra nhiều chứng bệnh khác, như:

Tự tư tự lợi, sợ khó, sợ khổ;

Không yên tâm công tác. Ham địa vị danh tiếng;

Lãng phí, tham ô. Quan liêu, mệnh lệnh, v.v..

(Thư gửi các lớp chỉnh huấn cơ quan, tháng 6-1953, báo Nhân dân, số 120, từ ngày 26 đến ngày 30-6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.156)

Chúng ta nên tổ chức Tết cho vui vẻ tưng bừng, nhưng tuyệt đối tránh lãng phí.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.438)

Chúng ta phải *tiết kiệm sức lao động*. Thí dụ: Việc gì trước kia phải dùng *10 người*, nay ta phải tổ chức sắp xếp cho khéo, phải nâng cao năng suất của mỗi người, nhờ vậy mà chỉ dùng *5 người* cũng làm được.

Chúng ta phải *tiết kiệm thời giờ*. Việc gì trước kia phải làm *2 ngày*, nay vì tổ chức sắp xếp khéo, năng suất cao, ta có thể làm xong trong *1 ngày*.

Chúng ta phải *tiết kiệm tiền của*. Việc gì trước phải dùng nhiều người, nhiều thời giờ, phải tốn 2 *vạn* đồng. Nay vì tiết kiệm được sức người và thời giờ, nguyên liệu, cho nên chỉ tốn *1 vạn* là đủ.

Nói tóm lại: Chúng ta phải tìm cách tổ chức sắp đặt cho hợp lý, để 1 người có thể làm việc như 2 người, 1 ngày có thể làm việc của 2 ngày, 1 đồng có thể dùng bằng 2 đồng.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.352-353)

Chương trình công tác của Chính phủ, của Đoàn thể ta năm nay vẫn gồm trong tám chữ "*Trường kỳ kháng chiến, tự lực cánh sinh*".

Để thực hiện đúng chương trình đó, Chính phủ và Đoàn thể nêu ra mấy điểm chính, là:

- Thi đua giết giặc, thi đua tăng gia, thi đua tiết kiệm, và

- Chống nạn tham ô,

- Chống nạn lãng phí,

- Chống bệnh quan liêu.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.351)

Có cần mới kiệm. Có cần, kiệm mới liêm. Có cần, kiệm, liêm mới *chính*.

(Cán bộ và đời sống mới, báo Sự thật, số 88, ngày 2-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.241)

Có cần, có kiệm, không tiêu đến nhiều tiền, anh em viên chức mới có thể trở nên *liêm, chính* để cho người ngoài kính nể được.

(Lời khuyên anh em viên chức, ngày 17-1-1946, báo Cứu quốc, số 146, ngày 19-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.182)

Có kiểm tra mới huy động được tinh thần tích cực và lực lượng to tát của nhân dân, mới biết rõ năng lực và khuyết điểm của cán bộ, mới sửa chữa và giúp đỡ kịp thời.

(Một việc mà các cơ quan lãnh đạo cần thực hành ngay, báo Sự thật, số 103, ngày 30-11-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.636)

Có người chỉ lo đến tiền đồ cá nhân. Như thế là chưa hiểu "tiền đồ của mỗi người nằm trong tiền đồ của cách mạng, của dân tộc".

(Nói chuyện tại Đại hội Chiến sĩ thi đua ngành thương nghiệp lần thứ nhất, tạp chí Sinh hoạt thương nghiệp, số đặc biệt, năm 1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.334)

Có người lại nói tham ô mới có tội, còn lãng phí thì không có tội. Thực ra việc khác nhau nhưng kết quả vẫn hao tổn của công, của Chính phủ, của nhân dân. Tham ô có hại; nhưng lãng phí có khi còn hại nhiều hơn: nó tai hại hơn tham ô vì lãng phí rất phổ biến: lãng phí của cải, thì giờ, lực lượng của nhân dân, của Chính phủ.

(Bài nói tại buổi phát động phong trào sản xuất và tiết kiệm, ngày 17-3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.345)

Có những đảng viên vì cách mạng thắng lợi, vì được quần chúng ủng hộ, vì gây được ít nhiều uy tín trong quần chúng, mà sinh ra say sưa. Rồi họ hoá ra huênh hoang, kiêu ngạo, quan liêu, hủ hoá, mất hết tư cách cách mạng.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.296)

Có những đồng chí còn giữ óc địa vị, cố tranh cho được uỷ viên này, chủ tịch kia. Có những đồng chí lo ăn ngon mặc đẹp, lo chiếm của công làm của tư, lợi dụng địa vị và công tác của mình mà buôn bán phát tài, lo việc riêng hơn việc công. Đạo đức cách mạng thế nào, dư luận chê bai thế nào cũng mặc.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.90)

Có tiết kiệm, không hoang phí xa xỉ, thì mới giữ được liêm khiết, trong sạch.

Nếu hoang phí xa xỉ, thì ắt phải tìm cách xoay tiền. Do đó mà sinh ra hủ bại, nhũng lạm, giả dối. Thậm chí làm chợ đen chợ đỏ, thụt két, buôn lậu.

(Cán bộ và đời sống mới, báo Sự thật, số 88, ngày 2-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.241)

... còn chủ nghĩa cá nhân là còn có địch ở bên trong, địch ở trong con người mình. Kẻ địch ấy lại không thể lấy súng bắn vào được. Phải ra sức phấn đấu rèn luyện tư tưởng mới khắc phục được nó.

(Bài nói tại Trường Công an Trung ương, ngày 28-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.249)

Còn có một số đảng viên, cán bộ đang còn xa xỉ, tham ô, lãng phí, không biết tiếc, biết tôn trọng của công, không biết thương tiếc của cải do mồ hôi nước mắt đồng bào làm ra. Do đó mà đẻ ra xa xỉ.

(Nói chuyện với Hội nghị Cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.608-609)

... còn có một số ít cán bộ, đảng viên mà đạo đức, phẩm chất còn thấp kém.

Họ mang nặng *chủ nghĩa cá nhân*, việc gì cũng nghĩ đến lợi ích riêng của mình trước hết. Họ không lo "mình vì mọi người" mà chỉ muốn "mọi người vì mình".

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân Dân, số 5409, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.546-547).

Công việc của Đảng và Nhà nước ngày càng nhiều. Muốn hoàn thành tốt mọi việc, thì toàn thể đảng viên và cán bộ phải chấp hành nghiêm chỉnh đường lối và chính sách của Đảng. Và muốn như vậy, thì các cấp ủy đảng phải tăng cường công tác *kiểm tra*. Vì kiểm tra có tác

dụng thúc đẩy và giáo dục đảng viên và cán bộ làm trọn nhiệm vụ đối với Đảng, đối với Nhà nước, làm gương mẫu tốt cho nhân dân. Do đó mà góp phần vào việc củng cố Đảng về tư tưởng, về tổ chức.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác kiểm tra của Đảng, ngày 27-7-1964, báo Nhân Dân, số 3774, ngày 30-7-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.362).

Cụ Huỳnh là người mà giàu sang không làm xiêu lòng, nghèo khổ không làm nản chí, oai vũ không làm sờn gan.

Cả đời cụ Huỳnh không cầu danh vị, không cầu lợi lộc, không thèm làm giàu, không thèm làm quan. Cả đời cụ Huỳnh chỉ phấn đấu cho dân được tự do, nước được độc lập.

(Gửi toàn thể đồng bào sau ngày cụ Bộ trưởng Huỳnh Thúc Kháng tạ thế, ngày 29-4-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.142)

Cụ Khổng Tử nói: "Người mà không Liêm, không bằng súc vật".

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Cụ Mạnh Tử nói: "Ai cũng tham lợi, thì nước sẽ nguy". Để thực hiện chữ Liêm, cần có tuyên truyền và kiểm soát, giáo dục và pháp luật, từ trên xuống, từ dưới lên trên.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Của công của Nhà nước và của tập thể là "bất khả xâm phạm", tham ô của công tức là xâm phạm đến lợi ích chung của nhân dân, tức là *kẻ địch của nhân dân*.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập,Sđd, t.13, tr.416)

Của công là do mồ hôi nước mắt của đồng bào góp lại. Bộ đội phải giữ gìn bảo vệ, không được hoang phí.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết chiến dịch Lê Hồng Phong II, từ ngày 23 đến ngày 28 tháng 10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.458)

Cũng như ở các mặt trận khác, muốn thắng ở mặt trận này, ắt phải có chuẩn bị, kế hoạch, tổ chức, ắt phải có lãnh đạo và trung kiên.

Cách tổ chức tranh đấu, đại khái như sau:

Bước đầu là đánh thông tư tưởng:

Phải khai hội đủ mặt mọi người trong cơ quan, đơn vị, trường học, v.v., để giải thích rõ ràng, nói đi nói lại, cho mọi người đều hiểu:

- Tham ô, lãng phí, quan liêu có hại cho dân cho nước thế nào?

- Vì sao phải chống những nạn ấy?

Để sửa chữa những ý nghĩ sai lầm như:

- Tham ô là có tội, song lãng phí chỉ là một khuyết điểm.

- Những người có công với cách mạng, thì tham ô, lãng phí chút đỉnh, cũng nên tha thứ họ.

- Nước ta nghèo, không có gì mà tiết kiệm. Cơ quan ta không có gì mà lãng phí.

- Không phải cơ quan kinh tế tài chính, thì không có gì mà tham ô, lãng phí, v.v..

Để yên định những lo ngại không đúng, như:

- "Một sự nhịn, chín sự lành", kiểm thảo lẫn nhau làm gì.

- Tự nhận sai lầm mình sợ mất thể diện, mất uy tín, sợ bị phạt, v.v..

- Chỉ trích lỗi của người sẽ mất đoàn kết.

- Ai tham ô, lãng phí mặc ai, mình không tham ô, lãng phí thì thôi.

- Nói thật mất lòng, sẽ bị bầu bạn ghét, bị cấp trên trù, v.v..

Bước thứ hai:

Khi mọi người đã hiểu thì chia từng *tiểu tổ* để nghiên cứu những tài liệu, như:

- Những lời dạy của Lênin, Xtalin… nói về tiết kiệm và chống tham ô, lãng phí, quan liêu.

- Tuyên ngôn của Đảng Lao động, chính sách và chỉ thị của Đảng và của Chính phủ.

- Tài liệu nói về cần, kiệm, liêm, chính, và cách sửa đổi lối làm việc.

Các tiểu tổ vừa nghiên cứu, vừa thật thà tự kiểm thảo và giúp nhau kiểm thảo. Kiểm thảo nên nhằm vào mấy điểm chính và thiết thực, như:

- Mình có tham ô không?

- Có ăn bớt của công cho đơn vị riêng của mình không?

- Có lười biếng, có kém lòng trách nhiệm, có đứng núi này trông núi nọ không?

- Có phô trương lãng phí không?

- Có lãng phí của Chính phủ, của Đoàn thể không?

- Có lãng phí của dân và sức dân không?

- Có bệnh quan liêu, xa cách quần chúng không?

Tự kiểm thảo và kiểm thảo người khác phải thật thà, phải dựa vào sự thực, phải đào tận gốc rễ những khuyết điểm. Không nên thoa vẽ, che giấu. Không nên "ít thít ra nhiều", càng không nên nói việc nhỏ bỏ việc lớn, nói việc cũ quên việc mới.

Vừa nêu rõ khuyết điểm, vừa phân tách tư tưởng.

Chỉ trích những khuyết điểm, khen ngợi những ưu điểm.

Tiểu tổ kiểm thảo xong, thì chọn người để *xung phong* tự kiểm thảo trong những buổi khai hội toàn thể đơn vị hoặc cơ quan.

Bước ba: Đơn vị hoặc cơ quan khai hội kiểm thảo chung để giải quyết các vấn đề, giải thích các thắc mắc, sửa chữa những khuyết điểm trong phong trào kiểm thảo, khen ngợi những người đã thành thật tự kiểm thảo, khuyến khích những người còn ngập ngừng e ngại, đặt chương trình chung cho đơn vị (chương trình mở rộng kiểm thảo, tăng năng suất…) và bầu cử ban lãnh đạo phong trào. Ban này gồm có những người lãnh đạo như bộ trưởng, thứ trưởng, đoàn trưởng… và những phần tử hăng hái, trung thành nhất trong cơ quan (hoặc đơn vị).

Cơ quan chính như các bộ, các đại đoàn, v.v., kiểm thảo xong đợt một, thì phải:

- Tìm cách nâng cao năng suất các cán bộ để phụ trách công việc trong cơ quan.

- Phái một số cán bộ đắc lực chia thành từng tiểu tổ phụ trách điều tra các bộ phận, như điều tra kho tàng, điều tra sổ sách, v.v., đồng thời giúp các bộ phận ấy kiểm thảo.

Hàng ngày, các tổ trưởng những tiểu tổ ấy phải báo cáo rõ tình hình với Ban lãnh đạo và giúp Ban ấy trong việc kiểm thảo chung.

Nói tóm lại: Việc kiểm thảo phải có trọng tâm, phải làm từng bước, phải nắm vững và vào sâu. Phải làm từ cấp trên đến cấp dưới, từ bộ phận chính đến bộ phận phụ.

Những điều cần thiết:

Cán bộ cao cấp mỗi nơi phải:

- Thật thà tự kiểm thảo để làm gương mẫu.

- Thật thà báo cáo tình hình cả đơn vị mình cho mọi người trong toàn đơn vị, toàn ngành biết rõ.

- Phải kiên quyết "nhổ cỏ".

- Nắm vững trọng điểm.

- Tổ chức nhóm trung kiên để giúp nghiên cứu tình hình và giúp lãnh đạo phong trào kiểm thảo.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.358-360)

Cuộc vận động này là một cuộc cách mạng nội bộ, một cuộc đấu tranh gay go giữa cái tốt và cái xấu, cái cũ và cái mới, giữa đạo đức cách mạng là cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư và kẻ địch là tệ nạn tham ô, lãng phí, quan liêu.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.421)

Cưới hỏi, giỗ Tết nên giản đơn, tiết kiệm.

(Đời sống mới, viết ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.118)

Do BẤT LIÊM mà đi đến tội ác trộm cắp. Công khai hay bí mật, trực tiếp hay gián tiếp, bất liêm tức là trộm cắp.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Do *cá nhân chủ nghĩa* mà ngại gian khổ, khó khăn, sa vào tham ô, hủ hoá, lãng phí, xa hoa. Họ tham danh trục lợi, thích địa vị quyền hành. Họ tự cao tự đại, coi thường tập thể, xem khinh quần chúng, độc đoán, chuyên quyền. Họ xa rời quần chúng, xa rời thực tế, mắc bệnh quan liêu,

mệnh lệnh. Họ không có tinh thần cố gắng vươn lên, không chịu học tập để tiến bộ.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân Dân, số 5409, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.547).

Do chủ nghĩa cá nhân mà đẻ ra các tư tưởng sai lệch khác. Trước hết là tư tưởng công thần. Do công thần sinh ra kiêu ngạo, kèn cựa, địa vị.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp của các Tổng cục, tháng 5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.588)

Do chủ nghĩa cá nhân mà sinh ra đòi hỏi hưởng thụ, đãi ngộ. Người ta ai cũng muốn ăn ngon mặc đẹp, nhưng muốn phải cho đúng thời, đúng hoàn cảnh. Trong lúc nhân dân ta còn thiếu thốn mà một người nào đó muốn riêng hưởng ăn ngon mặc đẹp, như vậy là không có đạo đức.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp của các tổng cục, tháng 5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.589)

Đã không *kiệm* thì thường là không *liêm*, mà không *liêm* thì không thể nào *chính* được.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.373)

Đảng cách mạng của vô sản không thể tha thứ sự hủ hoá. Vì vậy, nhất là khi thắng lợi và thành công, đảng viên càng phải ra sức tu dưỡng, để giữ vững tính trong sạch và tư cách cách mạng của mình.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng, khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.296)

Đảng Lao động Việt Nam là Đảng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, nghĩa là những người thợ thuyền, dân cày và lao động trí óc kiên quyết nhất, hăng hái nhất, trong sạch nhất, tận tâm tận lực phụng sự Tổ quốc và nhân dân. Những người mà:

- Giàu sang không thể quyến rũ,

- Nghèo khó không thể chuyển lay,

- Uy lực không thể khuất phục.

(Lời kết thúc buổi ra mắt của Đảng Lao động Việt Nam, ngày 3-3-1951, báo Nhân dân, số 2, ngày 25-3-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.50)

Đảng phải rất mạnh, rất trong sạch. Lấy đồng hồ làm thí dụ: Bộ máy đồng hồ phải chạy đều, muốn chạy đều phải sạch sẽ. Đảng muốn trong sạch, mạnh mẽ thì mỗi bộ phận, mỗi đảng viên phải trong sạch, mạnh mẽ.

(Bài nói tại phân hiệu II Trường Nguyễn Ái Quốc, tháng 7-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.67)

Đảng ta là một đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần *đạo đức cách mạng*, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.611-612)

Đảng ta luôn luôn kêu gọi toàn thể cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên và nhân dân ra sức tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm và chống tham ô, lãng phí, quan liêu. Tuy vậy, trong các ngành, các đơn vị, các địa phương, việc sử dụng sức của, sức người của nhân dân còn nhiều chỗ không hợp lý. Cho nên từ nay, chúng ta bắt đầu *mở một cuộc vận động*

"Nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, chống tham ô, lãng phí, quan liêu".

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.415).

Đảng viên và cán bộ ta nói chung là trung thành, tận tụy, hăng hái. Nhưng một số đảng viên và cán bộ còn có bệnh công thần, suy tị, ỷ lại, tiêu cực không gương mẫu, đầy rẫy chủ nghĩa cá nhân.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.435).

Đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân không phải là "giày xéo lên lợi ích cá nhân".

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12 năm 1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Để giúp cho việc tăng gia và tiết kiệm thành công, việc chi thu phải đúng mức, đi đến thu nhiều chi ít, nhưng chúng ta phải đi dần dần, bây giờ phải chi thu đúng mức. Làm việc gì phải làm cho kết quả, trong phạm vi số tiền đã định, nếu làm tròn việc ấy mà không hết số tiền đã định là các chú có công. Khoản nào phải để vào khoản ấy, không được đem khoản nọ tiêu nhằng sang khoản kia.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân lần thứ nhất, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.432)

… để giúp công việc Chính phủ một cách đắc lực, để nâng cao tinh thần kháng chiến, anh em viên chức bây giờ phải có bốn đức tính là: cần, kiệm, liêm, chính.

(Lời khuyên anh em viên chức, ngày 17-1-1946, báo Cứu quốc, số 146, ngày 19-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.181)

Để kháng chiến thắng lợi, để xây dựng nước nhà, chiến sĩ thì hy sinh xương máu, đồng bào thì hy sinh mồ hôi nước mắt để đóng góp. Mà những kẻ tham ô, lãng phí và quan liêu thì phá hoại tinh thần, phí phạm sức lực, tiêu hao của cải của Chính phủ và của nhân dân. Tội lỗi ấy cũng nặng như tội lỗi Việt gian, mật thám.

Vì những lẽ đó, chống tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu cũng quan trọng và cần kíp như việc đánh giặc trên mặt trận. *Đây là mặt trận tư tưởng và chính trị.*

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.358)

Để làm tròn nhiệm vụ cao quý của quân đội nhân dân, toàn thể cán bộ và chiến sĩ ta phải ghi nhớ và làm đúng những lời Bác dặn như sau:

- Chớ tự kiêu, tự mãn.

- Chớ rượu chè, cờ bạc, trai gái, hút thuốc phiện.

- Chớ để lộ bí mật.

- Chớ xa xỉ, tham ô lãng phí.

- Phải kính trọng nhân dân, giúp đỡ nhân dân, đoàn kết với nhân dân.

- Phải khiêm tốn, nghiêm chỉnh.

- Phải giữ gìn tính chất trong sạch, chất phác của người chiến sĩ cách mạng.

- Phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.

- Phải làm đúng 10 điều kỷ luật.

- Phải luôn luôn cảnh giác, và phải thực hiện tự phê bình và phê bình để tiến bộ không ngừng.

(Lời căn dặn các đơn vị bộ đội vào thành, tháng 10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.82-83)

Đối với người:

Cấp trên đối với cấp dưới, cán bộ đối với nhân dân, quân quan đối với binh sĩ, bộ đội đối với dân chúng - chỉ biết dùng mệnh lệnh. Không biết giải thích, tuyên truyền. Không biết làm dân chúng tự giác và tự động.

Đối với việc:

Chỉ biết khai hội nghị, viết nghị quyết, ra chỉ thị. Chứ không biết điều tra, nghiên cứu, đôn đốc, giúp đỡ, khuyến khích, kiểm tra.

Đối với mình:

Việc gì cũng kềnh càng, chậm rãi, làm cho qua chuyện. Nói một đường làm một nẻo.

Chỉ biết lo cho mình, không quan tâm đến nhân dân, đến đồng chí.

Một vẻ quan liêu nữa là: chỉ biết ăn sang, diện cho kẻng; chẳng những không lo phụng sự nhân dân, mà còn muốn nhân dân phụng sự mình.

Tham ô, hủ hoá. Trước mặt dân chúng thì lên mặt "quan cách mạng".

Đó là mấy vẻ chính của bệnh quan liêu.

(Phải tẩy sạch bệnh quan liêu, báo Sự thật, số 140, ngày 2-9-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.433)

Đối với người, ai làm gì lợi ích cho nhân dân, cho Tổ quốc ta đều là bạn. Bất kỳ ai làm điều gì có hại cho nhân dân và Tổ quốc ta tức là kẻ thù. *Đối với mình*, những tư tưởng và hành động có lợi ích cho Tổ quốc, cho đồng bào là bạn. Những tư tưởng và hành động có hại cho Tổ quốc và đồng bào là kẻ thù. Thế là chẳng những ở ngoài, mà chính ở trong mình

ta cũng có bạn và thù. Vì vậy chúng ta cần phải ra sức tăng cường bạn ở trong và ở ngoài, kiên quyết chống lại kẻ thù ở ngoài và ở trong mình ta.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 19-1-1955, báo Nhân dân, số 326, ngày 21-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.264)

Giao công việc mà không kiểm tra, đến lúc thất bại mới chú ý đến. Thế là không biết yêu dấu cán bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.316)

Giờ tôi xin tuyên bố trước Quốc hội, trước quốc dân và trước thế giới rằng: Hồ Chí Minh không phải là kẻ tham quyền cố vị, mong được thăng quan phát tài.

(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946, báo Cứu quốc, số 394, ngày 3-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478)

. . . Ham muốn địa vị, tìm cách phát tài, ra mặt anh hùng, tự cao tự đại, v.v.. Đó đều là trái với lợi ích của Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.291)

Hết lòng hết sức phụng sự nhân dân, phụng sự Tổ quốc; bất kỳ việc to việc nhỏ cũng nhằm mục đích ấy; đó là chủ nghĩa Mác - Lênin. Nếu không hết lòng hết sức phụng sự nhân dân, tự kiêu, tự đại, tự tư tự lợi, như thế là trái với chủ nghĩa Mác - Lênin.

(Nói chuyện tại Đại hội Giáo dục phổ thông toàn quốc, ngày 23-3-1956, báo Nhân Dân, số 753, ngày 26-3-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.290)

Hoang phí là một tội ác.

(Cán bộ và đời sống mới, báo Sự thật, số 88, ngày 2-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.241)

Hô hào dân tiết kiệm, mình phải tiết kiệm trước đã. Đồng chí ta phải học lấy bốn đức cách mạng: cần, kiệm, liêm, chính.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16)

Kết quả lớn của Hội nghị: Kiểm điểm kỹ *sự lãnh đạo của Trung ương* và nêu ra những khuyết điểm để sửa chữa. Trong thắng lợi mà trông thấy khuyết điểm - chỉ có Đảng của giai cấp lao động, Đảng cách mạng chân chính mới làm được như vậy.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ bảy mở rộng của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, ngày 12-3-1955, báo Nhân dân, số 424, ngày 30-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.367)

Không phải chỉ thiên tài của Người, mà chính là tính coi khinh sự xa hoa, tinh thần yêu lao động, đời tư trong sáng, nếp sống giản dị, tóm lại là đạo đức vĩ đại và cao đẹp của người thầy, đã ảnh hưởng lớn lao tới các dân tộc châu Á và đã khiến cho trái tim của họ hướng về Người, không gì ngăn cản nổi.

(Lênin và các dân tộc phương Đông, báo Le Paria, số 27, tháng 7-1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.317)

Không tiêu hoang phí tiền riêng của các chú cũng chưa phải là Kiệm. Các chú còn phải biết tiết kiệm của công, dạy cho bộ đội biết tiết kiệm của công, thì mới thật là Kiệm.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp quân đội, ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.220).

Kiểm soát có hai cách: Một cách là từ *trên xuống*. Tức là người lãnh đạo kiểm soát kết quả những công việc của cán bộ mình.

Một cách nữa là từ *dưới lên*. Tức là quần chúng và cán bộ kiểm soát sự sai lầm của người lãnh đạo và bày tỏ cái cách sửa chữa sự sai lầm đó.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.328)

Kiệm là thế nào?

Là tiết kiệm, không xa xỉ, không hoang phí, không bừa bãi.

CẦN với KIỆM, phải đi đôi với nhau, như hai chân của con người.

CẦN mà không KIỆM, "thì làm chừng nào xào chừng ấy". Cũng như một cái thùng không có đáy; nước đổ vào chừng nào, chảy ra hết chừng ấy, không lại hoàn không.

KIỆM mà không CẦN, thì không tăng thêm, không phát triển được. Mà vật gì đã không tiến tức phải thoái. Cũng như cái thùng chỉ đựng một ít nước, không tiếp tục đổ thêm vào, lâu ngày chắc nước đó sẽ hao bớt dần, cho đến khi khô kiệt.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.122)

Kinh nghiệm cho ta biết: mỗi lần xem xét lại nhân tài, một mặt thì tìm thấy những nhân tài mới, một mặt khác thì những người hủ hoá cũng lòi ra.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.314)

Kinh nghiệm chứng tỏ rằng: Ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó chắc có tham ô, lãng phí; nơi nào bệnh quan liêu càng nặng thì nơi đó càng nhiều lãng phí, tham ô. Cho nên, muốn triệt để chống tham ô, lãng phí thì phải kiên quyết chống nguồn gốc của nó là bệnh quan liêu.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417)

Là một Đảng lãnh đạo, Đảng ta cần phải mạnh mẽ, trong sạch, kiểu mẫu.

Toàn Đảng phải tư tưởng nhất trí, hành động nhất trí, đoàn kết nhất trí mới làm trọn nhiệm vụ của Đảng.

(Bài nói tại lớp chỉnh huấn đầu tiên của Trung ương, ngày 11-5-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.415)

Lãng phí của ai? Là của dân. Có tội không? Có tội. Vì dân đã làm đổ mồ hôi, nước mắt mà nộp cho Chính phủ.

…

Anh tham ô có tội đã đành. Nhưng lãng phí thì đâu có khác, không có lấy bỏ túi để tiêu nhưng kết quả như nhau.

Thí dụ như trên:

Một anh ăn cắp: 1 tấn gạo.

Một anh lãng phí vì tính toán không đúng: 1 tấn gạo.

Tội thế là như nhau.

Vì sao có những cái đó? Trước hết, là vì xã hội mình còn đương ở thời kỳ quá độ. Cái xấu cũ chưa hết, cái mới chưa phát triển đầy đủ. Vì thế có tham ô, lãng phí. Đây là một cớ.

Các cô, các chú nghe câu tục ngữ "Một người làm quan cả họ được nhờ". Nếu không tham ô, làm gì mà cả họ được nhờ!

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu, khoảng năm 1952-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.6-7)

Lãng phí là do quan liêu, thiếu trách nhiệm.

Ngành nào quan liêu cũng có lãng phí và dễ sinh tham ô. Cán bộ nói chung tốt, nhưng không phải tất cả là tốt, có một số ít cán bộ nếu cấp trên không sát, kém giáo dục thì có thể xoay, có thể tham ô tiền của Nhà nước.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ trung, cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 11, ngày 14-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.496)

Lãng phí là gì?

Lãng phí có nhiều cách:

- *Lãng phí sức lao động*: Vì kém tinh thần phụ trách, vì tổ chức sắp xếp vụng, việc gì *ít người cũng làm được mà vẫn dùng nhiều người*. Trong quân đội, các cơ quan, các xí nghiệp đều có khuyết điểm ấy. Trong việc sửa chữa đường cầu, phục vụ chiến dịch, lãng phí dân công khá nhiều, vì tổ chức không khéo - đó là một thí dụ.

- *Lãng phí thời giờ*: Việc gì có thể làm trong một ngày một buổi, cũng kéo dài đến mấy ngày. Thí dụ: Những cuộc khai hội, vì người phụ trách chuẩn bị chương trình không đầy đủ, người đến dự hội thì không chuẩn bị ý kiến, đáng lẽ chỉ một ngày thì bàn bạc và giải quyết xong vấn đề, song cuộc khai hội kéo dài đến 5, 3 ngày.

- *Lãng phí tiền của*: Có rất nhiều hình thức, đây chỉ nêu vài thí dụ:

- Các cơ quan dùng vật liệu một cách phí phạm.

- Các xí nghiệp dùng máy móc và nguyên liệu không hợp lý.

- Cục vận tải giữ gìn xe cộ, tiết kiệm dầu mỡ không triệt để.

- Sở kho thóc làm kho tàng không cẩn thận; người giữ kho kém tinh thần trách nhiệm, để thóc ẩm ướt, hao hụt, hư hỏng.

- Mậu dịch không khéo tính toán sắp xếp, để hàng hóa hao hụt, lỗ vốn.

- Ngân hàng không khéo sử dụng tiền bạc, để tiền bạc ứ đọng lại, không bổ ích cho việc tăng gia sản xuất.

- Cơ quan kinh tế làm kế hoạch không thiết thực, không sát với hoàn cảnh, để Chính phủ phải lỗ vốn.

- Bộ đội không biết quý trọng giữ gìn quân trang, quân dụng và chiến lợi phẩm.

- Nhân dân bỏ hoang ruộng đất, đốt vàng mã, bán trâu, cầm ruộng để làm đám cưới, đám ma, v.v..

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.356-357)

Lãng phí tuy khác với tham ô ở chỗ người gây ra lãng phí không trực tiếp trộm cắp của công làm của riêng. Nhưng kết quả thì làm tổn hại rất nghiêm trọng cho Nhà nước, cho nhân dân. Lãng phí có nhiều nguyên nhân. Hoặc vì lập kế hoạch không chu đáo. Hoặc vì trong khi thực hiện kế hoạch tính toán không cẩn thận. Hoặc vì bệnh hình thức, xa xỉ, phô trương. Hoặc vì thiếu tinh thần bảo vệ của công. Nói tóm lại là vì thiếu ý thức trách nhiệm, thiếu ý thức quý trọng sức của, sức người của Nhà nước và của nhân dân.

(Bài nói tại Hội nghị phổ biến nghị quyết của Bộ Chính trị về cuộc vận động "Nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu, ngày 27-7-1963, báo Nhân Dân, số 3416, ngày 4-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.141)

Lênin dạy chúng ta phải ra sức *chống quan liêu, tham ô, lãng phí*. Dù vô tình hay là cố ý, duy trì ba bệnh ấy tức là giúp sức cho kẻ địch và làm hại cho nhân dân, cho Chính phủ, cho Đảng.

(Kỷ niệm Lênin, báo Nhân dân, số 91, từ ngày 15 đến ngày 21-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.13)

LIÊM là không tham địa vị. Không tham tiền tài. Không tham sung sướng. Không ham người tâng bốc mình. Vì vậy mà quang minh chính đại, không bao giờ hủ hoá.

Chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.292)

Liêm là trong sạch, không tham lam.

…

Cũng như *trung* là *trung* với Tổ quốc, hiếu là hiếu với nhân dân; ta thương cha mẹ ta, mà còn phải thương cha mẹ người, phải cho mọi người đều biết thương cha mẹ.

Chữ LIÊM phải đi đôi với chữ KIỆM. Cũng như chữ KIỆM phải đi đôi với chữ CẦN.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.126)

Lợi ích của Đảng là lợi ích chung, đảng viên phải ra sức giữ gìn nó, cái gì trái với nó, thì đảng viên phải kiên quyết đấu tranh chống lại.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.284)

Mà có nạn tham ô và lãng phí là vì bệnh quan liêu.

Vì những người và những cơ quan lãnh đạo từ cấp trên đến cấp dưới không sát công việc thực tế, không theo dõi và giáo dục cán bộ, không gần gũi quần chúng. Đối với công việc thì trọng hình thức mà không xem xét khắp mọi mặt, không vào sâu vấn đề. Chỉ biết khai hội, viết chỉ thị, xem báo cáo trên giấy, *chứ không kiểm tra đến nơi, đến chốn*.

Nói tóm lại: Vì những người và những cơ quan lãnh đạo mắc *bệnh quan liêu* thành thử có mắt mà không thấy suốt, có tai mà không nghe thấu, có chế độ mà không giữ đúng, có kỷ luật mà không nắm vững. Kết quả là những người xấu, những cán bộ kém tha hồ tham ô, lãng phí.

Thế là *bệnh quan liêu* đã ấp ủ, dung túng, che chở cho nạn tham ô, lãng phí. Vì vậy, muốn trừ sạch nạn tham ô, lãng phí, thì trước mắt phải tẩy sạch bệnh quan liêu.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.357)

Mình là người làm việc công, phải có công tâm, công đức. Chớ đem của công dùng vào việc tư. Chớ đem người tư làm việc công. Việc gì cũng phải công bình, chính trực, không nên vì tư ân, tư huệ, hoặc tư thù, tư oán.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.123)

Mọi người đều trong sạch, không tham lam, không đem của công dùng vào việc tư, thì mọi việc mới chạy. Cho nên ai cũng phải *Liêm*.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.112)

Mỗi đảng viên, mỗi chi bộ, mỗi cấp ủy đảng phải luôn luôn tăng cường công tác tư tưởng của Đảng, nâng cao đạo đức cách mạng, bảo đảm chặt chẽ kỷ luật và tổ chức của Đảng.

Các ủy ban kiểm tra phải góp phần xứng đáng vào công tác đó. Muốn làm được như vậy, các ủy ban và cán bộ kiểm tra phải học tập và thấm nhuần đường lối, quan điểm của Đảng, phải luôn luôn chú ý nâng cao khả năng chuyên môn, phải cố gắng công tác, phải trau dồi đạo đức cách mạng. Đặc biệt là phải nâng cao ý thức tổ chức và kỷ luật, phải thật thà phê bình và tự phê bình để làm gương mẫu trong việc chấp hành kỷ luật của Đảng. Phải chí công vô tư, không thiên vị, không thành kiến. Như thế thì mới làm tốt được công tác kiểm tra.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác kiểm tra của Đảng, ngày 29-7-1964, báo Nhân Dân, số 3774, ngày 30-7-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.363-364)

Mỗi người phải nhận rằng, tham lam là một điều rất xấu hổ, kẻ tham lam là có tội với nước, với dân.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Mỗi thứ của cải chúng ta làm ra phải tốn bao nhiêu mồ hôi và sức lao động. Chúng ta chỉ có thể xây dựng chủ nghĩa xã hội bằng cách tăng gia *sản xuất* và *thực hành tiết kiệm*. Sản xuất mà không tiết kiệm thì khác nào gió vào nhà trống. Cho nên phải biết giữ gìn của công. *Tham ô, lãng phí* tài sản của Nhà nước, của tập thể, của nhân dân là hành động trộm cắp, mà ai cũng phải thù ghét, phải trừ bỏ.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Một dân tộc biết cần, kiệm, biết liêm, là một dân tộc giàu về vật chất, mạnh về tinh thần, là một dân tộc văn minh tiến bộ.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.128)

Một người làm việc ăn lương của Chính phủ, dân đưa tiền lên Chính phủ, Chính phủ trả lương cho cán bộ tức là cán bộ ăn của dân kinh qua Chính phủ. Nếu không làm tròn nhiệm vụ bất kỳ ở công tác nào, ở địa vị nào tức là ăn cắp của nhân dân. Vì dân đưa tiền cho Chính phủ nuôi cán bộ để cán bộ làm một trách nhiệm. Một người cán bộ phải làm sao cho xứng đáng với 30 cân của dân cho mình. Nếu không siêng năng làm chỉ xứng đáng 25 cân thôi, thế là ăn cắp của dân 5 cân. Vì vậy, không tham ô cách này thì cách khác, không trực tiếp thì gián tiếp.

Cứ tự hỏi lấy mình thì biết.

Còn cái ăn cắp của dân, của Chính phủ thì rõ ràng rồi.

Cái lấy như trên là ăn cắp gián tiếp.

Có người nói: không giữ quỹ, không giữ tiền, không có quyền thì là không tham ô.

Cái nắm tiền, cái có quyền mà ăn cắp là trực tiếp.

Còn gián tiếp như trên, sự thực cũng là tham ô.

Còn cái lãng phí cũng thế.

Không phải là không nắm tiền, nắm quyền trong tay thì không là phí, là lạm. Nhưng có tiền trong tay thì trực tiếp lãng phí và dễ thấy. Mỗi người đều có thể lãng phí nhiều hay ít, trực tiếp hay gián tiếp... Mà lãng phí là lãng phí của nhân dân.

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu,
khoảng năm 1952-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.5-6)

Mục đích của người cách mạng là để làm đầy tớ cho nhân dân, một người đầy tớ xứng đáng, trong sạch, trung thành chứ không phải là mục đích thăng quan phát tài.

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu, khoảng năm 1952-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.2)

Muốn cho dân phục phải được dân tin, muốn cho dân tin phải thanh khiết.

(Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.69)

Muốn chống bệnh quan liêu, bệnh bàn giấy; muốn biết các nghị quyết có được thi hành không, thi hành có đúng không; muốn biết ai ra sức làm, ai làm qua chuyện, chỉ có một cách, là khéo *kiểm soát*.

Kiểm soát khéo, bao nhiêu khuyết điểm lòi ra hết, hơn nữa kiểm tra khéo về sau khuyết điểm nhất định bớt đi.

Song, muốn kiểm soát có kết quả tốt, phải có hai điều: một là việc kiểm soát phải có hệ thống, phải thường làm. Hai là người đi kiểm soát phải là những người rất có uy tín.

Kiểm soát cách thế nào?

Cố nhiên, không phải cứ ngồi trong phòng giấy mà chờ người ta báo cáo, mà phải đi tận nơi, xem tận chỗ.

Vì ba điều mà cần phải có kiểm soát như thế:

1. Có kiểm soát như thế mới biết rõ cán bộ và nhân viên tốt hay xấu.

2. Mới biết rõ ưu điểm và khuyết điểm của các cơ quan.

3. Mới biết rõ ưu điểm và khuyết điểm của các mệnh lệnh và nghị quyết.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.327)

Muốn chống quan liêu phải thực hiện dân chủ, phải giáo dục cho cán bộ ý thức đối với tiền của của Nhà nước, của nhân dân; tham ô, lãng phí là có tội nặng, ai thấy phải phê bình, phải đẩy mạnh tự phê bình và phê bình. Trường hợp nào thấy cần, phải có kỷ luật nghiêm minh.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ trung, cao cấp nghiên cứu Nghị quyết
Hội nghị Trung ương lần thứ 11, ngày 14-2-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.496)

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với Anh hùng và Chiến sĩ thi đua nông nghiệp, năm 1957

Muốn chống tham ô lãng phí, chống quan liêu thì phải dân chủ, gây tự phê bình và phê bình, làm cho mọi người biết tự phê bình mình và dám phê bình người.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân lần thứ nhất, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.434)

Muốn dành được nhiều vốn cho việc công nghiệp hóa nước nhà, thì mỗi ngành, mỗi địa phương phải hết sức tiết kiệm trong việc chi tiêu. Công nhân, viên chức, cán bộ phải luôn luôn phát huy sáng kiến, tăng năng suất lao động, tiết kiệm nguyên liệu, vật liệu, giữ gìn máy móc, dụng cụ, v.v.. Như vậy là chi tiêu ít mà sản xuất nhiều, lại dành thêm được nhiều vốn cho việc công nghiệp hóa nước nhà.

(Phải biết chi tiêu, báo Nhân Dân, số 2147, ngày 3-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.465)

Muốn dân chúng tin mình, phục mình, yêu mình, thì mình phải kính trọng, thương yêu dân chúng. Bất kỳ việc to, việc nhỏ, phải ra sức giúp đỡ dân chúng. Dù một cái kim, một sợi chỉ cũng không xâm phạm đến của dân. Đối với sự tôn giáo tín ngưỡng của dân chúng, mình phải kính trọng. Có như thế, dân mới yêu. Dân có yêu, du kích mới vững.

(Kinh nghiệm du kích Tàu, Cục Chính trị xuất bản, năm 1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.394)

... muốn được dân yêu, muốn được lòng dân, trước hết phải yêu dân, phải đặt quyền lợi của dân trên hết thảy, phải có một tinh thần chí công vô tư.

(Sao cho được lòng dân?, báo Cứu quốc, ngày 12-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.52)

Muốn giữ gìn sự trong sáng chủ nghĩa Mác - Lênin thì trước hết tự mình phải trong sáng.

(Bài nói tại Hội nghị Bồi dưỡng chỉnh huấn do Trung ương triệu tập, từ ngày 22 đến ngày 26-1-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.468)

Muốn lúa tốt thì phải nhổ cỏ cho sạch, nếu không, thì dù cày bừa kỹ, bón phân nhiều, lúa vẫn xấu vì lúa bị cỏ át đi.

Muốn thành công trong việc tăng gia sản xuất và tiết kiệm cũng phải nhổ cỏ cho sạch, nghĩa là *phải tẩy sạch nạn tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu*. Nếu không, thì nó sẽ làm hại đến công việc của ta.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.355)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thì phải bồi dưỡng con người xã hội chủ nghĩa. Con người xã hội chủ nghĩa là con người có đạo đức *cần kiệm liêm chính*, chí công vô tư, một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng.

(Bài nói tại Hội nghị Phổ biến Nghị quyết của Bộ Chính trị về cuộc vận động "Nâng cao tinh thần trách nhiệm,tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu", ngày 27-7-1963, báo Nhân Dân, số 3416, ngày 4-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.140)

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, phải có con người xã hội chủ nghĩa và có tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Phải đánh bạt những tư tưởng công thần, địa vị, danh lợi của chủ nghĩa cá nhân, làm cho tư tưởng của chủ nghĩa tập thể thắng lợi, tức là phát huy tinh thần cần kiệm xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ của công, chống tham ô, lãng phí.

(Nói chuyện với Đại hội Đảng bộ Thành phố Hà Nội, ngày 20-6-1960, báo Nhân dân, số 2285, ngày 21-6-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.604)

Muốn xây dựng xã hội trong sạch mà tự mình không kỳ rửa để không tham ô, lãng phí, thì không làm được. Tự mình còn bẩn thì xây dựng xã hội trong sạch thế nào được. Vì vậy phải gây một phong trào trong sạch. Muốn trong sạch thì phải gây một phong trào chống tham ô, lãng phí. Pháp luật không trị hết được. Tự mình phải gây ra cái pháp luật để trị mình.

Còn cơ quan, đoàn thể có tham ô, lãng phí. Đó là một phần do xã hội cũ. Nhưng phần nữa là do những người ở cơ quan đó phụ trách quan liêu… Do quan liêu nên cố che cho chỗ tham ô, lãng phí. Vì vậy phải gây phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu.

Phải thấy ba cái đó là tội lỗi với kháng chiến, với nhân dân, với Tổ quốc.

Có gây được một tinh thần mới mẻ như vậy thì ta mới chống được. Lớp học này không phải là chỗ để xưng tội hay tra khảo các cô, các chú. Nhưng trong bụng các cô, các chú có tòa án lương tâm trong đó. Nói ra để sửa chữa.

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu, khoảng năm 1952-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.7-8)

Muốn xây đắp, cải tạo xã hội trước hết phải cải tạo mình.

Mình làm biếng, bảo người siêng năng - vô lý.

Mình tham ô, bảo người trong sạch - vô lý.

Mình dốt, bảo người thông minh - vô lý.

Vì vậy, muốn cải tạo xã hội thì phải cải tạo mình.

(Bài nói chuyện trong dịp học tập chống tham ô, lãng phí, quan liêu, khoảng năm 1952-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.3)

Nạn lãng phí, tham ô là do bệnh quan liêu, mệnh lệnh trong công tác của các cấp lãnh đạo ở các cơ quan Nhà nước gây ra.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ thanh tra, ngày 5-3-1960, báo Nhân dân, số 2179, ngày 6-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.503)

Nay tôi chỉ có một tin tưởng vào *Dân tộc độc lập*. Nếu cần có đảng phái thì sẽ là Đảng dân tộc Việt Nam. Đảng đó sẽ chỉ có một mục đích làm cho dân tộc ta hoàn toàn độc lập. Đảng viên của đảng đó sẽ là tất cả quốc dân Việt Nam, trừ những kẻ phản quốc và những kẻ tham ô ra ngoài.

(Trả lời các nhà báo nước ngoài, báo Cứu quốc, số 147, ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.187-188)

Nếu cán bộ tẩy trừ sạch bệnh quan liêu và ích kỷ, làm đúng chính sách của Đảng và Chính phủ, đi đúng đường lối quần chúng, thì việc gì to mấy, khó mấy cũng thành công.

(Kinh nghiệm xấu và kinh nghiệm tốt, báo Cứu quốc, số 2573, ngày 12-4-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.457-458).

Nếu chính mình tham ô bảo người ta liêm khiết có được không? Không được. Mình trước hết phải siêng năng, trong sạch thì mới bảo người ta trong sạch, siêng năng được.

(Bài nói tại lớp chỉnh đảng Trung ương khoá 2, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.98)

Nếu không giữ đúng Cần, Kiệm, Liêm, Chính thì dễ trở nên hủ bại, biến thành sâu mọt của dân.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.122)

Nếu miệng thì tuyên truyền bảo người ta siêng làm, mà tự mình thì ăn trưa, ngủ trễ; bảo người ta tiết kiệm, mà tự mình thì xa xỉ, lung tung, thì tuyên truyền một trăm năm cũng vô ích.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.126)

Nếu nhà ai bị mất cắp, mất trộm, thì hô hoán lên và cả xóm, cả làng đuổi bắt kẻ trộm. Khi của công bị mất cắp, mất trộm thì mọi người đều có trách nhiệm vạch mặt kẻ gian và đưa nó ra trước pháp luật vì mọi người đều có nghĩa vụ giữ gìn của công.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.416).

Người cách mạng là chí công vô tư, bất kỳ việc lớn việc nhỏ phải nghĩ đến nhân dân, Tổ quốc và giai cấp…

(Bài nói tại lớp học chính trị của giáo viên, tháng 8 năm 1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.269)

Người cán bộ phải chú ý chớ tham sắc, chớ tham tài, chớ sợ khó nhọc, nguy hiểm.

(Điện gửi Hội nghị Quân sự toàn quốc, ngày 19-10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.265)

Người cán bộ, cậy quyền thế mà đục khoét dân, ăn của đút, hoặc trộm của công làm của tư.

Người buôn bán, mua 1 bán 10, hoặc mua gian bán lậu, chợ đen chợ đỏ, tích trữ đầu cơ.

Người có tiền, cho vay cắt cổ, bóp hầu bóp họng đồng bào.

Người cày ruộng, không ra công đào mương, mà lấy cắp nước ruộng của láng giềng.

Người làm nghề (bất cứ nghề gì) nhân lúc khó khăn mà bắt chẹt đồng bào.

Người cờ bạc, chỉ mong xoay của người làm của mình. Đều là tham lam, đều là BẤT LIÊM.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.126-127)

Người đảng viên chẳng những phải ra sức rèn luyện và tu dưỡng, trong lúc gian khổ khó khăn, trong lúc thất bại, mà còn và càng phải rèn luyện và tu dưỡng trong lúc thuận lợi, trong lúc thành công.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng,
khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.296)

NGƯỜI KIỂM TRA

Không thể gặp ai cũng phái đi kiểm tra. *Người lãnh đạo* phải tự mình làm việc kiểm tra, mới đủ kinh nghiệm và oai tín.

Nhưng người lãnh đạo cần phải có một nhóm cán bộ nhiều kinh nghiệm và giàu năng lực để giúp mình đi kiểm tra. Ai đi kiểm tra việc gì, nơi nào nếu có sơ suất thì người ấy phải chịu trách nhiệm.

Nếu tổ chức việc kiểm tra cho chu đáo thì cũng như có ngọn đèn "pha". Bao nhiêu tình hình, bao nhiêu ưu điểm và khuyết điểm, bao nhiêu cán bộ chúng ta đều thấy rõ. Có thể nói rằng: chín phần mười khuyết điểm trong công việc của chúng ta là vì thiếu sự kiểm tra.

Nếu tổ chức sự kiểm tra được chu đáo, thì công việc của chúng ta nhất định tiến bộ gấp mười gấp trăm.

(Một việc mà các cơ quan lãnh đạo cần thực hành ngay, báo Sự thật,
số 103, ngày 30-11-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.637-638)

Nhân dân rất mong *các bộ thi đua tiễu trừ triệt để bệnh giấy tờ* và đôn đốc cấp dưới cũng thi đua như vậy. Đó là một cách để thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.

(Chống nạn giấy tờ, báo Nhân Dân, số 170, từ ngày 6 đến ngày 10-3-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.425)

Nhất là những người cán bộ và lãnh tụ, càng phải làm cho xứng đáng lòng tin cậy của Đảng, của dân tộc. Càng phải làm gương cho tất cả đảng viên, tất cả quần chúng noi theo.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.293)

Nhưng chúng ta cũng phải nhận rằng: ảnh hưởng xấu của xã hội cũ làm cho một số đảng viên và cán bộ (trong Đảng và ngoài Đảng) hủ hoá. Họ tưởng rằng cách mạng là cốt để làm cho họ có địa vị, được hưởng thụ. Do đó mà họ mắc những sai lầm: kiêu ngạo, chưng diện, hưởng lạc, lãng phí của công, tự tư tự lợi, không tiết kiệm đồng tiền bát gạo là mồ hôi nước mắt của nhân dân.

(Đạo đức cách mạng, báo Nhân Dân, số 460, ngày 6-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.508-509)

Nhưng vẫn còn một số người không tốt, còn phạm sai lầm tham ô, lãng phí và còn mang nặng bệnh quan liêu, ảnh hưởng rất xấu đến công cuộc xây dựng kinh tế của nhân dân ta. Vì vậy, chúng ta phải kiên quyết chống lại những tệ hại ấy.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.415)

Những điều các bạn nghiên cứu được ở đây có thể ví như một hạt nhân bé nhỏ. Sau này, các bạn sẽ tiếp tục săn sóc, vun xới, làm cho hạt nhân ấy mọc thành cây và dần dần nở hoa, kết quả.

Theo ý riêng của tôi, thì hạt nhân ấy có thể tóm tắt trong 11 chữ: "Đại học chi đạo, tại minh minh đức, tại thân dân".

Nói tóm tắt, minh minh đức tức là *chính tâm*. Thân dân tức là *phục vụ nhân dân*, đặt lợi ích của nhân dân lên trên hết.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 1, Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 21-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.377)

Những người ở các công sở, từ làng cho đến Chính phủ trung ương, đều dễ tìm dịp phát tài, hoặc xoay tiền của Chính phủ, hoặc khoét đục nhân dân. Đến khi lộ ra, bị phạt, thì mất hết cả danh giá, mà của phi nghĩa đó cũng không được hưởng. Vì vậy, những người trong công sở phải lấy chữ *Liêm* làm đầu.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.123)

Những người trong các công sở đều có nhiều hoặc ít quyền hành. Nếu không giữ đúng Cần, Kiệm, Liêm, Chính thì dễ trở nên hủ bại, biến thành sâu mọt của dân.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.122)

Những tư tưởng, tác phong mới mà Đảng ta yêu cầu mỗi cán bộ, mỗi đảng viên và mỗi người lao động cần phải bồi dưỡng cho mình, tóm lại là:

- Ý thức làm chủ và tinh thần tập thể xã hội chủ nghĩa,

- Quan điểm "tất cả phục vụ sản xuất",

- Ý thức cần kiệm xây dựng nước nhà,

- Tinh thần tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội.

Trái lại, những tư tưởng, tác phong xấu cần chống lại là:

- Chủ nghĩa cá nhân,

- Quan liêu, mệnh lệnh,

- Tham ô, lãng phí,

- Bảo thủ, rụt rè.

Đó là một cuộc vận động, giáo dục tư tưởng có ý nghĩa rất to lớn đối với sự nghiệp cách mạng của chúng ta ngày nay.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961,
báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.71-72)

Nói chung lãng phí ở các ngành còn khá nhiều, nếu ta ngăn được lãng phí thì có thể cải thiện được cho cán bộ, bộ đội và công nhân. Muốn ngăn được lãng phí, không phải chỉ Đảng, Chính phủ và Hồ Chủ tịch ra lệnh, mà phải giáo dục cán bộ, công nhân, nhân dân, phải tổ chức cho khéo và để mọi người tự giác chấp hành cho chu đáo.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ trung, cao cấp nghiên cứu
Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 11, ngày 14-2-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.496)

Nói chung, số đông cán bộ ta đều tận tụy, đều cố gắng làm tròn nhiệm vụ. Nhưng vẫn còn một số bị chủ nghĩa cá nhân trói buộc, do đó mà phạm nhiều sai lầm, khuyết điểm. Vài thí dụ:

+ Đối với *nhân dân* thì quan liêu, mệnh lệnh; xem thường pháp luật, không tôn trọng quyền lợi của nhân dân (như có khi khám xét nhà mà không báo trước cho chủ nhà).

Tự tiện ra mệnh lệnh lung tung (như bán bánh ngọt không cho người mua mang bánh về nhà, bắt người ta ăn tại chỗ).

+ Đối với *tập thể* thì kèn cựa địa vị, tính thiệt suy hơn, chỉ hỏi Đảng và Chính phủ đã làm gì cho mình, không tự hỏi mình đã làm gì ích lợi cho nhân dân, cho xã hội.

+ Đối với *của công* thì lãng phí, tham ô, ở các xí nghiệp và các hợp tác xã ít nhiều đều có hiện tượng xấu như vậy.

+ Đối với *bản thân* thì không lo trau dồi đạo đức cách mạng, không lo học tập để tiến bộ, mà chỉ lo ăn ngon, mặc đẹp hơn người khác…

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội, ngày 1-2-1961,
báo Nhân dân, số 2511, ngày 2-2-1961
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.28-29)

Nói chung tiết kiệm cái gì? Tiết kiệm sức người như dân công, tiết kiệm tiền, tiết kiệm của. Mọi thứ đều phải tiết kiệm, tăng gia mà không tiết kiệm thì vô ích. Tiết kiệm mà không tăng gia thì lấy gì mà tiết kiệm? Mục đích tiết kiệm không phải là bớt ăn, mà là thêm ăn, làm cho bộ đội no. Nói chung, các cơ quan đều phải tiết kiệm. Riêng cơ quan cung cấp tổ chức còn kềnh càng, thừa người, phải sắp xếp cho gọn gàng, hợp lý, mọi người đều có công việc thiết thực, những người thừa phải đưa đi chỗ thiếu, những người ở lại phải thi đua nâng cao năng suất của mình. Thế là tinh giản, tinh là năng suất lên cao, làm cho mau cho tốt, giản là vừa phải, không kềnh càng, tránh hình thức.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân lần thứ nhất,
ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.432)

Nói tóm lại, lãng phí là *vì thiếu tinh thần trách nhiệm, không có ý thức quý trọng sức của, sức người của Nhà nước, của nhân dân.*

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước,
ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417)

Nói về mỗi một người chúng ta, nếu hết lòng hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Thế là THIỆN. Nếu chỉ lo cho lợi ích riêng của mình, không lo đến lợi ích chung của nước nhà, của dân tộc. Thế là ÁC. Thực hành chí công vô tư, cần kiệm liêm chính. Thế là THIỆN. Nếu phạm phải quan liêu, mệnh lệnh, tham ô, lười biếng. Thế là ÁC.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 2
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.454)

Nước ta còn lạc hậu, dân ta còn nghèo, *muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội, muốn cải thiện đời sống*, thì chúng ta càng phải *Cần* phải *Kiệm*, phải chống lười biếng, chống lãng phí.

(Cần Kiệm, báo Nhân Dân, số 2069, ngày 15-11-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.328)

Ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó chắc có tham ô, lãng phí; nơi nào bệnh quan liêu càng nặng thì nơi đó càng nhiều lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước,
ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417)

Phải giữ vững đạo đức cách mạng, cao nhất là chí công vô tư.

(Cách xem xét việc đời và cách tu dưỡng của người cách mạng,
khoảng cuối năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.290)

Phải khắc phục bệnh cá nhân chủ nghĩa, bệnh công thần, óc địa vị. Nó đẻ ra nhiều cái xấu như xích mích, kèn cựa giữa cán bộ và giữa đảng viên, không ai phục ai, không giúp đỡ nhau, không cộng tác chặt chẽ với

nhau. Bệnh *cá nhân* còn dẫn đến tệ bảo thủ, quan liêu, tham ô, lãng phí, sợ khó, sợ khổ, thấy khó khăn thì đâm ra tiêu cực, bi quan.

(Bài nói tại Đại hội Đảng bộ tỉnh Hà Bắc, ngày 17-10-1963, báo Nhân dân, số 3491, ngày 19-10-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.187)

Phải kiểm tra. Làm mà không kiểm tra thì không biết kết quả ra sao, không hiểu sai lệch thế nào để kịp thời sửa chữa.

(Nói chuyện ở Trường Cán bộ công đoàn, ngày 19-1-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.481)

Phải luôn luôn dùng lòng thân ái mà giúp đỡ, lãnh đạo cán bộ. Giúp họ sửa chữa những chỗ sai lầm. Khen ngợi họ lúc họ làm được việc. Và phải luôn luôn kiểm soát cán bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.314)

Phải sử dụng tiền của, sức lực và thời giờ của nhân dân cho hợp lý. Phải chống *bệnh quan liêu* vì đó là nguồn gốc của nạn tham ô, lãng phí.

(Lời kêu gọi nhân dịp phát động phong trào sản xuất và tiết kiệm, tháng 3-1952, báo Nhân dân, số 50, ngày 20-3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.349-350)

Phải thấy kẻ địch trong mình ta nó mạnh lắm. Đế quốc bên ngoài có thể dùng súng dùng đạn để đánh được. Kẻ địch trong người không thể dùng lựu đạn mà ném vào được; nó vô hình, vô ảnh, không dàn ra thành trận, luôn luôn lẩn lút trong mình ta. Nó khó thấy, khó biết, nên khó tránh.

(Bài nói tại lớp chỉnh Đảng Trung ương khóa 2, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.98-99)

Quan liêu là người cán bộ phụ trách nhưng xa rời thực tế, xa rời quần chúng. Đối với công việc thì không điều tra nghiên cứu kỹ lưỡng. Chỉ đạo thì đại khái, chung chung. Không lắng nghe ý kiến của quần chúng, tác phong không dân chủ. Sợ phê bình và tự phê bình. Không giữ đúng nguyên tắc lãnh đạo tập thể, phân công phụ trách… Vì vậy, ở đâu có bệnh quan liêu thì ở đó có nạn tham ô, lãng phí.

(Bài nói tại Hội nghị Phổ biến Nghị quyết của Bộ Chính trị về Cuộc vận động "nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu", ngày 27-7-1963, báo Nhân dân, số 3416, ngày 4-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.141)

Quan liêu là xa rời quần chúng, không đi sâu đi sát, không hiểu rõ lai lịch, tư tưởng và công tác của *cán bộ* mình. Không lắng nghe ý kiến *của quần chúng*. Sợ phê bình và tự phê bình. Tác phong của những "ông quan liêu" là thiếu dân chủ, không giữ đúng nguyên tắc lãnh đạo tập thể, phân công phụ trách.

Vì vậy, *bệnh quan liêu là nguồn gốc sinh ra lãng phí, tham ô*.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417)

Quan liêu, mệnh lệnh: Không đi sâu đi sát phong trào, không nắm được tình hình cụ thể của ngành hoặc của địa phương mình, không gần gũi quần chúng và học hỏi kinh nghiệm của quần chúng. Thích ngồi bàn giấy hơn là đi xuống cơ sở để hiểu đúng thực tế, kiểm tra việc thi hành chính sách, lắng nghe ý kiến của nhân dân. Thích dùng mệnh lệnh hành chính hơn là kiên nhẫn giáo dục quần chúng một cách có lý, có tình. Do đó mà đường lối, chính sách đúng đắn của Đảng và Chính phủ có khi không thấu đến quần chúng hoặc bị thi hành lệch lạc, kết quả là đã hỏng công việc lại mất lòng người.

(Đoàn kết tiến lên giành thắng lợi mới, báo Nhân dân, số 3235, ngày 3-2-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.29)

Quan liêu, tham ô, lãng phí là *tội ác*. Phải tẩy sạch nó để thực hiện cần kiệm liêm chính, để đẩy mạnh thi đua sản xuất và tiết kiệm, để đưa kháng chiến đến thắng lợi, kiến quốc đến thành công, để xây dựng thuần phong mỹ tục trong toàn dân, toàn quốc.

(Chống quan liêu, tham ô, lãng phí, báo Nhân Dân, số 68, ngày 31-7-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.457)

"Quan tham vì dân dại". Nếu dân hiểu biết, không chịu đút lót, thì "quan" dù không liêm, cũng phải hoá ra LIÊM.

Vì vậy, dân phải biết quyền hạn của mình, phải biết kiểm soát cán bộ, để giúp cán bộ thực hiện chữ LIÊM.

(Cần kiệm liêm chính, khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Quản lý phải dân chủ, tài chính phải công khai - Sổ sách phải minh bạch. Phải chống quan liêu, lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ tỉnh Phú Thọ, ngày 18-8-1962, báo Nhân dân, số 3074, ngày 24-8-1962 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.443)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm cán bộ và nhân dân tỉnh Phú Thọ, năm 1962

Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị cán bộ của Đảng lần thứ 6, ngày 18-1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16)

Rừng cây thì chắc chắn nở hoa sinh quả; nhưng cũng có những con sâu mọt rút lá, cắn hoa, khoét quả. Chúng ta phải tiêu diệt các con sâu mọt ấy: Ấy là bệnh quan liêu, nạn tham ô lãng phí.

(Bài nói tại buổi phát động phong trào sản xuất và tiết kiệm, ngày 17-3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.344-345)

Sản xuất mà không tiết kiệm thì khác nào gió vào nhà trống.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961,Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Sau khi tôi đã qua đời, chớ nên tổ chức điếu phúng linh đình, để khỏi lãng phí thì giờ và tiền bạc của nhân dân.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.615)

Số đông cán bộ, đảng viên, đoàn viên, công nhân, viên chức ta đều tận tụy và trong sạch. Cho nên chúng ta đã thu được những thành tích trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Nhưng trong hàng ngũ ta vẫn còn một số người không tốt. Họ tham ô và lãng phí của Nhà nước và của nhân dân.

Vì vậy, cuộc vận động này gồm có "ba xây", là xây những cái tốt nói trên và "ba chống" là chống tham ô, lãng phí, quan liêu.

(Bài nói tại Hội nghị phổ biến Nghị quyết của Bộ Chính trị về Cuộc vận động "nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu", ngày 27-7-1963, báo Nhân dân, số 3416, ngày 4-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.140)

Ta nói chống bệnh quan liêu, bây giờ phải chống người quan liêu.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 12 Ban Chấp hành Trung ương Đảng, ngày 16-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.20)

Tai hại do các tệ tham ô, lãng phí, quan liêu gây ra - Chế độ xã hội chủ nghĩa của chúng ta là rất tốt đẹp, mạnh mẽ, vững như một người khổng lồ có sức khỏe dồi dào. Tệ tham ô, lãng phí, quan liêu là cái xấu xa do xã hội cũ để lại, như cái ung nhọt còn sót lại trên thân thể của người khổng lồ. Công khai và mạnh dạn gạt bỏ cho thật sạch những ung nhọt ấy thì thân thể càng mạnh khỏe thêm. Cho nên, vạch những tệ hại nói trên để sửa chữa, chúng ta không sợ kẻ địch lợi dụng để phản tuyên truyền.

Theo con số đã nắm được từ năm 1958 đến 1961 thì những *vụ tham ô* đã làm hao tổn của Nhà nước *hàng triệu đồng*…

Số lãng phí rất lớn. Gần đây, một số nhà máy và công trường đã bắt đầu cố gắng sửa chữa. Tuy vậy, trong mấy năm nay đã *lãng phí hàng chục triệu đồng*. Với số tiền bạc, của cải bị tham ô, lãng phí đó, người ta có thể làm được:

Hoặc 10 công trình thủy lợi như Bắc - Hưng - Hải,

Hoặc 5 nhà máy cơ khí trung quy mô,

Hoặc mấy ngôi nhà 4 tầng cho một vạn người ở.

Tiền bạc, của cải đó là do nhân dân ta đóng góp, cũng có phần do nhân dân các nước anh em giúp đỡ. Để hao hụt vì tham ô, lãng phí là không biết thương tiếc mồ hôi nước mắt của nhân dân ta, không biết quý trọng sự giúp đỡ chí tình của nhân dân các nước anh em. Cho nên chúng ta, tất cả những cán bộ phụ trách của Đảng và Chính phủ, phải thật thà

tự phê bình, nhận khuyết điểm và làm gương mẫu sửa chữa trong cuộc vận động này.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.417-418)

Tài sản công cộng là nền tảng, là vốn liếng để khôi phục và xây dựng kinh tế chung, để làm cho dân giàu nước mạnh, để nâng cao đời sống của nhân dân. Vì vậy, *bảo vệ tài sản chung là nhất trí với lợi ích riêng của mọi người*. Khinh thường tài sản chung tức là hại đến lợi ích riêng của mọi người.

(Bảo vệ tài sản công cộng, báo Nhân Dân, số 340, ngày 5-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.297)

Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là hai việc cần thiết nhất để phát triển chế độ dân chủ nhân dân tiến dần lên chủ nghĩa xã hội.

(Lời kêu gọi nhân dịp 1-5, báo Nhân Dân, số 1150, ngày 1-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.545)

… tất cả chúng ta từ trên xuống dưới, cán bộ cũng như đảng viên, đoàn viên phải làm nhiệm vụ thiêng liêng của chúng ta là quan tâm lo lắng đến đời sống của nhân dân. Nếu quan tâm đến đời sống của nhân dân thì thật sự không có tham ô, lãng phí.

(Nói chuyện với Hội nghị Cán bộ toàn tỉnh Nghệ An, ngày 14-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.612)

Tất cả mọi người đều phải tiết kiệm. Trước nhất là các cơ quan, các bộ đội, các xí nghiệp.

… Ai cũng có thể và cũng nên tiết kiệm.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.353-354)

Tham ô là gì?

- Đứng về phía *cán bộ* mà nói, tham ô là:

Ăn cắp của công làm của tư

Đục khoét của nhân dân

Ăn bớt của bộ đội.

Tiêu ít mà khai nhiều, lợi dụng của chung của Chính phủ để làm quỹ riêng cho địa phương mình, đơn vị mình, cũng là tham ô.

- Đứng về phía *nhân dân* mà nói, tham ô là:

Ăn cắp của công, khai gian, lậu thuế.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.355-356)

Tham ô là hành động xấu xa nhất của con người. Nhân dân lao động ta làm lụng đổ mồ hôi sôi nước mắt để góp phần xây dựng của công - của Nhà nước và của tập thể. Của công ấy là nền tảng vật chất của chế độ xã hội chủ nghĩa, là nguồn gốc chủ yếu để nâng cao đời sống của nhân dân ta.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.416).

Tham ô là hành động xấu xa nhất, tội lỗi, đê tiện nhất trong xã hội.

(Bài nói tại Hội nghị phổ biến nghị quyết của Bộ Chính trị về cuộc vận động "Nâng cao tinh thần trách nhiệm, tăng cường quản lý kinh tế tài chính, cải tiến kỹ thuật, chống tham ô, lãng phí, quan liêu", ngày 27-7-1963, báo Nhân dân, số 3416, ngày 4-8-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.141)

Tham ô là *lấy trộm* của công, chiếm của công làm của tư. Nó có hại đến sự nghiệp xây dựng nước nhà, có hại đến công việc cải thiện đời sống của nhân dân, có hại đến đạo đức cách mạng.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.416)

Tham ô là trộm cướp. Lãng phí tuy không lấy của công đút túi, song kết quả cũng rất tai hại cho nhân dân, cho Chính phủ. Có khi tai hại hơn nạn tham ô.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.357)

Tham ô lãng phí một phần lớn là do bệnh quan liêu mà ra. Quan liêu là gì? Quan liêu là những người phụ trách bất kỳ cấp nào không gần gũi cán bộ, không theo dõi công việc thiết thực, không theo dõi cán bộ để biết tính nết, khả năng, để thấy điều tốt thì khuyến khích, thấy điều xấu thì can ngăn, giáo dục, giúp đỡ sửa chữa. Thế là cán bộ xa thực tế, xa bộ đội, xa nhân dân, không dân chủ.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân lần thứ nhất, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.433-434)

Tham ô và lãng phí đều do bệnh quan liêu mà ra. Vì vậy, từ nay, toàn thể đồng bào, toàn thể chiến sĩ, toàn thể cán bộ phải xem quan liêu, tham ô, lãng phí là những tội lỗi đối với Tổ quốc, đối với đồng bào. Người phạm tội có tội đã đành; người thấy những tội ấy mà không nêu ra, cũng như có tội.

(Bài nói chuyện nhân dịp Tết năm Nhân Thìn (1952), báo Nhân Dân, số 43, ngày 27-1-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.297)

Tham ô, lãng phí tài sản của Nhà nước, của tập thể, của nhân dân là hành động trộm cắp, mà ai cũng phải thù ghét, phải trừ bỏ.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu là kẻ thù của nhân dân, của bộ đội và của Chính phủ.

Kẻ thù khá nguy hiểm, vì nó không mang gươm mang súng, mà nó nằm trong các tổ chức của ta, để làm hỏng công việc của ta.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.357)

Tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu, dù cố ý hay không, cũng là *bạn đồng minh* của thực dân và phong kiến. Vì nó làm chậm trễ công cuộc kháng chiến và kiến quốc của ta. Nó làm hỏng tinh thần trong sạch và ý chí khắc khổ của cán bộ ta. Nó phá hoại đạo đức cách mạng của ta là cần, kiệm, liêm, chính.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.357-358)

Tham ô, lãng phí là có tội, mà tham ô lãng phí gạo cứu đói tội lại càng lớn hơn. Không khác gì gián điệp giết hại đồng bào đó. Thế là có tội đối với Đảng và Chính phủ, đối với nhân dân, đối với nước bạn. Đó là tội thật to. Các cấp ủy cùng với cán bộ cần tìm cho ra gốc rễ tham ô, lãng phí và xử trí đúng mức.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Sản xuất cứu đói, ngày 13-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, t.9, Sđd, tr.519)

Tham ô, lãng phí, quan liêu là một thứ "*giặc ở trong lòng*". Nếu chiến sĩ và nhân dân ra sức chống giặc ngoại xâm mà quên *chống giặc nội xâm*, như thế là chưa làm tròn nhiệm vụ của mình.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.362-363)

Tham ô, lãng phí, quan liêu là những xấu xa của xã hội cũ. Nó do lòng tự tư tự lợi, ích kỷ hại nhân mà ra. Nó do chế độ "người bóc lột người" mà ra.

Chúng ta muốn xây dựng một *xã hội mới*, một xã hội tự do bình đẳng, một xã hội cần, kiệm, liêm, chính - cho nên chúng ta phải tẩy cho sạch hết những thói xấu của xã hội cũ.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.361-362)

Tham tiền của, tham địa vị, tham danh tiếng, tham ăn ngon, sống yên đều là BẤT LIÊM.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.126)

Thang thuốc chữa bệnh quan liêu:

- Phải đặt lợi ích dân chúng lên trên hết, trước hết.

- Phải gần gũi dân, hiểu biết dân, học hỏi dân.

- Phải thật thà thực hành phê bình và tự phê bình.

- Phải làm kiểu mẫu: Cần, Kiệm, Liêm, Chính, Chí công vô tư.

(Phải tẩy sạch bọn quan liêu, báo Sự thật, số 140, ngày 2-9-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.434)

Thanh tra là một nhiệm vụ vẻ vang và quan trọng; nó theo dõi, xem xét việc chấp hành đúng đắn đường lối, chính sách, nghị quyết, chỉ thị của Đảng và Chính phủ.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ thanh tra toàn miền Bắc, ngày 6-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.35)

"Thì giờ là vàng bạc". Phải kiên quyết chống thói hội họp lu bù, mất thì giờ, hại sức khỏe mà không kết quả thiết thực.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, giữa tháng 3-1961, báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.70)

Thiện là gì? Là làm đúng chính sách của Đảng, phục vụ quyền lợi đại đa số nhân dân (công nông), thực hành cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, để lợi ích cách mạng, nhân dân lên trên hết, trước hết; trái lại là cái ác.

(Bài nói chuyện ở lớp chỉnh Đảng Trung ương khóa 3, ngày 10-4-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.113)

Thời giờ cũng cần phải *tiết kiệm* như của cải.

Của cải nếu hết, còn có thể làm thêm. Khi thời giờ đã qua rồi, không bao giờ kéo nó trở lại được. Có ai kéo lại ngày hôm qua được không?

Muốn tiết kiệm thời giờ, thì việc gì ta cũng phải làm cho nhanh chóng, mau lẹ. Không nên chậm rãi. Không nên "nay lần mai lữa".

Tiết kiệm thời giờ là Kiệm, và cũng là Cần.

Bất kỳ làm việc gì, nghề gì, khi đã làm thì phải hăng hái, chăm chỉ, chuyên chú, làm cho ra trò làm.

Tiết kiệm thời giờ của mình, lại phải *tiết kiệm* thời giờ của người. Không nên ngồi lê, nói chuyện phiếm, làm mất thời giờ người khác.

Thánh hiền có câu: "Một tấc bóng là một thước vàng".

Tục ngữ Âu nói: "Thời giờ tức là tiền bạc".

Ai đưa vàng bạc vứt đi, là người điên rồ. Thì ai đưa thời giờ vứt đi, là người ngu dại.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.123)

Thế giới có mâu thuẫn, có hai phe.

Trong nước có mâu thuẫn, có hai phe.

Trong mình cũng có mâu thuẫn, có hai phe.

Cái đó rất dễ hiểu.

Trong mình có hai phe: một phe thiện và một phe ác. Hai phe cùng đấu tranh với nhau.

Nếu đấu tranh để phe thiện thắng, thì phe ác phải bại.

Nếu không đấu tranh mà để cho phe thiện bại, thì là hỏng.

Cải tạo thế giới là việc to, phải trường kỳ gian khổ.

Kháng chiến để cải tạo nước nhà cũng phải trường kỳ và gian khổ. Muốn cải tạo mình, cũng phải trường kỳ và gian khổ, chứ không phải là dễ đâu.

(Bài nói tại lớp chỉnh Đảng Trung ương khoá 2, tháng 3-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.98)

Thực hành chí công vô tư, cần kiệm liêm chính. Thế là THIỆN. Nếu phạm phải quan liêu, mệnh lệnh, tham ô, lười biếng. Thế là ÁC.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu Chính trị khóa II
Trường đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.454)

Tiết *kiệm* không phải là bủn xỉn.

Khi không nên tiêu xài thì một đồng xu cũng không nên tiêu. Khi có việc đáng làm, việc ích lợi cho đồng bào, cho Tổ quốc, thì dù bao nhiêu công, tốn bao nhiêu của, cũng vui lòng. Như thế mới đúng là *kiệm*.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.123)

Tiết kiệm không phải là ép bộ đội, cán bộ và nhân dân nhịn ăn, nhịn mặc. Trái lại, tiết kiệm cốt để giúp vào tăng gia sản xuất, mà tăng gia sản xuất là để dần dần nâng cao mức sống của bộ đội, cán bộ và nhân dân.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu,
tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.352)

Tiết kiệm nghĩa là:

1 giờ làm xong công việc của 2, 3 giờ.

1 người làm bằng 2, 3 người.

1 đồng dùng bằng giá trị 2, 3 đồng.

Cho nên, muốn tiết kiệm có kết quả tốt, thì phải khéo *tổ chức*.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.124)

Tiết kiệm thế nào?

- Không phí phạm một hột gạo, hột ngô. Không phí phạm một củ khoai, củ sắn.

- Phải ăn một phần cơm, một phần ngô, khoai, sắn. Hoặc vài bữa cơm, một bữa ngô, khoai.

- Chớ nấu rượu bằng gạo. Chớ đám tiệc ăn chơi. Cất giấu phải cẩn thận, chớ để hư hỏng.

- Mỗi nhà phải tự hạn chế việc ăn tiêu. Nếu cần thì ăn bữa cơm, bữa cháo.

Trung du có chiến sự, thì nhân dân Việt Bắc lại phải tiết kiệm *hơn nữa*.

(Chuẩn bị thu đông cho nhân dân và bộ đội, khoảng giữa năm 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.137-138)

Tiết kiệm thời giờ của mình, lại phải *tiết kiệm* thời giờ của người. Không nên ngồi lê, nói chuyện phiếm, làm mất thời giờ người khác.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.123)

Tóm lại, về đạo đức vô sản, công nhân phải hiểu mình là chủ xí nghiệp, chủ nước nhà, hiểu lao động là vẻ vang, phải giữ gìn của công, chống tham ô lãng phí, phải bảo vệ kỷ luật lao động, phải thi đua làm tốt, nhiều, mau, rẻ. Cải thiện sinh hoạt phải dựa trên cơ sở tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm.

(Nói chuyện ở Trường Cán bộ Công đoàn, ngày 19-1-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.480)

Tôi mong các cụ, các bà chống lãng phí, vì lãng phí chỉ có hại cho dân, cho nước, cho nhà, vì nó đưa đến phong tục hủ bại, rượu chè, hút xách. Một dân tộc đang tiến lên chủ nghĩa xã hội, những cái đó không có thể tha thứ được.

(Bài nói chuyện với các đại biểu nhân dân Thanh Hóa,
ngày 13-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.600)

Tôi tuyệt nhiên không ham muốn công danh phú quý chút nào. Bây giờ phải gánh chức Chủ tịch là vì đồng bào ủy thác thì tôi phải gắng sức

làm, cũng như một người lính vâng mệnh lệnh của quốc dân ra trước mặt trận. Bao giờ đồng bào cho tôi lui, thì tôi rất vui lòng lui.

(Trả lời các nhà báo nước ngoài, báo Cứu quốc, số 147, ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.187)

Trên quả đất, có hàng muôn triệu người. Song số người ấy có thể chia làm hai hạng: người THIỆN và người ÁC.

Trong xã hội, tuy có trăm công, nghìn việc. Song những công việc ấy có thể chia làm 2 thứ: việc CHÍNH và việc TÀ.

Làm việc CHÍNH, là người THIỆN.

Làm việc TÀ, là người ÁC.

Siêng năng (cần), tần tiện (kiệm), trong sạch (liêm), CHÍNH là THIỆN.

Lười biếng, xa xỉ, tham lam, là tà, là ác.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.129)

Trong chế độ ta, lợi ích của Nhà nước, của tập thể cùng lợi ích của cá nhân căn bản là nhất trí. Cho nên trong khi được hưởng những quyền lợi do Nhà nước và tập thể mang lại cho mình thì mọi người công dân phải tự giác làm tròn nghĩa vụ đối với Nhà nước, đối với tập thể.

Vì vậy công dân có nghĩa vụ: tuân theo Hiến pháp, pháp luật, kỷ luật lao động, trật tự công cộng và những quy tắc sinh hoạt xã hội. Công dân có nghĩa vụ tôn trọng tài sản công cộng, đóng thuế theo pháp luật, làm nghĩa vụ quân sự, bảo vệ Tổ quốc.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.378)

Trong hai năm qua, nói chung các cấp ủy đảng đã chú ý lãnh đạo công tác kiểm tra và chấn chỉnh ủy ban kiểm tra. Tuy vậy, hiện nay còn

có một số cấp ủy đảng coi nhẹ và không chú ý lãnh đạo công tác kiểm tra. Thậm chí có ủy viên tỉnh và huyện cho công tác kiểm tra là "vạch lá tìm sâu", làm giảm thành tích của địa phương mình, v.v.. Đó là thành kiến sai lầm, cần phải sửa chữa.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác kiểm tra của Đảng, ngày 29-7-1964, báo Nhân Dân, số 3774, ngày 30-7-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.362)

Trong một nước dân chủ thì mọi người đều có tự do tin tưởng, tự do tổ chức. Nhưng vì hoàn cảnh và trách nhiệm, *tôi phải đứng ra ngoài mọi đảng phái*. Nay tôi chỉ có một tin tưởng vào *Dân tộc độc lập*. Nếu cần có đảng phái thì sẽ là Đảng dân tộc Việt Nam. Đảng đó sẽ chỉ có một mục đích làm cho dân tộc ta hoàn toàn độc lập. Đảng viên của đảng đó sẽ là tất cả quốc dân Việt Nam, trừ những kẻ phản quốc và những kẻ tham ô ra ngoài.

(Trả lời các nhà báo nước ngoài, báo Cứu quốc, số 147, ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.187-188)

Trong một nước thưởng phạt phải nghiêm minh thì nhân dân mới yên ổn, kháng chiến mới thắng lợi, kiến quốc mới thành công. Vậy Chính phủ ra Quốc lệnh rõ ràng gồm có 10 điểm thưởng và 10 điểm phạt, cho quân dân biết rõ những tội nên tránh, những việc nên làm.

I- THƯỞNG

1. Nhà nào có 3 con tòng quân sẽ được thưởng.

2. Ai lập được quân công sẽ được thưởng.

3. Ai vì nước hy sinh sẽ được thưởng.

4. Ai ra trận can đảm phi thường sẽ được thưởng.

5. Ai làm việc công một cách trong sạch, ngay thẳng sẽ được thưởng.

6. Ai làm việc gì có lợi cho nước nhà, dân tộc và được dân chúng mến phục sẽ được thưởng.

7. Ai bỏ tiền ra xây đắp cầu cống, đê, đường sẽ được thưởng.

8. Ai bắt được những kẻ phản quốc sẽ được thưởng.

9. Ai liều mình về việc công sẽ được thưởng.

10. Ai cứu được người bị nạn sẽ được thưởng.

II- PHẠT

1. Thông với giặc, phản quốc sẽ bị xử tử.

2. Trái quân lệnh sẽ bị xử tử.

3. Ra trận tự ý rút lui sẽ bị xử tử.

4. Tự ý phá hoại giao thông sẽ bị xử tử.

5. Phá hoại quân khí sẽ bị xử tử.

6. Để cho bộ đội hại dân sẽ bị xử tử.

7. Vô cớ sát hại kiều dân ngoại quốc sẽ bị xử tử.

8. Trộm cắp của công sẽ bị xử tử.

9. Hãm hiếp, cướp bóc sẽ bị xử tử.

10. Can tội bắt cóc, ám sát sẽ bị xử tử.

(Quốc lệnh, ngày 26-1-1946, báo Cứu quốc, số 155, ngày 5-2-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.189-190)

Trong phong trào chống tham ô, lãng phí, quan liêu, *giáo dục là chính, trừng phạt là phụ*, nghĩa là:

- Ai kiểm thảo đúng những người khác, sẽ được khen thưởng.

- Ai có lỗi mà thật thà tự kiểm thảo, thì lỗi nhẹ sẽ được tha thứ, lỗi nặng sẽ được xử nhẹ hoặc lấy công chuộc tội (trừ những tội lỗi đặc biệt nặng).

- Ai có lỗi mà không thật thà nói ra, sẽ bị kỷ luật.

- Ai ngăn cản, đe dọa những người kiểm thảo mình, sẽ bị kỷ luật.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.361)

Trong xã hội có THIỆN và cũng có ÁC.

Theo nghĩa rộng thì cả thế giới và trong một nước có THIỆN và có ÁC. Theo nghĩa hẹp thì trong bản thân và tư tưởng của mỗi một người cũng có THIỆN và có ÁC.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.453)

Trước hết, chúng ta hãy đặt mấy câu hỏi:

- Tiết kiệm là gì?

- Vì sao phải tiết kiệm?

- Tiết kiệm những gì?

- Ai cần phải tiết kiệm?

Tiết kiệm không phải là bủn xỉn, không phải là "xem đồng tiền to bằng cái nống", gặp việc đáng làm cũng không làm, đáng tiêu cũng không tiêu. Tiết kiệm không phải là ép bộ đội, cán bộ và nhân dân nhịn ăn, nhịn mặc. Trái lại, tiết kiệm cốt để giúp vào tăng gia sản xuất, mà tăng gia sản xuất là để dần dần nâng cao mức sống của bộ đội, cán bộ và nhân dân. Nói theo lối khoa học, thì tiết kiệm là tích cực, chứ không phải là tiêu cực.

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.352)

Trước hết, đảng viên và cán bộ phải một lòng, một dạ phục vụ nhân dân.

Trong công việc thì phải lãnh đạo tập thể, phân công phụ trách. Phải nắm vững chính sách của Đảng, đi đúng đường lối quần chúng. Phải đi sâu đi sát mọi việc. Kiên quyết chống quan liêu, mệnh lệnh, chống tham ô, lãng phí.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, báo Nhân dân, số 2531, ngày 23-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.47)

Trước khi ra về, Bác dặn thêm các chú gắng gây thành một phong trào chống quan liêu, tham ô, lãng phí, các chú phụ trách phải xung phong gương mẫu. Sau khi làm, các chú báo cáo kết quả cho Bác biết.

(Bài nói tại Hội nghị Cung cấp toàn quân lần thứ nhất, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.435)

Trời có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông.

Đất có bốn phương: Đông, Tây, Nam, Bắc.

Người có bốn đức: Cần, Kiệm, Liêm, Chính.

Thiếu một mùa, thì không thành trời.

Thiếu một phương, thì không thành đất.

Thiếu một đức, thì không thành người.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.117)

Trước nhất là cán bộ các cơ quan, các đoàn thể, cấp cao thì quyền to, cấp thấp thì quyền nhỏ. Dù to hay nhỏ, có quyền mà thiếu lương tâm là có dịp đục khoét, có dịp ăn của đút, có dịp "dĩ công vi tư".

Vì vậy, cán bộ phải thực hành chữ LIÊM trước, để làm kiểu mẫu cho dân.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Tuy không trộm cắp của công như tham ô, nhưng lãng phí cũng làm cho nhân dân và Chính phủ thiệt thòi, hao tổn, kết quả thì lãng phí cũng có tội như tham ô.

(Bài nói chuyện nhân dịp Tết năm Nhân Thìn (1952), báo Nhân Dân, số 43, ngày 27-1-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.297)

Tuy nhiều người trong ban hành chính làm việc tốt và thanh liêm, song cái tệ tham ô, nhũng lạm chưa quét sạch.

Tuy Chính phủ ra sức sửa sang, song nhiều nơi chính trị vẫn chưa vào lề lối.

(Tự phê bình, báo Cứu quốc, số 153, ngày 28-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.192)

Tuy trong quyết nghị không nói đến, không nêu lên hai chữ *liêm khiết*, tôi cũng xin tuyên bố trước Quốc hội, trước quốc dân và trước thế giới: Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ liêm khiết.

(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946, báo Cứu quốc, số 394, ngày 3-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478)

Từ năm nay, tôi sẽ rất vui lòng tiếp chuyện các đại biểu của các đoàn thể, như:

Các báo Việt và Tàu,	Hoa kiều,
Văn hoá giới,	Công chức,
Công giáo,	Phật giáo,
Công hội,	Nông hội,
Thương giới,	Phụ nữ,
Thanh niên,	Nhi đồng,

vân vân. Xin chú ý:

1. Gửi thơ nói trước, để tôi sắp thì giờ, rồi trả lời cho bà con, như vậy thì khỏi phải chờ đợi mất công.

2. Mỗi đoàn đại biểu, xin chớ quá 10 vị.

3. Mỗi lần tiếp chuyện, xin chớ quá 1 tiếng đồng hồ.

(Về việc tiếp chuyện đại biểu các đoàn thể, ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.9)

Tự ái tức là tự phụ, mà tự phụ là kẻ địch dữ tợn nó ngăn chặn con đường tiến bộ của chúng ta.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 8-9-1962, báo Nhân dân, số 3089, ngày 9-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.466)

Tự cao, tự đại, ham địa vị, hay lên mặt. Ưa người ta tâng bốc mình, khen ngợi mình. Ưa sai khiến người khác. Hễ làm được việc gì hơi thành công thì khoe khoang vênh váo, cho ai cũng không bằng mình. Không thèm học hỏi quần chúng, không muốn cho người ta phê bình. Việc gì cũng muốn làm thầy người khác.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.295)

Tự mình không đánh thắng được khuyết điểm của mình, mà muốn đánh thắng kẻ địch, tự mình không cải tạo được mình, mà muốn cải tạo xã hội, thì thật là vô lý. Vì vậy, người cách mạng nhất định phải thật thà tự phê bình và kiên quyết chữa khuyết điểm.

(Tự phê bình, báo Nhân Dân, số 9, ngày 20-5-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.82)

Ủy ban kiểm tra các cấp cũng thấy rõ hơn trách nhiệm của mình, đã cố gắng trong việc giúp các cấp ủy giữ gìn kỷ luật của Đảng và đóng góp vào công tác xây dựng Đảng. Đó là những ưu điểm của các cán bộ kiểm tra. Nhưng vẫn còn những nhược điểm cần phải khắc phục. Thí dụ:

- Công tác kiểm tra còn *bị động* và nặng về giải quyết những vụ vi phạm kỷ luật trước mắt, chưa *chủ động* về việc giải quyết toàn diện vấn đề giữ gìn kỷ luật và chấp hành Điều lệ của Đảng, để nâng cao ý thức của đảng viên và cán bộ một cách căn bản và lâu dài.

- Việc xử lý kỷ luật, xét thư khiếu nại làm còn chậm chạp. Kiểm tra đảng viên phạm sai lầm còn chưa chủ động. Việc hướng dẫn vận dụng phương châm kỷ luật chưa được chặt chẽ, để cho kỷ luật đảng có chỗ bị buông lỏng, vì vậy mà thiếu tác dụng giáo dục và ngăn ngừa đảng viên khỏi phạm kỷ luật.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác kiểm tra của Đảng, ngày 29-7-1964, báo Nhân Dân, số 3774, ngày 30-7-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.362-363)

Về cán bộ lãnh đạo thì khuyết điểm chính là xa quần chúng, xa thực tế. Như thế là quan liêu mà quan liêu thì dễ mắc nhiều sai lầm, khuyết điểm. Ta cần kiên quyết chống bệnh quan liêu.

(Nói chuyện tại Đại hội chiến sĩ thi đua ngành Thương nghiệp lần thứ nhất, tạp chí Sinh hoạt thương nghiệp, số đặc biệt, năm 1956, tr. 15-16, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.335)

Về lãnh đạo, cán bộ phải thật sự đoàn kết, nhất trí, phải đi sâu đi sát, phải lãnh đạo thiết thực và toàn diện. Phải chống tư tưởng bảo thủ, chống bệnh quan liêu, mệnh lệnh, chống lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, báo Nhân dân, số 2575, ngày 8-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.107)

Vì kém tính đảng mà có những bệnh sau này

Bệnh ba hoa,
Bệnh địa phương,
Bệnh ham danh vị,
Bệnh thiếu kỷ luật,
Bệnh chủ quan,
Bệnh hình thức,
Bệnh ích kỷ,
Bệnh hủ hoá,

Bệnh cầu thả (gặp sao hay vậy), Bệnh thiếu ngăn nắp,
Bệnh xa quần chúng, Bệnh lười biếng.

Mắc phải một bệnh trong mười hai bệnh đó tức là hỏng việc.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.307)

Vì kiểm tra có tác dụng thúc đẩy và giáo dục đảng viên và cán bộ làm trọn nhiệm vụ đối với Đảng, đối với Nhà nước, làm gương mẫu tốt cho nhân dân. Do đó mà góp phần vào việc củng cố Đảng về tư tưởng, về tổ chức.

(Bài nói tại Hội nghị Tổng kết công tác kiểm tra của Đảng, ngày 29-7-1964, báo Nhân dân, số 3774, ngày 30-7-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.362)

Vì quan liêu, tham ô, lãng phí có hại cho nhân dân, cho Chính phủ, cho đoàn thể, cho kháng chiến và kiến quốc, nên mọi người có quyền và có nghĩa vụ phải chống. Bước đầu thì chống bằng cách *kiểm thảo và phê bình*. Còn những người, những cơ quan hoặc đoàn thể nào phạm những điều ấy, thì cần phải *thật thà và công khai tự kiểm thảo và kiên quyết sửa đổi*.

(Chống quan liêu, tham ô, lãng phí, báo Nhân Dân, số 68, ngày 31-7-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.457)

Vì thiếu đạo đức cách mạng, thiếu tinh thần trách nhiệm mà đâm ra hư hỏng như ăn cắp của công, vung phí tiền bạc và vật liệu của Nhà nước và của tập thể, làm hại đến việc phát triển kinh tế và văn hóa để nâng cao đời sống của nhân dân.

(Đoàn kết tiến lên giành thắng lợi mới, báo Nhân Dân, số 3235, ngày 3-2-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.29)

*Việc chống tham ô, lãng phí, quan liêu là rất cần thiết và phải làm thường xuyê*n. Nó có hai ý nghĩa quan trọng:

- Nó làm cho mọi người nâng cao *tinh thần trách nhiệm, tinh thần làm chủ, ý thức bảo vệ của côn*g, hăng hái thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm để xây dựng nước nhà, để nâng cao đời sống của nhân dân.

- Nó giúp cho cán bộ và đảng viên ta giữ gìn phẩm chất cách mạng, cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng. Do đó mà nhân dân ta đã đoàn kết, càng đoàn kết thêm, lực lượng ta đã hùng mạnh, càng hùng mạnh thêm.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, tạp chí Học tập, số tháng 9-1962 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.418)

Việc đáng tiêu mà không tiêu, là bủn xỉn, chứ không phải là kiệm.

Tiết kiệm phải kiên quyết *không xa xỉ*.

Việc đáng làm trong một giờ, mà kéo dài đến 2, 3 giờ, là xa xỉ.

Hao phí vật liệu, là xa xỉ.

Ăn sang mặc đẹp trong lúc đồng bào đang thiếu cơm, thiếu áo, là xa xỉ.

Ăn không ngồi rồi, trong lúc đang cần kháng chiến và xây dựng, là xa xỉ.

Vì vậy, xa xỉ là có tội với Tổ quốc, với đồng bào.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.123-124)

Việc gì dù lợi cho mình, phải xét nó có lợi cho nước không? Nếu không có lợi, mà có hại cho nước thì quyết không làm.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.131)

Việc gì lợi cho nước, phải ra sức làm. Việc gì hại đến nước, phải hết sức tránh.

(Đời sống mới, ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.117)

- Việc nên làm (như ủng hộ kháng chiến, tăng gia sản xuất) thì ta không chờ ai nhắc nhủ.

- Việc nên tránh (như tự tư tự lợi) thì ta không đợi ai ngăn ngừa.

(Gửi thanh niên và nhi đồng toàn quốc nhân dịp Tết sắp đến, tháng 1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.194)

Việc *thiện* thì dù nhỏ mấy cũng làm. Việc *ác* thì dù nhỏ mấy cũng tránh.

(Cần kiệm liêm chính, tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.131)

Việc tranh đấu với kẻ địch ở tiền tuyến bằng súng, bằng gươm còn dễ, nhưng việc tranh đấu với kẻ địch trong người, trong nội bộ, trong tinh thần, là một khó khăn, đau xót.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc lớp chỉnh huấn cán bộ Đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương, ngày 6-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.56)

Viết phải *thiết thực*, "nói có sách, mách có chứng", tức là nói cái việc ấy ở đâu, thế nào, ngày nào, nó sinh ra thế nào, phát triển thế nào, kết quả thế nào?

Vài thí dụ: Chống tham ô, lãng phí thì nêu rõ ai tham ô, ai lãng phí? Cơ quan nào tham ô? Lãng phí cách thế nào? Ngày tháng nào? v.v.. Chớ viết lung tung.

(Cách viết, ngày 17-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.208)

Vô luận lúc nào, vô luận việc gì, đảng viên và cán bộ phải đặt lợi ích của Đảng ra trước, lợi ích của cá nhân lại sau. Đó là nguyên tắc cao nhất của Đảng. Đó là "tính Đảng".

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.290-291)

Xe, xăng là mồ hôi, nước mắt, xương máu của nhân dân. Các chú phải chăm sóc xe, *yêu xe như con, quý xăng như máu*.

(Bài nói trong dịp đến thăm đoàn xe đầu tiên của quân đội, tháng 3-1951, tạp chí Hậu cần, tháng 5-1960 Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.58)

Xin đồng bào hãy phê bình, giúp đỡ giám sát công việc Chính phủ. Còn những việc làm, mà chưa làm được thì xin đồng bào nguyên lượng.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phú hào tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.75)

Xtalin đã có lần ví bọn tham ô như những con lợn sục vào vườn rau của Nhà nước và ngoạm lấy ngoạm để một cách trơ trẽn. Đó là thứ cặn bã còn rớt lại của xã hội cũ - cái xã hội thối nát, trong đó bọn ăn cắp, bọn sống bám… lại được coi là những kẻ "khôn ngoan nhất đời".

Làm thế nào để trừ cho hết những thứ ấy và không để một khe hở nào cho của cải dành dụm của chúng ta lọt ra ngoài? Bắt giam hết bọn ăn cắp ấy ư? Trừng phạt chúng thật nặng ư? Việc đó không phải chúng ta không làm. Nhưng điều quan trọng nhất - như Xtalin đã nói - vẫn là phải "*gây chung quanh chúng một không khí công chúng công phẫn và tẩy chay về mặt đạo đức*". Phải không còn một ai vỗ vai, gượng nhẹ với chúng nữa! Có như vậy, mới ngăn chặn được những hành động ăn cắp của công và mới bảo vệ được tích luỹ của chúng ta.

(Không để một khe hở, báo Nhân Dân, số 2155, ngày 11-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.469)

PHỤ LỤC

Đồng chí Lênin, Xtalin... rất chú trọng và nói nhiều về vấn đề tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí và chống bệnh quan liêu. Tôi lược dịch vài đoạn sau đây, để giúp các đồng chí nghiên cứu.

Lênin nói:

"Tiền bạc phải tính toán một cách rành mạch, thật thà, phải tiết kiệm, chớ lười biếng. Chớ ăn cắp của công làm của tư. Phải giữ gìn kỷ luật lao động rất nghiêm ngặt. Đó là những khẩu hiệu chính và rất cần thiết.

Một mặt, quần chúng lao động thiết thực làm đúng những khẩu hiệu ấy. Đó là *phương pháp duy nhất* để cứu vãn một nước đã bị lũ kẻ cướp đế quốc và lũ bù nhìn làm cho chết dở sống dở như nước Nga.

Một mặt khác, chính quyền Xôviết do phương pháp *của mình*, căn cứ vào pháp luật của mình, mà thiết thực thi hành khẩu hiệu ấy - Đó lại là điều kiện chủ chốt và đầy đủ để đưa chủ nghĩa xã hội đến thắng lợi hoàn toàn" (*Nhiệm vụ trước mắt của chính quyền Xôviết*, 28-4-1918).

Ngày 2-5-1918, tòa án nhân dân Mạc Tư Khoa xử nhẹ một vụ án *hối lộ*. Lênin không bằng lòng, và viết:

"Không xử bắn lũ ăn của đút lót, mà xử một cách pha trò, mềm mỏng nhẹ nhàng như vậy, - đó là một điều xấu hổ cho những đảng viên cộng sản, cho những người cách mạng. Cần phải nêu những đồng chí đã ăn hối lộ ra để cho dư luận quở trách và cần phải đuổi họ ra khỏi Đảng".

Cách vài hôm sau, Lênin viết thư cho cán bộ tư pháp: "Phải lập tức đề nghị một đạo luật để trừng trị những vụ hối lộ (ăn hối lộ, tặng hối lộ,

và những cách hối lộ khác). Ít nhất cũng phải phạt 10 năm giam cầm và 10 năm khổ sai".

Báo cáo trước Đại hội lần thứ IV của Quốc tế Cộng sản (13-11-1922), Lênin nói:

"Hiện nay, tình hình công nghệ nặng của Nga còn rất khó khăn. Nhưng chúng tôi đã tích trữ được một số vốn. Sau này chúng tôi cứ phải tích trữ như thế. Vốn liếng ấy thường thường do nhân dân mà ra, chúng tôi cần phải *tiết kiệm từng li từng tí*. Hiện nay, chúng tôi đang nghiên cứu làm thế nào để giảm bớt ngân sách của Chính phủ, giảm bớt số nhân viên ở các cơ quan. Vô luận thế nào, chúng tôi cũng phải giảm bớt số nhân viên, cũng phải ra sức tiết kiệm. *Tiết kiệm về mọi mặt*, thậm chí chi tiêu cho các trường học cũng phải tiết kiệm. Phải làm như thế, vì nếu không cứu vãn công nghệ nặng, không khôi phục công nghệ, thì không xây dựng được công nghệ nào hết. Mà không xây dựng công nghệ, thì không giữ được địa vị độc lập của nước mình".

Về thực hành tiết kiệm và chống nạn lãng phí, Lênin viết: "Nước nhà mà chúng ta ra sức xây dựng là phải làm sao cho công nhân có thể lãnh đạo nông dân và giữ gìn lòng tin cậy của nông dân. *Phải cực kỳ tiết kiệm* để tẩy sạch những vết tích lãng phí..." (*Thà ít hơn, mà tốt hơn*, 2-3-1923).

Về cách chống bệnh quan liêu, thì Lênin nói: "Cần phải dùng nhiều hình thức và phương pháp *kiểm tra từ dưới lên trên*... để nhổ đi nhổ lại cho sạch hết những cỏ rác bệnh quan liêu" (*Chính quyền Xôviết*, 28-4-1918).

Đồng chí Xtalin dạy chúng ta:

"Phải tiết kiệm tiền bạc, lại phải chi tiêu tiền bạc ấy cho hợp lý. *Không được phí phạm một đồng xu nào của dân*. Phải dùng toàn bộ tiền bạc ấy vào công nghệ của nước ta.

Không như vậy thì chúng ta sẽ vấp phải cái nguy hiểm *lãng phí*, cái nguy hiểm dùng tiền vào những việc không cần kíp cho sự phát triển công nghệ, cho sự bồi bổ kinh tế của nhân dân.

Khéo tính toán, chi tiêu tiền bạc cho hợp lý - Đó là một nghệ thuật quan trọng. Nghệ thuật ấy không phải là dễ. Các cơ quan ta chưa thông thạo nghệ thuật ấy. Chúng ta còn rất kém về nghệ thuật ấy.

Thừa nhận sự kém cỏi ấy, là một điều đau đớn. Nhưng đó là sự thật, không thể lấy nghị quyết nào mà che giấu được nó. Có đôi khi các cơ quan quản lý của ta giống như người nông dân nọ - Y tiết kiệm được một ít tiền, y không dùng tiền ấy mà sửa chữa cày bừa để tăng gia sản xuất, nhưng y đi mua một cái máy hát thật to... Đó là chưa kể đến những việc lãng phí, những vụ ăn cắp của công.

Vì vậy, cần phải dùng nhiều phương pháp để giữ gìn cho tiền bạc của ta *khỏi bị lãng phí*, bị phân tán, bị dùng vào những việc không cần thiết, bị dùng ra ngoài công việc xây dựng căn bản.

1. Kế hoạch sản xuất *không định theo cách quan liêu*, mà phải liên hệ chặt chẽ với tình hình kinh tế, với nguồn của cải, với sự tính toán rõ rệt sức hậu bị của ta.

Kế hoạch không nên *sụt lại sau*, nhưng cũng không nên *chạy quá trước* sự phát triển của công nghệ, không nên xa rời nông nghiệp, không nên quên lãng sức tiết kiệm của ta.

Nền tảng phát triển công nghệ phải dựa trên sự cần thiết cho thị trường trong nước, trước hết là thị trường của nông dân, và dựa trên phạm vi của cải của ta. Đó là nền tảng để liên hệ công nghệ với kinh tế của nông dân.

Về tiết kiệm, về cách dùng tiền bạc tiết kiệm được - cũng như vậy.

Có người theo ảo tưởng của mình mà định kế hoạch, chứ không nghĩ đến vốn liếng. Họ quên rằng: Nếu không có một số vốn tối thiểu, không có một số tiền hậu bị tối thiểu, thì chẳng những không đạt được kế hoạch công nghệ nào, mà cũng không xây dựng được những xí nghiệp "to lớn bao la".

Họ quên điều đó, họ chạy trước sự thực.

Thế nào là chạy trước sự thực mà đặt kế hoạch?

Là không cân nhắc lực lượng, mà làm ẩu. Là đặt kế hoạch rất to tát, động viên hàng nghìn hàng vạn công nhân, xem rất oai. Nhưng rồi thấy vốn liếng không đủ, phải để công nhân về, phải cấp lộ phí cho họ về. Kết quả là hao tổn rất nhiều, gây ra thất vọng cho công cuộc xây dựng, gây mối khó khăn cho chính trị…

Chỉ có liên hệ chặt chẽ với nông nghiệp, không rời xa sức tiết kiệm và ăn khớp với vốn liếng và sức hậu bị của ta - thì công nghệ mới làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của nó, là lãnh đạo và cải tạo kinh tế của quốc dân.

Một bộ chỉ huy mà xa rời bộ đội, mất liên lạc với bộ đội, thì bộ chỉ huy ấy không thành bộ chỉ huy nữa. Công nghệ mà xa rời toàn bộ kinh tế của quốc dân, mất liên hệ với nó, thì công nghệ không lãnh đạo được kinh tế của quốc dân.

Vì vậy, đặt kế hoạch công nghệ cho đúng đắn và hợp lý - là một điều kiện chủ chốt trong việc tiêu dùng tiền của.

2. Các cơ quan chính quyền và đoàn thể, các cơ quan kinh tế và các Ủy ban, cần phải *nâng cao năng suất, giảm bớt số người* (tinh giản). Hiện nay, các cơ quan của ta người nhiều, việc ít, xài phí lu bù… Lênin đã nhắc đi nhắc lại hàng chục hàng trăm lần rằng: Công nhân và nông dân không thể chịu đựng những cơ quan kềnh càng và tốn kém như vậy. Vô luận thế nào cũng phải tìm đủ cách để biên chế các cơ quan lại. Chúng ta phải dùng tinh thần bônsêvích mà *thực hành một chế độ tiết kiệm nghiêm ngặt*. Nếu chúng ta không muốn dùng vốn liếng của ta vào những việc linh tinh, thì chúng ta phải thực hành ngay chế độ ấy.

Một thí dụ: Có người bảo chúng ta xuất cảng lương thực không có lãi, không ăn thua. Vì sao không có lãi.

Vì các cơ quan phụ trách thu góp lương thực tiêu quá nhiều tiền. Kế hoạch định mua 1 cân lương thực là 8 xu. Nhưng các cơ quan tiêu đến 13 xu, tức là tăng lên 5 xu. Vì sao? Vì trước khi thu góp lương thực, thì các cán bộ đều lấy thêm người vào văn phòng, mua thêm máy đánh chữ và xe hơi… Vì tiêu tiền quá nhiều vào chỗ không sinh lợi, đến khi cộng lại, thì thấy xuất cảng lương thực không có lãi.

Thử tính xem: Chúng ta thu góp hàng chục triệu cân lương thực, mà mỗi cân đắt thêm 5 xu, thì đã lãng phí mất mấy triệu đồng.

Nếu chúng ta không dùng chế độ rất nghiêm ngặt để ngăn ngừa các cơ quan tiêu dùng bừa bãi, thì chúng ta tiết kiệm được bao nhiêu tiền của cũng bị lãng phí hết bấy nhiêu…

3. Chúng ta phải *kiên quyết chống nạn lãng phí* ở các cơ quan và trong sự sinh hoạt của chúng ta. Chống cách tiêu dùng bừa bãi tiền của của nhân dân và vốn liếng của Chính phủ.

Hiện nay, có những cuộc khai hội, những lễ kỷ niệm, những đám yến tiệc tốn hàng vạn, hàng chục vạn. Cần phải chấm dứt *nạn phô trương, lãng phí* ấy. Trong lúc công nghệ cần phải xây dựng, đồng bào đang bị thiếu thốn, chúng ta không thể tha thứ những việc phô trương, lãng phí như vậy.

Một điều đáng chú ý: Nhiều khi có những người ngoài Đảng họ tiết kiệm của công hơn những đảng viên. Có những đảng viên rất "dũng cảm, kiên quyết" trong trường hợp này: Họ âm thầm phát phụ cấp cho nhân viên của họ, mượn tiếng là "hoa hồng" tuy sự thực không có gì là "hồng hoa". Họ âm thầm phớt qua phép luật, trốn tránh và làm trái phép luật. Về điểm này, những người ngoài Đảng cẩn thận hơn. Vì đảng viên thường xem phép luật, chính quyền, v.v., là việc trong nhà. Vì vậy, mà có đôi đảng viên như những con lợn, (xin lỗi tiếng đó), họ rúc vào vườn rau của Nhà nước, chén một bữa no say, hoặc họ hy sinh lợi ích của nước nhà, để lên mặt mình là khảng khái.

Chúng ta phải chấm dứt cái thói vô chính phủ ấy.

4. *Phải chống nạn ăn cắp của công, mà các cơ quan quen gọi là trộm cắp "đường hoàng"*.

Các báo chí phân biệt: có thứ trộm cắp xấu xa, kín đáo, có thứ trộm cắp "đường hoàng". Vừa rồi, báo *Thanh niên cộng sản* có nói về thứ trộm cắp "đường hoàng" ấy: Một chàng thanh niên bảnh bao, ở một cơ quan nọ, đã trộm cắp của công một cách đường hoàng, một cách có ngăn nắp, và trộm cắp đã nhiều lần. Điều đáng chú ý ở đây, không phải là thằng kẻ trộm. Đáng chú ý là những người xung quanh biết nó là kẻ trộm, chẳng những không chống nó, mà lại vỗ vai nó, khen ngợi nó, xem nó như một người anh hùng.

Đó là một điều đáng chú ý, một điều rất nguy hiểm.

Khi bắt được một tên mật thám, một tên phản quốc thì quần chúng rất căm giận, đòi xử bắn nó đi. Song khi tên giặc hoạt động trước mắt mọi người, thì quần chúng lại hiền lành với nó, vỗ vai nó, khen ngợi nó.

Trộm cắp tiền bạc của nhân dân, tổn hại kinh tế của Chính phủ, cũng là mật thám, phản quốc, nếu không phải là tệ hơn nữa.

Cuối cùng tên kẻ trộm "đường hoàng" kia đã bị bắt. Nhưng bắt một tên trộm ấy, có nghĩa lý gì, vì còn có hàng nghìn hàng vạn tên giặc như nó. Cần phải có biện pháp khác, biện pháp nghiêm ngặt hơn, để trừng trị chúng. Biện pháp ấy là gây nên một đạo đức để ngăn ngừa trộm cắp, gây nên một phong trào quần chúng gớm ghét, bao vây lũ giặc ấy. Biện pháp ấy là *gây nên* một cuộc vận động trong công nông chống trộm cắp; làm cho lũ trộm cắp "đường hoàng" cũng như trộm cắp kín đáo - không sống còn được.

Tiêu diệt trộm cắp, là một cách để bảo vệ, tiết kiệm và tránh lãng phí.

Sau cùng, chúng ta cần có một cuộc vận động: *Tiêu diệt lười biếng, nâng cao năng suất, củng cố kỷ luật lao động*.

Công nhân vắng mặt không đi làm, đã gây cho công nghệ thiệt mất hàng chục vạn giờ lao động, tổn thất hàng trăm vạn đồng.

Nếu không chấm dứt thói lười biếng, không nâng cao năng suất, thì công nghệ không tiến được, mà lương bổng công nhân cũng không tăng được.

Anh chị em công nhân phải hiểu rõ, nhất là những công nhân mới, phải hiểu rõ rằng: Lười biếng và không nâng cao năng suất là có hại cho sự nghiệp chung, có hại cho cả giai cấp công nhân, có hại cho công nghệ của ta.

Vì lợi ích của kinh tế, vì lợi ích của giai cấp công nhân - chúng ta phải chống thói lười biếng, phải nâng cao năng suất" (*Hội nghị cán bộ Đảng ở Lêningrát*, 13-4-1926).

(Thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, chống bệnh quan liêu, tháng 3-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.363-369)

BẢNG TRA CỨU ĐỊA DANH

STT	Địa danh hành chính xuất hiện trong sách	Trang	Địa danh hành chính hiện nay
1	Tỉnh Thái Bình	13, 26	Tỉnh Hưng Yên
2	Hải Phòng	13, 17, 26, 71, 131, 179, 186, 202	Hải Phòng
3	Thành phố Hải Phòng	14, 68	Thành phố Hải Phòng
4	Tỉnh Hà Tĩnh	17, 135, 143, 194	Tỉnh Hà Tĩnh
5	Tỉnh Thanh Hóa	18, 49, 51, 79, 89, 138, 239, 277	Tỉnh Thanh Hóa
6	Tỉnh Hà Tây	18	TP. Hà Nội
7	Thanh Hóa	27, 265	Thanh Hóa
8	Yên Châu (Sơn La)	29, 85	Yên Châu (Sơn La)
9	Tỉnh Bắc Ninh	120	Tỉnh Bắc Ninh
10	Tỉnh Bắc Giang	34, 46, 273	Tỉnh Bắc Ninh
11	Tỉnh Lạng Sơn	120	Tỉnh Lạng Sơn
12	Tỉnh Nghệ An	40, 60, 74, 118, 121, 126, 180, 218, 257	Tỉnh Nghệ An
13	Hà Nội	22, 25, 42, 70, 147, 203, 249	Hà Nội
14	Thái Nguyên	50, 73, 75, 88, 152, 157, 178, 209	Thái Nguyên

STT	Địa danh hành chính xuất hiện trong sách	Trang	Địa danh hành chính hiện nay
15	Tỉnh Bắc Cạn	51, 63	Thái Nguyên
16	Thành phố Huế	63	Thành phố Huế
17	Xã Nam Liên	72	Xã Nam Đàn/ xã Vạn An
18	Bắc Giang	50, 73, 75, 88, 120, 152, 157, 178,	Bắc Ninh
19	Nghệ An	75, 76, 102	Nghệ An
20	Tỉnh Tuyên Quang	90, 99, 207	Tỉnh Tuyên Quang
21	Xã Đại Nghĩa (Hà Đông)	91, 127	Xã Mỹ Đức, TP. Hà Nội
22	Tỉnh Thái Nguyên	99, 135	Tỉnh Thái Nguyên
23	Tỉnh Nam Định	100, 148	Tỉnh Ninh Bình
24	Tỉnh Hà Bắc	100, 161, 251	Tỉnh Bắc Ninh
25	Tỉnh Hà Giang	114, 208	Tỉnh Tuyên Quang
26	Huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên	135	Xã Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên
27	Tỉnh Cao Bằng	141, 157, 269	Tỉnh Cao Bằng
28	Tỉnh Vĩnh Phúc	147	Tỉnh Phú Thọ
29	Kiến An	215, 226	(phường) Kiến An
30	Thành phố Hà Nội	242	Thành phố Hà Nội
31	Tỉnh Phú Thọ	254	Tỉnh Phú Thọ

MỤC LỤC

Lời nói đầu.....5

Phần I: Minh triết Hồ Chí Minh về vai trò của cán bộ 11

Phần II: Minh triết Hồ Chí Minh về đạo đức cán bộ 124

Phần III: Minh triết Hồ Chí Minh về chống tham ô, lãng phí, tiêu cực 199

Bảng tra cứu địa danh..... 285

- Muôn việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém. Đó là một chân lý nhất định.

- Cán bộ được dân tin, dân phục, dân yêu, thì việc gì cũng thành công. Kinh nghiệm đã tỏ rằng đó là chân lý 100 phần 100.

HỒ CHÍ MINH

8 935217 121298

ISBN 978-604-45-1222-8

9 786044 512228

SÁCH KHÔNG BÁN